

Notulen raadsvergadering

Notulen van de raadsvergadering van 14 oktober 2021

Notulen van de raadsvergadering van 14 oktober 2021 (ochtendzitting)

Voor de agenda wordt verwezen naar volgnummer 13

Voorzitter: de heer ing. A. Aboutaleb

Tegenwoordig zijn 42 leden, namelijk: mevrouw C. Aafjes-van Aalst, de heer F. Achbar, de heer J.W. van Assendelft, de heer S.R.T. van Baarle, de heer N. Balwantsingh, de heer E. Büyükcı, de heer T. Cicek, de heer B. van Drunen, mevrouw E.H. Duijm-Wickerhoff, de heer M.G.J. van Elck, de heer G.J. Engberts, mevrouw E.C. Eskes (tot en met agendapunt 3.3), mevrouw J.A. Faber, mevrouw D.A. van Groningen, mevrouw T.C. Hoogwerf, mevrouw A. Kockelkoren, de heer G.F.E. Koster, de heer S.F. Lammering, de heer P.J.P. Lansink-Bastemeijer, de heer S. Leewis, de heer M.J.P. Meeuwissen, mevrouw N.D.Z.R. Mohamed-Hoesein, de heer B. van Noppen, de heer H. de Oude, de heer J.P. Postma, de heer J.W. van Putten, de heer R.C.J. de Roon, de heer T. Roskam, de heer B. van Schaik, de heer R.G.C. Segers-Hoogendoorn, de heer R.A.C.J. Simons, de heer J. Smet, de heer R.T.J. van der Velden, de heer J.W. Verheij, mevrouw P.J.H.D. Verkoelen, de heer T.B. Versnel, de heer T.J. Vonk, mevrouw E.S. Walgenbach, mevrouw I. van Wifferen, de heer E. Yigit, mevrouw D. Yildirim, mevrouw B.C. Zandberg (vanaf agendapunt 4.2) en mevrouw C.M. Zeegers

Namens het college zijn tegenwoordig mevrouw E.C. Eskes (vanaf agendapunt 3.4), de heer A.H.P. van Gils, de heer S. Kasmi, de heer S.A. Kurvers en de heer S. de Langen (tot en met agendapunt 2)

Afwezig zijn 3 leden, namelijk: mevrouw N. Arsieni, de heer D.P.A. Tak, de heer A. van Zevenbergen

Griffier: mevrouw I.C.M. Broeders

1. *Opening en mededelingen*

De **VOORZITTER**. Goedemorgen, ik open deze vergadering van de gemeenteraad van Rotterdam en heet u van harte welkom. Ik heb berichten van verhindering ontvangen van de heer Van Zevenbergen, de heer Tak, mevrouw Arsieni. De heer Van der Velden komt iets later, aan het einde van de ochtend. Mevrouw Aafjes-van Aalst is vanavond afwezig in verband met het pairen met een ander raadslid. Wethouder Bonte is tot 11.00 uur verhinderd. Wethouder Karremans is vanavond tussen 18.00 en 20.00 uur verhinderd. Aan de orde agendapunt... Sorry?

De heer **SIMONS** (lr). Voorzitter, volgens mij is mevrouw Hoogwerf ook gepaard met – wie was het ook alweer – Dennis. En mevrouw Van Aalst met mevrouw Arsieni. Dat hoorde ik niet duidelijk, maar dat dat aan het begin van de vergadering duidelijk is.

De **VOORZITTER**. Dat lijkt me heel goed. Mevrouw Van Aalst pairt met mevrouw Arsieni en de heer Tak pairt met mevrouw Hoogwerf. Dan staat het voor de eeuwigheid in de annalen, mijnheer Simons.

2. *Afscheid van de heer S. (Sven) de Langen als wethouder*

De **VOORZITTER**. Aan de orde is het afscheid van wethouder De Langen als wethouder. Voordat ik de wethouder toespreek, stel ik vast dat de heer De Langen uw raad 5 oktober jl. zijn ontslagbrief heeft gestuurd. Overeenkomstig de wet gaat zijn ontslag daarmee in nadat in zijn opvolging is voorzien. Dat zal in de loop van deze ochtend zijn beslag krijgen, verwacht ik zo. Ik geef u dan ook in overweging de heer De Langen eervol ontslag te verlenen onder dankzegging voor de aan de gemeente bewezen diensten. Ik ga hem zo toespreken.

Leden van de raad, leden van het college, dames en heren. Vandaag neemt Sven de Langen afscheid van de Rotterdamse politiek. Hij verruilt het wethouderschap voor een bestuursfunctie bij PZC in Dordrecht, een instelling voor ouderenzorg. Helemaal onverwacht komt deze beslissing natuurlijk niet. Sven had al eerder aangegeven niet beschikbaar te zijn na deze collegeperiode. "Het is niet goed om een heel leven in de politiek te blijven", zei hij. In zijn ontslagbrief schreef hij, ik citeer: "Het is voor mij tijd om een nieuwe stap te zetten en mij in een andere rol sterk te maken voor wat mij aan het hart gaat. De meeste lol heb ik met ouderen. Ze leren mij prachtige levenslessen." Als de kans op zo een stap langskomt – en dat is altijd een niet getimed moment – dan moet je overwegen of je die stap op die manier wilt maken of niet. En Sven heeft besloten de stap op die manier te maken en wij willen hem daarmee van harte feliciteren. Ik weet dat hij heel graag deze kant op wil.

Sven, je politieke carrière begon twaalf jaar geleden als voorzitter van de CDA-fractie in de deelgemeenteraad van IJsselmonde en vanaf 2014 in deze raad. En nadat Huguette de Jonge in 2017 naar Den Haag vertrok om minister te worden, volgde jij hem als wethouder op op het gebied van Onderwijs, Jeugd en Zorg. Na de gemeenteraadsverkiezingen bleef je wethouder met de portefeuille Volksgezondheid, Zorg, Ouderen en Sport. Een portefeuille die eigenlijk min of meer voor jou was gemaakt. De Rotterdamse ouderen hebben deze collegeperiode voor het eerst een eigen wethouder gekend. Volgend jaar start ook het ouderenpakket waarmee 40.000 ouderen extra ondersteuning zullen krijgen.

Een ander thema waarmee je gestoeid hebt de afgelopen tijd – ik zeg ook oprecht 'stoeien' omdat het altijd een hardnekkig thema is – is dakloosheid. Dat was al heel snel een belangrijk thema in je portefeuille. Daarin zijn stappen gezet die als cruciaal te beschouwen zijn voor de daklozenopvang voor de komende jaren: een speciale opvang voor vrouwen geopend en de slaapzalen in de nachtopvang werden slaapkamers. En zo krijgen dakloze mensen meer privacy en meer rust. Voor die stap is er veel waardering in de stad.

Taaier was de opvang van daklozen als het gaat om Oost-Europese mensen die in de problemen zijn gekomen. Kwetsbaar, hardnekkig, moeilijk om daar werkelijk sluitende oplossingen voor te bieden. Maar ook daar heb je je op een goede manier ingezet om dat zo goed mogelijk te doen verhelpen.

Daarnaast ging je aan de slag met kwetsbare Rotterdammers. Want mensen zonder eigen huis moeten niet oneindig in de opvang blijven, maar sneller een eigen woning krijgen. In een halfjaar tijd, corona, hebben honderd daklozen een eigen woning gekregen. Ook dat is een unieke benadering van dakloosheid.

Sport is misschien wel je grootste passie, zowel persoonlijk – je draait je hand er niet voor om als het gaat om een triatlon organiseren met andere professionals – maar ook in je professionele leven. Samen hebben we gelobbyd voor de Tour de France. En afgelopen zomer mochten wij in Parijs onze opwachting maken bij de mensen die daar over gaan. Je voelde je daar als een vis in het water. Niet alleen omdat het een fantastisch evenement is

voor de stad – en een keer in de zoveel tijd vinden wij toch dat er iets moois en schoons mag gebeuren – maar ook omdat het aansluit bij jouw persoonlijke passie. Kortgeleden maakte je ook bekend dat er drieëntwintig buitensportcomplexen vernieuwd gaan worden. En ook zwembaden, sporthallen, kleedkamers en accommodaties van sportverenigingen krijgen een opknapbeurt.

Sport is voor jou ook verbonden met een gezonde leefstijl. Met fit en sterk zijn, werk je op die manier beter aan een gezond bestaan. Dat is ook je motivatie om het aanbod van ongezond voedsel in de stad in te dammen, maar helaas zonder al te veel resultaat. De tegenkrachten zijn sterker, Sven, op dit gebied, maar je zei en ik citeer: "Onder mijn bewind is de Rotterdammer dikker geworden, deels door die goedkope zooi. Ik vind het heel rot dat ik daar geen verandering in heb kunnen brengen". Nou, je hebt in ieder geval één persoon gemotiveerd. Dat is je eigen voorzitter van het college: die is -8. Maar je gaf de moed niet op. Het rijk is wel bezig om gemeenten bij te staan bij dit streven om uiteindelijk toch ook, langs de weg van gezond voedsel, te werken aan een betere gezondheid.

Aangrijpende en lastige dossiers waren er ook op tal van terreinen. Er waren ook heel veel dossiers die ik jouw kant uit mocht sturen. Van mensen die in de knel kwamen op allerlei manieren. Ik noem er een van ouders die een huis wilden kopen en via de WMO aanpassingen wilden hebben voor hun huis om blijvend voor hun meervoudig gehandicapte zoon te blijven zorgen. Maar onze bijdrage was net niet genoeg om die huiskamer in te richten zodat zij die zorg konden leveren, want dat paste niet in de regels. Dat paste niet in de regels. Een van de momenten waarin wij samen getrokken hebben aan het passend maken was dat gezin. Zij hebben het huis kunnen kopen. Zorgen voor hun kind. En jij hebt met dat besluit de rijksoverheid en de WMO voor de toekomst mogelijk miljoenen bespaard, met één besluit. Want dat kind is meervoudig gehandicapt voor de rest van zijn leven.

Dat is maar een voorbeeld van waar jij de menselijke maat – zoals we die heel vaak hier in de gemeenteraad bespreken – in de praktijk hebt toegepast om mensen die in de knel raken te helpen. Ik wil je dankzeggen voor al die keren dat je tegen mij zei, als ik weer zo een zaak doorstuurde: ik pak het op. Zonder commentaar, zonder gemor: ik pak het op. En dat deed je ook.

De start van het doelgroepenvervoer vier jaar geleden, dat was wel een dingetje in deze gemeenteraad. Ondanks een goede voorbereiding waren er veel klachten. Je stond vaak tegenover de heer Van Elck en anderen. Als wethouder heb je er alles aan gedaan, luisterend naar de raad, luisterend naar de ouders, luisterend naar de kritiek die van elders kwam, om dat in goede banen te leiden. En zo ben je een paar keer gaan meekijken op de werkvloer bij Trevvel. Wat gaat er nu eigenlijk mis? Hoe lang moeten de ouders wachten? Hoe werkt dat systeem nu eenmaal? En uiteindelijk, met veel bewondering, ben je erin geslaagd na die lastige opstartperiode toch wel weer de boel vlot te trekken.

Beste Sven, vanaf het begin ben je een collegiale, betrouwbare, energieke wethouder geweest. Je schakelde moeiteloos tussen de rol van teamspeler, aanvoerder en coach. Bij heel veel onderwerpen in het college hoefde Sven niet zo heel veel te zeggen, maar als hij zijn vinger opstak en mijn kant opkeek dan moest je ook oppassen, want dan heeft hij ook echt iets te zeggen. En als hij dan ook iets zegt, dan heeft dat een doel en is meestal het punt gemaakt, direct, weinig poeha eromheen. Hij probeerde het zo goed mogelijk te targetten. En hij trof regelmatig doel. Maar hij was ook de compromisman op het moment dat er een compromis nodig was. En in die zin heb je, denk ik, het college op cruciale momenten goede diensten bewezen.

In coronatijd stroopte je ook persoonlijk de mouwen op voor kwetsbare groepen in de samenleving. Binnen zeer korte tijd was er een Sociale hulpdienst corona opgericht voor ouderen en kwetsbaren die niet naar buiten konden of durfden. Zelf ging je een dag in de week aan de slag als zorgreservist – dat is weer een nieuwe term – als hulpfysiotherapeut, want je hebt je registratie niet meer dus je mag geen fysiotherapeut genoemd worden. Maar what's in the name? De mensen van de zorginstelling Laurens waren maar al te blij met je

komst. En die ervaring bracht je er waarschijnlijk toe om het besluit te nemen dat je nu ook genomen hebt. Die droom wordt nu werkelijkheid.

Dank voor je inzet. Dank voor je betrokkenheid. Namens het gemeentebestuur van Rotterdam wens ik je alle goeds en vooral ook heel veel gezondheid toe. Bij dit afscheid mag ik je ook een mooi aandenken aanreiken – of uitreiken zo je wilt – dat is de Rotterdammert: een bronzen penning met op de voorzijde het wapen van de stad Rotterdam met de tekst 'Sterker door Strijd' en op de achterzijde de Rotterdamse skyline – ik weet niet of de meest nieuwe erop staat – met jouw naam en datum van vandaag. Als dank voor grote inzet voor de stad Rotterdam staat dat allemaal daaronder. En zo is het. Draag die penning ook met ere, want die verdienen je. Dankjewel.
Het spreekgestoelte is voor jou.

De heer **DE LANGEN** (cda) (wethouder). Geachte voorzitter, beste gemeenteraad. Ongeveer veertien jaar geleden ging ik als voorzitter van de Rotterdamse jongerenraad op bezoek bij toenmalig wethouder Leonard Geluk. Ik was nog nooit op het stadhuis geweest, werd begeleid door een bode en kreeg een cola aangeboden. Met knikkende knieën zat ik werkelijk waar op het houten bankje voor de wethouderskamer. De kamer waar ik tien jaar later zelf zou zitten.

Met diezelfde oud-wethouder, Leonard Geluk, als directeur van de VNG onderhandelde ik voor de zomer als delegatieleider met het kabinet over de financiën rond de Jeugdwet. In plaats van knikkende knieën was ik vol vertrouwen, tot de tanden toe bewapend en kwamen we met een onderhandelingsresultaat van € 1,3 miljard voor het jaar 2022 naar buiten lopen. Ik heb vanuit de jongerenraad ook een overleg gehad met voormalig burgemeester Opstelten. Hij had geen tijd, maar onder druk van wat raadsleden kon ik met pijn en moeite om 07.30 uur 's ochtends terecht. Na een gloedvol betoog vroeg ik de burgemeester namens de Rotterdamse jongeren te stoppen met het gebruik van Mosquito's: zo een kastje met een irritante piep tegen hangjongeren. Al snel merkte ik dat Ivo er geen zin in had en zich afvroeg waarom hij voor zo een onnozele afspraak zo vroeg was opgestaan. Zijn enige woorden gedurende de dertig minuten dat ik in de burgemeesterskamer zat, waren: "Gaan we niet doen", waarna de ambtenaar de rest van de tijd vol sprak.

De afgelopen jaren als wethouder waren Ivo Opstelten, maar ook Bram Peper echt een enorme steun in de rug. Opzichtig vroegen zij in groot gezelschap hoe oud ik eigenlijk ook al weer was om vervolgens hun ongeloof uit te spreken over het besturen van zo een portefeuille op zo jonge leeftijd. Zo zie je maar wat in een tijdsbestek van veertien jaar kan veranderen. En hoewel ik pas 34 ben, voel ik mij soms een beetje een oudgediende. Ik ben de langstzittende wethouder in het college en heb bovendien – daar komt hij dames en heren – de deelgemeentetijd nog meegemaakt. Na vier jaar deelgemeente onderhandelde ik aan de zijde van Hugo om te komen tot het Kendoe-college: Eerdmans I – het Kendoe-college van 2014 tot 2018. Dames en heren, dat waren nog eens tijden. Raadsleden die op audiëntie kwamen bij de in de stadhuistuin rokende journalist Mark Hoogstad, gedoe omdat Joost een vorkje prikte met de enige echte Geert Fileert, felle begrotingsdebatten met grote en kleine Leo, Ronald Buijt, Samuel Schampers, Salima Belhaj, Nourdin el Ouali, Jos Verveen, Michel van Elck, Tanya Hoogwerf en de – toen nog eigenwijze – Arno Bonte. Voor het college begon was er al een wethouderswissel. Er waren lange schorsingen toen er besloten moest worden over de aanleg van de A13/A16. Er werd een azc geopend en vlak voor de verkiezingen was er een zomerakkoord nodig om de 23e zetel veilig te stellen. Sindsdien heb ik overigens grote twijfels bij de nut en noodzaak van verkiezingen. Aan het einde van de dag is het toch die ene zetel van de ChristenUnie-SGP die het meeste waard blijkt te zijn.

Dames en heren, ik durf nu, zeker nu, toe te geven dat het opvolgen van Hugo de Jonge geen gemakkelijke opgave was. Het was mijn nachtmerrie dat men op het stadhuis nog maandenlang mijn functioneren zou spiegelen aan zijn fantastische politieke kwaliteiten.

Inmiddels is bekend dat hij er in Den Haag echt alles aan doet om nog een beetje aandacht te krijgen. Zonder gekheid: wat is het knap wat onze Hugo daar doet en wat goed dat hij na die persconferenties nog zo energiek aan de slag is.

Maar nog zo een klasbak in coronatijd is onze burgemeester, Ahmed. Ahmed, wij hebben als college nauwgezet mogen volgen hoe kundig jij zowel lokaal als landelijk in crisistijd opereerde. Een van jouw irritantste eigenschappen – en dit vindt trouwens het gehele college – kwam in die tijd veelvuldig naar voren: achteraf heeft Ahmed vrijwel altijd gelijk. En wanneer ik of een ander collegelid zo sportief was dit toe te geven, gebeurde steevast hetzelfde: Ahmed doet één wenkbrauw omhoog, hij zet zijn hoofd schuin, opent zijn armen en zonder een woord te zeggen straalt hij uit met een glimlach: 'zei ik toch'.

Dat Karremans iets met boten heeft, weten we inmiddels al een tijdje. En Karremans I werd op de SS Rotterdam onder leiding van Jan Anthony Bruijn met chirurgische precisie in elkaar gezet. Dankbaar sloot het CDA bij GroenLinks en VVD aan, wetende dat Judith en Vincent de thema's ouderen, zorg en sport nog geheel niet hadden ingevuld. Waarvoor dank. De onderhandelingen verliepen in een moordend tempo en er werd elkaar echt wat gegund. Ik vergeet nooit meer hoe Barbara Kathmann luidkeels lachend Co Engberts op zijn rug sloeg bij het accepteren van een puntje voor rechts van Tim Versnel. Even slikken, Co. Het was een begin van een goed huwelijk: een oprechte samenwerking die bijna on-Rotterdams rustig en stabiel is. Het verschil in persoonlijkheden in dit stadsbestuur is daarbij immens groot, maar misschien juist daardoor zijn we in staat om de moeilijkste problemen samen te overwinnen.

Een nog beter team dan dit college is mijn wethoudersteam. Op hen heb ik altijd kunnen bouwen. Het beste cluster, dames en heren, is MO en ik heb ontzettend veel geleerd van alle ambtenaren aldaar. De leukste en inhoudelijkste commissie met de beste voorzitter en de beste commissiegriffier is natuurlijk ZOCS. Mijn woensdagochtend zal nooit meer hetzelfde zijn.

Voorzitter, beste gemeenteraad, ik ga dit huis enorm missen, maar ik heb – zoals Ahmed al zei – mijn hart verpand aan de ouderenzorg en PZC Dordrecht in het bijzonder. Natuurlijk heb ik ook over de toekomst daar nagedacht en ik denk dat ik ga beginnen met een verpleeghuisverbeterplan met 81 punten, geïnspireerd op mevrouw Verkoelen. Het enige wat mij jullie en Christine Eskes in het bijzonder, nog rest te zeggen is: make it happen.

De **VOORZITTER**. Ik schors de vergadering voor enige ogenblikken.

(De vergadering is geschorst.)

Heropening

3. Benoeming van een wethouder

De **VOORZITTER**. Mag ik u verzoeken te gaan zitten? Ik zoek mevrouw Verkoelen. Aan de orde is agendapunt 3 'Benoeming van een wethouder'. Ik heb begrepen dat mevrouw Verkoelen nog met de fractievoorzitters in gesprek zou willen gaan naar aanleiding van de hoorzitting van afgelopen dagen. Daar hebben we niet echt in voorzien, maar ik wil het graag mogelijk maken. Als dat het geval is, zou ik per fractie twee minuten beschikbaar willen stellen buiten de spreektijd om, om eventueel met elkaar in debat te gaan als daar behoefte aan is. Dus ik check het even. Mevrouw Verkoelen, klopt het wat ik zeg, dat u die behoefte heeft?

Mevrouw **VERKOELLEN** (50plus). Ja ik heb de behoefte met één fractievoorzitter, voorzitter.

De **VOORZITTER**. Nou, zo werkt het niet, als u het debat wil...

Mevrouw **VERKOELLEN** (50plus). ...en niet met alle fractievoorzitters. Ik zal het niet herhalen. Ik neem ter harte wat de heer Simons mij van de week al zei. We hebben een hele lange agenda, dat begrijp ik. Maar ik heb toch behoefte aan één vraag aan één fractievoorzitter.

De **VOORZITTER**. Dat kan ik op die manier niet mogelijk maken. Dan open ik een debat in de raad en dan kunnen de raadsleden daar wel of geen gebruik van maken. Ik neem aan dat de raad er geen bezwaar tegen heeft dat ik die mogelijkheid bied. Dan is het aan u om te bepalen of u daar gebruik van maakt. Simons.

De heer **SIMONS** (lr). Als het bij één korte vraag aan één fractievoorzitter blijft, hebben wij geen bezwaar.

De **VOORZITTER**. Dat gaan we dan checken. En anders open ik toch tijd voor het gesprek. Mevrouw Verkoelen.

Mevrouw **VERKOELLEN** (50plus). Dank u wel voorzitter. Ja, gezien de lange agenda die voor ons ligt en ook gezien de antwoorden van de vorige keer bij de heer Karremans dacht ik: 'nou, dat laat ik dit keer zitten. Dan ga ik u niet lastig vallen met de bekende vraag over de overmaat van wethouders en dat dit toch een uitgelezen moment is om daarop in te boeten'. Helaas niet. Dat neemt niet weg dat ik toch een vraag heb. Die vraag had mijns inziens door ons allen gesteld moeten worden. Want aan mevrouw Eskes kleeft natuurlijk toch een zeer onaangename integriteitssituatie en het doet mij ongelofelijk genoeg – dat moet ik er echt bijzeggen – dat ik met mevrouw Eskes tijdens haar introductie, in ieder geval tot mijn volle tevredenheid daar antwoord op heb gekregen en daarover heb kunnen spreken. Want, laten we wel wezen, voorzitter: deze gemeenteraad heeft de afgelopen jaren onder invloed van een zeer valse start, waar mevrouw Eskes de hoofdrol in heeft gespeeld, een verharding gekend die zeker mede veroorzaakt werd door de lekaffaire van documenten rond het Schiekadeblok. Adriaan Visser moest er het veld voor ruimen en mevrouw Eskes ontsprong de dans. Desalniettemin was het overduidelijk dat doelbewust de media opgezocht werden door een raadslid om te voorkomen dat het college met de billen bloot moest. Buiten dat het ongehoord pijn heeft gedaan – en dat wil ik echt benadrukken: het heeft mij echt persoonlijk als raadslid ongelofelijk pijn gedaan, omdat het afstraalde op onze hele gemeenteraad – was dit ook overigens – want daar gaat het mij om – een stereotype voorbeeld van het monistisch handelen. Iets wat de afgelopen vier jaar ook het symbool van deze gehele coalitie is geworden. De 23 voortdurend gelijke stemmen van deze coalitie is de beeldspraak van dit monistisch handelen geworden. En dat brengt mij tot de enige vraag die ik graag aan de fractievoorzitter van het CDA zou willen stellen. En gelukkig heb ik hem er ook op voorbereid. Hij heeft er even over na mogen denken. Is in uw overwegingen, uw argumentatie en uw beeldvorming als CDA-fractie deze lekaffaire en de gevolgen en effecten hiervan voor de gemeenteraad nog een punt van discussie geweest en kunt u ons als raad in deze overwegingen meenemen? En dat wil ik echt graag gezegd hebben, omdat het serieus een pijnlijke situatie geweest is en dan kunnen we het ook achter ons laten.

De **VOORZITTER**. De vraag is helder. Mijnheer Segers.

De heer **SEGERS-HOOGENDOORN** (cda). Ja, dank, voorzitter. Formeel gezien wordt deze vraag gesteld aan de vicefractievoorzitter van de CDA-fractie op dit moment, maar ik denk dat u dat bedoelt. Voor het als fractie naar voren dragen van deze wethouderskandidaat is deze kwestie geen issue meer geweest. Wel is het op het moment zelf een issue geweest en volgens mij hebt u allemaal kunnen zien hoe wij als fractie en als partij ermee hebben

geworsteld op dat moment. Dat was zeer zichtbaar. En voor ons is uiteindelijk het allerbelangrijkste: ten eerste: wie zonder zonde is, werpe de eerste steen en ten tweede – en dat vind ik persoonlijk het allerbelangrijkste – hoe handel je vervolgens daarna? En daarna heeft mevrouw Eskes, volgens mij, exact gedaan wat iemand die zuiver op de graad is, zou moeten doen, namelijk direct melding gemaakt bij de burgemeester. Direct – want ik weet het nog goed – mij op mijn werk gebeld en ik heb alles laten vallen en ben naar het stadhuis gegaan. Direct daarover het gesprek gevoerd. En vervolgens heeft mevrouw Eskes gezegd: 'Het is vervolgens aan de uitkomst van het onderzoek of ik hier iets strafbaars heb gedaan of iets waar ik nog voor vervolgd moet worden. Hoe vindt de raad dat hierin gehandeld is? Daar moet het debat over gevoerd worden. Het onderzoek moet komen en dat wijst uiteindelijk uit wat mijn stappen zullen moeten zijn'. En zij heeft daarbij ook gezegd: 'Als het dan zo zou blijken dat ik echt iets fout heb gedaan, dan trek ik mijn conclusies.' Uit het onderzoek bleek dat niet. Het debat is het debat geweest, dat weet u allemaal nog. En vervolgens is het dan ook klaar. En dat was toen klaar en dat heeft nu geen enkele rol meer gespeeld.

De **VOORZITTER**. Mijnheer Meeuwissen.

De heer **MEEUWISSEN** (pvv). Ja, dank u wel, voorzitter. Zoals u weet: de PVV vindt tien wethouders echt idioot veel, waar ze zich allemaal mee bezig moeten houden. Ik ben ook tegen de benoeming van mevrouw Eskes. Ik vind het alleen wel goed – kijk, het CDA loopt over van de schandalen na Omtzigt en nu met Hoekstra landelijk – ook dat mevrouw Eskes nu zo in de schijnwerpers komt te staan, want dan kunnen we het lekschandaal ook het komende halfjaar weer lekker naar boven halen. Tot zover, voorzitter.

De **VOORZITTER**. Wil nog iemand anders een bijdrage leveren aan dit debat? Dan stel ik vast dat de vraag van mevrouw Verkoelen gesteld is en dat het antwoord nu is gegeven. Dan sluit ik de beraadslaging op dit punt af.

3.1 Voordracht van de kandidaat-wethouder

De **VOORZITTER**. Aan de orde: voordracht van de kandidaat-wethouder. De heer Seegers-Hoogendoorn.

De heer **SEGGERS-HOOGENDOORN** (cda). Ja, ik zal het heel kort houden, voorzitter, want we hebben daar de hoorzitting over gehad en die was ook voor iedereen te horen en te zien. Na de aankondiging van de heer De Langen dat hij zijn vertrek zou gaan aankondigen en zijn ontslag zou indienen, hebben wij ons als fractie beraad op die ontstane situatie. Wij vinden de termijn, niet alleen tot aan de verkiezingen, maar eigenlijk tot aan een nieuw college – en we hebben de vorige periode gezien dat dat tot in de zomer kan duren. Ja dan heb je het echt over negen maanden. Daarvoor vinden wij de portefeuille die de heer De Langen heeft gedaan te belangrijk en te groot om te gaan versnipperen over de andere leden van het college. Dus heeft de fractie het erover gehad en dragen wij met alle vertrouwen mevrouw Eskes voor als wethouder. Dank.

De **VOORZITTER**. Ik dank u zeer.

3.2 Onderzoek vereisten welke verband houden met het wethouderschap

De **VOORZITTER**. Dan zijn we nu bij Onderzoek vereisten welke verband houden met het wethouderschap. Overeenkomstig het Reglement van Orde wil ik nu een commissie instellen die onderzoek doet naar de vereisten en onverenigbaarheden van functies welke verband houden met het wethouderschap. In de commissie benoem ik de heer Simons als voorzitter

en als leden van de commissie, de leden Engberts, Lansink, Segers en Achbar. Mijnheer Simons, ik vermoed dat uw commissie al een aanvang heeft genomen met de voorbereiding van het advies aan de raad. Mag ik van u vernemen?

De heer **SIMONS** (lr). Wij zijn als commissie vanochtend voor dag en dauw aan de slag gegaan en ik zal nu het resultaat mededelen. Ik deel u mede dat de commissie kennis hebbend van de voordracht vanuit de fractie van het CDA met betrekking tot de benoeming van een wethouder ter voorziening in de vacature De Langen, de bescheiden van mevrouw E.C. (Christine) Eskes heeft onderzocht. Ook heeft de commissie hetgeen gewisseld is tijdens de openbare kennismakingsbijeenkomst op dinsdag 12 oktober jl. bij haar bevindingen betrokken. De commissie heeft geconstateerd dat mevrouw Eskes voldoet aan de wettelijke vereisten voor het wethouderschap en geen functies vervult die onverenigbaar zijn met het wethouderschap. Ook heeft mevrouw Eskes inzichtelijk gemaakt dat zij beschikt over een Verklaring Omtrent het Gedrag, zoals genoemd in de toelichting van artikel 5 van het Reglement van Orde voor de vergadering van de raad. De commissie concludeert dat mevrouw Eskes benoembaar is als wethouder van de gemeente Rotterdam.

De **VOORZITTER**. Ik dank u zeer en ontbindt de commissie voor deze verantwoordelijkheid.

3.3 Stemming en stemopneming

De **VOORZITTER**. Aan de orde is agendapunt 3.3 'Stemming en stemopneming'. Raadsleden, voor u ligt het stembiljet. Het verzoek is dit in te vullen en te deponeren in een van de stembussen hier voor mij. Als alle stembiljetten zijn opgehaald, zullen we overgaan tot stemopneming. Als u nog blijft luisteren. Ik stel in het stembureau de volgende voorzitter en leden van het bureau voor: de heer Van Assendelft en als leden mevrouw Faber en de heer De Roon. En de heer De Oude als voorzitter, excuses daar had ik overheen gekeken.

(Stemming).

De **VOORZITTER**. Mag ik u verzoeken te gaan zitten? We hebben een uitslag van de stemming benoeming wethouder.

De heer **DE OUDE** (gl). Er zijn 40 stemmen uitgebracht, waarvan vijf tegen en 35 voor.

De **VOORZITTER**. Waarmee de voordracht door de raad is geaccordeerd. Gefeliciteerd.

(Applaus).

3.4 Beëdiging van een wethouder

De **VOORZITTER**. Ik vraag de griffier mevrouw Eskes naar voren te geleiden voor het afleggen van de eed. Mag ik u vragen te gaan staan? Alvorens hun functie te kunnen uitoefenen, leggen de kandidaat-wethouders in de vergadering van de raad in handen van de voorzitter de eed af. U heeft aangegeven de eed af te willen leggen.

"Ik zweer dat ik, om tot wethouder benoemd te worden, rechtstreeks noch middellijk, onder welke naam of welk voorwendsel ook, enige gift of gunst heb gegeven of beloofd.

Ik zweer dat ik, om iets in dit ambt te doen of te laten, rechtstreeks noch middellijk enig geschenk of enige belofte heb aangenomen of zal aannemen.

Ik zweer dat ik getrouw zal zijn aan de Grondwet, dat ik de wetten zal nakomen en dat ik mijn plichten als wethouder naar eer en geweten zal vervullen. Zo waarlijk helpe mij God Almachtig!"

Mevrouw **ESKES** (cda). Zo waarlijk helpe mij God Almachtig!

De **VOORZITTER**. Van harte gefeliciteerd. Daarmee mag u definitief aan deze kant van de tafel plaatsnemen. Ik schors de vergadering voor enige ogenblikken.

(De vergadering is geschorst.)

Heropening

De **VOORZITTER**. Mag ik u verzoeken te gaan zitten? Een beetje tempo erin houden, collega's. Mag ik iedereen verzoeken te gaan zitten? Ik moet u nog melden dat ten aanzien van de portefeuillevverdeling, en dus ook de portefeuille van de nieuw benoemde wethouder, er nog nader beraad in het college zal plaatsvinden. Dan zal het college u melden hoe die taakverdeling er precies uit ziet. Dat zal zo snel mogelijk gebeuren.

4.1 Onderzoek geloofsbrieven van een nieuw benoemd lid van de raad

De **VOORZITTER**. Aan de orde is agendapunt 4.1, het installeren van een nieuw raadslid en derhalve het onderzoek van de geloofsbrieven van een nieuw te benoemen raadslid. In de Commissie tot Onderzoek Geloofsbrieven benoem ik als voorzitter de heer Simons, de heer Engberts, de heer Lansink, mevrouw Zeegers en de heer Achbar. Mijnheer Simons, mag ik u vragen ons de uitslag te melden?

De heer **SIMONS** (lr). Ja, dank u voorzitter. Ik deel u mede dat de commissie de geloofsbrieven van het nieuw te benoemen lid B.C. (Christine) Zandberg heeft onderzocht. De commissie heeft de geloofsbrieven en daarbij behorende bescheiden onderzocht en in orde bevonden. De commissie adviseert u om Christine Zandberg toe te laten als lid van de gemeenteraad ter voorziening in de vacature van mevrouw Eskes. Dat was het.

De **VOORZITTER**. Hartelijk dank. Dank voor de werkzaamheden. Mag ik de griffier verzoeken mevrouw Zandberg naar voren te geleiden en de raadsleden verzoeken te gaan staan. En ik kondig alvast aan dat mevrouw Zandberg ons allemaal bekend is. Derhalve zal ik geen schorsing aankondigen straks, maar gaan we gelijk door met de vergadering. Die kunt u gelijk afgeven, dat is helemaal geen probleem. Dat kan gewoon hier, keurig hoor. Ja.

4.2. Beëdiging van een lid van de raad

De **VOORZITTER**. Mevrouw Zandberg, u heeft aangegeven de eed af te leggen. Door de gemeenteraad is tot uw toelating als lid van deze vergadering besloten. Alvorens uw functie te kunnen uitoefenen, dient u overeenkomstig artikel 14 van de Gemeentewet in de vergadering in handen van de voorzitter de eed of een verklaring en belofte af te leggen. U heeft aangegeven de eed te zullen afleggen. Na voorlezing door mij van de wettelijk voorgeschreven formulering verzoek ik u mij na te zeggen de woorden: zo waarlijk helpe mij God almachtig en gelijktijdig uw beide voorste vingers van uw rechterhand omhoog te steken.

"Ik zweer dat ik, om tot lid van de raad benoemd te worden, rechtstreeks noch middellijk, onder welke naam of welk voorwendsel ook, enige gift of gunst heb gegeven of beloofd.

Ik zweer dat ik, om iets in dit ambt te doen of te laten, rechtstreeks noch middellijk enig geschenk of enige belofte heb aangenomen of zal aannemen.

Ik zweer dat ik getrouw zal zijn aan de Grondwet, dat ik de wetten zal nakomen en dat ik mijn plichten als lid van de raad naar eer en geweten zal vervullen. Zo waarlijk helpe mij God Almachtig!"

Mevrouw **ZANDBERG** (cda). Zo waarlijk helpe mij God Almachtig!

De **VOORZITTER**. Ik wil u graag feliciteren met het lidmaatschap van deze mooie raad. Veel succes bij het verrichten van uw werkzaamheden. Hartelijk dank. U kunt uw stoel gelijk innemen achterin. Bloemen kunnen worden overhandigd.

5. *Vaststelling van de agenda van de raadsvergadering van 14 oktober 2021*

De **VOORZITTER**. Mag ik uw aandacht vragen? Graag uw aandacht. Aan de orde is agendapunt 5, Vaststelling van de agenda van de raadsvergadering van heden, 14 oktober. Ik zal eerst als voorzitter een aantal zaken met u doornemen. Aan het eind bied ik u graag de gelegenheid om iets te zeggen over de agenda of over de orde van de vergadering. Het is mij wel storend achterin, waarde collega's. U kunt vergaderen, maar dan buiten. Ja. Vergadering elders, ja.

Er is een verzoek ontvangen voor een interpellatiedebat van Leefbaar Rotterdam over misgelopen plannen Museum Boijmans Van Beuningen. Wenst iemand hier iets over te zeggen? Niet. Dan stel ik u voor dit agendapunt straks aansluitend aan de orde van de vergadering als eerste agendapunt te behandelen onder agendapunt 12.

Er zijn twee verzoeken om beraadslagingen ontvangen. Van VVD, Daadkracht voor Miniworld, maar die is bij nader inzien ingetrokken. En van Leefbaar Rotterdam en de VVD, Anti-homogeweld steeds heftiger in Rotterdam. Ik ga ervan uit dat u akkoord gaat met agendering van het tweede punt. Ja, zegt u het maar.

De heer **VAN DRUNEN** (lr). Ja, over het intrekken van het debat Daadkracht voor Miniworld. Ik vraag me af of iemand van de PvdA-fractie wellicht, daar een toelichting op kan geven. Want het heeft groots in de krant gestaan: problemen met lekkage. De aanvraag voor het debat gaat ook over lekkage. Er zit vervolgens een brief van de wethouder bij die over het betalen van de huur gaat. En nu is het debat opeens ingetrokken. Ik vraag me af of er ergens in de achterkamertjes iets is geregeld. Hoe zit dat?

De **VOORZITTER**. De heer Balwantsingh.

De heer **BALWANTSINGH** (pvda). Ja, dank u voorzitter. Er is contact geweest met de wethouder en we hebben begrepen dat er contact is met Miniworld vanuit de wethouder. We hebben er vertrouwen in dat dat een gewenst resultaat gaat opleveren. Vandaar dat wij het hebben ingetrokken. Dank voorzitter.

De heer **VAN DRUNEN** (lr). Achterkamertjes dus. Dank u wel.

De **VOORZITTER**. De heer Meeuwissen.

De heer **MEEUWISSEN** (pvv). Ja, voorzitter. Omdat het debat over homogeweld is aangevraagd door de heer Lansink van de VVD is de PVV daartegen, want de heer Lansink probeert de PVV altijd monddood te maken als ik hier in klare taal spreek over wat ik zelf meemaak qua intimidatie en homogeweld op straat. Dus wat de PVV betreft: schrappen van de agenda.

De **VOORZITTER**. U bent de enige die daartegen is, merk ik. Dus met uw stem... Wilt u daar iets over zeggen?

De heer **LANSINK-BASTEMEIJER** (vvd). Voorzitter, u snapt dat ik mijzelf nu monddood geacht zie door de PVV. Dat vind ik echt heel verschrikkelijk.

De **VOORZITTER**. Goed. Met de stem van PVV tegen staat dit straks gewoon op de agenda. Dan heeft ons gisterenmiddag, 24 uur na sluiting van de indieningstermijn, nog een verzoek bereikt van Leefbaar Rotterdam en de PVV, Herstel van vertrouwen, of bevordering van wantrouwen op Recreatieoord en Camping Hoek van Holland? Voor het verzoek geef ik een negatief behandeladvies, omdat het verzoek ruimschoots na de indieningstermijn is ontvangen en u zich daarover niet voldoende heeft kunnen voorbereiden. Althans, het is in dit geval in strijd met onze regels. Ik wilde de heer Van Schaik, de indiener van het voorstel, in de gelegenheid stellen hier iets over te zeggen. Mijnheer Van Schaik.

De heer **VAN SCHAIK** (lr). Ja, dank u wel voorzitter. Nou ja, als ik het eerder had geweten, had ik het eerder aan de kaak gesteld. Laat dat helder zijn. Ik werd er gisteren mee overvallen. Het ging om de sloop van de boerderij Kaapweg 103 en later 115. Ik heb begrepen dat daar 7 oktober een sloopvergunning voor af is gegeven. Wij hebben voor het reces duidelijk met elkaar afgesproken dat er geen onomkeerbare stappen zouden worden genomen omtrent Hoek van Holland. Dan schrik ik ineens dat daar een sloopvergunning ligt. Ik vind dat dat niet kan. Ik had liever van tevoren van de wethouder een brief gehad. Nu schijnt er in de omloop wel ergens een brief te zijn geweest. Ik heb hem in ieder geval niet ontvangen. Maar daarbuiten, voorzitter, als ik nog even het woord mag, wil ik ook nog iets anders aan de kaak stellen. En dat is dat er onderhands toch nog steeds gewerkt wordt. Ik heb bewijs, zwart-op-wit – dat kan ik ook op enig moment...

De **VOORZITTER**. Maar u gaat nu echt de inhoud in. U wilt dat dit punt behandeld wordt en dat is afgewezen op grond van het feit dat u te laat bent. En u doet een beroep op de raad om het alsnog te agenderen, toch?

De heer **VAN SCHAIK** (lr). Ja, inderdaad, dat doe. Ik doe inderdaad een beroep op de raad. We zijn de raad van Rotterdam. Miniworld is eraf gegaan, dus alle ruimte.

De **VOORZITTER**. Dat is heel helder. Mijnheer Meeuwissen.

De heer **MEEUWISSEN** (pvv). Ja, voorzitter. Door de tactieken van VVD-wethouder Kurvers blijft de raad hier altijd achter de feiten aanlopen. Het debat hierover kan geen weken wachten tot na het herfstreces. Dus ik zou aan mijn collega's willen verzoeken om ermee in te stemmen dat hier vandaag gewoon over gesproken wordt. Er waren 130 klachten bij de Ombudsman. Alle 130 gegrond verklaard. Ik vind het schandalig dat die wethouder nog steeds dit soort streken heeft. Tot zover.

De **VOORZITTER**. We hebben vorige keer aangegeven dat we na een toelichting van de indiener gelijk gaan stemmen over het ordevoorstel. Het ordevoorstel ligt voor. Als u ja stemt, dan bent u voor het behandelen van het agendapunt zoals verzoeker het heeft ingediend. Als u nee stemt, dan volgt u het advies van uw voorzitter, namelijk het buiten de orde van deze vergadering houden. Dus ja, dan steunt u de heer Van Schaik. U kunt stemmen. Ja, daar komt hij. Heeft iedereen die aanwezig is, kunnen stemmen? 38 stemmen aanwezig, ja. Met 27 stemmen voor is er een meerderheid voor behandeling van het agendapunt. Het wordt straks op de agenda gezet.

Er zijn drie verzoeken voor een tweeminutendebat ontvangen van DENK, Nationaal Programma onderwijs waaronder plan van aanpak leerachterstanden wegwerken, van DENK en de SP, Visie jeugdwerk en van de Partij van de Arbeid en het CDA Snel weer een veer

voor Hoek van Holland. Wenst iemand hierover het woord? Dat is niet het geval. Dan worden die agendapunten straks toegevoegd onder agendapunt 19.

Er is één verzoek voor indiening van een motie vreemd aan de orde van de dag ontvangen. Die is voorzien van een negatief behandeladvies: nogal echt inhoudrijk en niet inhoudarm. Wat ons betreft – aan deze kant van de tafel, van de griffier en mij – is dat geen motie die valt in de categorie zoals deze nu is aangediend. Ik had u als voorzitter nog in overweging willen geven om eventueel dit thema te betrekken bij de begrotingsbehandeling. Mijnheer Simons.

De heer **SIMONS** (lr). Het was toch een negatief behandeladvies van de griffie en toch niet van de voorzitter van de raad? Want dat zei u net.

De **VOORZITTER**. Dat gebeurt altijd namens de voorzitter van de raad. En ik heb u een suggestie gedaan, want anders zou u moeten zoeken naar waar je zo een punt zou moeten behandelen. Mijn suggestie was om dat te doen bij het algemene deel van de begroting. Dat is over een week of wat in deze raad. Dat is de suggestie die ik u deed. Mijnheer Simons.

De heer **SIMONS** (lr). Nou, die suggestie heeft mij niet bereikt, maar...

De **VOORZITTER**. Bij dezen.

De heer **SIMONS** (lr). Nou ja, zeker. Beter laat geïnformeerd dan niet. Ik kijk altijd zorgvuldig naar de argumentatie waarom iets wel of niet kan. En we moeten iets ook in een context plaatsen en dat is de context van deze gemeente, deze gemeenteraad en dit college. Wat ik hier vraag is om een probleem, dat van links tot rechts wel gezien en herkend wordt, op de tafels in Den Haag te leggen om daar eens over na te denken, als signaal. Dus eigenlijk wil ik een zaadje planten dat mogelijk gaat ontkiemen in de toekomst. U als burgemeester – dat zegt u ook vaak en daar zijn wij ook heel blij mee – bent regelmatig in Den Haag in de hoogste kringen om daar over allerlei zaken te spreken. Dan zegt u gewoon bij de mededelingen 'oh ja, ik heb nog een motie van de raad en die wil dit probleem onder uw aandacht brengen'. Dus deze motie is helemaal beleidsarm voor deze context, want wij gaan er niet over. Wij geven als gemeente een signaal naar Den Haag. En ze zijn nu ook nog aan het formeren, dus wordt het... Ik snap deze argumentatie echt van geen kant. Het is € 0,00. Het is beleidsarm voor de gemeente. Het is alleen... Ja, u moet een motie – hoe zwaar weegt die? tien gram ofzo – in uw tas stoppen, naar Den Haag brengen en daar overhandigen en een toelichting geven. Dat is alles wat wij vragen.

De **VOORZITTER**. Ja. Helder dat u dat zo vindt. Mijnheer Lammering.

De heer **LAMMERING** (pvda). Ja, dank u wel voorzitter. Wij staan volledig achter de inhoud van die motie, natuurlijk, vandaar dat wij er ook opstaan. De suggestie die u geeft kunnen wij ook volgen. Kijk, ik vergelijk onze burgemeester altijd maar met ons eigen vliegdekschip dat wij tot onze beschikking hebben. Die kunnen wij in stelling brengen richting Den Haag, in dit geval. Maar bij dit onderwerp is het wel echt belangrijk om er nog iets meer een aanloop voor te nemen en die koers te bepalen. Dus wat ons betreft ook prima om het te behandelen bij de begroting.

De **VOORZITTER**. De heer Segers.

De heer **SEGERS-HOOGENDOORN** (cda). Ja, dank, voorzitter. Heel kort. De argumentatie klopt in die zin volgens mij niet, want hij is niet beleidsarm omdat je iets in stemming brengt waar ik eigenlijk ook mijn mind nog over wil opmaken. Daar zou ik heel graag met mijn

collega's over willen praten. Dus ik zou zeggen dat een regeling eerder aan de orde is. Dan pas kun je bepalen wat we hier als Rotterdam van vinden en dan kun je eventueel de burgemeester met een boodschap op pad sturen.

De **VOORZITTER**. Wij hebben afgesproken – en ik zie dat er wat onrust is in de zaal – dat we na een toelichting van de indieners gelijk gaan stemmen, maar we hebben tegelijkertijd gezegd: tenzij de voorzitter het gevoel heeft dat partijen er toch iets over willen zeggen. Dan bied ik daarvoor de ruimte. Als vanuit de raad ook voorgezeten wordt, wordt het ingewikkeld. Dat moeten we niet doen. Mevrouw Zeegers.

Mevrouw **ZEEGERS** (d66). Wat D66 betreft kunnen we het prima op de agenda zetten en behandelen.

De **VOORZITTER**. Meeuwissen.

De heer **MEEUWISSEN** (pvv). Ja, voorzitter, volgens mij zijn er veel belangrijker dingen waarover onze burgemeester in Den Haag in gesprek kan gaan en om hier fulltime raad te hebben: nog meer eindeloze prietpraat van de heer Simons, daar zit niemand op te wachten. Rotterdam wil een slagvaardige raad op hoofdlijnen en geen fulltime raad. Aan de andere kant zou het wel goed zijn om hierover in debat te gaan, want dan kan ik gelijk beargumenteren waarom deze motie in de prullenbak moet. Dus toch agendering hiervan.

De **VOORZITTER**. Mevrouw Zeegers, ik wil alleen een waarschuwing geven. U zegt 'zet het maar op de agenda'. Tip: een motie vraagt dus uitsluitend om stemming straks en niet om debat, hè. Dus dat u het weet. Als u erover wilt debatteren dan moet u er een punt van maken. Ik hoor u zeggen 'wat ons betreft mag het op de agenda'. Maar dat betekent dus dat u daar straks alleen over kunt stemmen. Daar is geen debat over.

Mevrouw **ZEEGERS** (d66). Dat klopt. Daar ben ik mij van bewust. Wij hebben onze mening hierover al helemaal opgemaakt.

De **VOORZITTER**. Nee, prima. Ik meld het even aan de raad, want wij hebben al eens eerder meegemaakt dat men daar dan nog van alles over wil zeggen, maar de aard van de motie leent zich daar niet voor. Mevrouw Verkoelen.

Mevrouw **VERKOELLEN** (50plus). Ja, voorzitter. Als mede-indiener van de motie onderschrijf ik het verhaal van de heer Simons wel volledig. Ik denk dat het heel goed is, want ik ben het echt met de argumentatie van u niet eens dat het niet-beleidsarm is. Ik denk dat het dat wel is. Wat betreft 50PLUS zullen wij voorgaan, dus laat het maar geagendeerd worden.

De **VOORZITTER**. Meeuwissen.

De heer **MEEUWISSEN** (pvv). Ja, voorzitter, kunnen we anders nu met de raad hier een debat van maken? Anders is de PVV tegen. Dit is een heel dom voorstel van de heer Simons.

De **VOORZITTER**. Kort, de heer Verheij.

De heer **VERHEIJ** (vvd). Ja, voorzitter. De overwegingen die de heer Simons heeft om dit punt te maken, die heeft hij in zijn artikel laatst beschreven en dat zijn terechte punten. Maar daar moeten we het uitgebreid over hebben met elkaar welke conclusie we dan vervolgens trekken. Want de conclusie die in deze motie staat is heel verstrekkend en die steunt in ieder

geval de VVD op deze manier niet. Wij vinden dat we er een debat over moeten hebben, dat we daar de tijd voor moeten nemen. Laten we dat zo snel mogelijk na het reces doen in de commissie VB of in een aparte sessie waarbij elke fractie een afgevaardigde stuurt. Maar niet nu.

De **VOORZITTER**. Dan gaan we stemmen. Dus als u voor stemt dan stemt u voor agenderen. Mijnheer Achbar, heeft u gestemd? Oh ja, ik zie de andere collega's. Met 23 stemmen voor zal de motie vreemd aan de orde van de dag worden ingediend. Agendapunt 13, Wijk aan Zt' is straks digitaal in verband met de quarantaineverplichting van wethouder Vermeij en het feit dat de commissie VB heeft aangegeven dat debat graag met wethouder Vermeij te willen voeren. Zijn er nog andere leden van de raad die nog iets over de agenda willen zeggen? Mevrouw Verkoelen.

Mevrouw **VERKOELEN** (50plus). Ja, kunt u even wat nader toelichten hoe dat in zijn werk zal gaan, want dat heb ik eigenlijk niet helemaal scherp. Schorsen we hier en gaan we dan allemaal naar onze eigen ruimte om daar... Dat is het idee?

De **VOORZITTER**. We openen een nieuwe digitale vergadering en dan kunt u vergaderen zoals u altijd digitaal gewend was.

Mevrouw **VERKOELEN** (50plus). Oké. Dank u wel.

De **VOORZITTER**. Dan hoeft u niet per se in deze raadzaal te zitten.

Mevrouw **VERKOELEN** (50plus). Oké. Dank u wel.

De **VOORZITTER**. U hoeft niet per se in deze raadzaal te zitten. U mag wel hier zitten, maar u mag ook op een andere plek zitten. Ten aanzien van de spreektijd hebben wij afgesproken vier uur op de klok te zullen zetten. Dat gaan we dan ook doen. Dan wijs ik u erop dat er bij verschillende agendapunten in het RIS een voorlopige versie van moties en amendementen staat. Deze vormen geen onderdeel van de beraadslagingen. Pas als u ze hier heeft ingediend, maken ze onderdeel uit van de beraadslagingen. De motie of het amendement krijgt dan ook van de griffie een nummer et cetera. Ik adviseer u uw scherm regelmatig te verversen om de actuele stand van zaken rondom de moties bij te kunnen houden. Het pairen van raadsleden heb ik al aangegeven vanochtend. Ik stel voor de besluitvorming over de huishoudelijke punten, ingekomen stukken, bekrachtiging geheimhouding en de hamerstukken tegelijkertijd bij de behandeling van de desbetreffende punten te doen. De besluitvorming naar aanleiding van vorige debatten, inclusief Wijk aan Zet zullen aan het einde van de fysieke vergadering plaatsvinden via ons stelsysteem in de raadzaal. Indien nodig is er een korte schorsing. Ik wil erop wijzen dat wanneer het interpellatiedebat vraagt om verstrekkende moties, ik aansluitend de stemmingen zal doen, want ik zie dat er nogal wat raadsleden niet aanwezig zijn, buiten degenen die gepaard zijn. Dus om ongelukken met stemmingen te vermijden, wijs ik u erop dat, als het debat erom vraagt, er aansluitend aan het interpellatiedebat zal worden gestemd.

6. *Mededeling van ingekomen stukken aan de raad en de commissies, zoals genoemd op de digitale doorlopende lijst 2021 week 39 en 40*

De **VOORZITTER**. Mededeling van ingekomen stukken aan de raad en de commissies, zoals genoemd op de digitale doorlopende lijst 2021 week 39 en 40. Ik stel voor akkoord te gaan met de voorgestelde wijze van afdoening. Dat is het geval.

7. *Bekrachtiging van de geheimhouding overeenkomstig artikel 25 van de Gemeentewet*
7.1 *Bijlage Resultaat invulling conditions precedent (cp's) WLQ+*

De **VOORZITTER**. Dan de bekrachtiging van de geheimhouding overeenkomstig artikel 25 van de Gemeentewet, bijlage resultaat invulling conditions precedent van WLQ+. Zijn er leden die hier iets over willen zeggen? Mevrouw Verkoelen.

Mevrouw **VERKOELLEN** (50plus). 50PLUS wordt geacht niet daarvoor te zijn.

De **VOORZITTER**. De heer Meeuwissen.

De heer **MEEUWISSEN** (pvv). PVV ook.

De **VOORZITTER**. Met de stemmen van de PVV en 50PLUS tegen wordt de bekrachtiging onder 7.1 opgelegd.

7.2 *Bijlage behorende bij de brief van burgemeester en wethouders over Monitor Grondexploitaties 2^e herziening 2021*

De **VOORZITTER**. 7.2, bijlage behorende bij de brief van burgemeester en wethouders over Monitor Grondexploitaties 2e herziening 2021. Mevrouw Verkoelen.

Mevrouw **VERKOELLEN** (50plus). Idem. Niet voor.

De **VOORZITTER**. De heer Meeuwissen.

De heer **MEEUWISSEN** (pvv). Idem, voorzitter.

De **VOORZITTER**. Akkoord. Dan stel ik vast dat met de stemmen van de fracties van de PVV en 50PLUS de onder 7.2 gevraagde geheimhouding is opgelegd.

A. **HAMERSTUKKEN**

8. *Het voorstel tot vaststelling vijf bedrijveninvesteringszones Rotterdam 2022*

De **VOORZITTER**. Dan ga ik naar de hamerstukken. Dat is onder 8 het voorstel tot vaststelling van vijf bedrijveninvesteringszones. Onder b. Verordening bedrijveninvesteringszone gebruikers Winkelgebied Slinge III, Verordening bedrijveninvesteringszone eigenaren Hoogkwartier 2022, Verordening bedrijveninvesteringszone gebruikers Oude Haven-Overblaak en onder e. Verordening bedrijveninvesteringszone gebruikers Bedrijventerrein Hoogvliet Gadering.

9. *Het voorstel tot wijziging van de Verordening precario- en reclamebelasting 2021*

De **VOORZITTER**. Onder 9, het voorstel tot wijziging van de Verordening precario- en reclamebelasting.

10. *Het voorstel tot vaststelling van het bestemmingsplan 'Simeon en Anna'*

De **VOORZITTER**. Onder 10, het voorstel tot vaststelling van het bestemmingsplan 'Simeon en Anna'.

11. *Het voorstel tot toepassing van de coördinatieregeling als bedoeld in de Wet ruimtelijke ordening ten behoeve van het project Westblaak 232*

De **VOORZITTER**. En onder 11, het voorstel tot toepassing van de coördinatieregeling als bedoeld in de Wet ruimtelijke ordening ten behoeve van het project Westblaak 232
Die onderwerpen worden u aangeboden ter hamering. Eenmaal, andermaal, gehamerd.

Interpellatiedebat

12. *Misgelopen plannen Museum Boijmans van Beuningen aangevraagd door het lid Koster*

De **VOORZITTER**. Aan de orde het interpellatiedebat misgelopen plannen Museum Boijmans Van Beuningen, aangevraagd door het lid Koster. Mijnheer Koster, u heeft het woord.

De heer **KOSTER** (lr). Voorzitter, dank u wel. In mei dit jaar spraken we over de verkenning van de haalbaarheid van de ambitieuze renovatie van Boijmans en tegelijkertijd de kwaliteitsslag voor het Museumpark. Wethouder Kurvers erkende destijds in het NRC dat er in het verleden, dus voor de verkenning, veel fouten zijn gemaakt in dit dossier. "We hebben alles in de verkeerde volgorde gedaan", dat zijn zijn letterlijke woorden. U weet het nog: Boijmans moest in 2019 sluiten wegens brandveiligheid, toen er nog geen geld en geen plan was. Later haakte Droom en Daad af na een aanbod van € 80 miljoen. Ook de BankGiro Loterij bleek niet bereid bij te dragen. Daaronder kwam toen een streep op het moment van die verkenning. We gaan het nu goed doen. Daarom werd dus alles op alles gezet bij de verkenning dit voorjaar om vanaf nul te beginnen en alle stappen in de juiste volgorde te zetten om het ambitieuze scenario toch doorgang te laten vinden. Ik citeer wethouder Kurvers in NRC: "Mijn zorg is dat we over twintig jaar terugkijken en zeggen: wat zonde dat we dit niet goed gedaan hebben." Laat het even op u inwerken: wat zonde dat we dit niet goed gedaan hebben.

We kregen in mei een prachtig ontwerp te zien met de bouw van een paviljoen plus de herontwikkeling van vier naastgelegen villawoningen voor het museum in ruil voor een gematigde huur. Als onderbouwing van deze plannen lezen we in de wethoudersbrief van de heer Kurvers: "Er ligt een aanbod van de Welgelegen Groep om de herontwikkeling van de villa's en de bouw van een nieuw paviljoen voor een bedrag van ongeveer € 40 miljoen op zich te nemen, voor een gematigde huur beschikbaar te stellen aan het museum". Onze raad heeft op deze basis in juni ingestemd met een verkenning die € 2 miljoen tot € 3 miljoen zou kosten.

Dan het raadsbesluit. Daar wil ik ook twee belangrijke passages uit citeren. De eerste: "De onzekerheid en risico's samen met het ontwerp zijn de afgelopen periode verder onderzocht en uitgewerkt. Dit heeft onder meer geresulteerd in een structuurontwerp en herijkte planning, risicodossier en begroting." En dames en heren, het belang van het structuurontwerp moet niet onderschat worden. Dan citeer ik ook uit het raadsbesluit: "We zijn fondsen gaan werven toen er enkel een visie lag, terwijl begunstigers die een significante bijdrage overwegen graag precies willen weten waar zij aan bijdragen. Nu het structuurontwerp er ligt, staat het museum klaar om effectief aan de slag te gaan met het werven van fondsen." In andere woorden dames en heren: het structuurontwerp was

noodzakelijk voor het werven van fondsen. Inmiddels zijn we bijna een halfjaar verder en weten we waar we aan toe zijn. Na Droom en Daad, na de BankGiro Loterij is er nu ook geen overeenstemming met de Welgelegen Groep.

Een deel van het structuurontwerp is nergens op gebaseerd. Het plan zoals voorgelegd in het structuurontwerp is onuitvoerbaar, een fata morgana. Boijmans Van Beuningen is dus fondsen aan het werven met een misleidende reclamefolder. Wat voor indruk moet dit wekken bij het museum? Wat voor indruk moet dit wekken bij de fondsen waarmee gesproken wordt? Wat voor indruk moet dit wekken bij de architect die het paviljoen heeft ontworpen op de grond van iemand anders? Wat voor indruk moet dit wekken bij de Rotterdammer die tot eind 2028 niet naar Boijmans Van Beuningen kan? Voorzitter, ik zal u geruststellen: dit waren retorische vragen. Nu komen mijn echte vragen.

Wie is nu daadwerkelijk verantwoordelijk voor de fondsenwerving en het mislukken van de besprekingen met Welgelegen? Is dat de gemeente of is dat Boijmans Van Beuningen? Wat precies was het aanbod van de Welgelegen Groep waarover de wethouder sprak in zijn brief van 8 juni? Wat is er gebeurd met dit aanbod van de Welgelegen Groep waarover de heer Kurvers schreef? Waarom is dat aanbod niet concreter vastgelegd in een intentieovereenkomst? Waarom is dit niet gedaan voor de verkenning? Waarom moesten wij per se al besluiten over die verkenning en € 2 miljoen tot € 3 miljoen reserveren? Had dit, gezien de ingewikkelde voorgeschiedenis en misgelopen gesprekken met Droom en Daad en de BankGiro Loterij niet voor de hand gelegen? Ik vind het heel gemakkelijk om nu te wijzen naar de Welgelegen Groep, maar na twee eerdere miskleunen was echte waakzaamheid meer op zijn plaats voordat de plannen openbaar gemaakt zouden worden. Dan wil ik ook van u weten op welke datum – en precies op welke datum – duidelijk is geworden dat de Welgelegen Groep is teruggetreden. Waarom is zonder intentieovereenkomst toch gestart met het maken van het structuurontwerp? Welke zekerheid had u, wethouder, om toch iedereen aan het werk te zetten? Wat waren de kosten van dit structuurontwerp? En waarom liet u Boijmans Van Beuningen op pad gaan op basis van een onzeker ontwerp? Wordt dit ontwerp nu aangepast? Zo ja, wie gaat de kosten daarvan betalen? Wethouder, in NRC zei u: "Mijn zorg is dat we over twintig jaar terugkijken en zeggen: wat zonde dat we dit niet goed gedaan hebben." Hoe rechtvaardigt u nu uw eigen handelen? Was het nu echt nodig om in juni al aan de slag te gaan met deze verkenning? Wilde u per se voor het einde van deze collegeperiode laten zien dat het u wel zou lukken wat wethouder Kasmi niet was gelukt? Had u niet beter even kunnen wachten en het over deze periode heen kunnen tillen, maar wel met meer zekerheid zodat we ook daadwerkelijk resultaat zouden kunnen zien?

Voorzitter, het is onduidelijk welke wethouders verantwoordelijkheid dragen in dit dossier. Zeker, de heer Kurvers is auteur van de verzonden brieven, maar verder... Ik moet constateren dat het wijzen al begint. Als ik wethouder Van Gils in NRC lees over of hij rustig slaapt, dan zegt hij: "Bij Boijmans voer ik als wethouder Grote projecten nu alleen de verkenning uit naar de haalbaarheid. Als het daar..." – en ik neem aan dat hij dan Boijmans Van Beuningen bedoelt – "...niet goed gaat, moet u toch echt bij mijn collega-wethouders zijn." Nou, voorzitter, structuurontwerp is inherent onderdeel van de verkenning. Wethouder Van Gils, had u niet kritischer moeten zijn op het ontbreken van een intentieovereenkomst? Heeft u wethouder Kurvers gevraagd naar de haalbaarheid van het structuurontwerp? Ja, dan hebben we ook wethouder Kasmi nog. Eerder verweten wij u dat u te weinig regie voerde in dit dossier rondom de gesprekken met Droom en Daad. Wat was hier uw rol? Hoe kijkt u aan tegen de bezetting van de Raad van Commissarissen bij Boijmans Van Beuningen? Wij moeten constateren dat daar al een tijd lang – eigenlijk al jarenlang – een lacune zit in de Raad van Toezicht waar het gaat om iemand met juridische expertise. Had u voldaan aan uw plicht tot benoeming van een nieuw lid, dan had daar waarschijnlijk iemand gezeten, een jurist, die had kunnen zeggen: 'hmm, is het nu wel verstandig dat wij op pad gaan met een structuurontwerp waar geen zekerheid voor is?' Voorzitter, het is duidelijk dat

de verkenning nog een paar weken loopt. Na dit nieuwe debacle moet er wel een heel groot wonder plaatsvinden wil het ambitieuze scenario nog gerealiseerd kunnen worden door financiering van filantropen. En dat, moet ik zeggen, is diep-, dieptreurig.

De verkenning had moeten leiden tot een oplossing. Het voorlopig resultaat is dat we verder weg zijn van een oplossing dan ooit. Voorzitter, ik heb geen behoefte om twintig jaar lang te wachten. Ik kijk nu al terug en ik zeg: wat is het daadwerkelijk zonde dat we deze verkenning niet goed genoeg hebben gedaan. Dank u wel.

De **VOORZITTER**. Meeuwissen.

De heer **MEEUWISSEN** (pvv). Voorzitter, niet realistische, financieel onhaalbare plannen Boijmans Van Beuningen. Het wensdenken van deze raad kent geen grenzen, is soms zelfs op het infantiele af. Telkens weer loopt de meerderheid warm voor gigantische investeringen in zeer onrealistische en financieel onzekere projecten. Ik noem, voorzitter, Feyenoord City, Warmtebedrijf Rotterdam, de energietransitie en uiteraard Boijmans Van Beuningen. Telkens weer worden dezelfde fouten gemaakt. Het zelflerend vermogen van deze raad is helaas miniem. Het is blijbaar altijd makkelijk dromen met andermans zuurverdiende belastinggeld. In 2020 werd het ambitie scenario voor Boijmans Van Beuningen door de raad geloodst: geen concreet plan, geen businesscase en geen architect. De PVV stemde uiteraard tegen deze luchtfietserij. Inmiddels is er een architect en is er een structuurontwerp. Het plan is al flink afgeschaald, maar nog steeds niet realistisch en financieel niet haalbaar. Een nieuw paviljoen, een tunnel om kunst te vervoeren, een nieuw Museumpark, maar nog steeds geen geld.

Voorzitter, waar is de verantwoordelijk wethouder in godsnaam mee bezig? Bij zo veel blunders in dit dossier mag je toch verwachten dat de wethouder er bovenop zit. Er is nog geen schep de grond ingegaan, maar de tegenvallers stapelen zich nu al op: vertraging in de planning en dus meerkosten, een rechtszaak van architecten tegen voorgenomen sloop van hun aanbouw van tien à twintig jaar geleden, gedoe met slappe grond in het Museumpark en ga zo maar door. Wanneer gaat eindelijk de stekker uit deze onnodige extra dingen voor Boijmans Van Beuningen? Renoveren oké, maar al die extra onzin, daar moeten we mee kappen. Tot zover, voorzitter.

De **VOORZITTER**. Dank u. Mevrouw Zeegers.

Mevrouw **ZEEGERS** (d66). Ja, dank u wel voorzitter. Ja, uiteraard begrijpt D66 de zorgen van voorgaande sprekers. Wij hadden een ambitie scenario. Daar wilden we met elkaar allemaal aan werken. En helaas, de volgorde was: het museum moest dicht en daarna pas konden we goed aan plannen werken. Maar wat we ook hebben gezien en daarom vind ik eigenlijk dat we dit debat prematuur voeren, dat we hebben afgesproken en we zagen dat de zaken niet zo lopen als gewenst, dat klopt. Dat hebben we regelmatig kunnen constateren, maar we hebben ook gezegd: laten we een verkenning voeren – althans dat is wat het college zelf heeft gezegd – laten we gezien deze voorgeschiedenis nu een verkenning starten om te kijken en dan zal ik even voorlezen wat er staat "inzicht of en in welke mate het structuurontwerp kan worden voltooid, welke risico's er zijn. En laten we goed het net ophalen voordat wij echt verdergaan met al deze plannen." En ik kan niet anders zeggen dan dat ik het heel goed vind dat het college dat realiteitsbesef heeft gehad, het lerend vermogen heeft gehad, om zelf pas op de plaats te maken en te zeggen: 'we kijken nu goed wat wel en wat niet mogelijk is'. Dat is wat het college heeft gedaan. Dat is waar een tussenrapportage van is verschenen en binnenkort dan de eindrapportage. Dus wat D66 betreft zijn al deze grote woorden te prematuur. Laten we wachten totdat het resultaat van de verkenning er is. En laten we dan rustig en rationeel kijken wat er overblijft aan goede ideeën die we kunnen voortzetten en wat helaas dan niet mogelijk lijkt.

De **VOORZITTER**. Koster.

De heer **KOSTER** (lr). Ja, ik weet niet waar mevrouw Zeegers nog in gelooft, nog in een wonder dat er alsnog filantropen bereid zijn. Maar mijn punt is: dat structuurontwerp bevat iets wat gewoon niet gerealiseerd kan worden. Daarmee is men langsgesegaan bij financiers. Dat kan toch niet de bedoeling zijn? En juist op het moment dat we zeggen: 'oké, we laten het verleden achter ons, we gaan nu beginnen' dan ga je rond met een structuurontwerp dat niet gerealiseerd kan worden en vraag je geld aan partijen. Dat is toch te bizar voor woorden?

Mevrouw **ZEEGERS** (d66). Kijk, daar hebben we het inderdaad ook over gehad. In algemeenheid worden filantropen benaderd. Daar zijn ze natuurlijk al een tijd mee bezig. Ook daarin wordt de juiste status van zaken weergegeven. Nogmaals: u haalt wat mij betreft het structuurontwerp en de verkenning door elkaar. De verkenning is juist bedoeld om te onderzoeken in hoeverre het een en ander mogelijk is. En het is des te meer te prijzen van het college dat het dat zo zorgvuldig doet. Mijn punt is dus ook: laten we de uitslag daarvan afwachten en dan bepalen welke nieuwe stappen we moeten zetten. En eens, als er naar filantropen gegaan moet worden dan is het zeer behulpzaam als daar een realistische plaat getoond kan worden. Daar geef ik u helemaal gelijk in, maar daar gaat het nu niet over. We hebben het nu over een verkenning waar wordt gekeken wat er mogelijk is en wat er niet mogelijk is. En het lijkt me wel goed om dat debat juist te voeren om eigenlijk al die verwarring verder te vermijden die nu toch vaak ook speelt.

De **VOORZITTER**. Dank, de heer Verheij.

De heer **VERHEIJ** (vvd). Voorzitter, wat is het zonde dat we dit debat voeren op dit moment terwijl de verkenning nog niet klaar is. De heer Koster gooide allerlei 'wat is het zondes' de wereld in, maar dit is wel het meest zonde van dit moment. Het is zonde van onze tijd op dit moment. Maar het is vooral ook zonde van het proces, want de uitstraling naar buiten die dit geeft – die deze debataanvraag geeft – is dat deze gemeenteraad gewoon hopeloos verdeeld is en niet weet wat hij wil. Ja, ga dan maar eens praten als wethouder met externe partijen die eventueel willen bijdragen aan het mooier maken van dit museum. Dit helpt niet. Voorzitter, wij hebben een verkenning gestart, en daar heeft de raad 'ja' op gezegd, om de haalbaarheid van de ideeën voor het museum te onderzoeken. En dat wordt onderzocht en over een aantal weken krijgen we daar de uitslag van. Ik ben zeer benieuwd. We hebben een tussenstand gehad die niet direct hoopgevend is, maar ik wacht de einduitslag af want dat is het moment om de balans op te maken van waar we staan.

Dat de heer Koster aan de voorkant van die verkenning een intentieverklaring had willen sluiten met een filantroop, met een potentiële partner, dat vind ik echt heel bijzonder. Als dat is hoe we met filantropie in deze stad om willen gaan, dan weten we één ding zeker: dan komt er nooit meer één cent op tafel, van geen enkele filantroop. En dan denk ik dat ze in Amsterdam hun geld kwijtraken.

Voorzitter, laten we niet vergeten hoe dit allemaal ontstaan is. In de vorige raadsperiode hadden we een wethouder Vastgoed die als een konijntje – en daar zijn er veel van in het Museumpark – in de koplampen zat te kijken, die het overkwam dat de brandweer zei: 'als er nu brand uitbreekt, dan blussen wij niet meer', die het overkwam dat het museum er gewoon zo slecht aan toe was dat hij niets anders meer kon dan de tent sluiten en leegruimen. Dat is waar het fout gegaan is. Dat is waarom de volgorde van dit hele proces verkeerd is gegaan. En dit college probeert met de beste macht die het heeft van die rotzooi weer iets te maken. Nou, wij wachten de verkenning graag af. Dit debat dient geen doel. In december praten we verder.

De **VOORZITTER**. De heer Achbar. Mevrouw Verkoelen.

Mevrouw **VERKOELLEN** (50plus). Ja, voorzitter, dank u wel voor het woord. Laat ik vooropstellen, 50PLUS-Rotterdam schaart zich volledig achter het betoog van de heer Koster. Want laten we heel eerlijk zijn, van het begin af aan heeft 50PLUS al aangegeven dat het allemaal wel erg kritisch werd. Er kwam een verkenning en het is totaal niet prematuur, mevrouw Zeegers, om te zeggen dat op dit moment het allemaal niet wil lukken. Er wordt niet zorgvuldig omgegaan met een aantal zaken. De financiële dekking wil totaal niet lukken. De realisatie lukt niet. De verbinding tussen depot en museum geeft ongehoord veel kopbrekens. Het pompeuze plan om het hele park te gaan transformeren is ook luchtfietserij. De heer Meeuwissen zei het zojuist al. De grond voor de doorgangen vanuit de Westkade lukt ook maar niet. En de plannen van andere eigenaren zijn nog veel en veel te pril als je kijkt naar het park an sich. 50PLUS wil echt dat het gaat stoppen, want als deze verkenning op deze manier doorgaat, kost het ons tijd en tijd kost geld en geld moeten we anders gaan investeren. Dus wat betreft 50PLUS scharen wij ons achter de vragen van de heer Koster die zojuist gesteld zijn. Die wachten wij af. Maar de basis, daar willen we eigenlijk wel naar terug als 50PLUS en dat was: één: asbest verwijderen, want dat was een probleem mevrouw Zeegers: het museum primair weer geschikt maken waar het museum geschikt voor gemaakt moet worden en dat is voor de kunstwerken en niet meer en niet minder en zorgen dat er een verbinding komt tussen het depot en het museum. Klaar is kees. Kunnen we over tot de orde van de dag en weer met andere zaken bezig zijn.

De **VOORZITTER**. Mevrouw Zeegers.

Mevrouw **ZEEGERS** (d66). Ja, mevrouw Verkoelen haalt hier ook weer het ontwerp door elkaar met de verkenning. De verkenning is echt een onderzoek om te kijken wat er wel en niet mogelijk is. Wat als we nu stoppen met die verkenning? Wat levert dat dan op? Wat zou dan volgens u de juiste vervolgstap zijn?

Mevrouw **VERKOELLEN** (50plus). Dat zeg ik zojuist: stoppen met alles, terug naar de basis. Gewoon echt terug naar de basis. Asbest verwijderen, dat kost al meer tijd en meer geld. Vervolgens het museum geschikt maken voor het laten zien van kunst. En zorg nou eens, te bizar voor woorden, een depot en het museum kunnen elkaar niet vinden in verbinding. Onbegrijpelijk. Ga je daar maar kopbrekens over maken.

De **VOORZITTER**. Mevrouw Zeegers.

Mevrouw **ZEEGERS** (d66). Ja, volgens mij is het ook een van de doelen van de verkenning om te kijken wat er wel en niet haalbaar is en hoe je dit soort problemen oplost. Die bouwstenen worden opgeleverd door zo een verkenning. Dus ik denk dat u toch even wat beter de stukken moet lezen.

De **VOORZITTER**. Mevrouw Verkoelen.

Mevrouw **VERKOELLEN** (50plus). Dat zijn altijd dodelijke opmerkingen tegen iemand die altijd de stukken leest. Het is zeer bizar dat mevrouw Zeegers dat zegt. Laat ik heel duidelijk zijn, mevrouw Zeegers, de verkenning heeft het over een enorm probleem om van depot naar het museum te gaan. Tjongejonge, ik geloof dat... Als wij het erover hebben hoe wij de zaken met elkaar gaan koppelen, had dat natuurlijk een onderdeel van die verkenning moeten zijn, want we lossen de problemen namelijk niet op van het Boijmans Van Beuningen. We lossen het niet op met de verkenning. Het blijkt alleen maar dat we ervoor zorgen dat we geen geld meer hebben. We hebben nog minder geld gekregen. Dus de verkenning heeft helemaal geen zin meer. Daar zit de kern.

De **VOORZITTER**. Mevrouw Zeegers.

Mevrouw **ZEEGERS** (d66). De verkenning gaat over op welke manier onder andere de logistiek van schilderijen moet worden verbeterd en gaat niet specifiek over tussen het depot en het museum. Het gaat over kunstwerken die uitgeleend gaan worden aan het museum en hoe die op een goede manier in dat museum terecht moeten komen, verzekeringstechnisch. Daar gaat het over. Daar wordt onderzoek naar gedaan. Echt niet naar wat u zegt: een verbinding tussen het depot en het museum.

De **VOORZITTER**. Mevrouw Verkoelen.

Mevrouw **VERKOELLEN** (50plus). Daar komen ook heel veel stukken vandaan, denk ik. Dat wordt opslag. Kom.

De **VOORZITTER**. Mevrouw Verkoelen, u kunt verdergaan.

Mevrouw **VERKOELLEN** (50plus). Ik was klaar, voorzitter.

De **VOORZITTER**. Dank u zeer. Wenst iemand nog een bijdrage te leveren aan dit debat? Ja. De heer Smet.

De heer **SMET** (gl). Dank u wel, voorzitter. Voorzitter, net als de heer Koster hebben wij hier aan deze kant van de raadzaal – in ieder geval deze vijf leden van mijn fractie – ook zorgen. En net als de heer Koster hebben wij ook eind 2018 ingestemd met het traject voor Boijmans Van Beuningen. Eindelijk nadat inderdaad gemeentebestuur na gemeentebestuur, college na college en raad na raad de boel hebben uitgesteld, verzaakt misschien wel, een noodzakelijke, duurzame, ambitieuze renovatie aan te gaan. En, voorzitter, net als de heer Koster hebben we toen en ook daarna onze mitsen en maren kenbaar gemaakt en diverse voorstellen gedaan en gesteund om het beste museum voor het beste geld te kunnen gaan realiseren. De gemeenteraad heeft daar, onzes inziens, voortdurend aan de knoppen gezeten of kunnen zitten en ik kan me niet aan de indruk onttrekken dat dat ook inmiddels veelvuldig is gebeurd door de verbouwing van het museum onder de regeling Risicovolle projecten te laten vallen en er inmiddels meerdere rapportages zijn besproken, maar ook door de vele besprekingen in commissie- en raadsvergaderingen en onlangs nog door een zeer verhelderend werkbezoek. Ook heeft de gemeenteraad zelf verschillende voorstellen gedaan in dit traject: voorstellen ter verbetering en sommige, in onze ogen, minder geslaagde voorstellen die, wat onze fractie betreft, ook belemmerend hebben gewerkt. Voorzitter, in tegenstelling tot de heer Koster hebben wij voor de zomer wel ingestemd met het verzoek van het college om een zogenaamde adempauze en met een verkenning van de kwartiermakers. We zullen begin november de eindrapportage mogen ontvangen en opnieuw met elkaar bespreken. We verwachten dat we vervolgens eind dit jaar als gemeenteraad op basis van de rapportages, knopen moeten gaan doorhakken of wellicht onze knopen moeten gaan tellen. Wat ons betreft is dat inderdaad nu nog niet aan de orde. En laat ik alsjeblieft eindigen met iets hoopvolers: met de woorden van Adrianus van der Steur. Ik heb ze ook in december 2018 uitgesproken. "Ik ben van mening dat we bouwen moeten zolang we bouwen kunnen. Dan moeten we niet bij de pakken gaan neerzitten, dan moeten we niet neerslachtige gezichten trekken, dan moeten wij niet de principaal die de moed heeft, die moed ontnemen, dan moeten wij zorgen paraat te zijn om de moeilijkheden het hoofd te bieden, dan moeten wij zorgen bij het opmaken van ons project en bij het kiezen van onze architectuur, niet iets te maken, zoals we dat eenmaal gewoon waren, maar zorgen ons aan te passen. We zullen trachten, ook nu, een goed stuk werk tot stand te brengen." Dank u, voorzitter.

De **VOORZITTER**. Dank u. Andere sprekers? Mijnheer Cicek.

De heer **CICEK** (sp). Ja, voorzitter, dank u wel. Voorzitter, het lijkt wel alsof bestuurlijk falen rondom grote megalomane projecten in Rotterdam immuniteit heeft ontwikkeld voor financiële catastrofes. Zo ook in dit nieuwe debacle rondom Boijmans Van Beuningen. Na het afketsen van Droom en Daad en de Nationale Postcode Loterij is dit al de zoveelste blamage in het project. Het college voert aan dat het het allemaal niet heeft kunnen weten. Deels waar. Het klopt dat het museum dicht moest vanwege brandveiligheid en asbest. Maar het wensdenken, het voorsorteren, het jezelf rijk rekenen met investeerders wat volgde, verdient wat ons betreft zeker geen schoonheidsprijs. Er is nog altijd een tekort van € 50 miljoen tot € 70 miljoen voor het ambitie scenario waarvan letterlijk nog geen cent binnen is. Compleet mislukt management van het college wat zich op dit moment schuilhoudt achter een verkenning. Voorzitter, bestuurlijke naïviteit of de arrogantie van de macht: ook onze fractie is hier nog niet over uit. Dank u wel.

De **VOORZITTER**. Dank u. Engberts.

De heer **ENGBERTS** (pvda). Dank u wel, voorzitter. Ja heel erg vrolijk werden we natuurlijk ook niet van de tussenstand van de verkenning. Zoals we natuurlijk ook niet vrolijk zijn geworden van, zoals de heer Verheij zei, dat we het in de verkeerde volgorde hebben gedaan. Maar we werden wel vrolijk van de keuze om een verkenning te doen, zoals door mevrouw Zeegers heel goed naar voren is gebracht. En wij wachten inderdaad keurig af wat de verkenning oplevert. Wij zijn blij dat ondertussen wel de basiswerkzaamheden doorgaan. Het is heel belangrijk dat we dat niet hebben stopgezet. En ja, de geciteerde woorden door de heer Smet van GroenLinks gaan in een lijstje.

De **VOORZITTER**. Dank u. Als er geen sprekers meer zijn, ga ik naar het college. Wie begint er van de zijde van het college? De heer Kurvers.

De heer **KURVERS** (vvd) (wethouder). Dank u wel, voorzitter. Nou ja, ik heb inderdaad gezegd, al vaker ook, dat we dingen in de verkeerde volgorde doen. Dat heb ik dus ook in het NRC gezegd. In die volgorde zit een tragiek besloten voor hoe je problemen dan vervolgens op kunt lossen en in welke volgorde. En dat is wat ook een beetje mank gaat in dit debat. Ik merk en proef dat velen teleurgesteld zijn over een tussenstand. Ik heb nog geen einduitkomst, want de verkenning loopt nog. Die wachten we ook even rustig af. Die is precies bedoeld om antwoorden te zoeken op vragen die leven en duidelijkheid te verschaffen. Maar ik wil toch even stilstaan bij die volgorde, want we hebben inderdaad op last van de brandweer moeten sluiten. Normaal gesproken maak je een plan voordat een pand sluit. En bij het maken van dat plan onderzoek je je opties en kijk je wat er mogelijk is, vallen er dingen af en realiseer je risico's. Dat is hier niet gebeurd. Dus we hebben te maken gehad met een idee over het museum, een visie, een architect die ook is aangetrokken op basis van een visie, niet op basis van een ontwerp. En nu zitten we pas in de fase dat we dat ontwerp steeds...

De **VOORZITTER**. De heer Koster.

De heer **KOSTER** (lr). Ik merk nu al dat de wethouder zich begint te verschuilen achter de voorgeschiedenis. Daar kun je heel veel van zeggen, maar die verkenning was het moment dat alles op nul is gezet en dat was het moment dat daadwerkelijk alles in de goede volgorde gedaan zou kunnen worden. Ik spreek u niet aan op die voorgeschiedenis, maar ik spreek u erop aan dat u naar buiten bent gegaan met een ontwerp waar u gewoon geen zekerheid voor had. U schreef dat er een aanbod lag voor een beperkte huur. U bent met dat ontwerp

langsgegaan bij investeerders. Daar spreek ik u op aan. Niet op die voorgeschiedenis. Die kennen we allemaal en die betreuren wij ook.

De **VOORZITTER**. Wethouder Kurvers.

De heer **KURVERS** (vvd) (wethouder). Dat laatste punt daar kom ik zo op terug. Daar heeft u ook vragen over gesteld. Wat betreft dat eerste – volgens mij was dat Fourgeaud die zei: "Zonder gedegen kennis van het verleden, heb je geen besef van het heden en weet je ook niet waar je heen moet in de toekomst". Die context is dus wel degelijk belangrijk, want die bepaalt waar we nu staan en welke mogelijkheden wij hebben. En dan zie je dus ook dat de verkenning ook samenvalt met daarvoor een ontwerpfase, een structuurontwerp. Ik kan me de discussie nog herinneren in deze raad over wat eigenlijk een structuurontwerp is. En waarom zien we dat normaal niet? En hoe zit dat nu? Het was de heer Smet die daarop wees. Dat komt omdat wij nu producten langs uw raad halen, u helemaal meenemen in tussenfasen/tussenstanden die u normaal vaak niet te zien krijgt. Normaal, als wij een pand beetpakken en verbeteren, dan gaan we eerst een plan maken en dan gaan we onderzoeken doen en dan gaan we kijken wat er kan en dan vallen er dingen af en uiteindelijk komt er iets naar uw raad toe waar u ja tegen kunt zeggen en wat is uitgedacht en uitgekristalliseerd. Dat was in deze fase niet zo en dan komen we tot de situatie van vlak voor de zomer, dat structuurontwerp: er is naarstig gezocht naar vele varianten van een logistieke oplossing. Want de ambitie van uw raad is ook helder: maximale ambitie, kijken of het in fases kan tegen een taakstellend budget. Dat was de opdracht waarmee het college aan de slag is gegaan. En we kwamen steeds meer tot de conclusie dat dat niet uit kon, omdat je één radicale keus moet maken en dat is voor die logistiek. Destijds werd er nog heel lang nagedacht, heel lang gestudeerd en daar lag de prioriteit op de logistiek via de zijde van de Westersingel bij de directe burens: een onderdoorgang onder de monumentale panden, een doorgang maken, een draaischijf voor de vrachtwagens en dan naar binnen. Dat bleek heel duur, maar ook op heel veel weerstand te stuiten onder andere van RCE en welstand en ook de omgeving. En toen kwam dat moment, dat was een doorbraak in het zoeken naar een ontwerp van die belvédère en die achteringang. Dat was ook het moment waarop partijen eromheen zeiden 'nu gaan we het ontwerp zien, de bouwstukjes gaan vallen'. Maar het was ook niet besluitrijp, want er zaten nog ontzettend veel onzekerheden in. Een daarvan is inderdaad de Welgelegen Groep. We hebben daar altijd over gerapporteerd, destijds ook toen we die verkenning aangingen. We hebben ook aangegeven dat het niet ging om filantropie, want ik merk dat u dat spiegelt aan filantropie, maar om huuraanbieding en investering in ruil voor een gematigde huur. Dus niet een commerciële huur, maar een huur die passend is bij een culturele instelling. Dus in dat opzicht is daar geen filantropische vergelijking te maken. En zo zijn wij van start gegaan. In die verkenning willen wij juist al die onzekerheden reduceren, uw raad in de tussentijd transparant meenemen en aan het eind rapporteren over de einduitkomst.

Het aanbod van de Welgelegen Groep is sinds mei in deze variant, dat is de huurvariant. Dat is ook wat in de brief is beland. Ik wil daar wel bij zeggen dat je dit soort gesprekken in vertrouwelijkheid voert om de partijen te beschermen die een aanbieding doen, die iets op tafel leggen, maar ook ter bescherming van toekomstige partijen die zich aan een dergelijk project willen binden. Voorheen hebben ook andere varianten een rol gespeeld. We hebben in de tussentijd ook gesproken over koop. En ik moet, en ik kan niet anders, constateren dan dat het nu niet gelukt is en daar baal ik ontzettend van, want dat beperkt natuurlijk wel ontzettend de mogelijkheden en de fysieke ruimte die je hebt om met het ontwerp verder te gaan.

U stelde ook de vraag heel specifiek naar die tijdlijn: wanneer wist u dat nou? Wij hebben medio september ambtelijk wisselingen gehad met de Welgelegen Groep. 23 september heb ik in de commissie ook gezegd, is er een bestuurlijk overleg geweest waarin wij gezamenlijk

zijn bijgepraat door het onderhandelingsteam. Daar zijn wij tot de conclusie gekomen dat we wel heel erg ver uit elkaar lagen, financieel maar ook inhoudelijk als het gaat over de bescherming van het museum naar de toekomst toe. Toen hebben we eigenlijk twee dingen gevraagd: wees zo transparant mogelijk in de technische sessie die avond en laat gewoon doorklinken hoe de vlag erbij hangt. Maar we konden dat besluit ook niet alleen nemen. Je moet dat voorbereiden en in het college nemen. Dat is de dinsdag erna gedaan en toen is uw raad ook direct geïnformeerd. Daar zit die tijdsvolgorde op die manier in. U stelt nog de vraag over de kosten van het ontwerp. Bij de vraag aan uw raad...

De **VOORZITTER**. Koster.

De heer **KOSTER** (lr). Ik vind het toch iets te gemakkelijk. U schrijft eerst in de brief van juni dat er een aanbod lag. Waarom heeft u op basis van dat aanbod dat structuurontwerp gemaakt en de architect aan het werk gezet? Ik snap dat gewoon niet. Als u daarna pas gaat onderhandelen, dan... U schrijft tegelijkertijd dat met dat structuurontwerp Boijmans Van Beuningen bij mogelijke filantropen is langsgesgaan. Ik snap die volgtijdigheid niet. Wat was nou daadwerkelijk dat u dacht: 'hé, dat aanbod is reëel, daar kunnen we verder mee gaan'? Daar ben ik zo benieuwd naar. Want eigenlijk doet u het voorkomen als: 'er lag een informeel bod en we zijn eens een keer gaan praten. Tegelijkertijd moesten we een halfjaar later constateren dat we er niet uitkwamen'. Maar u heeft in juni in die brief geschreven dat er een aanbod lag. En dat was de reden voor u om die verkenning zo in te gaan. Maar kennelijk was het aanbod niet concreet genoeg of... Wat voor zekerheid had u op dat moment om toch daarmee aan het werk te gaan?

De **VOORZITTER**. Wethouder.

De heer **KURVERS** (vvd) (wethouder). Dank u wel. Er is in de geschiedenis met de Welgelegen Groep een partij die ook de panden gereserveerd heeft gehouden voor de stad. Dat vind ik heel mooi. Daar zit ook het ongeduld aan de andere kant van de partijen. Zij hebben ook eigen ideeën en opvattingen over wat zij met hun panden zouden kunnen/willen doen. En je hebt een stad die mogelijk moet beschikken over die grond. Ik zeg mogelijk omdat wij in aanvang ook heel erg aan het studeren waren op de logistieke oplossing via de Westersingel 92. Daar lag alle prioriteit. Het verzoek van de raad was ook te kijken wat er gefaseerd kan. Dan had dit mogelijk in een latere fase aan de orde kunnen komen. Dus in die fase van het ontwerp lag alle focus op een logistieke oplossing. Destijds dachten we nog via die kant. Later werd dat dus de belvédère. En dat moment van de wijziging in het ontwerp, was ook het moment dat puzzelstukjes gingen vallen, dat RCE in een keer een positievere grondhouding aannam, dat welstand ook kritisch bleef maar wel positief-kritisch was omdat het ontwerp de goede kant opging. En dat was ook het moment om te zeggen: dan gaan we die verkenning doen, dan gaan we een stap naar voren zetten. Dat betekent niet dat we in de tussentijd niet met de Welgelegen Groep gesproken hebben. Dat is veelvuldig gebeurd met verschillende varianten die op tafel zijn gekomen. Maar in mei kwam daar een aanbieding vanuit hun kant bij en dat is de passage die ook in de brief is gekomen. Laten we zeggen, een zakelijke transactie maar wel tegen een maatschappelijk huurtarief horende bij een culturele instelling zoals het museum is. Dat wilden we in de verkenning helemaal uitlopen en uitzoeken. Ik had liever gehad dat we er wel uit waren gekomen, laat ik dat ook maar zeggen, maar helaas is dat niet gelukt. En die uitkomst kan ik nu niet veranderen.

De **VOORZITTER**. Ja? Wethouder Van Gils.

De heer **VAN GILS** (d66) (wethouder). Ja, heel kort, voorzitter. Velen van u hebben gezegd dat de opdracht van de raad om die verkenning uit te voeren nu net was omdat er zowel van de kant van het museum, waar het ging over fundraising en ideeën over een structuurontwerp wat afweek van wat een jaar eerder hier lag en waar een groot aantal adviezen lagen van welstand, Rijkdienst voor het Cultureel Erfgoed, mogelijkheden die er waren en een nieuw structuurontwerp van een architect dat er veelbelovend uitzag maar tegelijkertijd ook een groot aantal hobbels had, omdat je dwars in het park zou komen. Dus zowel op het gebied van kosten, op het gebied van draagvlak, op het gebied van functionaliteit zat er een aantal elementen waarvan we zeggen: we kunnen niet door blijven gaan met een museum, dat dicht is en wat dus geld kost om een project te doen, om dat vooruit te schuiven. Ze hebben zes maanden de tijd. Daar blijven we binnen. 8 november a.s. ligt er een definitieve verkenning. Het is prima om dat debat dan te voeren en dan komen alle elementen die gesteld worden daar aan de orde. Maar het is raar om een soort screenshot te maken halverwege een verkenning of op twee derde van een verkenning en op basis daarvan te concluderen. Dat is erg rommelig. Er is in het verleden, denk ik, en dat hoor ik bij iedereen in dit museum te veel rommeligheid voorgekomen om dat te continueren. Dank u wel, voorzitter.

De **VOORZITTER**. Wethouder Kasmi.

De heer **KASMI** (d66) (wethouder). Ja, dank u wel, voorzitter. Volgens mij zijn er ook nog twee vragen aan mij gesteld. Daar ga ik een antwoord op geven. Allereerst, hoe zit het met de rolverhouding? Dat was uw vraag aan mij. Daar hebben we het al meerdere malen met elkaar over gehad. Als cultuurwethouder ben ik verantwoordelijk geweest tot aan het Programma van Eisen. Dan gaat hij over, dat was ook in de rolverdeling zoals we deze aan u hebben gecommuniceerd, naar collega Kurvers en dan blijf ik uiteraard betrokken in die zin dat ik over zijn schouder heen kijk op het onderdeel Cultuur. Aan het begin was dat precies andersom. Toen was ik eerste bestuurlijk verantwoordelijke en keek de heer Kurvers over mijn schouder heen. Zo proberen we elkaar daarin te versterken en te ondersteunen. Dat is de rolverdeling. En de verkenning, zoals u weet, ook daar is apart weer aan u over gecommuniceerd, dat is getrokken door Arjan van Gils, mijn collega. Dan had u iets gezegd over de vacatures in de Raad van Toezicht. De Raad van Toezicht voldoet gewoon. Er zitten op dit moment zes mensen in de Raad van Toezicht. De minimale bezetting is vijf en de maximale bezetting is zeven. Dus ze voldoen formeel waar ze aan moeten voldoen. Per 1 januari – er loopt nu een vacature – zijn ze op zoek naar een nieuw lid. Dat willen ze heel zorgvuldig doen omdat ze ook bezig zijn met meer diversiteit in die Raad van Toezicht, wat ik ook heel erg van harte ondersteun. En vanaf januari volgend jaar komt er een tweede vacature. De werving daarvoor is al begonnen. Dat is de stand van zaken, voorzitter.

De **VOORZITTER**. Ik kijk naar de raad of er nog behoefte is aan een tweede termijn. De heer Koster.

De heer **KOSTER** (Iv). Ja, ik vind het jammer dat de heer Van Gils geen antwoord geeft op mijn vraag. We kunnen nog wel een paar weken afwachten, maar... Waarom was u niet kritischer op het ontbreken van die intentieovereenkomst? En heeft u de heer Kurvers gevraagd naar de haalbaarheid van het structuurontwerp waar Boijmans Van Beuningen mee op pad is gegaan?

Ik heb heel veel vragen gesteld. De meeste zijn gewoon niet beantwoord. Dus als het kan in de ordetijd. Ik wil in ieder geval weten wat de kosten zijn geweest van het structuurontwerp op basis waarvan we op de grond van een derde partij een architect hebben laten tekenen. Ik wil ook graag weten... Met dat structuurontwerp is Boijmans Van Beuningen gewoon op pad gegaan. Ik heb het structuurontwerp hier voor me. In het structuurontwerp staat geen

enkel voorbehoud. Dus op basis daarvan is Boijmans Van Beuningen langs geweest bij mogelijk geïnteresseerden. Je ziet daar allemaal teksten staan als: 'kijk daar is het Parkpaviljoen'. Ja, het Parkpaviljoen is getekend op andermans grond. Dat kan toch gewoon niet. Dat snapt u toch zelf ook wel. Waarom heeft u Boijmans Van Beuningen op pad gestuurd met dit, na die hele voorgeschiedenis? Dat is precies mijn punt. Dan kunnen we wel drie weken afwachten tot we de eindrapportage krijgen, maar die gaat echt niet alles veranderen. Hier staat niet ineens een disclaimer op dat het allemaal onder voorbehoud is.

De **VOORZITTER**. Anderen tweede termijn? Wethouder Van Gils.

De heer **VAN GILS** (d66) (wethouder). Bij aanvang van de verkenning was nou net om het in beeld te brengen en precies en te verifiëren wat hard is, wat zacht is en wat is een toezegging die er is en hoe dat er dan uitziet. Dat is precies wat we gedaan hebben. Dat onderhandeltraject met de Welgelegen Groep was nou net een van de eerste elementen dat we zeiden: 'het is raar om op andermans grond te bouwen'. Duidelijk was dat er al meer contacten waren geweest, zowel met de architect als met het museum, op basis waarvan die bereidheid was uitgesproken. Niet ten overstaan, voor zover ik weet, van de gemeente. Dus dat was een van de eerste acties, daar moet helderheid in komen. Hetzelfde is dat over juridische posities helderheid moet komen. Kunnen we slopen of niet? Kan er in een museum wat met de status? Dus wat we nu doen en daar wordt zowel van de kant van het museum, dat overigens verantwoordelijk is voor de fundraising en het op pad gaan, zij hebben zich gecommitteerd aan dat geheel en niet de gemeente. We hebben ze hooguit in staat gesteld om dat te gaan organiseren. Dat is wat er gebeurt. Dus precies wat u zegt is wat er gebeurt in zo een verkenning: wat is hard? Waar staat dat? Hoe leggen we dat vast? En daar zijn we volop mee aan de gang. Over vier weken heeft u het rapport.

De **VOORZITTER**. Anderen? De heer Koster.

De heer **KOSTER** (lr). Sorry, weer in de ordetijd. Mijnheer Van Gils heeft gewoon geen antwoord gegeven op mijn vragen. En ik heb wethouder Kurvers ook een paar vragen gesteld. Ja, kom op, zeg dan: ik geef geen antwoord, maar praat er niet iedere keer langs.

De **VOORZITTER**. Wethouder.

De heer **VAN GILS** (d66) (wethouder). Als u zegt: wat kost het structuurontwerp? In dit hele proces wordt gewerkt eerst aan het maken van een structuurontwerp, zo nodig aanpassen. Daar zal, hetzij in de verkenning, maar het is raar om dan te zeggen: waar staat het saldo vandaag en vanochtend op? Dus het lijkt mij raar om die vraag nu feitelijk te gaan beantwoorden. Die zal ongetwijfeld in de verkenning aan de orde komen. De overige vragen heb ik beantwoord, namelijk: bij aanvang van de verkenning op alle elementen die erin zaten, om die bij elkaar te zetten, ook aan de kant van het museum. Dat komt niet zo aan de orde, maar deze verkenning aan onze kant betekent een directeur, Marieke Klösters, daarop met ondersteuning en bestuurlijk mijn rol daarin. Hetzelfde is bij het museum gebeurd, met ook daar iemand die namens de directie dat doet met ook de voorzitter van de Raad van Toezicht. Dus het stroomlijnen en het werken in een governance waarin de verantwoordelijkheden helder zijn, dat is het eerste wat we gedaan hebben. Dat is de eerste start geweest van de verkenning eind juni. En ik snap uw ongeduld en ik snap ook dat u zegt: als ik nu kijk wat ik zo tussendoor aan flarden krijg dan stemt mij dat niet hoopvol. Dat hebben anderen gezegd. Ik loop ook niet iedere keer te fluiten van: wat een meevallers en wat een onvoorziene mensen komen we hier allemaal tegen. Ik deel dat dat zo is, maar u weet ook, u bent namens de raad ook aangewezen als rapporteur voor de risicovolle projecten, dat we ook ordelijk moeten zijn in het besluiten over dit soort projecten. En ik vind

het dus echt heel raar dat, zeker u in die verantwoordelijkheid, nu zegt: we gaan nu een debat voeren zonder stukken, terwijl er over vier weken een rapport ligt en het debat wel gevoerd kan worden. Dus dat is een antwoord op uw vraag.

De **VOORZITTER**. Nog één keer. De heer Koster.

De heer **KOSTER** (lr). Ik betreur toch... Maar goed, als u wilt, dan gaan we dan nog een keer verder. Kijk, ik gun u, het college en ik hoop het ook voor het museum, dat er een oplossing wordt gevonden in die vier weken. Maar dan gaan we dan nog rustig verder. De tussenstand voor mij is: u had de kans na die hele ingewikkelde voorgeschiedenis om op nul te beginnen met de verkenning. Dat pand van de Welgelegen Groep werd erbij getrokken. Daar was vooraf geen sprake van. Dat was weer extra onzekerheid. Door deze opeenstapeling heeft u zichzelf weer in een hele lastige situatie gebracht. Ik moet constateren dat ik met de antwoorden over de kosten geen helderheid krijg. Ik krijg geen antwoord op de vraag waarom Boijmans Van Beuningen met een structuurontwerp op pad is gegaan waar gewoon een misleidend beeld in staat. Nou ja, over vier weken dan praten we verder.

De **VOORZITTER**. Dan sluit ik de beraadslagingen op dit punt af. Me dunkt dat het een goed moment is om te schorsen voor een lunchpauze. Ik stel voor om te schorsen tot 13.30 uur. De vergadering is geschorst tot 13.30 uur.

(De vergadering is geschorst.)

Notulen raadsvergadering

Notulen van de raadsvergadering van 14 oktober 2021

Notulen van de raadsvergadering van 14 oktober 2021 (middagzitting, digitaal)

Voor de agenda wordt verwezen naar volgnummer 13

Voorzitter: de heer ing. A. Aboutaleb

Tegenwoordig zijn 27 leden, namelijk: de heer F. Achbar, de heer J.W. van Assendelft, de heer E. Büyükçifci, de heer T. Cicek, de heer B. van Drunen, mevrouw E.H. Duijm-Wickerhoff, de heer G.J. Engberts, mevrouw J.A. Faber, mevrouw D.A. van Groningen, mevrouw T.C. Hoogwerf, mevrouw A. Kockelkoren, de heer G.F.E. Koster, de heer S.F. Lammering, de heer P.J.P. Lansink-Bastemeijer, de heer S. Leewis, de heer B. van Noppen, de heer H. de Oude, de heer J.P. Postma, de heer J.W. van Putten, de heer R.G.C. Segers-Hoogendoorn, de heer J. Smet, de heer J.W. Verheij, mevrouw P.J.H.D. Verkoelen, de heer T.B. Versnel, de heer T.J. Vonk, mevrouw I. van Wifferen en mevrouw B.C. Zandberg

Namens het college zijn tegenwoordig de heer A.H.P. van Gils en mevrouw R.A. Vermeij

Afwezig zijn 18 leden, namelijk: mevrouw C. Aafjes-van Aalst, mevrouw N. Arsieni, de heer S.R.T. van Baarle, de heer N. Balwantsingh, de heer M.G.J. van Elck, de heer M.J.P. Meeuwissen, mevrouw N.D.Z.R. Mohamed-Hoesein, de heer R.C.J. de Roon, de heer T. Roskam, de heer B. van Schaik, de heer R.A.C.J. Simons, de heer D.P.A. Tak, de heer R.T.J. van der Velden, mevrouw E.S. Walgenbach, de heer E. Yigit, mevrouw D. Yildirim, mevrouw C.M. Zeegers en de heer A. van Zevenbergen

Griffier: de heer A.C. de Bondt

Heropening

De **VOORZITTER**. Goedemiddag, ik open deze digitale raadsvergadering ter bespreking van het raadsvoorstel met betrekking tot de regelgeving 'Wijk aan Zet' en het implementatieplan. Allemaal van harte welkom, nog een keer, bij deze vergadering. Voor de berichten van verhindering verwijs ik u naar de mededeling zoals ik die vanochtend heb gedaan. De griffier zal eerst een ronde maken om uw presentie vast te stellen. Dan beoordelen we of er wel voldoende quorum is voor deze digitale vergadering. Ik geef het woord aan de griffier.

De **GRIFFIER** (de heer De Bondt). Goedemiddag allemaal. Ik zal de alfabetische presentielijst doorlopen. U kunt ook gebruikmaken van een algemene presentielaptop die achterin de raadzaal staat. Ik begin bij mevrouw Aafjes-van Aalst. Is er niet. De heer Achbar.

De heer **ACHBAR** (denk). Aanwezig, griffier.

De **GRIFFIER** (de heer De Bondt). Dank u wel. Dan ga ik naar de heer Van Assendelft. Ik zie u nog niet in beeld, mijnheer. Ja, ik zie dat u aanwezig bent. Kunt u nog even uw stem laten horen? We horen u niet via het systeem. Dan komen we straks even bij u terug en anders

kunt u gebruikmaken van de laptop achterin de zaal. De heer Van Baarle, maar die heb ik ook nog niet gezien vandaag, dus ik denk dat hij niet aanwezig is op dit moment. De heer Balwantsingh. Ook niet, hoor ik. De heer Büyükçifci. Ook niet. De heer Cicek.

De heer **CICEK** (sp). Aanwezig voorzitter. Kunt u mij verstaan?

De **GRIFFIER** (de heer De Bondt). Jazeker, dank u wel. De heer Van Drunen.

De heer **VAN DRUNEN** (lr). Ja, goedemiddag. Aanwezig.

De **GRIFFIER** (de heer De Bondt). Goedemiddag. Mevrouw Duijm-Wickerhoff.

Mevrouw **DUIJM-WICKERHOFF** (lr). Goedemiddag, aanwezig.

De **GRIFFIER** (de heer De Bondt). Goedemiddag. De heer Van Elck. De heer Engberts.

De heer **ENGBERTS** (pvda). Ja. Goedemiddag.

De **GRIFFIER** (de heer De Bondt). Goedemiddag. Mevrouw Faber.

Mevrouw **FABER** (vvd). Aanwezig.

De **GRIFFIER** (de heer De Bondt). Ik heb u wel in beeld. Ik hoor nog geen geluid, mevrouw Faber.

Mevrouw **FABER** (vvd). Aanwezig.

De **GRIFFIER** (de heer De Bondt). Prima, dank u wel. Mevrouw Van Groningen.

Mevrouw **VAN GRONINGEN** (vvd). Een hele goede middag, vanuit het zonnige stadhuis dit keer dan maar, hè.

De **GRIFFIER** (de heer De Bondt). Goedemiddag mevrouw Van Groningen. Mevrouw Hoogwerf.

Mevrouw **HOOGWERF** (lr). Sommige mensen zien overal de zon schijnen, maar we hebben maar gewoon het licht aangedaan.

De **GRIFFIER** (de heer De Bondt). Prima. Mevrouw Kockelkoren.

Mevrouw **KOCKELKOREN** (gl). Goedemiddag.

De **GRIFFIER** (de heer De Bondt). Goedemiddag. De heer Koster. Achterin de zaal staat de laptop, mijnheer Koster.

De heer **KOSTER** (lr). Ja, present.

De **GRIFFIER** (de heer De Bondt). Dank u wel. De heer Lammering.

De heer **LAMMERING** (pvda). Aanwezig.

De **GRIFFIER** (de heer De Bondt). Dank u wel. De heer Lansink.

De heer **LANSINK-BASTEMEIJER** (vvd). Aanwezig.

De **GRIFFIER** (de heer De Bondt). Goedemiddag. De heer Leewis. Ik heb u wel in beeld. Ik hoor nog geen stem.

De heer **LEEWIS** (gl). Nu wel, als het goed is.

De **GRIFFIER** (de heer De Bondt). Nu wel. Dank u wel. De heer Meeuwissen. Is er nog niet. Mevrouw Mohamed-Hoesein. De heer De Oude.

De heer **DE OUDE** (gl). Aanwezig.

De **GRIFFIER** (de heer De Bondt). Dank u wel. De heer Van Noppen.

De heer **VAN NOPPEN** (nida). Aanwezig.

De **GRIFFIER** (de heer De Bondt). Dank u wel. De heer Postma.

De heer **POSTMA** (gl). Goedemiddag.

De **GRIFFIER** (de heer De Bondt). Goedemiddag. De heer Van Putten.

De heer **VAN PUTTEN** (lr). Aanwezig vanuit de raadzaal.

De **GRIFFIER** (de heer De Bondt). Dank u wel. De heer De Roon is er niet. De heer Roskam ook niet. De heer Van Schaik. De heer Segers-Hoogendoorn.

De heer **SEGERS-HOOGENDOORN** (cda). Present.

De **GRIFFIER** (de heer De Bondt). Nee, ik heb geen geluid gehoord van de heer Segers-Hoogendoorn.

De heer **SEGERS-HOOGENDOORN** (cda). Nog een keer present.

De **GRIFFIER** (de heer De Bondt). Dank u wel. De heer Simons is er niet. De heer Smet.

De heer **SMET** (gl). Een goede middag.

De **GRIFFIER** (de heer De Bondt). Goedemiddag. De heer Tak is afwezig. Dan kom ik bij de heer Van der Velden. Die is er ook nog niet, hoor ik. De heer Verheij.

De heer **VERHEIJ** (vvd). Goedemiddag.

De **GRIFFIER** (de heer De Bondt). Goedemiddag. Mevrouw Verkoelen.

Mevrouw **VERKOELLEN** (50plus). Present.

De **GRIFFIER** (de heer De Bondt). Dank u wel. De heer Versnel. Dat lukt niet. Dan komen we daar later even op terug. De heer Vonk.

De heer **VONK** (cu-sgp). Goedemiddag, aanwezig.

De **GRIFFIER** (de heer De Bondt). Goedemiddag. Mevrouw Van Wifferen.

Mevrouw **VAN WIFFEREN** (d66). Goedemiddag.

De **GRIFFIER** (de heer De Bondt). Goedemiddag. De heer Yigit is er ook niet. Mevrouw Yildirim ook niet. Mevrouw Zandberg.

Mevrouw **ZANDBERG** (cda). Goedemiddag.

De **GRIFFIER** (de heer De Bondt). Goedemiddag. Mevrouw Zeegers heb ik nog. Is er ook niet. Dan hoor ik de heer Büyükcıfci noemen.

De heer **BÜYÜKÇİFCİ** (nida). Aanwezig. Ik had wat technische problemen.

De **GRIFFIER** (de heer De Bondt). Geen probleem. Dank u wel. Wie hebben we nog? De heer Versnel.

De heer **VERSNEL** (vvd). Ik ben er. Dank.

De **GRIFFIER** (de heer De Bondt). Dank u wel. Daarmee hebben 27 leden blijk gegeven van hun presentie, voorzitter.

De **VOORZITTER**. Dan hebben we een quorum om de vergadering aan te vangen. Prima. Ik wil even checken of de wethouder ook meeluistert. Wethouder Vermeij. Die is blijkbaar uitgelogd. Wethouder Van Gils is wel ingelogd, maar wethouder Vermeij moet meedoen, dus ik wacht nog heel even. Wethouder Vermeij, hoort u mij?

Mevrouw **VERMEIJ** (pvda) (wethouder). Ik hoor u. Ik had wat technische problemen. Hoort u mij?

De **VOORZITTER**. Jazeker, hartelijk welkom. Fijn om te horen dat weer goed met u gaat.

C. ONDERWERPEN MET EEN REGULIER DEBAT

13. *Het voorstel met betrekking tot de regelgeving voor 'Wijk aan Zet' en vaststelling van de verordening, kiesreglement, geldelijke voorzieningen wijkraden 2022 alsmede implementatieplan Wijk aan Zet*

De **VOORZITTER**. We gaan een aanvang nemen met het debat. Als eerste spreker geef ik het woord aan mevrouw Duijm-Wickerhoff.

Mevrouw **DUIJM-WICKERHOFF** (lr). Goedemiddag voorzitter, dank u wel. Momenteel zijn er meer dan honderd ambtenaren druk bezig om Wijk aan Zet handen en voeten te geven. Meer dan honderd ambtenaren zijn we aan het betalen om dit plan tijdig uit te werken. Wat heeft het al niet gekost tot op heden, wethouder? En nog is er veel niet duidelijk en komen velen van ons wederom met allerlei moties en amendementen. Dat geeft toch wel te denken. We willen een goede start maken in onze wijken en onze wijkraadsleden goed beslagen ten ijs laten komen, niet met vragen blijven zitten en daardoor in een afhankelijke positie worden

geplaatst. Hierom verzoeken wij de wethouder middels een motie 'Warme overdracht voor de wijkraden', allereerst om zorg te dragen dat onze huidige leden sterk betrokken zijn bij een warme overdracht. De jarenlange opgebouwde ervaring kan niet even op een A4'tje worden gekrabbeld. Daarnaast willen we onze wijkraadsleden kennis laten maken met alle clusters en diensten en tevens andere belangrijke organisaties binnen de wijken. Dit niet alleen door een toegewezen persoon aan te laten schuiven in de wijk, maar daadwerkelijk daar op werkbezoek te gaan met de motie 'Ons kent ons'. Onze nieuwe wijkraadsleden moeten op de hoogte zijn van wat er in hun wijk staat te gebeuren. Hiervoor dienen wij de motie in waarmee Stadsbeheer de planning overlegt aan de wijkraad. Daarnaast willen we de wijkraden ook slagvaardig maken. Dit kan door hen meer daadkracht richting de wijkmanager te geven met de motie 'Wijkraad is aan zet!' en hen middels motie 'Escalatiemogelijkheid' te voorzien in een sterke escalatieprocedure middels een hoorzitting bij een commissie vanuit de raad. Ook blijven wij sterk van mening dat de bewonersinitiatieven, groot en klein, niet weg moeten worden gehaald bij de wijkraden en we dienen daartoe ook een motie in: 'Alle bewonersinitiatieven door de wijkraad'. Naast het college willen wij als raadsleden mede de vinger aan de pols houden. Om deze reden wensen wij ook de afschriften van de besluitvormingen van de wijkraden te ontvangen via de motie 'Besluiten wijkraad ook naar de gemeenteraad'. Daarnaast willen wij het belang van gevraagde en ongevraagde adviezen onderstrepen door onze motie 'Luister naar de wijk!' om bij elk raadsvoorstel een advies van de betreffende wijkraad toe te voegen. Om de cirkel rond te maken, verzoeken wij de wethouder om een platform op te zetten waarop alle Rotterdamse wijkraadsleden met elkaar in contact kunnen komen om zo de nodige informatie met elkaar te kunnen delen en indien nodig wijkoverstijgend te kunnen werken. Daarnaast zouden de raadsleden ook in kunnen loggen om mee te praten en te luisteren en zo in direct contact met hen te staan. Hiervoor hebben wij de motie 'Met elkaar, voor elkaar' opgesteld. Onze volgende motie...

De **VOORZITTER**. Voordat u verdergaat. Een vraag van mevrouw Van Wifferen.

Mevrouw **VAN WIFFEREN** (d66). Ja, voorzitter, het moet me toch even van het hart, want we hebben al voor de zomer echt besloten dat die bewonersinitiatieven niet meer door de wijkraden gaan plaatsvinden. Daar heeft Leefbaar Rotterdam toen helemaal niks van gezegd en nu willen ze gaan terugploegen op een eerder genomen besluit. Waarom gaat u dan niet ook terugploegen dat u weer gebiedscommissies wilt als u toch wilt terugkomen op eerder genomen besluiten?

Mevrouw **DUIJM-WICKERHOFF** (lr). Mag ik, voorzitter?

De **VOORZITTER**. Zeker mevrouw.

Mevrouw **DUIJM-WICKERHOFF** (lr). Ik kan overal wel op terugkomen. Wij zijn als Leefbaar Rotterdam hoe dan ook tegen dit plan. Dat weet iedereen. Maar nu probeer ik gewoon om in ieder geval op die wijze nog wat stem te geven aan wijkraadsleden.

Mevrouw **VAN WIFFEREN** (d66). Ja, voorzitter. Voor de zomer heeft u hier geen woord over gezegd en nu in een keer, nu het al besloten is, gaat u erop terugploegen. Ik vind dat echt zeer onzorgvuldig.

De **VOORZITTER**. Ja, gaat uw gang, mevrouw.

Mevrouw **DUIJM-WICKERHOFF** (lr). Dat mag u vinden. Ik ben het daar niet mee eens. Ik vind dat ik alsnog, overal waar ik uiteindelijk nog iets in zie en waar we nog een aanscherping op kunnen voegen, dan zal ik dat zeker alsnog proberen te doen. Ook al is dat voor de zomer niet gebeurd, dan gebeurt dat nu.

De **VOORZITTER**. U kunt verdergaan.

Mevrouw **DUIJM-WICKERHOFF** (lr). Dank u wel. De motie 'Praat Nederlands met me!' gaat om de voertaal binnen de wijkraad. Aangezien een krachtige wijkraad gestoeld is op duidelijke afspraken, heldere samenwerking, goede communicatie, het kunnen opstellen van gevraagde en ongevraagde adviezen en inlezen in diverse documenten zien we graag terug dat er een vereiste wordt toegevoegd binnen de kaders van Wijk aan Zet welke erop toeziet dat Nederlands spreken, lezen en verstaan een vereiste is om zitting te nemen. Taal kan en mag geen belemmering zijn om deze functie uit te oefenen. Eerder hebben wij gesproken over het aantal leden van de wijkraden. Hoek van Holland, Rozenburg bestaan straks uit elf enthousiaste leden. We zouden graag zien dat ook Hoogvliet, als grootste buitengebied, elf leden krijgt. Hiervoor dienen wij dan ook amendement 'Zet Hoogvliet op 11!' in. En als laatste, maar zeker niet onbelangrijk: aangezien er meer dan honderd man werken aan dit plan mogen we er toch van uitgaan dat het uiteindelijke resultaat goed doordacht en onderbouwd is en het vertrouwen van de wethouder heeft. Laten we dan ook eindelijk eens stoppen met experimenteren en niet als een soort escape alsnog een experimenteerartikel inbouwen. De wethouder is overtuigd van dit plan, dus durf het dan ook aan om niet met allerlei opties te komen of open te houden en ga er ook voor. Vandaar ons amendement 'De tijd van experimenteren is voorbij!'.

De **VOORZITTER**. Mijnheer Achbar heeft een vraag aan u. Mijnheer Achbar doet een poging om opnieuw in te loggen. Dan laat ik mijnheer Smet eerst toe voor een vraag.

De heer **SMET** (gl). Ja, dank u wel voorzitter. Voorzitter, ik heb één vraagje inderdaad. Mevrouw Duijm-Wickerhoff begon met die warme overdracht. Ze dient een motie in. Zou u in een paar zinnen even uit kunnen leggen hoe u dat voor u ziet? Er is al het een en ander. Meer dan wat beschreven is. Hoe ziet dat er volgens u uit? Dank u wel, voorzitter.

Mevrouw **DUIJM-WICKERHOFF** (lr). Ik denk dat de warme overdracht plaats moet vinden door de mensen ook daadwerkelijk met elkaar in gesprek te laten gaan. Dus de huidige leden op gesprek laten komen, of daar waar men wil, met de nieuwe leden.

De **VOORZITTER**. De heer Smet.

De heer **SMET** (gl). Helder, dank u wel, voorzitter.

De **VOORZITTER**. Mijnheer Lammering.

De heer **LAMMERING** (pvda). Ja, dank u wel voorzitter. Ik had nog een vraagje aan mevrouw Duijm-Wickerhoff. Dat gaat over de motie 'Met elkaar, voor elkaar'. Allereerst: hartstikke goed dat Leefbaar Rotterdam zich hard wil maken voor de digitalisering als het gaat om de lokale democratie en graag een platform ziet om die communicatie te stroomlijnen. Mijn vraag aan mevrouw Duijm-Wickerhoff is dan ook: waarom zou dat niet kunnen passen binnen het Mijn Rotterdam-platform bijvoorbeeld? Of ziet u dat op die manier dat het daarin geïntegreerd kan worden?

De **VOORZITTER**. Mevrouw Duijm-Wickerhoff.

Mevrouw **DUIJM-WICKERHOFF** (lr). Integratie, daar heb ik eerlijk gezegd geen idee van of dat kan. Ik vind het in ieder geval noodzakelijk dat er een apart stuk komt waar de wijkraadsleden en ook onze raadsleden tot elkaar kunnen komen en niet waar iedereen dus op zit, maar echt beperkt tot die groep. Die hebben natuurlijk hun eigen vragen en hun eigen verzoeken en dat moet op één eigen plek komen. En als dat dan via Mijn Rotterdam is, is dat ook prima of via een eigen platform.

De heer **LAMMERING** (pvda). Helder. Bedankt voor de beantwoording.

De **VOORZITTER**. Mijnheer Achbar.

De heer **ACHBAR** (denk). Ja, voorzitter, nog even terugkomend op de opmerking van mevrouw Duijm-Wickerhoff over de voertaal. Ik ben even op zoek naar de reden waarom mevrouw Duijm-Wickerhoff deze nu inbrengt. Heeft Mevrouw Duijm-Wickerhoff het idee dat er een andere voertaal wordt gebruikt binnen de huidige wijkraden of gebiedscommissies? En zo ja, waar dan? En ten tweede: hoe wil ze dat dan toetsen? Moet een wijkraadslid dan ergens aan voldoen? Aan welk taalniveau zou hij dan moeten voldoen? En nog belangrijker – ik loop nu drieënhalve jaar mee en ik hoor weleens wat Leefbaar-raadsleden spreken – wordt daar bijvoorbeeld het taalniveau ook gecheckt voordat ze bij jullie op de lijst komen? Dus dat zijn de vragen die ik heb, voorzitter.

De **VOORZITTER**. Mevrouw Duijm-Wickerhoff.

Mevrouw **DUIJM-WICKERHOFF** (lr). Dank u. Het gaat niet speciaal om het taalniveau. Het gaat erom dat we elkaar duidelijk kunnen verstaan. Ik weet dat er problemen zijn geweest in Zevenkamp vanwege de loting. Daar zaten mensen bij die heel graag wilden, maar de taal niet machtig waren. Dan wordt het toch wat lastig met het doorlezen van documenten en de noodzakelijke handelingen die je moet kunnen verrichten als wijkraadslid. Vandaar. Het is niet dat je als niet-Nederlands sprekend persoon uitgesloten moet worden, maar je moet wel mee kunnen doen/mee kunnen draaien met de rest en daar liepen ze in Zevenkamp toen tegenaan.

De **VOORZITTER**. Mijnheer Achbar.

De heer **ACHBAR** (denk). Ik heb nog een aantal vragen, maar laat ik het houden bij één vraag: hoe wil mevrouw Duijm-Wickerhoff dit dan gaan kaderen? Hoe wil je dit toetsen aan de voorkant? Heeft u daar al ideeën over? Hoe wil je dat checken?

Mevrouw **DUIJM-WICKERHOFF** (lr). Nee, ik wilde eigenlijk met de wethouder eens kijken hoe we dat zouden kunnen doen, want ik heb daar geen...

De heer **ACHBAR** (denk). Dus u roept iets en hoopt dat dat dan opgepakt wordt, zonder na te denken, zonder een doel te hebben. Lukraak...

Mevrouw **DUIJM-WICKERHOFF** (lr). Als ik geen doel had dan had ik de vraag niet gesteld.

De **VOORZITTER**. Mevrouw Duijm-Wickerhoff, de heer Achbar is aan het woord.

Mevrouw **DUIJM-WICKERHOFF** (lr). Excuses.

De **VOORZITTER**. Mijnheer Achbar.

De heer **ACHBAR** (denk). Het is lukraak iets roepen van het vereiste taalniveau om mee te kunnen draaien in de wijkraden, maar een oplossing aandragen... Ik vind het echt weer kenmerkend Leefbaar-retoriek, voorzitter, maar goed, dat zijn we gewend.

De **VOORZITTER**. Dat is geen vraag. Mevrouw Van Wifferen.

Mevrouw **VAN WIFFEREN** (d66). Ja, voorzitter. Ik wil toch even melden dat ik verschillende keren bij het wijkcomité Zevenkamp op bezoek ben geweest en dat ik iedereen prima kon verstaan. Dus ik zie hier toch echt fake news en een nepprobleem. Het was er niet. Ik kon prachtig met iedereen praten. Dus superflauw om daar dan een draai aan te geven. Had gewoon eens geprobeerd om met die mensen te praten, als je gewoon je oren open had gezet, had je ze gewoon in keurig Nederlands goed kunnen verstaan.

De **VOORZITTER**. Ik wil erop wijzen dat het Fries een officiële taal is van het koninkrijk.

Mevrouw **VAN WIFFEREN** (d66). Het was niet in het Fries, burgemeester, maar anders had ik dat ook goedgekeurd natuurlijk.

De **VOORZITTER**. Ik probeer alleen duidelijk te maken dat wij in Nederland niet alleen één officiële taal hebben, maar meerdere officiële talen. Dat is een feit. Mevrouw Duijm-Wickerhoff.

Mevrouw **DUIJM-WICKERHOFF** (lr). Ik kan daar alleen op zeggen: zelf kom ik uit de gebiedscommissie Prins Alexander. Ik weet dat er problemen waren die daar speelden. Degene die geen Nederlands sprak, is uiteindelijk ook weer weggegaan. Dus ik weet niet wanneer u daar bent geweest, waarschijnlijk niet elke week. Maar er is daar daadwerkelijk iemand geweest die de taal niet machtig was. Ik zat erbij, ik keek ernaar, het is geen fake news.

De **VOORZITTER**. Mevrouw Van Wifferen.

Mevrouw **VAN WIFFEREN** (d66). Ja, het lijkt me sterk. Ik ben er meerdere malen geweest en kon iedereen prima verstaan.

De **VOORZITTER**. Gun iedereen zijn waarnemingen. Mevrouw Duijm-Wickerhoff, wilt u afronden?

Mevrouw **DUIJM-WICKERHOFF** (lr). Ja, ik heb mijn verhaal gedaan. Dank u wel, voorzitter.

De **VOORZITTER**. Mevrouw Duijm-Wickerhoff heeft de volgende moties en amendementen ingediend.

Motie 1. Warme overdracht voor de wijkraden

"De gemeenteraad van Rotterdam, in vergadering bijeen op 14 oktober 2021 ter bespreking van Wijk aan Zet;

constaterende dat:

- er veel kennis en ervaring aanwezig is bij de huidige leden van de gebiedscommissie en wijkraden;

overwegende dat:

- de huidige gebiedscommissies, wijkraden- en comités per 16 maart 2022 ophouden te bestaan;
- de nieuwe wijkraden pas 20 april worden geïnstalleerd;
- de VOG mogelijk pas na de gemeenteraadsverkiezing moet worden aangeleverd en tevens gecontroleerd worden, wat tot vertraging kan leiden;
- nieuwe leden eerst een uitvoerig inwerk- en opleidingstraject gaan volgen waardoor ze zich binnen de clusters weten te bewegen;

verzoekt het college:

- de huidige leden in de wijken te betrekken bij een warme overdracht naar de nieuwe leden, en niet alleen via het overdragen van documenten;

en gaat over tot de orde van de dag."

w.g. E.H. Duijm-Wickerhoff en P.J.P. Lansink-Bastemeijer

Motie 2. Ons kent ons

"De gemeenteraad van Rotterdam, in vergadering bijeen op 14 oktober 2021 ter bespreking van Wijk aan Zet;

constaterende dat:

- de nieuwe wijkraadsleden bij het aantreden in de wijkraad een inwerkingsprogramma gaan afwerken;

overwegende dat:

- een veel gehoord verhaal van gebiedscommissieleden, wijkraadsleden en wijkcomitéleden is dat zij erg moeten wennen aan de grote hoeveelheid clusters, diensten en organisaties die in bepaalde mate op het pad van hen is gekomen;
- het onverstandig en onwenselijk is om wijkraadsleden niet mee te nemen in de complexe dynamiek van de verschillende betrokken organisaties;

verzoekt het college:

- als onderdeel van het inwerkingsprogramma de wijkraadsleden een rondje langs de verschillende diensten binnen het stadhuis te laten maken;
- de wijkraadsleden een vast aanspreekpunt vanuit de clusters te geven;
- de wijkraadsleden kennis te laten maken met andere belangrijke organisaties, zoals bijvoorbeeld de bewonersorganisatie in de eigen wijk;

en gaat over tot de orde van de dag."

w.g. E.H. Duijm-Wickerhoff

Motie 3. De planning van Stadsbeheer voor de wijkraad

"De gemeenteraad van Rotterdam, in vergadering bijeen op 14 oktober 2021 ter bespreking van Wijk aan Zet;

overwegende dat:

- de huidige gebiedscommissieleden, wijkraadsleden en wijkcomitéleden hebben laten weten dat zij behoefte hebben aan een planning vanuit Stadsbeheer die aangeeft wanneer en welke ingrepen gedaan worden in hun wijk(en);
- de wijkraadsleden onze oren en ogen van de wijk zijn en dus fatsoenlijkerwijs meegenomen moeten worden bij ingrepen in hun wijk;

verzoekt het college:

- bij de nieuw te installeren wijkraden een planning van Stadsbeheer mee te geven, zodat zij weten wanneer en welke ingrepen - bijvoorbeeld in de riolering of het groen - in de wijk gedaan worden;

en gaat over tot de orde van de dag."

w.g. E.H. Duijm-Wickerhoff

Motie 4. De wijkraad is aan zet!

"De gemeenteraad van Rotterdam, in vergadering bijeen op 14 oktober 2021 ter bespreking van Wijk aan Zet;

constaterende dat:

- in de raadsvergadering van 17 juni is afgesproken dat we onze nieuwe wijkraadsleden uit de handen houden van de 'ambtelijke molen';

overwegende dat:

- het briefadvies vanuit de Universiteit Leiden een aantal verbeterpunten aan heeft gegeven, waaruit naar voren kwam dat de positie van de wijkraden verder versterkt moet worden middels het geven van extra slagkracht richting de wijkmanager;
- deze extra slagkracht gerechtvaardigd is door het democratisch mandaat dat de wijkraadsleden hebben verkregen van de wijkbewoners;

verzoekt het college:

- om als verplichting in te stellen dat de wijkmanager alle redelijke eisen inwilligt van de wijkraad;

en gaat over tot de orde van de dag."

w.g. E.H. Duijm-Wickerhoff

Motie 5. Escalatiemogelijkheid

"De gemeenteraad van Rotterdam, in vergadering bijeen op 14 oktober 2021 ter bespreking van Wijk aan Zet;

constaterende dat:

- in de raadsvergadering van 17 juni is afgesproken dat we onze nieuwe wijkraadsleden uit de handen houden van de 'ambtelijke molen';

overwegende dat:

- het briefadvies vanuit de Universiteit Leiden een aantal verbeterpunten aan heeft gegeven, waaruit naar voren kwam dat de positie van de wijkraden verder versterkt moet worden door het geven van extra slagkracht richting de wijkmanager;
- daarnaast wijkraden direct toegang moeten krijgen tot het hoogste orgaan van de gemeente;

verzoekt het college:

- om bij de escalatieprocedure te voorzien in de mogelijkheid om het beroep op de raad middels een hoorzitting bij een commissie vanuit de raad af te doen;

en gaat over tot de orde van de dag."

w.g. E.H. Duijm-Wickerhoff

Motie 6. Alle bewonersinitiatieven door de wijkraad

"De gemeenteraad van Rotterdam, in vergadering bijeen op 14 oktober 2021 ter bespreking van Wijk aan Zet;

constaterende dat:

- in het huidige stelsel de gebiedscommissies, wijkraden en wijkcomités tot een bepaalde variabele grens het mandaat over het al dan niet honoreren van bewonersinitiatieven hebben;
- in het plan Wijk aan Zet dit verdwijnt, waar alles tot € 2.500 via Opzoomermee gaat en alles erboven wordt enkel naast de wijkplanning gehouden om te kijken of dat al dan niet conflicteert;
- bewonersinitiatieven voortaan enkel nog worden voorgelegd aan de bewoners, welke kunnen stemmen;

overwegende dat:

- laagdrempelige democratie en maatschappelijke betrokkenheid een groot goed is, maar dat representatie altijd het uitgangspunt hiervoor dient te zijn;
- een enorm groot deel van de Rotterdammers niet dagelijks bezig is met het wel en wee in de wijk, waardoor bewonersinitiatieven, en daarmee gemeenschappelijke middelen, kunnen gaan naar een kleine groep actieve bewoners waarvan niet zeker is in welke mate zij de wijk representeren;
- de wijkraden dankzij het democratische mandaat de volksvertegenwoordiging zijn van de wijkbewoners;
- de wijkraden hiermee een betere representatie van de wijk zijn dan kleine groepen actieve bewoners;

verzoekt het college:

- alle bewonersinitiatieven, zowel onder als boven de € 2.500, op een democratische wijze door de wijkraad te laten toetsen;
- wijkraadsleden, indien zij dit noodzakelijk achten, wel de mogelijkheid te bieden om de wijk te betrekken bij het al dan niet honoreren van een bewonersinitiatief;

en gaat over tot de orde van de dag."

w.g. E.H. Duijm-Wickerhoff

Motie 7. Besluiten wijkraad ook naar de gemeenteraad

"De gemeenteraad van Rotterdam, in vergadering bijeen op 14 oktober 2021 ter bespreking van Wijk aan Zet;

constaterende dat:

- besluiten van de wijkraad in afschrift worden verzonden aan het college;

overwegende dat:

- de gemeenteraad deze afschriften niet krijgt;
- de gemeenteraad de taak heeft om het college te controleren;
- de controlerende taak van de gemeenteraad wordt verbeterd wanneer hij ook een afschrift ontvangt van de besluiten van de wijkraad;

verzoekt het college:

- de afschriften van de besluitvormingen van de wijkraden ook toe te laten komen aan de gemeenteraad;

en gaat over tot de orde van de dag."

w.g. E.H. Duijm-Wickerhoff

Motie 8. Luister naar de wijk!

"De gemeenteraad van Rotterdam, in vergadering bijeen op 14 oktober 2021 ter bespreking van Wijk aan Zet;

constaterende dat:

- wijkraadsleden voorafgaand een besluit van het college een gevraagd of ongevraagd advies kunnen geven aan ditzelfde orgaan;

overwegende dat:

- de nieuwe wijkraadsleden onze oren en ogen van de wijk zijn;
- elk raadsvoorstel bedacht wordt door ambtenaren welke simpelweg minder binding hebben met de wijken dan de gekozen wijkraadsleden;

verzoekt het college:

- bij elk raadsvoorstel het advies van de wijkraad toe te voegen;

en gaat over tot de orde van de dag."

w.g. E.H. Duijm-Wickerhoff

Motie 9. Met elkaar, voor elkaar

"De gemeenteraad van Rotterdam, in vergadering bijeen op 14 oktober 2021 ter bespreking van Wijk aan Zet;

constaterende dat:

- alle raadsleden en wijkraadsleden (lees: alle gekozenen) in Rotterdam in contact moeten kunnen treden met elkaar;

overwegende dat:

- de positie van de wijkraden verder versterkt kan worden als wijkraadsleden onderling informatie kunnen uitwisselen;
- de raadsleden en de wijkraadsleden elkaar makkelijk moeten kunnen vinden;
- de raadsleden snel informatie moeten kunnen ophalen vanuit de gebieden;
- er een goede inzet moet worden gedaan om de mogelijkheden tot wijkoverstijgend werken te bevorderen;

verzoekt het college:

- een platform op te zetten waarop alle wijkraadsleden met elkaar in contact kunnen komen;
- daarnaast ook de mogelijkheid voor raadsleden om hieraan deel te nemen toe te voegen;

en gaat over tot de orde van de dag."

w.g. E.H. Duijm-Wickerhoff en P.J.P. Lansink-Bastemeijer

Motie 10. Praat Nederlands met me!

"De gemeenteraad van Rotterdam, in vergadering bijeen op 14 oktober 2021 ter bespreking van Wijk aan Zet;

constaterende dat:

- het raadsvoorstel Wijk aan Zet geen kaders bevat over welke taal er gesproken wordt in de wijkraad;

overwegende dat:

- de afgelopen periode meermaals wijkcomitéleden zijn ingeloot die de Nederlandse taal niet machtig waren, wat resulteerde in moeilijke communicatie, het niet volledig begrijpen van vergaderingen en tal van andere belemmeringen;
- ordentelijke communicatie belangrijk is voor het goed laten functioneren van een individueel wijkraadslid, alsmede de wijkraad als geheel;
- het daarom zeer gewenst is - zowel voor de wijkraadsleden zelf als de gemeenschap die mag stemmen - dat Nederlands een vereiste is om zitting te kunnen nemen in de wijkraad;

verzoekt het college:

- binnen de kaders van Wijk aan Zet een vereiste toe te voegen die erop ziet dat Nederlands spreken, lezen en verstaan een vereiste dient te zijn om zitting te kunnen nemen in de wijkraad;
- duidelijke kaders hiervoor op te stellen die dit waarborgen;

en gaat over tot de orde van de dag."

w.g. E.H. Duijm-Wickerhoff

Amendement A. Zet Hoogvliet op 11!

"De gemeenteraad van Rotterdam, in vergadering bijeen op 14 oktober 2021 ter bespreking van Wijk aan Zet;

besluit:

I

In artikel 5, tweede lid, van het ontwerpbesluit van de Verordening op de Wijkraden 2022 wordt na 'de wijkraden van' ingevoegd 'Hoogvliet,';

II

In de toelichting op artikel 5 van het Ontwerpbesluit van de Verordening op de Wijkraden 2022 wordt na '(gebaseerd op de grootte van de voormalige gebiedscommissies).' ingevoegd 'Ook de wijkraad Hoogvliet kent 11 leden.'"

w.g. E.H. Duijm-Wickerhoff

Toelichting:

Juist onze buitengebieden moeten een sterke vertegenwoordiging krijgen en Hoogvliet is verreweg het grootste buitengebied van onze gemeente. Het is daarom moeilijk uit te leggen, en ook niet logisch, om Hoogvliet maar negen volksvertegenwoordigers te geven. De buitengebieden hebben de afgelopen periode in grote getalen laten weten dat de afstand tot de Coolsingel te groot is. Leefbaar Rotterdam wil daarom een sterk geluid voor Hoogvliet, Rozenburg, Hoek van Holland én Pernis. Wij denken dat het geluid van Hoogvliet met elf volksvertegenwoordigers luider klinkt dan met negen.

Amendement B. De tijd van experimenteren is voorbij!

"De gemeenteraad van Rotterdam, in vergadering bijeen op 14 oktober 2021 ter bespreking van Wijk aan Zet;

besluit:

I

Het ontwerpbesluit **Verordening op de Wijkraden 2022** wordt als volgt gewijzigd:

A

Artikel 35 vervalt onder vernummering van de artikelen 36 tot en met 39 tot de artikelen 35 tot en met 38.

B

In artikel 37 (nieuw) wordt 'de artikelen 3, 36 en 37' vervangen door 'de artikelen 3, 35 en 36.

II

De toelichting op het ontwerpbesluit **Verordening op de Wijkraden 2022** wordt als volgt gewijzigd:

A

De toelichting op artikel 35 vervalt onder vernummering van de toelichting op de artikelen 36 tot en met 39 tot de toelichting op artikelen 35 tot en met 38.

B

In de toelichting op artikel 37 (nieuw) wordt 'de artikelen 3 en 37' vervangen door 'de artikelen 3 en 36'.

III

Het ontwerpbesluit **Kiesreglement Wijkraden 2022** wordt als volgt gewijzigd:

A

Artikel 24 vervalt onder vernummering van de artikelen 25 tot en met 28 tot de artikelen 24 tot en met 27.

B

In artikel 26 (nieuw) wordt 'met uitzondering van artikel 26, tweede lid' vervangen door 'met uitzondering van artikel 25, tweede lid'.

IV

De toelichting op het ontwerpbesluit **Kiesreglement Wijkraden 2022** wordt als volgt gewijzigd:

A

De toelichting op artikel 24 vervalt onder vernummering van de toelichting op de artikelen 25 tot en met 28 tot de toelichting op artikelen 24 tot en met 27.

B

In de toelichting op artikel 26 (nieuw) wordt 'met uitzondering van artikel 26, tweede lid' vervangen door 'met uitzondering van artikel 25, tweede lid'.

V

In het ontwerpbesluit **Verordening geldelijk voorzieningen wijkraden 2022** vervalt artikel 7 onder vernummering van de artikelen 8 en 9 tot de artikelen 7 en 8.

VI

In de toelichting op het ontwerpbesluit **Verordening geldelijk voorzieningen wijkraden 2022** vervalt de toelichting op artikel 7 onder vernummering van de toelichting op artikel 8 tot de toelichting op artikel 7."

w.g. E.H. Duijm-Wickerhoff

Toelichting:

De afgelopen jaren is er genoeg geëxperimenteerd met de lokale democratie: deelraden, gebiedscommissies, wijkraden én gelote wijkcomités. Leefbaar Rotterdam vindt dat het tijd is voor stabiliteit en continuïteit. Daar hebben de bewoners en de gekozen volksvertegenwoordigers recht op. Daarom willen wij dat de komende jaren niet meer afgeweken wordt binnen de context van Wijk aan Zet.

Daarnaast is op pagina 6 de volgende verwijzing gedaan: 'Het experimenteerartikel is behouden. Eventueel ook voorgebruik in onvoorziene omstandigheden.' Ons is onduidelijk wat deze 'onvoorziene omstandigheden zijn'. Deze zijn ook niet aangegeven.

De moties en amendementen zijn voldoende ondersteund en maken deel uit van de beraadslagingen.

De **VOORZITTER**. Mevrouw Duijm-Wickerhoff dank u zeer voor uw bijdrage. De heer Smet.

De heer **SMET** (gl). Dank u wel, voorzitter. Voorzitter, artikel 19.1 van de Verordening op de wijkraden 2021 luidt als volgt: "Het college regelt de inrichting van een organisatie die de wijkraden bij uitvoering van zijn taken terzijde staat". Voorzitter, prachtige woorden.

Synoniemen voor 'terzijde staan' zijn onder andere: assisteren, begunstigen, behulpzaam zijn, bijdragen, medewerken, meehelpen, ondersteunen, ruggensteunen, seconderen, tegemoetkomen, van dienst zijn, vooruit helpen. Prachtige woorden, voorzitter, zelfs werkwoorden zoals u vast heeft gemerkt, die wat ons betreft ook in daden moeten worden omgezet. En voorzitter, artikel 19.1 dekt wat de GroenLinksfractie betreft in één zin perfect de lading voor wat de Wijk aan Zet betekent: het vormgeven van een gemeentelijke organisatie die de wijkraden en dus daarmee – in mijn woorden – team Rotterdam terzijde staat. Team Rotterdam, voorzitter, dat zijn wij, samen: gemeenteraadsleden en wijkraadsleden als gekozen en wellicht in een enkel geval gelote volksvertegenwoordigers met weliswaar ieder zijn eigen taken en verantwoordelijkheden.

Voorzitter, vandaag besluit de gemeenteraad over een tweetal verordeningen, een kiesreglement en bespreken we tevens het implementatieplan waar in vijftien uitweringsopdrachten de route wordt beschreven hoe de door menig volksvertegenwoordiger in onze stad (gemeenteraad, gebiedscommissies, wijkraden, wijkcomités) gewenste doorontwikkeling van vooral die gemeentelijke organisatie vorm zou moeten hebben, houden of juist krijgen.

Voorzitter, voor wat betreft de verordeningen is vandaag de gemeenteraad dus aan zet. Vandaag stemmen we wel of niet in met een Verordening op de wijkraden 2022, een Kiesreglement wijkraden 2022 en een Verordening geldelijke voorzieningen wijkraden 2022. In de zeer constructieve commissiebespreking vorige week donderdag hebben we ook een goed gesprek gevoerd én onze wensen en bedenkingen kenbaar gemaakt. Vandaag is het aan de raad om eventuele wijzigingen van die verordening in stemming te brengen door middel van amendementen en/of zaken mee te geven door middel van moties aan het college ter verdere uitwerking. Voorzitter, de GroenLinksfractie heeft drie voorstellen tot een wijziging van de verordening, zoals ook besproken in de commissie. Een wijziging om het voor alle zestienjarigen op de verkiezingsdag – en dat is volgend jaar volgens mij 16 maart – mogelijk te maken verkiesbaar te zijn. En een kleine grenscorrectie met betrekking tot de buitenruimte van een Dakpark in Delfshaven. Ik heb de moties hier in mijn hand, maar ze zijn ook al digitaal bij u in bezit, of fysiek ook zelfs.

En voorzitter, nog een meer principiële wijziging waarover we in de commissie inmiddels een debat hebben gevoerd en de wethouders in hun afdoeningsbrief nog de mening van het college hebben gegeven. De GroenLinksfractie, samen met DENK, verschilt hier echter over van mening. En ik dien dus hierbij het amendement 'Schrappen van de VOG-plicht' in. Voor wat betreft het implementatieplan kijken we met vertrouwen en met nieuwsgierigheid uit naar de daadwerkelijke uitwerking in de komende periode. Her en der horen we hierover terechte zorgen, maar ook veel goede voorstellen. Vandaag zullen er waarschijnlijk een aantal voorstellen worden gedaan – mevrouw Duijm-Wickerhoff heeft al een opzetje gemaakt – om een en ander aan te scherpen, te verbeteren of een bepaalde richting te geven. De GroenLinksfractie zal ieder voorstel zorgvuldig wikken en wegen en goede voorstellen ter verbetering van Wijk aan Zet of team Rotterdam steunen. Een aantal hebben we dus ook met liefde meegetekend. En eens of niet eens met al die voorstellen wil ik hierbij wel alle indieners danken voor de constructieve manier waarop we hier met elkaar Wijk aan Zet willen laten zijn. Wat mij betreft kan ik zeggen: Team Rotterdam is aan zet. GroenLinks dient hierbij zelf nog een motie in, samen met Leefbaar Rotterdam, om een stoelendans van in wijken goed gewortelde wijkmanagers zoveel als mogelijk te voorkomen. En ja, we weten dat we als raad niet expliciet gaan over het personeelsbeleid van de gemeente. Wel menen we dat het gerechtvaardigd is om de intentie van een voorstel mee te mogen geven met betrekking tot de verdere uitwerking van het implementatieplan.

Voorzitter, het college regelt de inrichting van een organisatie die de wijkraden bij uitvoering van zijn taken terzijde staat. Artikel 19.1 zou wat mij betreft ingelijst op ieder kantoor van elke ambtenaar in Rotterdam aan de muur moeten hangen, en sowieso bij iedere toekomstige wethouder. Ik dien hiertoe een motie in en ik bied zo meteen, fysiek in de raadzaal, deze lijst met het artikel aan wethouder Van Gils aan. Voorzitter, de uitvoering laat ik graag aan het college over, maar mocht u verlegen zitten om een paar creatieve ideeën: natuurlijk mag u artikel 19.1 ook op een koffiemok, een kussensloop, een muismatje of tegeltje in het eindejaarsgeschenk, of via een screensaver: Team Rotterdam. Dank u.

De **VOORZITTER**. Dank u wel, mijnheer Smet. Ik heb als idee nog een bumpertje. De heer Smet heeft de volgende moties en amendementen ingediend.

Motie 11. Geen stoelendans met wijkmanagers

"De gemeenteraad van Rotterdam, in vergadering bijeen op 14 oktober 2021 ter bespreking van het agendapunt 'Wijk aan Zet';

constaterende dat:

- de rol van de wijkmanager verandert in het nieuwe systeem;
- de wijkmanager meer mandaat krijgt en meer doorzettingsvermogen in het gemeentelijk apparaat;
- maart volgend jaar er in elke wijk een slagvaardige wijkmanager moet staan die in staat is om samen met wijk en de ambtenaren in de wijk te regisseren, te coördineren en te sturen op zaken die in de wijk spelen;

overwegende dat:

- wijkmanagers het meest effectief zijn als zij een netwerk hebben in de wijk en vertrouwen van wijkbewoners hebben;
- er door 'Wijk aan Zet' een specifieke set aan vaardigheden wordt gevraagd aan wijkmanagers;
- er daardoor er tussen wijken een verschuiving plaats gaat vinden van wijkmanagers;
- wijkraden bij het opstarten gebaat zijn bij een wijkmanager die al in de wijk is ingewerkt;

verzoekt het college

- een stoelendans van wijkmanagers te voorkomen en hen zoveel als mogelijk te behouden voor de wijken waarin zij nu werkzaam zijn;

en gaat over tot de orde van de dag."

w.g. J. Smet en E.H. Duijm-Wickerhoff

Motie 12. Artikel 19.1

"De gemeenteraad van Rotterdam, in vergadering bijeen op 14 oktober 2021 ter bespreking van het agendapunt 'Wijk aan Zet';

constaterende dat:

- in de 'Verordening op de wijkraden 2022' artikel 19 lid 1 luidt: 'Het college regelt de inrichting van een organisatie die de wijkraden bij uitvoering van zijn taken terzijde staat';
- Synoniemen voor 'terzijde staan' onder andere zijn: assisteren, begunstigen, behulpzaam zijn, bijdragen, bijdragen tot, bijstaan, invallen, medewerken, meehelpen, ondersteunen,

- pousseren, ruggensteunen, seconderen, steunen, tegemoetkomen, van dienst zijn en vooruithelpen;
- het implementatieplan Wijk aan Zet als ondertitel heeft: Doorontwikkeling van het bestuursmodel en de Coolsingel aan Zet;

overwegende dat:

- artikel 19.1 een kernachtige samenvatting - en inspiratiebron! - is van wat het implementatieplan met betrekking tot 'Wijk aan Zet' beoogt;
- alle betrokkenen bij de uitwerking van het implementatieplan Wijk aan Zet de intentie van artikel 19.1 op zijn minst zouden moeten meenemen in de doorontwikkeling van het bestuursmodel en daarmee de Coolsingel aan Zet in praktijk kan brengen;

verzoekt het college:

- nadat de 'Verordening op de wijkraden 2022' door de gemeenteraad is vastgesteld en vóór de verkiezingen van de wijkraden op 16 maart 2022 binnen de gemeentelijke organisatie op concrete - en liefst tastbare - wijze artikel 19.1 onder de aandacht te brengen bij alle betrokkenen rondom de Wijk aan Zet;
- de gemeenteraad hierover overtuigend te informeren;

en gaat over tot de orde van de dag."

w.g. J. Smet en S.F. Lammering

Amendement C. 16 jaar op de dag van stemming

"De gemeenteraad van Rotterdam, in vergadering bijeen op 14 oktober 2021 ter bespreking van Wijk aan Zet;

besluit:

I

A

Artikel 4 van de **Verordening op de Wijkraden 2022** wordt als volgt gewijzigd:

1. Voor de tekst wordt de aanduiding '1.' geplaatst.
2. De tekst 'ingevolge artikel 3 van het Kiesreglement wijkraden 2022 kiesgerechtigd is' wordt vervangen door 'niet is uitgesloten van het kiesrecht'.
3. Er wordt een lid toegevoegd, luidende:
 2. Artikel 10, tweede en derde lid, Gemeentewet is van overeenkomstige toepassing op het lidmaatschap van de wijkraad, met dien verstande dat in het tweede lid voor 'de dag waarop de gemeenteraad beslist over de toelating als lid tot de gemeenteraad' gelezen wordt 'de dag waarop de door de gemeenteraad ingestelde commissie beslist over de toelating als lid van de wijkraad' en in het derde lid voor 'raad' gelezen wordt 'wijkraad'.

B

In de **Toelichting op de Verordening op de Wijkraden 2022** vervalt in de toelichting op artikel 4 'Op de dag van de kandidaatstelling voor de wijkraden moet je 16 jaar zijn om je verkiesbaar te kunnen stellen'.

II

A

In artikel 10, eerste lid, van het **Kiesreglement Wijkraden 2022** wordt 'met dien verstande dat op de dag van de kandidaatstelling de leeftijd van 16 jaar is bereikt' vervangen door 'met

dien verstande dat op de dag van de stemming de leeftijd van 16 jaar is bereikt en op de dag van de kandidaatstelling wordt voldaan aan artikel 10, tweede lid, van de Gemeentewet.

II

In de **Toelichting op het Kiesreglement Wijkraden 2022** wordt in de toelichting op artikel 10 'Dit betekent dus dat je op de laatste dag van de kandidaatstelling 16 moet zijn om je verkiesbaar te kunnen stellen' vervangen door 'Alleen voor de leeftijdsgrens geldt dat je niet op de dag van de kandidaatstelling, maar op de dag van de stemming de leeftijd van 16 jaar moet hebben bereikt. Daarnaast moet uiterlijk op de laatste dag van de kandidaatstelling zijn voldaan aan het bepaalde in artikel 10, tweede lid, van de Gemeentewet en niet pas op de dag waarop de door de gemeenteraad ingestelde commissie beslist over toelating als lid van de wijkraad'."

w.g. J. Smet, I. van Wifferen en S.F. Lammering

Toelichting:

Door de leeftijdsgrens van 16 jaar te stellen op de datum van stemming zorgen we dat alle inwoners die – op de dag van stemming – 16 jaar zijn mee kunnen doen in de wijkraad.

Amendement D. Voeg het Dakpark toe aan de wijkraad Bospolder-Spangen-Tussendijken

"De gemeenteraad van Rotterdam, in vergadering bijeen op 14 oktober 2021 ter bespreking van Wijk aan Zet;

besluit:

in bijlage 1 bij het ontwerpbesluit van de **Verordening op de Wijkraden 2022** wordt de kaart 'Wijken gebieden Delfshaven en Nieuw Mathenesse' vervangen door de kaart in de bijlage bij dit amendement."

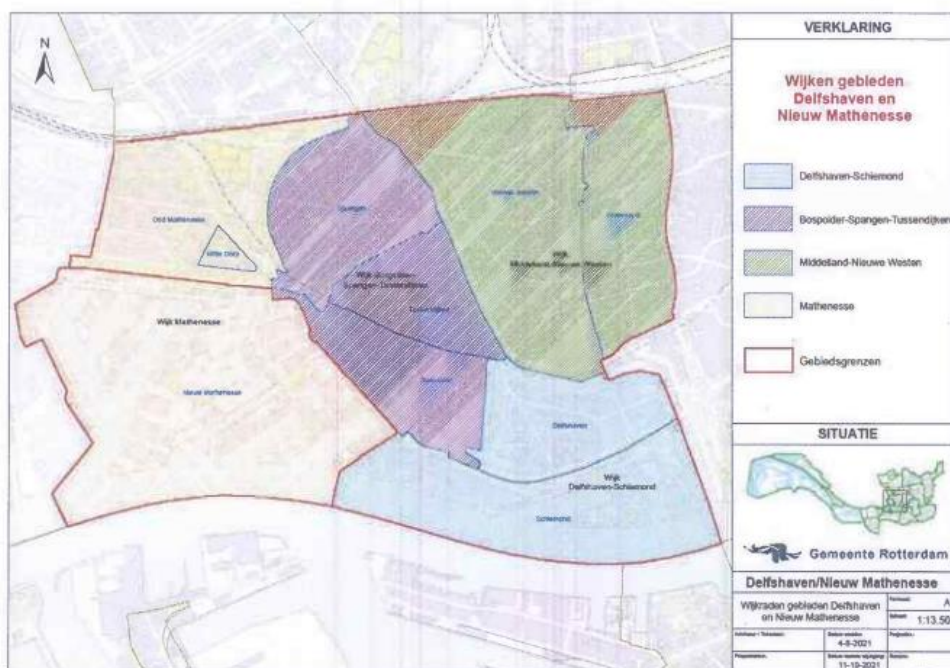
w.g. J. Smet en S.F. Lammering

Toelichting:

Het Dakpark en de activiteiten en de bewonersinitiatieven aldaar hebben door de geografische ligging naast de wijk Bospolder een grotere betrokkenheid van inwoners uit het gebied van de wijkraad Bospolder-Spangen-Tussendijken dan uit het gebied van Delfshaven-Schiemond. Om de betrokkenheid van bewoners verder te stimuleren is het daarom beter het gebied van het Dakpark toe te voegen aan het gebied van de wijkraad Bospolder-Spangen-Tussendijken. Zo hebben de actieve bewoners ook daadwerkelijk medezeggenschap over het park waar zij al actief zijn.

Bijlage: Kaart Wijken gebieden Delfshaven en Nieuw Mathenesse

Amendement E. Schrappen VOG-plicht

"De gemeenteraad van Rotterdam, in vergadering bijeen op 14 oktober 2021 ter bespreking van Wijk aan Zet;

besluit:

I

A

In het Ontwerpbesluit **Kiesreglement Wijkraden 2022** vervalt artikel 23 onder vernummering van de artikelen 24 tot en met 28 tot 23 tot en met 27.

B

In artikel 26 (nieuw) wordt 'artikel 26, tweede lid' vervangen door 'artikel 25, tweede lid'.

II

De toelichting op het Ontwerpbesluit **Kiesreglement Wijkraden 2022** wordt als volgt gewijzigd:

A

In de toelichting op artikel 4 vervalt 'zoals het aanvragen van een VOG'

B

De toelichting op artikel 23 vervalt onder vernummering van de toelichting op artikelen 24 tot en met 28 tot de toelichting op de artikelen 23 tot en met 27.

C

In de toelichting op artikel 26 (nieuw) wordt 'artikel 26, tweede lid' vervangen door 'artikel 25, tweede lid'."

Toelichting:

Over het al dan niet verplicht kunnen stellen van een Verklaring Omtrent Gedrag (VOG) voor volksvertegenwoordigers (zoals gemeenteraadsleden en wijkraadsleden) is het ministerie van Justitie en Veiligheid duidelijk: 'Van belang is dat het niet mogelijk is om de functie als volksvertegenwoordiger afhankelijk te maken van de afgifte van een VOG (of een ander integriteitsonderzoek). Indien iemand door de overheid van de kieslijst wordt gehaald omdat hij geen VOG krijgt, zou inbreuk gemaakt worden op het passief kiesrecht. Het passief kiesrecht kan alleen worden beperkt door gronden die voortvloeien uit de Grondwet. Dit is het geval als iemand bij onherroepelijke rechterlijke uitspraak is ontzet uit het kiesrecht. De VOG is een preventief screeningsinstrument. Weigering van de VOG leidt niet tot uitsluiting van het kiesrecht'.

De moties en amendementen zijn voldoende ondersteund en maken deel uit van de beraadslagingen.

De **VOORZITTER**. Mevrouw Van Wifferen.

Mevrouw **VAN WIFFEREN** (d66). Voorzitter, met de keuze voor wijkraden zetten we in Rotterdam een belangrijke stap. Een belangrijke stap van politiek naar bewoner. Omdat we durven los te laten. We veranderen van een politiek lijstenstelsel naar een personenstelsel. En dat betekent dat ook mensen zonder politieke achtergrond zich kunnen kandideren. Maar een paar procent van de Nederlanders is lid van een politieke partij. Dus wat dat betreft zetten we de deur open voor veel meer Rotterdammers om zich actief met het wel en wee van hun buurt te bemoeien. En daar ben ik heel erg trots op, want dat is durven loslaten. En dat is een mooie nieuwe stap om ook het bestuur van Rotterdam dichterbij de bewoners te brengen. Er gaat veel veranderen. Er komen wijkplannen. De advisering wordt anders. De bewonersinitiatievenbeoordeling gaat via bewoners gebeuren. Kortom: een hele hoop. Vandaag bespreken we daarvan de verordening en het implementatieplan.

Ik was blij om te zien dat de moties van D66, die eerder zijn ingediend, heel goed zijn uitgewerkt. We hadden een motie 'Wijkraad op vlieghoogte' die vroeg om een uitgebreid inwerkprogramma. Nou, dat ziet er keurig uit en daar wordt echt heel veel aandacht aan besteed. Voor de rest zien we ook dat de openbaarheid van de financiën van de wijkraad, van de wijkambtenaren, ook goed is verwerkt.

Maar het succes bij deze verandering bij de wijkraden staat of valt uiteindelijk bij de positie van de wijkraden. Daarom steunen wij ook een VVD-motie die zegt dat de wijkmanager echt de wijkraad zeer serieus moet nemen.

Maar wat ook belangrijk is, is de nieuwe manier van adviseren. Ik heb daarvoor toen een motie aangenomen gekregen over transparante opvolging van toezeggingen, want het is de bedoeling dat de wethouder in gesprek gaat met de wijkraden, dus niet meer die enorme stroom aan papieren adviezen, geen brievenschrijverij meer, maar echt een dialoog en een gesprek en dat van daaruit op een transparante manier toezeggingen worden genoteerd. Ik heb in de stukken hier nog weinig over gelezen en ik wil graag aan de wethouder vragen hoe we dit nou precies gaan doen. Want dit is wel iets waar de wijkraad echt op kan gaan leunen en mee kan gaan werken om zijn positie te bewaken.

Uiteindelijk ben ik heel trots dat we nu het vertrouwen gaan geven aan Rotterdammers. Dat we politieke dingen, politieke lijntjes ook kunnen durven loslaten en dat we gewone Rotterdammers, ook zonder politieke binding, aan de bal zetten. Daar ben ik trots op. Tot zover.

De **VOORZITTER**. Ik dank u zeer. Lansink.

De heer **LANSINK-BASTEMEIJER** (vvd). Ja, voorzitter, dank u wel. U weet dat de VVD-fractie geen groot voorstander is van wijkraden, maar wij zien ook de politieke realiteit dat de wijkraden nu eenmaal aan zet komen en derhalve zullen wij ons best doen om de verordening en het kiesreglement op die manier te veranderen dat het toch net even een stukje beter wordt. Want soms moet je je verlies nemen en vervolgens moedig voorwaarts gaan. Dat mag toch maar gezegd worden dat de VVD geen groot voorstander is van wijkraden. De VVD is geen groot voorstander van wijkraden. Zo. Je moet het altijd drie keer zeggen!

We hebben uitgebreid met elkaar tijdens de Commissie VB over de Wijk aan Zet en verschillende regelingen gesproken. Ik wil deze termijn in de gemeenteraad vooral gebruiken om een aantal moties toe te lichten die van onze en andere handen zijn. 'Wijkraden in positie' mijnheer de voorzitter. Mevrouw Van Wifferen – die medeondertekenaar is – gaf al aan: geef meer richting over de positie van de wijkraden richting de wijkmanager. Daar hebben wij een goed debat over gehad met wethouder Van Gils en ik vond het noodzakelijk dat wijkraden goed weten dat dit de afspraak is en dat dit de norm is van de gemeente Rotterdam, van ons als gemeenteraad. Het leek mij goed dat in een motie op te nemen. Met dank aan D66 voor steun voor deze motie die overigens de richting volgt van de Universiteit Leiden en hun advies over positionering van de wijkraad.

De tweede motie die wij indienen, samen met CDA Rotterdam en D66 Rotterdam is 'Wijkraden in de overdracht'. Dat is een motie aan onszelf, dus de wethouder hoeft ons niet te adviseren. Dat mag natuurlijk wel, maar daarin spreken wij als raad de grote wens uit dat goed wordt nagedacht over hoe de onderlinge verhouding tussen gemeenteraad en wijkraden precies vorm gaat worden gegeven en vooral ook om dat binnen een bepaald tijdsbeslag te kunnen doen, want gemeenteraadsleden zijn ook drukke dieren met vaak een baan ernaast. Motie 'Lokaal journaal' komt nog in een nieuwe versie, want ik ben vergeten gewaardeerd lid Smet aan deze motie toe te voegen. Dus ik ga zo dadelijk naar beneden om dat alsnog te doen. De motie vraagt eigenlijk om onderzoek om goed te kijken hoe we die wijkraden toch digitaal een beetje kunnen neerzetten. Want de mogelijkheid tot digitaal vergaderingen vastleggen gaan we niet meer aanbieden, maar het leek ons wel goed om toch over die lokale democratie in de media bijvoorbeeld, maar vooral met hele lokale spelers in the picture te spelen, want onbekend maakt onbemind. De wijkraden hebben ook een beetje aandacht nodig en wat mij betreft kan het college daarover rapporteren tijdens de eerste voortgangsrapportage over het implementatieplan en graag eens met OPEN Rotterdam en Like je Wijk en anderen om de tafel zitten of zij bereid zijn wat journalistiek te bedrijven over de wijkraden, want die aandacht verdienen de mensen die daar toch maar gekozen zijn.

Motie 'Geen hipster platform', ik wilde een prikkelende tekst.

De **VOORZITTER**. Mijnheer Lansink, u schuift erg veel met papier en dat is goed te horen.

De heer **LANSINK-BASTEMEIJER** (vvd). Nou ja, dat doe ik opzettelijk misschien wel, zodat ik het gevoel heb dat ik nog aan het werk ben, mijnheer de voorzitter. Ik zal het niet meer doen.

Motie 'Geen hipster platform' komt eigenlijk uit de inspreekronde die wij op een zaterdag hebben gehad. Ik zeg niet dat iedereen die digitaal is een hipster is, maar ik vond het wel een prikkelende opmerking die ik daar heb opgedaan, dus ik heb er maar een motietitel van gemaakt. En die geeft eigenlijk opdracht aan het bestuur rekening te houden met het feit – in de verdere uitwerking van de regels voor bewonersinitiatieven – om het niet-digitaal indienen

van bewonersinitiatieven op een manier toch mogelijk te maken. Deze dienen wij in met Leefbaar Rotterdam.

De **VOORZITTER**. Voordat u verdergaat, mijnheer Lansink, mijnheer Lammering heeft een vraag aan u.

De heer **LAMMERING** (pvda). Dank u wel, voorzitter. De heer Lansink-Bastemeijer had het over een prikkelende titel. Dat was het zeker: Geen hipster platform. Het prikte mij een klein beetje. En ik wil dan toch even voor de duidelijkheid van de heer Lansink-Bastemeijer weten of hij het met mij eens dat wij in een digitale samenleving leven en dat het dus helemaal niet gek is om – als het gaat om die lokale democratie versterken – dat je dat doet door middel van digitalisering en dat inmiddels iedereen toegang heeft tot het internet. Dat neemt niet weg dat wij natuurlijk rekening moeten houden met de mensen die minder digitaal vaardig zijn, maar dat hij het toch zeker wel met mij eens is dat de tijd er rijp voor is om zo een digitaal platform op te zetten.

De heer **LANSINK-BASTEMEIJER** (vvd). Voorzitter, in die zin ben ik het natuurlijk helemaal met de heer Lammering eens. Ik zeg ook niet dat er geen digitaal platform mag zijn, maar ik vind wel dat er additioneel nog mogelijkheden moeten zijn om dat niet te gebruiken. Over alle leeftijdscategorieën is er digibeterij. Ook de jonge mensen hebben last van splintervaardigheden, zoals we dat noemen. Die weten prima een app of een website te bezoeken, maar vervolgens zijn zij niet in staat om vast te stellen wat te doen met de informatie die op die website staat. Dus denk niet dat er een bepaalde groep is die minder digivaardig is. Vrijwel alle leeftijden kampen met beperkingen in hun digivaardigheden, dus ik vind het ook goed daar als overheid rekening mee te houden en vooral niet te denken dat digitalisering per definitie moet worden uitgesloten. Is dat afdoende voor u, mijnheer Lammering?

De heer **LAMMERING** (pvda). Zeker, mijnheer Lansink-Bastemeijer.

De **VOORZITTER**. U kunt verdergaan, mijnheer Lansink.

De heer **LANSINK-BASTEMEIJER** (vvd). Dank u wel, voorzitter. Dan motie 'Wijkraden volwaardig gesprekspartner', mede ondertekend door CDA-Rotterdam, Leefbaar Rotterdam en wederom door GroenLinks die ik dus vergeten ben. Er komt nog een nieuwe versie. Ze waren er vroeg bij om ook hun steun uit te spreken. We willen vooral ook het wijknetwerk en de positie van de wijkraden verstevigen en verankeren in de deze motie. En vervolgens zullen wij een nieuwe versie van ons al eerder aangekondigde amendement op het 'Kiesreglement wijkraden 2022' indienen. Dat ligt nu bij Juridische Zaken van de gemeente Rotterdam. Waarin wij vooralsnog eerst zeiden dat het tijdelijke en permanente opvolging is, zijn wij nu door de politieke realiteit ingehaald dat dat geen meerderheid gaat halen, maar tijdelijke opvolging wel. We zijn dus het amendement aan het omklussen om tijdelijke opvolging wel mogelijk te maken. Tot zover, voorzitter.

De **VOORZITTER**. De heer Lansink heeft de volgende moties en amendementen ingediend.

Motie 13. Wijkraden in de overdracht

"De gemeenteraad van Rotterdam, in vergadering bijeen op 14 oktober 2021 ter bespreking van Wijk aan Zet;

constaterende dat:

- na de verkiezingen Rotterdam 39 wijkraden kent;
- de wijkraden hun taken en bevoegdheden uitoefenen in mandaat of in opdracht van respectievelijk gemeenteraad, het college en de burgemeester;

overwegende dat:

- wijkraden mogen verwachten dat er periodiek contact is tussen de wijkraden en de gemeenteraad;
- contact onderhouden met 39 wijkraden een forse belasting kan betekenen voor (individuele) gemeenteraadsleden;
- de nieuwe gemeenteraad een vorm moet vinden om enerzijds te voldoen aan de verwachtingen maar anderzijds ook rekening moet houden met belasting van gemeenteraadsleden die doorgaans parttime hun ambt uitvoeren;

spreekt als zijn wens uit,

- dat in de overdracht naar de nieuwe gemeenteraad wordt meegegeven dat de nieuwe gemeenteraad een werkwijze moet vinden die zowel voor de wijkraad als de gemeenteraad past. Denk hierbij aan wijkconferenties, wijkrapporteurs of andere manieren;

en gaat over tot de orde van de dag."

w.g. P.J.P. Lansink-Bastemeijer, B.C. Zandberg en I. van Wifferen

Motie 14. Wijkraden volwaardig gesprekspartner'

"De gemeenteraad van Rotterdam, in vergadering bijeen op 14 oktober 2021 ter bespreking van Wijk aan Zet;

constaterende dat:

- de 39 wijkraden een nieuw fenomeen is;
- het wijknetwerk hiermee in 2022 gaat veranderen;
- veel (professionele) partners in de wijk tijdens of gedurende bijvoorbeeld een aanbesteding of andere manier van opdrachtverstrekking in de uitvoer van werkzaamheden geen rekening konden houden met de wijkraden, omdat deze bij gunning nog niet bestonden;

overwegende dat:

- de wijkraden in positie moeten worden gebracht in het wijknetwerk;
- de wijkraden een belangrijke speler en gesprekspartner zijn in het wijknetwerk;

draagt het college op:

- in overleggen met (professionele) partners in de wijk het bestaan van wijkraden te benoemen;
- na twee jaar te evalueren onder de wijkraden of de wijkraden een volwaardig onderdeel zijn geworden van het wijknetwerk;
- hierover aan de raad te rapporteren;

en gaat over tot de orde van de dag."

w.g. P.J.P. Lansink-Bastemeijer, B.C. Zandberg, E.H. Duijm-Wickerhoff

Motie 15. Geen hipster platform

"De gemeenteraad van Rotterdam, in vergadering bijeen op 14 oktober 2021 ter bespreking van Wijk aan Zet;

constaterende dat:

- de wijkraden gaan werken met een digitaal systeem voor bewonersinitiatieven;
- via dit systeem gestemd kan worden voor bewonersinitiatieven;

overwegende dat:

- het voor minder digitaal vaardige Rotterdammers mogelijk lastiger wordt om een initiatief gehonoreerd te krijgen;
- de wijkraden of de wijkraad organisatie een rol kunnen spelen bij het inbrengen van initiatieven van minder digitaal vaardige Rotterdammers;

verzoekt het college om:

- bij het ontwikkelen van de nieuwe set aan nadere regels voor bewonersinitiatieven en bij de eventuele aanpassing van de mandaatregeling expliciet de mogelijkheid op te nemen om bewonersinitiatieven ook via een niet digitale weg in te kunnen dienen. Deze mogelijkheid ook in communicatie richting wijkraden en Rotterdammers mee te nemen;

en gaat over tot de orde van de dag."

w.g. P.J.P. Lansink-Bastemeijer en E.H. Duijm-Wickerhoff

Motie 16. Lokaal journaal

"De gemeenteraad van Rotterdam, in vergadering bijeen op 14 oktober 2021 ter bespreking van Wijk aan Zet;

constaterende dat:

- vergaderingen van wijkraden niet meer digitaal worden vastgelegd;

overwegende dat:

- lokale democratie het beste werkt als deze zichtbaar is voor de Rotterdammer;
- het voor het draagvlak van belang is dat Rotterdammers weten wat de wijkraad doet;
- lokale media meer context kunnen bieden dan een livestream;

verzoekt het college om:

- onderzoek te doen of in samenwerking met bijvoorbeeld OPEN Rotterdam en andere lokalere partijen als Like je Wijk tot wijkjournaals kan worden gekomen. En deze journaals waar nodig en mogelijk te gebruiken voor gesprekken in de wijk. En hier in januari 2022 over te rapporteren aan de gemeenteraad tijdens de bespreking van de voortgangsrapportage van het implementatieplan;

en gaat over tot de orde van de dag."

w.g. P.J.P. Lansink-Bastemeijer en E.H. Duijm-Wickerhoff

Motie 17. Wijkraden in positie

"De gemeenteraad van Rotterdam, in vergadering bijeen op 14 oktober 2021 ter bespreking van Wijk aan Zet;

constaterende dat:

- de Universiteit Leiden aangeeft dat de relatie tussen de wijkmanager en wijkraden verdere concretisering behoeft;
- de Universiteit adviseert om de wijkmanager redelijke wensen van de wijkraad in te laten willigen om zo de positie van de wijkraad te versterken;
- in het raadsvoorstel de wijkraad vooral een rol in de monitoring (voortgang budget en plannen) krijgt toebedeeld;

overwegende dat:

- wijkraden een uiting geven aan lokale democratie;
- wijkraden in positie moeten staan t.o.v. de wijkmanager;

verzoekt het college om:

- gedurende de implementatie, in het profiel van de wijkmanager en bij trainingen de juiste rolopvatting mee te nemen. Waarbij redelijke wensen van wijkraad in beginsel door de wijkmanager worden opgepakt. Wanneer de wijkmanager goede redenen heeft van deze lijn af te wijken, dit altijd wordt onderbouwd (comply or explain) en gedeeld met de wijkraad. Deze manier van werken na twee jaar te evalueren;

en gaat over tot de orde van de dag."

w.g. P.J.P. Lansink-Bastemeijer en I. van Wifferen

Amendement F1. Kiesreglement wijkraden 2022

"De gemeenteraad van Rotterdam, in vergadering bijeen op 14 oktober 2021 ter bespreking van Wijk aan Zet;

Besluit:

I. Het ontwerpbesluit van het **Kiesreglement Wijkraden 2022** wordt als volgt gewijzigd:

A

Artikel 10 wordt als volgt gewijzigd:

1. In het eerste lid wordt na 'De opgave kan tevens bevatten de' ingevoegd 'naam van een tijdelijke vervanger of de'.
2. Onder vernummering van de leden 3 tot en met 5 tot de leden 4 tot en met 6 wordt een lid ingevoegd, luidende:
 - a. Wanneer de opgave tot kandidaatstelling tevens de vermelding van een tijdelijke vervanger bevat, gaat de opgave vergezeld van een schriftelijke toestemming van die tijdelijke vervanger.

B

In artikel 21 wordt, onder vernummering van het derde en vierde lid tot het vierde en vijfde lid, een lid ingevoegd, luidende:

3. Indien in de tijdelijke vervanging van een lid van de wijkraad moet worden voorzien is degene benoembaar die bij de opgave tot kandidaatstelling als tijdelijk vervanger van het

lid is opgegeven. Indien er geen tijdelijk vervanger is opgegeven is diegene benoembaar die overeenkomstig de door het centraal stembureau vastgestelde uitslag hiervoor in aanmerking komt. Artikel W 2 van de Kieswet is hierop van overeenkomstige toepassing.

II. De toelichting op het ontwerpbesluit van het **Kiesreglement Wijkraden 2022** wordt als volgt gewijzigd:

Aan de tweede alinea van de toelichting op artikel 10 wordt toegevoegd: 'De opgave kan tevens bevatten de naam van een tijdelijke vervanger die in geval van tijdelijke opvolging wegens ziekte, bevalling of zwangerschap benoembaar is.'."

w.g. P.J.P. Lansink-Bastemeijer, F. Achbar, B.C. Zandberg, E.H. Duijm-Wickerhoff

Toelichting:

De Universiteit Leiden geeft aan dat verkiezingen bepaalde verwachtingen t.a.v. gekozen volksvertegenwoordigers scheppen. Tevens geeft dezelfde Universiteit aan dat in de verordening een kwetsbaarheid zit waarbij kleine minderheden breed gedragen beslissingen weten te blokkeren en dit ten koste gaat van doorpakkendheid van wijkraden.

De moties en het amendement zijn voldoende ondersteund en maken deel uit van de beraadslagingen.

De **VOORZITTER**. De heer Vonk.

De heer **VONK** (cu-sgp). Ja, voorzitter, dank u wel. En allereerst beterschap aan wethouder Vermeij. En als dat niet meer relevant is, dan in ieder geval een snelle terugkeer toegewenst naar dit prachtige stadhuis. We hopen u daar snel weer te zien. Dat even vooraf.

We staan aan de vooravond, voorzitter, van weer een nieuwe poging om de participatie op wijkniveau te versterken. Dat is belangrijk, want we willen meer nieuwe energie voor de stad en die zit bij iedereen die verantwoordelijkheid wil nemen voor zijn directe omgeving. En gelukkig zijn dat heel veel Rotterdammers. De verordening borgt een groot aantal zaken die we van belang vinden bij implementatie van het nieuwe kader voor participatie vanuit de wijken. We willen nog een aantal zaken langslopen.

Allereerst over de vergoeding van wijkraadsleden die een bijstandsuitkering ontvangen. We hebben in de commissie onze teleurstelling uitgesproken over het feit dat mensen die een uitkering krijgen en de stad dienen met een plek in de wijkraad, een deel van de vergoeding moeten afdragen. We snappen dat wethouders zich aan de wet moeten houden, ook als dat de Participatiewet is die veel te veel uitgaat van wantrouwen en beknotten en te weinig ruimte biedt om te ontwikkelen, om vanuit de bijstand een stap te maken. We blijven de hoop houden dat er meer ruimte in die wet gaat komen. Dus onze aansporing blijft: Blijf onderzoeken. Blijf de lobby voeren in Den Haag om de mensen die democratisch gekozen zijn het mogelijk te maken zich in te zetten en de bescheiden vergoeding in te kunnen zetten om de extra druk of situatie van overleven te compenseren in plaats van dat te moeten afdragen.

Dan, voorzitter, een ander onderwerp. In de commissie viel het woord 'dorpsraad'. Dat vinden wij een mooie benaming voor de wijkraden in de kleine kernen. En ik deel de mening dat deze drie kernen een eigen status hebben en dat daarom een afwijking in omvang wel oké is, maar laten we niet in een verdere ad-hocbepaling vervallen ten aanzien van andere wijken en het dus hierbij houden. Dat is ons pleidooi.

Dan over de vergoeding van de voorzitter. We hebben gemerkt in heel veel gesprekken dat de rol van voorzitter over het algemeen een flinke extra investering vraagt in tijd en ook in verantwoordelijkheid. Zo een persoon loopt heel veel gaten dicht, coördineert en verbindt en

dat kan zwaar drukken. Daarom zijn we ervoor om dat op bescheiden wijze te waarderen in een optopping van de vergoeding en daarom tekenen we mee met het amendement van DENK op dit punt. Hiermee hopen we dat we als raad meer recht doen aan deze zwaardere functie. Overigens steunen we wel het idee om de functie te laten rouleren zodat de functie niet te veel aan een persoon wordt gekoppeld voor de hele periode.

En dan de ruimte voor verenigingen en stichtingen om zelf ook initiatieven in te kunnen dienen. Ook dit heeft DENK in een motie vervat en die willen wij graag mede-indienen, want verenigingen en stichtingen hebben hun eigen plek in de wijk en kunnen hiermee een positieve betrokkenheid op hun directe omgeving versterken.

Voorzitter, zoals ik al zei is veel van het goede uit het vastgestelde kader geborgd in de verordening, maar het implementatieplan omvat meer dan wat er in de verordening is opgenomen. Dan denk ik met name aan het deel Coolsingel aan Zet wat nog deels vaag is, maar er wel moet komen, want een groot deel van het succes hangt af van de omslag die bij de gemeente Rotterdam, bij het college en bij de raad moet worden gemaakt. Als het gaat om de relatie met de raad ben ik blij met de toezegging van de wethouder, op ons verzoek, dat we in januari een voortgang krijgen van het implementatieplan en dat we daarvoor de ideeën met elkaar, college, huidige gebiedscommissies en gemeenteraad, uitwisselen rondom de versterking van de relatie tussen de gemeenteraad en wijkraad. Maar wat niet geborgd is, is de nieuwe werkwijze van de ambtelijke organisatie. In gesprekken is mij uitgelegd dat het niet gebruikelijk, of zelfs onwenselijk is, om de werkwijze van het gemeentelijk apparaat te verankeren in de verordening. Maar we hebben wel de behoefte om de ambitie die de wethouders op dit moment uitstralen, vast te leggen voor de toekomst. Ook voor de periode dat we aan de slag gaan en er mogelijk andere wethouders zitten waar we nog steeds vinden dat die verandering in het ambtelijk apparaat belangrijk is. Dat wordt vooral zichtbaar in de realisatie en goed gebruik van de wijkhubs. Daarom onze motie om toch vast te leggen dat we deze wijkhubs willen. Door een evaluatiemoment af te spreken na een jaar van functioneren, ontstaat er ook een logisch moment om te beoordelen of de ambities uit het implementatieplan ook echt zijn waargemaakt. Ik hoop dan ook op brede steun in de raad voor deze motie.

Een andere discussie die is gevoerd in de commissie ging over de opvolging bij ziekte of vertrek en of je dat kan overdragen aan iemand bijvoorbeeld gekoppeld aan een politieke lijst. Wat ons betreft is dat een voorbeeld van vasthouden aan partijbelangen die we nu juist wilden loslaten in het nieuwe model. Het is wat ons betreft dus tegen de geest van het besluit dat wij voor de zomer hebben genomen en dus zijn we geen voorstander hiervan. We hebben gekozen voor verkiezing van personen. Dan is de consequentie dat je bij benoeming daaraan vasthoudt. Dat is onze mening, maar we laten uiteraard ieder in zijn waarde die daar anders over denkt. Maar een beetje conservatieve partijpolitiek is het wel.

Laat ik afsluiten met de hoop uit te spreken dat we allemaal – en niet het minst de mensen in de wijken zelf – deze nieuwe fase gaan zien als een kans. Een kans om met hernieuwde energie te bouwen aan een stad die mooier, eerlijker, duurzamer, socialer, veiliger en ook een beetje vriendelijker is. Want voor die opgave staan we allemaal aan de lat. Dank u wel.

De **VOORZITTER**. De heer Vonk heeft de volgende motie ingediend.

Motie 18. Implementatie goed geborgd

"De gemeenteraad van Rotterdam, in vergadering bijeen op 14 oktober 2021 ter bespreking van Wijk aan Zet;

constaterende dat:

- het 'implementatieplan Wijk aan Zet' nog vol staat met ambities die nog moeten worden waargemaakt;
- in het 'implementatieplan Wijk aan Zet' er een belangrijke functie is weggelegd voor wijkhubs;
- met de wijkhubs een bijdrage wordt geleverd aan de zichtbare aanwezigheid van de Gemeente Rotterdam voor de wijkbewoners;
- dit college voortvarend aan de slag is gegaan met het implementatieplan, waaronder de realisatie van de wijkhubs;
- de realisatie van het implementatieplan en met name de realisatie van de wijkhubs niet is geborgd in de verordening;

overwegende dat:

- een volgend college andere keuzes zou kunnen maken ten aanzien van zaken die wel in het implementatieplan maar niet in de verordening zijn geborgd;
- de realisatie van wijkhubs een essentieel onderdeel is van het plan Wijk aan Zet om de lokale democratie een zichtbare presentie in de wijk te geven;
- de realisatie van wijkhubs daarom niet kan worden overgelaten aan de wil van een college maar verankerd moet zijn in een – door de raad vastgesteld – kader;

spreekt de wens uit:

- dat de ontwikkeling en het goede gebruik van de wijkhubs voor de periode van de wijkraden wordt voortgezet en gebruikt wordt door de ambtenaren van gemeente Rotterdam om zichtbaar en aanspreekbaar voor de wijkbewoners in de wijk aan de slag te zijn;

en verzoekt het college:

- één jaar na inwerkingtreding van het nieuwe stelsel de uitvoering van het implementatieplan te evalueren, inclusief de realisatie en gebruik van de wijkhubs;

en gaat over tot de orde van de dag."

w.g. T.J. Vonk, S.F. Lammering, P.J.P. Lansink-Bastemeijer en J. Smet

De motie is voldoende ondersteund en maakt deel uit van de beraadslagingen.

De **VOORZITTER**. De heer Achbar.

De heer **ACHBAR** (denk). Dank voorzitter. Op het stadhuis maken we beleid, maar in de wijken zien we de uitwerking daarvan. En hier is dan ook een essentiële rol weggelegd voor de wijkraden welke de komende jaren aan zet zijn. Want de nieuwe wijkdemocratie moet het voor de Rotterdammers makkelijker maken om mee te denken en mee te beslissen over zaken in hun wijk. Helaas zien we ook de nadelige effecten van deze nieuwe democratie, want, voorzitter, dezelfde wijkraden die jarenlang mochten besluiten over burgerinitiatieven worden nu aan de kant geschoven.

Want, voorzitter, bewonersinitiatieven zijn onlosmakelijk verbonden met het werk van de wijkraad. De initiatieven zijn een integraal onderdeel van de ontwikkeling van de wijk en toch kiest de wethouder ervoor om over te gaan op digitaal stemmen waarbij alleen burgers kunnen besluiten over de initiatieven. En hierbij gaat de wethouder wel erg makkelijk voorbij aan de deskundigheid en ervaring van de wijkraadsleden voor het beoordelen van het burgerinitiatief. Wij dienen dan ook een motie in waarin ik de wethouder verzoek om hier een balans in te zoeken en eventueel te vinden. Hierbij stel ik voor om een gelijkwaardig

percentage toe te bedelen aan de wijkraad en de bewoners waarbij de draagkracht van de wijkraad telt voor 50% en de bewoners bijdragen aan de overige 50%.

Voorzitter, de digitale participatie van burgers zal worden vergroot door het platform Mijn Rotterdam. De voorstellen waar de burgers over kunnen stemmen in de toekomst kunnen een groot verschil maken in hun wijk. Het is dan ook belangrijk dat genoeg burgers op de hoogte zijn van de diverse initiatieven waarop ze kunnen stemmen. Want in hoeverre is het een nieuwe wijkdemocratie wanneer bijvoorbeeld twee mensen voor een voorstel kunnen stemmen en deze vervolgens geïmplementeerd wordt? Voorzitter, wat je dan krijgt is dat een select groepje van actieve burgers de initiatieven erdoorheen jagen die hen aanspreken. De niet-tech-burgers vallen vervolgens buiten de boot. De initiatieven die er op deze wijze doorheen worden gejaagd, hebben dan ook een impact op alle wijkbewoners. Wij dienen dan ook een motie in waarin wij verzoeken om een quorum in te stellen waarbij er een minimale hoeveelheid burgers online moet beslissen alvorens bewonersinitiatieven worden goedgekeurd.

Voorzitter, deze balans is ook kwijt in het nieuwe bestuursmodel tussen de wijkmanager en de wijkraad. In het huidige systeem wordt de subsidie toegekend door de wijkraad en in het nieuwe systeem neemt de wijkmanager zelf het definitieve besluit. Hij of zij heeft het hierin helemaal alleen voor het zeggen. DENK is dan ook van mening dat alle bestedingen in een wijk vorm moeten krijgen in een goede balans tussen de wijkmanager en de wijkraad.

De **VOORZITTER**. Mevrouw Van Wifferen wil u een vraag stellen.

Mevrouw **VAN WIFFEREN** (d66). Ja, voorzitter, ik wil toch nog wel... Hetzelfde als bij Leefbaar Rotterdam: de heer Achbar van DENK ploegt terug op het raadsvoorstel. Maar het raadsvoorstel is al aangenomen. De bewonersinitiatieven gaan niet meer bij de wijkraad. U kunt daar helemaal niet op terugploegen. En u heeft net als Leefbaar gewoon zitten slapen en u probeert het nu te repareren, maar te laat is te laat.

De heer **ACHBAR** (denk). Voorzitter, dit is echt onzin wat mevrouw Van Wifferen zegt. Ze doet nu alsof, als er een besluit is genomen, je er niks meer over mag zeggen. Wij dienen straks een motie in waarin een goede balans te vinden is. U kunt toch gewoon voorstemmen als u het ermee eens bent. U legt nu op dit moment totale verantwoordelijkheid bij één partij. Eigenlijk zegt u: 'de wijkraadsleden zijn niet in staat om bewonersinitiatieven te beoordelen, dat moet volledig bij de burgers plaatsvinden via een platform.' Dat is wat u zegt.

Mevrouw **VAN WIFFEREN** (d66). Voorzitter.

De **VOORZITTER**. Mevrouw Van Wifferen.

Mevrouw **VAN WIFFEREN** (d66). In het raadsvoorstel staat gewoon duidelijk dat dit niet meer via de wijkraden gaat lopen. U heeft daar destijds niks over gezegd. Ook Leefbaar Rotterdam heeft dat niet gedaan. U kunt er helemaal niet op terugkomen. Het gaat hierbij om de uitvoering van het raadsvoorstel, niet om het opnieuw te gaan vaststellen. U kunt ook niet opnieuw gebiedscommissies invoeren.

De **VOORZITTER**. De heer Achbar.

De heer **ACHBAR** (denk). Dat zou je in principe, bij een raadsmeerderheid, best kunnen. Kijk, wat we hier aan het doen zijn, is hetgeen waar we een besluit over hebben genomen te finetunen. Oftewel: kleur aan te geven. En als wij dus constateren dat het uit balans is, mevrouw Van Wifferen, dan doen wij daar een voorstel voor. Kijk, wat u zegt: 'er is een

besluit genomen, dus moet het zo gaan worden'. Ik dacht dat u een partij was die juist voor democratie was en dat u dus continu op zoek bent naar maximaal draagvlak voor voorstellen. Maar eigenlijk zegt u heel dictatoriaal: 'er is een besluit genomen en dat gaan we dus op die manier uitvoeren'.

Mevrouw **VAN WIFFEREN** (d66). Voorzitter.

De **VOORZITTER**. Mevrouw Van Wifferen.

Mevrouw **VAN WIFFEREN** (d66). Ja, mevrouw Achbar begrijpt het gewoon niet. We hebben de kaders vastgesteld...

De **VOORZITTER**. Mijnheer Achbar.

Mevrouw **VAN WIFFEREN** (d66). De kaders waren helder en inmiddels hebben we het over de uitvoering van die kaders. De kaders zijn al vastgesteld. U bent gewoon te laat. U heeft zitten slapen.

De **VOORZITTER**. De heer Achbar.

De heer **ACHBAR** (denk). Nou ja, ik herhaal de woorden. We horen mevrouw Van Wifferen in de war raken, hè. Ze kan moeilijk onderscheid maken. Maar het is echt kant-en-klare onzin wat u nu roept, mevrouw Van Wifferen. Dus, het voorstel ligt er. Het zou tof zijn als u wel meestemt en niet zo denkt in hele strakke structuren. Dus wat dat betreft ben ik benieuwd wat u gaat stemmen straks.

Mevrouw **VAN WIFFEREN** (d66). Voorzitter.

De **VOORZITTER**. Ja, mevrouw Van Wifferen.

Mevrouw **VAN WIFFEREN** (d66). Ja, we zitten hier niet om terug te ploegen maar om vooruit te kijken naar de implementatie. Het raadsvoorstel is klip-en-klaar.

De **VOORZITTER**. We gaan het meemaken. Mijnheer Achbar, u kunt verdergaan.

De heer **ACHBAR** (denk). Exact, we gaan het meemaken. Ik ben benieuwd hoe democratisch D66 dan in dit geval is.

Voorzitter, om een goede balans tussen de wijkmanager en de wijkraad te zoeken, zullen wij dan ook een motie indienen waarin ik de wethouder vraag om samen met de huidige wijkraadsleden een model te ontwerpen om een goede balans tussen wijkraad en wijkmanager te creëren bij het nemen van beslissingen en/of besluiten.

Dan, voorzitter, de burgers die plaatsnemen in een wijkraad dragen hun wijk een warm hart toe. Zij verdienen dan ook alle erkenning en steun. En desalniettemin heeft de voorzitter van een wijkraad additionele taken en verantwoordelijkheden. DENK is dan ook van mening dat een adequate verhouding moet worden gecreëerd tussen de werkbelasting en de vergoeding. Wij dienen dan ook een motie in waarin we de wethouder zullen verzoeken om de vergoeding voor de voorzitter te verhogen naar € 325,00 per vergadering. Sorry, voorzitter. Ik zei een motie, maar dat zal een amendement zijn.

Dan, tot slot voorzitter. Bewoners krijgen in het nieuwe bestuursmodel een expliciete stem in het toekennen van subsidies aan bewonersinitiatieven, maar wijken kunnen een grote rol spelen bij het signaleren van problemen. Wijkbewoners staan namelijk in nauw contact met

hulpbehoevenden en kunnen daardoor beter aangeven wat er nodig is. Wij dienen daarover een motie in waarin we de wethouder verzoeken om het budget voor bewonersinitiatieven ook beschikbaar te stellen voor stichtingen alsmede verenigingen. Tot zover, voorzitter.

De **VOORZITTER**. De heer Achbar heeft de volgende moties en het volgende amendement ingediend.

Motie 19. Balans bij besluit

"De gemeenteraad van Rotterdam, in vergadering bijeen op 14 oktober 2021 ter bespreking van agendapunt 13 Wijk aan Zet;

constaterende dat:

- bewonersinitiatieven onlosmakelijk zijn verbonden met het werk van de wijkraad;
- de wijkraad als democratisch gekozen vertegenwoordiging van bewoners een gedegen mening kan vormen over het al dan niet toekennen van bewonersinitiatieven;
- de bewonersinitiatieven een integraal onderdeel uitmaken van de ontwikkeling van de wijk;
- de wijkraad een relatie onderhoudt met de initiatiefnemers, welke de meest actieve bewoners van de wijk zijn;

van mening dat:

- het van belang is om de wijkraad een rol te geven in het proces en dit ook goed vast te leggen in een protocol;

verzoekt het college:

- om samen met de huidige wijkraadsleden een model te ontwerpen om een goede balans tussen wijkraad en wijkmanager te creëren bij het nemen van beslissingen en/of besluiten;
- hier zo snel mogelijk over te rapporteren aan de raad;

en gaat over tot de orde van de dag."

w.g. F. Achbar

Motie 20. Samen is 50/50

"De gemeenteraad van Rotterdam, in vergadering bijeen op 14 oktober 2021 ter bespreking van agendapunt 13 Wijk aan Zet;

constaterende dat:

- de gemeenteraad in 2019 zelf heeft geconstateerd dat er in bepaalde gebieden onderuitputting bestond van het wijkbudget;
- wijkraden aangeven dat er in de praktijk in geen enkele wijk een overdaad bestaat aan bewonersinitiatieven waaruit bewoners "de beste" zouden kunnen kiezen;
- de wijkraad accuraat kan toetsen op de doelmatigheid van een bewonersinitiatief;

van mening dat:

- het digitaal kiezen van initiatieven kan bijdragen aan een competitie-element waarbij de winnaars van een dergelijk competitie altijd degenen zullen zijn, die het meest vaardig zijn in het gebruik van sociale media;

- het onontbeerlijk is dat alle bestedingen in de wijk vorm krijgen in een goede balans tussen de wijkraad en de bewoners;

verzoekt het college:

- bij het digitaal stemmen op bewonersinitiatieven een gelijkwaardig percentage toe te bedelen tussen de wijkraad en de bewoners waarbij de draagkracht van de wijkraad telt voor 50% en de bewoners bijdragen aan de overige 50%;
- hier zo snel mogelijk over te rapporteren aan de raad;

en gaat over tot de orde van de dag."

w.g. F. Achbar

Motie 21. Democratisch besluiten

"De gemeenteraad van Rotterdam, in vergadering bijeen op 14 oktober 2021 ter bespreking van agendapunt 13 Wijk aan Zet;

constaterende dat:

- de bewonersinitiatieven een integraal onderdeel uitmaken van de ontwikkeling van de wijk;
- het nieuwe bestuursmodel ervoor pleit dat bewoners zelf digitaal kunnen beslissen over bewonersinitiatieven;
- de bewoners een gedegen mening kunnen vormen over het al dan niet toekennen van desbetreffende initiatieven;

van mening dat:

- het onontbeerlijk is dat alle bestedingen in de wijk vorm krijgen in een goede balans tussen de wijkmanager en de bewoners;

verzoekt het college:

- om een quorum in te stellen waarbij er een minimale hoeveelheid aan burgers online beslissen over bewonersinitiatieven;
- hier zo snel mogelijk over te rapporteren aan de raad;

en gaat over tot de orde van de dag."

w.g. F. Achbar

Motie 22. Stel budget beschikbaar voor stichtingen en verenigingen

"De gemeenteraad van Rotterdam, in vergadering bijeen op 14 oktober 2021 ter bespreking van agendapunt 13 Wijk aan Zet;

constaterende dat:

- bewoners in de nieuwe wijkdemocratie via het digitaal platform 'Mijn Rotterdam' een stem krijgen in het toekennen van subsidies voor bewonersinitiatieven;
- wijken een grotere rol kunnen spelen bij het signaleren van problemen;
- wijkbewoners in nauwer contact staan met hulpbehoevenden en daardoor beter kunnen aangeven wat er nodig is;

- stichtingen alsmede verenigingen geen aanspraak kunnen maken op het budget voor de bewonersinitiatieven;

van mening dat:

- burgers gebaat zouden zijn bij een verruiming van de huidige constructie voor bewonersinitiatieven;

verzoekt het college:

- om het budget voor bewonersinitiatieven ook beschikbaar te stellen voor stichtingen alsmede verenigingen;
- in de betreffende regeling expliciet toe te voegen dat verenigingen alsmede stichtingen het budget voor bewonersinitiatieven kunnen utiliseren;
- hier zo snel mogelijk over te rapporteren aan de raad;

en gaat over tot de orde van de dag."

w.g. F. Achbar, T.J. Vonk en E.H. Duijm-Wickerhoff

Amendement G. Vergoeding voorzitter

"De gemeenteraad van Rotterdam, in vergadering bijeen op 14 oktober 2021 ter vaststelling van de Verordening geldelijke voorzieningen Wijkraden 2022;

besluit:

het ontwerpbesluit van de **Verordening geldelijke voorzieningen Wijkraden 2022** wordt als volgt gewijzigd:

Artikel 2 wordt als volgt gewijzigd:

Onder vernummering van de leden 2 en 3 tot de leden 3 en 4 wordt een lid ingevoegd, luidende:

2. De voorzitter van de wijkraad, niet zijnde een externe voorzitter als bedoeld in artikel 15 van de Verordening op de wijkraden 2022, ontvangt een vergoeding voor het bijwonen van de vergaderingen van de wijkraad van € 325,00 per vergadering.

De toelichting op artikel 2 komt te luiden:

Artikel 2 Vergoeding voorzitter

De voorzitter van een wijkraad heeft additionele taken alsmede verantwoordelijkheden. Deswege is het van belang dat er een billijke verhouding wordt gecreëerd tussen de werkbelasting en de vergoeding. De voorzitter van een wijkraad zal dientengevolge een vergoeding van € 325,00 ontvangen per vergadering."

w.g. F. Achbar, T.J. Vonk en E.H. Duijm-Wickerhoff

De moties en het amendement zijn voldoende ondersteund en maken deel uit van de beraadslagingen.

De **VOORZITTER**. Dank u wel. Mijnheer Lammering.

De heer **LAMMERING** (pvda). Ja, dank u wel, voorzitter. Wij willen dat Rotterdammers niet alleen meedenken en meebouwen, maar vooral meegroeien met deze prachtige stad. Daar hoort een moderne lokale doe-democratie bij, zoals de wethouder dat in de commissie

omschreef, waarin op wijkniveau bewoners, de overheid en politiek als gelijkwaardige partners elkaar uitdagen, controleren en samenwerken zodat er flexibel ingespeeld kan worden op veranderingen en problemen in de wijken waarbij ook ruimte is voor nieuwe ideeën en initiatieven. Al met al zijn wij trots op het Wijk aan Zet-voorstel dat voor de zomer is aangenomen. We kijken uit naar het implementatieplan en we willen het college, maar eigenlijk ook de gehele raad, complimenteren want uiteindelijk zal er, naar onze mening, wel een mooi bestuursmodel komen de komende jaren.

Om het nog verder te versterken, komen wij met drie moties. Een motie 'Escalatiemethode voor de volgende periode?'. Daarbij verzoeken wij de griffie een voorstel uit te werken voor het versterken van de escalatieprocedure in lijn met de denkrichting van professor Boogaard en dit aan te bieden aan de verkozen raadsleden in de volgende raadstermijn, omdat wij het heel erg belangrijk vinden om die escalatieprocedure goed in te regelen. Daar kunnen we nu al een framework voor opzetten.

De volgende motie 'Transparante budgetten'. Voor de zomer hebben wij ook meegetekend met een motie van D66 en 50PLUS waarbij werd verzocht het te onderzoeken. Eigenlijk, in lijn met hoe wij het in de commissie hebben aangegeven, vragen wij nu om het wat steviger neer te zetten in een implementatieplan. Dus wij verzoeken het college om een transparante jaarlijkse of halfjaarlijkse monitor wijkbudgetten per wijkraad aan te leveren.

Motie 'Breder vertegenwoordigen' is de laatste motie die wij indienen. We krijgen straks dus verkiezingen op persoonlijke titel. Dat is wat ons betreft goed, maar wij vinden het ook belangrijk dat personen de ruimte krijgen hun politieke kleur of kleuren te laten zien. Hoe bijzonder zou het zijn als er een wijkraadslid namens de VVD en SP inkomt, of namens de PvdA en Leefbaar Rotterdam, bijvoorbeeld. Wij zouden het heel erg aanmoedigen om meerdere politieke partijen achter je naam te zetten, want politiek staat voor een bepaalde ideologie. Wij vragen dan ook het college ervoor te zorgen dat kandidaten voor wijkraden in plaats van een in ieder geval twee aanduidingen achter hun naam kunnen plaatsen.

Daarnaast zullen wij ook mee tekenen met de motie DENK die vraagt om een hogere vergoeding voor wijkraadsvoorzitters, omdat wij geloven dat die wijkraadsvoorzitter een steviger positie mag krijgen in de wijkraden. Hier staat ook een wat hogere vergoeding voor. En wij tekenen ook de motie van de ChristenUnie/SGP mee met betrekking tot het goed borgen van het implementatieplan.

Ik zie in de chat dat het een amendement was, dus in plaats van de motie van DENK is het een amendement. Dat was mijn bijdrage, voorzitter.

De **VOORZITTER**. Helder. Ik dank u. De heer Lammering heeft de volgende moties ingediend.

Motie 23. Escalatiemethode voor de volgende periode?

"De gemeenteraad van Rotterdam, in vergadering bijeen op 14 oktober 2021 ter bespreking van het raadsvoorstel over regelgeving Wijk aan Zet;

constaterende dat:

- in artikel 32 van de verordening ten aanzien van wijkraden gesproken wordt over een escalatieprocedure om wijkraden meer slagkracht te geven;

overwegende dat:

- in het briefadvies van professor Boogaard wordt gesproken van een nét wat uitgebreidere variant van een escalatiemethode waarbij beroepen van wijkraden op de raad op een klassieke manier af kunnen worden gedaan in vergadering;

- daarbij het in het leven roepen van een raadscommissie specifiek voor wijkraden een uitkomst zou kunnen zijn;
- we ons tegelijkertijd bewust zijn van de rol van de huidige raad en zijn termijn en niet over ons graf willen regeren;
- we daarom expliciet niet willen dat er gelijk bij de invoering van de wijkraden een commissie in het leven geroepen wordt, maar wel dat deze optie door de volgende raad fatsoenlijk en serieus wordt overwogen;

verzoekt de griffier:

- een voorstel uit te werken voor het versterken van de escalatieprocedure in lijn met de denkrichting van professor Boogaard en dit aan te bieden aan de verkozen raadsleden in de volgende raadstermijn;

en gaat over tot de orde van de dag."

w.g. S.F. Lammering

Motie 24. Breder vertegenwoordigen

"De gemeenteraad van Rotterdam, in vergadering bijeen op 14 oktober 2021 ter bespreking van het raadsvoorstel over regelgeving Wijk aan Zet;

constaterende dat:

- in dit raadsvoorstel is gekozen voor een kiessysteem waarbij mensen op persoonlijke titel worden verkozen;
- daarbij de mogelijkheid bestaat om achter de naam één aanduiding van instelling, groepering, partij of andere vereniging of beweging aan te geven;

overwegende dat:

- verschillende personen hebben aangegeven dat zij graag een aanduiding achter de naam zouden willen hebben van méér dan één vereniging of beweging omdat zij zich verwant voelen met de ideeën van beide groepen;
- we op die manier een bredere vertegenwoordiging in de wijkraden kunnen organiseren;
- wij ons bewust zijn van het feit dat er een bewijs van toestemming moet worden overgelegd door diegene die zich kandideert;

draagt het college op:

- ervoor te zorgen dat kandidaten voor de wijkraden in plaats van een, twee aanduidingen achter hun naam kunnen plaatsen;
- hierover te rapporteren aan de raad;

en gaat over tot de orde van de dag."

w.g. S.F. Lammering

Motie 25. Transparante budgetten

"De gemeenteraad van Rotterdam, in vergadering bijeen op 14 oktober 2021 ter bespreking van het raadsvoorstel over regelgeving Wijk aan Zet;

constaterende dat:

- in artikel 21 als een van de taken van de wijkraad het monitoren van de wijkplannen en het wijkakkoord is met de daarbij horende wijkbudgetten;
- wijkraden daarmee een belangrijke controlerende taak hebben binnen hun wijk;

overwegende dat:

- monitoring eenvoudiger is als de gemeente transparant is en informatie concreet aanlevert;
- een 'jaarlijkse monitorwijkbudget' of andersoortig document een zeer nuttige tool kan zijn voor wijkraden om in kaart te brengen of de prioriteiten in hun wijk goed zijn gelegd en worden uitgevoerd;

verzoekt het college:

- om een transparante jaarlijkse of halfjaarlijkse 'monitor wijkbudgetten' per wijkraad aan te leveren;

en gaat over tot de orde van de dag."

w.g. S.F. Lammering

De moties zijn voldoende ondersteund en maken deel uit van de beraadslagingen.

De **VOORZITTER**. Mevrouw Zandberg.

Mevrouw **ZANDBERG** (cda). Ja, voorzitter, dank u wel. Er is inmiddels al heel veel gesproken over het bestuursmodel. Er gaan dingen goed, maar er kwam ook heel veel frustratie naar voren en daar moeten we met elkaar lessen uit trekken en daar moeten we ook met elkaar conclusies aan durven verbinden. Want dingen moeten anders en dat gaan we ook doen als het aan het plan ligt zoals het nu voorligt.

Voorzitter, dat plan is nog wel erg op hoofdlijnen en vergt op veel onderdelen nog een nadere uitwerking. En dat terwijl we wel snel duidelijkheid moeten geven. Duidelijkheid die klip-en-klaar is. Dus er is voor de tijd die nog resteert enorm veel werk aan de winkel. Het CDA wil dat bewoners in het nieuwe bestuursmodel daadwerkelijk keuzes gaan maken. Dat willen wij doen door budget naar de leefwereld van de wijk te brengen door budget aan wijken toe te kennen. Daarvoor hebben we eerder de motie 'Echt aan Zet' ingediend. Hierop is op dit moment nog niet zo heel veel concreet en de wethouder die heeft in de commissie toegezegd om tussentijds over de stand van zaken te gaan rapporteren. Maar ik wil wel heel graag duidelijk markeren dat het toekennen van die budgetten aan de wijk voor ons als CDA echt essentieel is bij dit nieuwe bestuursmodel. Dat wil ik hier heel graag nog eens gezegd hebben.

Verder willen wij graag in het bijzonder ook aandacht vragen voor de kleine kernen van Rotterdam: Hoek van Holland, Pernis en Rozenburg. Deze kernen voelen zich heel vaak achtergesteld door de gemeente en dat komt deels omdat we ze als gewone stadswijken benaderen, terwijl deze wijken dat stadse karakter helemaal niet hebben. Daarom is continu voor deze wijken maatwerk nodig. Eerder hebben wij gevraagd om met die kleine kernen tot overeenstemming te komen over het minimumniveau aan voorzieningen. Eerder hebben we ook gevraagd om geen vertegenwoordiging vast te stellen op basis van het inwonersaantal. En heel graag wil ik nu een motie indienen om een manier te vinden voor die drie kleine kernen om, indien zij dit zelf willen – en ze hebben aangegeven dat ze dat willen – de term 'dorpsraad' te gebruiken in plaats van een wijkraad. Want dit onderstreept wederom het unieke karakter van deze kernen. En nogmaals: dit is ook een wens die die drie kleine kernen zelf hebben uitgesproken.

Als het gaat om de behandeling van de bewonersinitiatieven: mijn beeld van het plan is dat het honoreren van die bewonersinitiatieven best weleens een soort populariteitskwestie zou kunnen worden als je daar bewoners via een app of een platform op laat stemmen. Het gaat mij erom dat niet alleen maar gelikte en super mooi uitziende populaire initiatieven gehonoreerd worden. Bewoners laten stemmen mag niet leiden tot een wedstrijd. Maar je wilt ook niet dat de ambtenaren hierover gaan besluiten. Volgens mij moeten we dat met elkaar goed gaan borgen en daarom dien ik graag een motie in die vraagt om een soort toezichthoudende taak op dit democratische verloop van die bewonersinitiatieven. In de verordening is ook een escalatieprocedure opgenomen. Hierin is, volgens mij, alleen maar de procedure vastgelegd aangaande een conflict tussen die wijkraad en het college. Maar er kan natuurlijk ook een conflict ontstaan tussen wijkraadsleden onderling of tussen wijkraadsleden en een voorzitter. Volgens mij, als we kijken naar de voorgaande periodes, is het jammer genoeg ook vaak voorgekomen. En graag dien ik dan ook een motie in om een escalatieprocedure voor conflicten in deze vorm voor op te nemen. Verder hebben we een aantal moties meegetekend. Die ga ik hier niet allemaal toelichten. Dus wilde ik het hier voor nu graag bij houden.

De **VOORZITTER**. Ik dank u zeer. Mevrouw Zandberg heeft de volgende moties en amendementen ingediend.

Motie 26. Niet gelijk aan de wijk

"De gemeenteraad van Rotterdam, in vergadering bijeen op 14 oktober 2021 ter bespreking van agendapunt 13. 'Het voorstel met betrekking tot de regelgeving voor 'Wijk aan Zet' en vaststelling van de verordening, kiesreglement, geldelijke voorzieningen wijkraden 2022 alsmede implementatieplan Wijk aan Zet';

constaterende dat:

- in de verordening aangaande het voorstel 'Wijk aan Zet' gerefereerd wordt aan wijkraden;
- in de verordening naar de kleine kernen Pernis, Hoek van Holland en Rozenburg gerefereerd wordt met het begrip 'wijkraad';
- de kleine kernen Pernis, Hoek van Holland en Rozenburg voormalige dorpen zijn;

overwegende dat:

- in de kleine kernen Pernis, Hoek van Holland en Rozenburg het dorpse karakter nog sterk aanwezig is;
- er bij de gemeente sprake is van een aparte aanpak voor de kleine kernen;
- de raden van de kleine kernen in grootte verschillen van die van de stadswijken;
- Pernis, Hoek van Holland en Rozenburg op de kleine kernen-conferentie de wens uitgesproken hebben om de term 'dorpsraad' officieel in te voeren en te hanteren wanneer er naar de kleine kernen verwezen wordt, in plaats van de term 'wijkraad';

verzoekt het college

- een manier te vinden voor de drie kleine kernen om indien gewenst, de naam 'dorpsraad' in plaats van 'wijkraad' te gebruiken in hun communicatie en die van de gemeente;
- en hierover terug te rapporteren aan de raad;

en gaat over tot de orde van de dag."

w.g. B.C. Zandberg

Motie 27. De-escaleren

"De gemeenteraad van Rotterdam, in vergadering bijeen op 14 oktober 2021 ter bespreking van agendapunt 13. 'Het voorstel met betrekking tot de regelgeving voor 'Wijk aan Zet' en vaststelling van de verordening, kiesreglement, geldelijke voorzieningen wijkraden 2022 alsmede implementatieplan Wijk aan Zet';

constaterende dat:

- in de verordening aangaande het voorstel 'Wijk aan Zet' een artikel 32 'Escalatieprocedure' opgenomen is;
- in artikel 32 'Escalatieprocedure' alleen een procedure is vastgelegd aangaande ontstaan conflict tussen de wijkraad en het college of de burgemeester;

overwegende dat:

- er ook conflict kan ontstaan tussen wijkraadsleden onderling;
- er ook conflict kan ontstaan tussen wijkraadsleden en de voorzitter of coördinator;

verzoekt het college:

- een escalatieprocedure voor conflicten ontstaan binnen de wijkraadsleden in de verordening op te nemen;
- een escalatieprocedure voor conflicten tussen de wijkraad en de wijkvoorzitter of de wijkcoördinator in de verordening op te nemen;

en gaat over tot de orde van de dag."

w.g. B.C. Zandberg

Motie 28. Constructief Bewonersinitiatief

"De gemeenteraad van Rotterdam, in vergadering bijeen op 14 oktober 2021 ter bespreking van agendapunt 13. 'Het voorstel met betrekking tot de regelgeving voor 'Wijk aan Zet' en vaststelling van de verordening, kiesreglement, geldelijke voorzieningen wijkraden 2022 alsmede implementatieplan Wijk aan Zet';

constaterende dat:

- in het nieuwe bestuursmodel 'Wijk aan Zet' bewonersinitiatieven ingediend kunnen worden waar bewoners samen een besluit over moeten nemen;
- de wijkraad niks te zeggen heeft over deze initiatieven, tenzij de initiatieven in strijd zijn met het wijkakkoord;

overwegende dat:

- er door initiatiefnemers selectief campagne gevoerd kan worden voor het ingediende initiatief;
- er een risico bestaat dat een deel van de bewoners niet goed betrokken wordt bij de behandeling van het initiatief;
- er een risico bestaat dat hierdoor de stemmingen over bewonersinitiatieven niet altijd representatief zullen zijn;

verzoekt het college:

- in de ambtelijke ondersteuning van de wijkraad een toezichthoudende taak op het democratische verloop van bewonersinitiatieven op te nemen;

- en hierover terug te rapporteren aan de raad;

en gaat over tot de orde van de dag."

w.g. B.C. Zandberg

De moties zijn voldoende ondersteund en maken deel uit van de beraadslagingen.

De **VOORZITTER**. Mijnheer Büyükcıfci.

De heer **BÜYÜKÇİFCİ** (nida). Ja, voorzitter, dank. We hebben dit natuurlijk al meerdere malen uitgebreid besproken, dus ik zal er niet heel veel woorden aan wijden. Wat NIDA betreft is dit uiteraard een goede zet geweest om ons besturingsmodel dusdanig te veranderen dat we wat dichterbij de burgers komen te staan en meer participatie bevorderen en op een wat lager schaalniveau opereren. Wat ons betreft is het ook beter om het vertrouwen van burgers – het politiek vertrouwen – daarmee ook te verhogen. Wat ons betreft vinden we wel dat de vergoeding omhoog mag, dus vandaar dat we een amendement indienen. Een wijkraadslid ontvangt een vergoeding van € 310,00 per vergadering, stellen we voor.

En daarnaast dienen we een motie in om ook kinderen te betrekken. We zijn natuurlijk nu heel erg bezig met de inwoners. En daarbij hebben we meestal de volwassenen op het oog. Maar wat ons betreft mogen ook kinderen betrokken worden, zoveel mogelijk, via de scholen om bij hen te checken wat hun ideeën zijn en wat er volgens hen leeft in de wijk en waar ook naar gekeken kan worden. Dus motie 'Betrekt de toekomst in de wijk'. Daarbij wil ik het laten.

De **VOORZITTER**. Dank u zeer mijnheer Büyükcıfci. De heer Büyükcıfci heeft de volgende motie en het volgende amendement ingediend.

Motie 29. Betreft de toekomst in de wijk

"De gemeenteraad van Rotterdam, in vergadering bijeen op 14 oktober 2021 ter bespreking van agendapunt 13 betreffende het implementatieplan Wijk aan Zet";

constaterende dat:

- in het voorgestelde implementatieplan is nadruk gelegd op het intensiveren van het betrekken van de inwoners maar is er geen speciale aandacht besteed aan kinderen;
- kinderen een grote binding hebben met hun wijk, zij goed weten wat er zich afspeelt in hun wijk, welke behoeften de kinderen hebben en hoe de wijk ook voor hun verbeterd kan worden;
- scholen, als tussenschakel tussen de wijkraad en de kinderen kunnen fungeren;

verzoekt het college:

- actief en separaat aan andere participatietrajecten, kinderen bewust te maken van het bestaan van wijkraden;
- actief en separaat aan de andere doelstellingen een doelstelling te formuleren om kinderen te betrekken in het implementatieplan;
- de wijkraden – ook in het inwerktraject – actief te koppelen aan scholen om zo door middel van projecten te kunnen vernemen wat bij kinderen leeft, welke ideeën kinderen hebben voor hun wijk en hoe de kinderen geactiveerd en betrokken kunnen worden in hun wijk;

en gaat over tot de orde van de dag."

w.g. E. Büyükcıfci

Amendement H. Verhoging vergoeding wijkraad

"De gemeenteraad van Rotterdam, in vergadering bijeen op 14 oktober 2021 ter vaststelling van de Verordening geldelijke voorzieningen Wijkraden 2022;

besluit:

Het ontwerpbesluit van de **Verordening geldelijke voorzieningen Wijkraden 2022** wordt als volgt gewijzigd:

I

Artikel 2, eerste lid, komt te luiden:

1. Een lid van de wijkraad ontvangt een vergoeding voor het bijwonen van de vergaderingen van de wijkraad van € 310 per vergadering.

II

In de toelichting op artikel 2 wordt 'De hoogte van de vergoeding voor het bijwonen van een vergadering van de wijkraad bedraagt € 250 per vergadering' vervangen door 'De hoogte van de vergoeding voor het bijwonen van een vergadering van de wijkraad bedraagt € 310 per vergadering voor leden.'

w.g. E. Büyükcıfci

Toelichting:

De wijkraadsleden verdienen alle mogelijke waardering voor hun inzet en bijdrage aan de wijk. De in dit amendement voorgestelde verhoging van de vergoeding is mogelijk en afgestemd.

De motie en het amendement zijn voldoende ondersteund en maken deel uit van de beraadslagingen.

De **VOORZITTER**. Mijnheer Cicek.

De heer **CICEK** (sp). Ja, voorzitter, dank u wel. Voorzitter, de SP zegt altijd: 'Geen socialisme zonder democratie' en dat betekent ook: 'Geen democratie zonder socialisme'. Onze fractie onderschrijft als geen andere het belang van toegankelijke en goed georganiseerde lokale democratie met zeggenschap over je eigen wijk, met ruimte voor inspraak en met mandaat om veranderingsprocessen in gang te zetten. Van de deelgemeenten vonden wij echter dat zij te groot waren voor het servet en te klein voor het tafellaken. Bovendien dreven de politieke accenten mensen op wijkniveau eerder van elkaar af dan naar elkaar toe. De SP-fractie is altijd en overal voor zoveel mogelijk zeggenschap op een zo toegankelijk mogelijk niveau. De wijkraden vertegenwoordigen deze ambitie. Bewoners weten vaak als geen ander wat goed voor hen is en zij vormen de haarvaten van onze samenleving en moeten de ruimte en faciliteiten krijgen om in hun eigen wijk de regie te kunnen pakken. Niet alleen met de grondhouding dat zij een klankbordgroep zijn waarvan de meeste adviezen in de la verdwijnen, maar vooral ook als gelijkwaardige partner met financiële daadkracht die de gemeente waar nodig een richting op kan stuwen.

Voorzitter, Wijk aan Zet beoogt onder andere de stem van de straat meer gewicht te geven binnen de gemeentelijke organisatie. Dit betekent dus dat de bevoegdheden van de linking pin – de wijkmanager nieuwe stijl – tussen de wijkraden en de clusters ook vertaald dient te worden naar de toelichting Verordening wijkraden 2022. Daarom dienen wij hierbij een amendement 'Wijkmanager voor de wijkraad' in. De SP ziet graag dat de wijkmanager meer in dienst wordt gesteld van de wijkraden.

Ons tweede amendement 'Wijkmanager aan Zet' is een wat lichtere variant van het vorige amendement en waarborgt dat de wijkmanager daadwerkelijk meer mandaat krijgt.

Tot slot, voorzitter. Alle besluiten die op Europees, landelijk, provinciaal of stedelijk niveau worden genomen, landen altijd in de wijk. Wijkraden moeten dus ook kunnen meepraten over stedelijke opgaves. Dat is niet slechts een bevoegdheid voorbehouden aan het stadsbestuur. Daarom ons laatste amendement: 'Stedelijke opgaven landen altijd in de wijken'. Voorzitter, dank u wel.

De **VOORZITTER**. Dank u zeer, mijnheer Cicek. De heer Cicek dient de volgende amendementen in.

Amendement I. Stedelijke opgaven landen altijd in de wijken

"De gemeenteraad van Rotterdam, in vergadering bijeen op 14 oktober, ter bespreking van agendapunt 13 'Het voorstel tot de regelgeving voor 'Wijk aan Zet' en vaststelling van de verordening, kiesreglement, geldelijke voorzieningen wijkraden 2022 alsmede implementatieplan Wijk aan Zet';

besluit

I

In het ontwerpbesluit van de **Verordening op de Wijkraden 2022** vervalt artikel 23.

II

De toelichting op het ontwerpbesluit **Verordening op de Wijkraden 2022** wordt als volgt gewijzigd:

A

In de algemene toelichting wordt 'Om die reden zijn er ook extra mogelijkheden om nieuwe taken of bevoegdheden over te dragen opgenomen, is er een flexibele lijst met stedelijke opgaven en is ook de mogelijkheid open gehouden voor het gemeentebestuur om in voorkomende gevallen om advies te vragen aan een wijkraad.' vervangen door 'Om die reden zijn er ook extra mogelijkheden om nieuwe taken of bevoegdheden over te dragen opgenomen en is ook de mogelijkheid open gehouden voor het gemeentebestuur om in voorkomende gevallen om advies te vragen aan een wijkraad.'

B

De toelichting op artikel 23 vervalt."

w.g. T. Cicek

Toelichting:

Volgens artikel 23 van de Toelichting op de Verordening op de Wijkraden 2022 heeft het college de bevoegdheid tot het aanwijzen van programma's, beleid en projecten als

stedelijke opgaven. Het nog niet duidelijk is welke onderwerpen het college zal aanmerken als stedelijke opgaven, immers zal een apart aanwijzingsbesluit nog volgen. In het briefadvies van Universiteit Leiden wordt aangestipt dat de bevoegdheden van de wijkraden ten aanzien van medezeggenschap over stedelijke opgaven door artikel 23 aanzienlijk wordt beperkt.

Amendement J. Wijkmanager aan Zet

"De gemeenteraad van Rotterdam, in vergadering bijeen op 14 oktober, ter bespreking van agendapunt 13 'Het voorstel tot de regelgeving voor 'Wijk aan Zet' en vaststelling van de verordening, kiesreglement, geldelijke voorzieningen wijkraden 2022 alsmede implementatieplan Wijk aan Zet';

besluit

in de toelichting op artikel 19 van het ontwerpbesluit **Verordening op de Wijkraden 2022** wordt:

'De wijkmanager werkt niet direct voor de wijkraad maar is als betrokkene bij de voorbereiding van het wijkakkoord en wijkplan een belangrijke gesprekspartner. Voor wijkoverstijgende zaken op strategisch niveau is de rayondirecteur het aanspreekpunt voor de wijkraad.'

vervangen door:

'De wijkmanager werkt niet direct voor de wijkraad maar is als betrokkene bij de voorbereiding van het wijkakkoord en wijkplan een belangrijke gesprekspartner. De wijkmanager krijgt het mandaat om de prioriteiten die voortkomen uit de wijkakkoorden te agenderen bij de clusters, zodoende handen en voeten te kunnen geven aan de wijkakkoorden binnen de gemeentelijke organisatie. Daarnaast krijgt de wijkmanager handgeld dat te besteden is in de wijk. Voor wijkoverstijgende zaken op strategisch niveau is de rayondirecteur het aanspreekpunt voor de wijkraad.'

w.g. T. Cicek

Toelichting:

In het Implementatieplan Wijk aan Zet. Doorontwikkeling van het bestuursmodel en de Coolsingel aan Zet wordt bij punt 10 aangegeven dat de nieuwe rol van de wijkmanager wordt gevolgd met meer mandaat en handgeld, zodat de wijkmanager handen en voeten kan geven aan de wijkakkoorden.

Amendement K. Wijkmanager voor de wijkraad

"De gemeenteraad van Rotterdam, in vergadering bijeen op 14 oktober, ter bespreking van agendapunt 13 'Het voorstel tot de regelgeving voor 'Wijk aan Zet' en vaststelling van de verordening, kiesreglement, geldelijke voorzieningen wijkraden 2022 alsmede implementatieplan Wijk aan Zet';

besluit

in de toelichting op artikel 19 van het ontwerpbesluit **Verordening op de Wijkraden 2022** wordt:

'De wijkmanager werkt niet direct voor de wijkraad maar is als betrokkene bij de voorbereiding van het wijkakkoord en wijkplan een belangrijke gesprekspartner. Voor

wijkoverstijgende zaken op strategisch niveau is de rayondirecteur het aanspreekpunt voor de wijkraad.'

vervangen door:

'De wijkmanager ondersteunt de wijkraad en bewoners bij het vaststellen van het wijkakkoord en het wijkplan en krijgt het mandaat om indien nodig vanuit het wijkakkoord en wijkplan in te gaan tegen het stedelijk beleid. Tevens krijgt de wijkmanager het mandaat om de prioriteiten die voortkomen uit de wijkakkoorden te agenderen bij de clusters, zodoende handen en voeten te kunnen geven aan de wijkakkoorden binnen de gemeentelijke organisatie. Daarnaast krijgt de wijkmanager handgeld dat te besteden is in de wijk in overleg met de wijkraad en bewoners. Voor wijkoverstijgende zaken op strategisch niveau is de rayondirecteur het aanspreekpunt voor de wijkraad.'

w.g. T. Cicek

Toelichting:

In het Implementatieplan Wijk aan Zet. Doorontwikkeling van het bestuursmodel en de Coolsingel aan Zet wordt bij punt 10 aangegeven dat de nieuwe rol van de wijkmanager wordt gevolgd met meer mandaat en handgeld, zodat de wijkmanager handen en voeten kan geven aan de wijkakkoorden.

De amendementen zijn voldoende ondersteund en maken deel uit van de beraadslagingen.

De **VOORZITTER**. Wenst iemand nog mee te doen aan deze beraadslaging? Wethouder Vermeij, ik begrijp dat u kort wilt schorsen. Hoelang? Het is nu 14.35 uur. Tien minuten?

Mevrouw **VERMEIJ** (pvda) (wethouder). Tien minuten lijkt me prima, maar dan kunnen we even de hoeveelheid moties ordenen en de taken verdelen. Dat zou heel fijn zijn.

De **VOORZITTER**. Goed zo. Dan wens ik u veel wijsheid en ik zou graag de collega-raadsleden willen verzoeken stipt om 14.50 uur weer terug te zijn in het systeem. De vergadering is geschorst.

(De vergadering is geschorst.)

Heropening

De **VOORZITTER**. Wederom goedemiddag, ik heropen de vergadering. Ik wijs erop dat het door de VVD aangekondigde herziene amendement inmiddels ook binnen is en deel uitmaakt van de beraadslagingen. Ik heb ook nog de moties van het CDA. De motie 'Niet gelijk aan de wijk', de motie 'De-escaleren' en de motie 'Constructief Bewonersinitiatief'. Al deze moties maken deel uit van de beraadslagingen.

Wethouder Vermeij en wethouder Van Gils, mag ik u erop wijzen dat u het inhoudelijke debat geruime tijd met elkaar gevoerd hebt en dat dit debat wellicht beperkt kan zijn tot het adviseren op de moties. Wethouder Vermeij.

Mevrouw **VERMEIJ** (pvda) (wethouder). Dank u voorzitter. Gezien de hoeveelheid moties en amendementen zou ik het daar ook bij willen houden. Ik wil allereerst de raad danken voor de gelegenheid om dit debat digitaal te doen. Dat stel ik buitengewoon op prijs. Het gaat mij goed, ik heb heel weinig klachten, meld ik de leden van de raad overigens.

Voorzitter, geachte leden van de raad, we zijn begonnen. Afgelopen juni heeft uw raad dit college op pad gestuurd met de opdracht om werk te maken van de Wijk aan Zet, om onze nieuwe wijkdemocratie vast te leggen in regelgeving in de verordening en om de uitvoering ervan te omschrijven in een implementatieplan. Ook heeft u ons opgeroepen om er vaart achter te zetten. We zijn het er allemaal over eens dat het welslagen van de Wijk aan Zet afhangt van de voortvarendheid waarmee wij als college, de gehele gemeentelijke organisatie en ook uw raad zelf aan de slag gaan. Er is geen tijd te verliezen en daarom zijn wij er al volop mee bezig. We zijn begonnen. Vanuit de gemeentelijke organisatie zijn, zoals in het implementatieplan staat, vijftien belangrijke stappen in gang gezet. De eerste tien van de 39 toekomstige wijkhublocaties zijn geselecteerd en worden als we speak klaargestoomd als centrale ontmoetingsplaatsen, waar bewoners, wijkraden, ambtenaren en partners samen kunnen werken aan de wijk. Zo hebben collega Van Gils en ik in Middelland-Het Nieuwe Westen de raamstickers mogen onthullen. Het digitale platform Mijn Rotterdam, waar bewoners hun goede ideeën, waarover je in de stad struikelt, kwijt kunnen, wordt op meerdere plekken getest. Binnen de gemeentelijke organisatie wordt inderdaad, mevrouw Duijm-Wickerhoff, hard gewerkt door vele ambtenaren met volle energie, aan de praktische invulling van Wijk aan Zet. Het grotere mandaat voor de wijkmanager, het werken in stad en wijk, het mogelijk maken van flexibele budgetten, om er maar een paar te noemen. Ik heb het bijzonder op prijs gesteld, zowel in de commissie als bij dit debat, dat uw raad met verschillende initiatieven het voorstel wil verrijken. Ik zeg dit zeker ook tegen die partijen die bij aanvang wellicht niet vol enthousiasme waren over het model. Ook zij hebben manieren gezocht en vinden die om dit voorstel te verrijken. Voorzitter, voor ik aan de moties en amendementen begin, waarvan ik een deel zal beantwoorden en een ander deel door de heer Van Gils beantwoord zal worden, wilde ik tot slot zeggen dat er zijn in de wijk buitengewoon belangrijk is. Er zijn, luisteren en het gesprek met elkaar aangaan. Zoals u weet werk ik één dag in de wijk. Ik ontmoet veel mensen in Rotterdam, ik spreek ze, of het nu op het veldje achter de Stephanusschool op Schiebroek-Zuid is, of in de herfstregen op het Schuttersveld, of in Groot-IJsselmonde, waar we in Reijeroord en Hordijkerveld verschillende initiatieven ontplooiën om energie- en aardgasvrij en het gesprek met bewoners bij elkaar te brengen. Voorzitter, we zijn er nog lang niet, we gaan ook fouten maken en we doen dat met elkaar, wel zij aan zij. Ik spreek de raad waarschijnlijk samen met collega Van Gils nog vele malen over de uitvoering en de voortgang, met name ook van ons implementatieplan. Waarbij, en dat zeg ik ook tegen de heer Smet, mag artikel 9.1 uitgeprint en groot boven in ieders kamer staan. Ontzettend aardig dat u dat bij dezen al heeft gedaan. Dan zou ik willen overgaan naar de moties en de amendementen en de advisering daarbij. Ik probeer dat zoveel mogelijk op volgorde van indiening te doen. Ik ga kijken of dat helemaal lukt. Voorzitter, allereerst de motie 'De warme overdracht voor de wijkraden', ingediend door Leefbaar Rotterdam. Voorzitter, deze motie zou ik eigenlijk overbodig willen verklaren en ontraden, omdat we dat al doen. De gebiedscommissieleden, de leden van de wijkraden en de wijkcomités betrekken wij bij het opstellen van een inwerkprogramma voor de nieuwe wijkraadsleden. Hun werk zal op 16 maart 2022 stoppen en het werk van de nieuwe wijkraadsleden zal per 20 april aanvangen. Wij werken aan die warme overdracht in die zin dat hun werk wel echt in maart stopt en de nieuwe wijkraadsleden in april beginnen. In die zin is deze motie overbodig voorzitter. Dan ga ik naar de motie 'Ons kent ons'. Voorzitter, die motie zouden wij willen omarmen, met dien verstande dat van de punten die aan het college worden verzocht, we punt 2 eigenlijk wat minder vinden. Die spreekt uit dat de wijkraadsleden een vast aanspreekpunt vanuit de clusters zouden krijgen. Het vaste aanspreekpunt is de wijkmanager en de wijkraad wordt daarbij ondersteund door de wijkcoördinator. Als wij de motie op die wijze kunnen interpreteren, zouden wij deze willen omarmen. Voorzitter, op de motie over de planning van Stadsbeheer zou ik eigenlijk in een later stadium even willen terugkomen. Ik doe die even helemaal aan het eind en anders

neemt collega Van Gils die motie mee. De motie 'De wijkraad is aan zet' wordt ook door collega Van Gils gedaan. Dan ga ik naar de motie 'Escalatiemogelijkheid'. Velen van u hebben eigenlijk in verschillende termen wel moties ingediend over escalatie. Nu wil ik erop wijzen dat in artikel 32 van de verordening deze escalatiemogelijkheid al benoemd is. Het is zo dat er een escalatieprocedure is, waarbij die eigenlijk ook direct gemeld wordt in de commissie. Ik zou deze motie dus willen ontraden omdat dit al geregeld is in de verordening en ik wijs op artikel 32. Voorzitter, ik ga naar 'Besluiten wijkraad ook naar de gemeenteraad'. Wat wij hebben afgesproken, staat in artikel 26. Deze motie zou ik willen ontraden, in die zin, omdat dit ook weer zo'n papieren tijger is waarvan wij denk ik in de afgelopen vier, misschien ook wel acht jaar hebben gezien dat dat niet werkt. Wat we wel doen, is dat datgene waar de wijkraad over gaat inderdaad ook opgestuurd wordt. Het gaat om een soort afschrift, zoals dat in artikel 26 is benoemd, maar om alle afschriften van de besluitvormingen van de wijkraad ook toe te laten komen aan de gemeenteraad, daarvan zouden wij zeggen dat het overbodig is en een papieren tijger. Voorzitter, in de motie 'Luister naar de wijk' wordt het college verzocht bij elk raadsvoorstel het advies van de wijkraad toe te voegen. Dit is weer het gevraagde advies op elk raadsvoorstel. Ook hiervan zeggen wij dat het niet past in de geest van Wijk aan Zet en de manier waarop we de wijk eigenlijk willen laten spreken. Dit zal ook weer betekenen dat we in heel veel schriftelijke procedures gaan belanden, waarvan de meerwaarde echt beperkt is. Wij ontraden dus deze motie. Voorzitter, dan ga ik naar 'Met elkaar en voor elkaar', de motie om een platform op te zetten waarop alle wijkraadsleden met elkaar in contact kunnen komen. Wij gaan wel faciliteren dat wijkraadsleden met elkaar in contact kunnen komen, maar dat doen we via de bestaande kanalen. Dat zou dus Mijn Rotterdam kunnen zijn, dat zou Teams kunnen zijn, of Facebook. We gaan hiervoor niet een apart platform opzetten. Ik zal ook eerlijk zeggen dat daarvoor ook geen extra middelen zijn gereserveerd. Wat we wel kunnen doen is helpen. Wij ontraden deze motie, met dien verstande dat wij wel gaan helpen dat wijkraadsleden elkaar kunnen spreken en ontmoeten via de bestaande kanalen. Voorzitter, ik heb motie 6 overgeslagen. Dat is 'Alle bewonersinitiatieven door de wijkraad'. Het spreekt voor zich uit, het raadsbesluit had ook al een besluit in zich om de wijk aan zet te zetten en ook die bewonersinitiatieven echt in de wijk neer te leggen en bewoners daarin ook zeggenschap te geven. De wijkraad heeft hierbij wel degelijk een rol en het gaat dan ook echt om de toetsing aan het wijkakkoord. Het mag er niet mee in strijd zijn, ook in het vaststellen van de uitslag als het gaat om een bewonersinitiatief. Maar wij zijn er geen voorstander van om de bewonersinitiatieven weer helemaal terug te leggen naar de wijkraad. Wij ontraden dus deze motie. Dan is er door Leefbaar Rotterdam nog een motie ingediend, 'Praat Nederlands met me'. Daarvan kan ik tegen mevrouw Duijm-Wickerhoff zeggen dat dat geregeld is in de Algemene wet bestuursrecht, het precieze artikel heb ik niet, het zit in artikel 2, maar ik uit mijn hoofd te zeggen. Daarin staat vermeld dat commissies of afgeleiden van commissies, bestuurscommissies, een voertaal hebben die Nederlands is. Deze motie zal ik dus ontraden, want in die zin is deze overbodig, omdat we dat al hebben vastgelegd in de Algemene wet bestuursrecht. Hij hoeft dus niet en het is soms ook weleens mooi dat dat kan. Dan heeft mevrouw Duijm-Wickerhoff ook nog een sympathiek amendement ingediend, 'Zet Hoogvliet op 11!' Ik begrijp goed wat mevrouw Duijm-Wickerhoff beoogt. Ik zeg er wel bij dat we in het debat in juni met elkaar hebben afgesproken dat we een uitzondering zouden hebben voor de kleine kernen. Daarbij zou ik het wel willen laten, omdat Hoogvliet een grote wijk is en straks een wijkraad krijgt van zeven leden. Maar er zijn meer grote wijken. We hebben groot Oud-IJsselmonde, we hebben Kralingen, dus op het moment dat we hier de deur openzetten, is er eigenlijk ook geen argumentatie om dat elders niet te doen. Dus voorzitter, hoe sympathiek ook, ik ontraad deze motie. Dan heeft mevrouw Duijm-Wickerhoff ook nog het amendement 'De tijd van experimenteren is voorbij' ingediend. Ik zou tegen mevrouw Duijm-Wickerhoff willen zeggen dat we in de afgelopen periode een tijd van

experimenten hebben gehad, maar daar duidt dit artikel niet op. Dit artikel is eigenlijk heel erg nodig om in te kunnen grijpen als er onvoorziene omstandigheden zijn of als wij iets zouden moeten willen teneinde de wijkraadsleden goed te laten functioneren. Dan hoeven we niet de verordening te wijzigen, maar kunnen we ons beroepen op dit experimenteelartikel. Dus in dat perspectief heeft het nut en zin. Ik begrijp het punt. Volgens mij is niemand hier voornemens om te experimenteren, maar om met dit stelsel het beste ervan te maken voor de komende acht jaar. Wij zijn daarom ook tegen dit amendement om het artikel te schrappen en ik hoop met mijn uitleg mevrouw Duijm-Wickerhoff te kunnen overtuigen. Voorzitter, ik ga door. De motie van GroenLinks doet collega Van Gils. Sterker nog, hij doet de motie 'Artikel 19.1' en ook de motie 'Geen stoelendans met wijkmanagers'. Dan ga ik naar drie amendementen van GroenLinks. Het amendement '16 jaar op de dag van stemming'. Voorzitter, wij zouden dat kunnen omarmen. We hebben daarover gesproken in de commissie en het is eigenlijk een sympathiek voorstel. Het is namelijk zo dat voor wijkraadsleden de leeftijd van 16 jaar of ouder geldt. Dit amendement regelt dat zij dat op de dag van stemming zouden moeten zijn. Zij kunnen zich dus al op 15-jarige leeftijd kandidaat stellen. Uiteraard moeten ze dan wel 16 jaar zijn op 16 maart 2022. Ook het amendement 'Voeg het Dakpark toe aan de wijkraad Bospolder-Spangensdijk' zouden wij kunnen omarmen. Het is een kleine grenscorrectie, maar deze stuit op vrij positieve adviezen die wij over en weer krijgen. Het lijkt ons goed. Het is ook een plek van de wijk, dus in dat opzicht omarmen wij dit amendement. Tot slot, het schrappen van de VOG-plicht. Het behoeft geen geheim dat wij daar geen voorstander van zijn. We hebben daar in de commissie eigenlijk al over gesproken. Wij hebben gemeend dat het toch een goede zaak is, ook in het kader van integriteit. De functie wordt naar zijn aard gewogen in deze VOG. Het gaat om een politiek ambt. We hebben ook gemeend dat het goed is om dat op deze wijze te doen, net zo goed als politieke partijen dat doen bij hun kandidaatstelling voor de gemeenteraad. Wij ontraden dit amendement.

De **VOORZITTER**. Mijnheer Smet heeft nog een vraag.

De heer **SMET** (gl). Dank u wel voorzitter. Het standpunt van het college is duidelijk. Ik wil alleen even mijn collega-raadsleden oproepen om als wij het hebben over Team Rotterdam, dat de gemeenteraad en de wijkraad in de toekomst Team Rotterdam vormt. Voor de gemeenteraad geldt het niet om in die VOG-plicht te voorzien, dus ik zou het heel fijn vinden als collega-raadsleden samen met mij van mening zijn dat dit niet nodig is voor wijkraadsleden. Ik heb inderdaad begrip voor het opletten op de integriteit en op andere zaken, zeker weten, maar daar zijn heel goede handreikingen voor en daar hebben wij in deze verordening en in het implementatieplan ook zaken in voorzien. Het is inderdaad een oproep aan de gemeenteraad, dank u wel.

De **VOORZITTER**. U kunt verdergaan.

Mevrouw **VERMEIJ** (pvda) (wethouder). Dat staat u uiteraard vrij. Ik ga door met de moties die ingediend zijn door de VVD. Ik begin met de motie 'Wijkraadsleden in de overdracht'. Dat is eigenlijk een motie waarin de raad wordt aangesproken, dus ik hoef daarover niet te adviseren. Ik heb al wel in de commissie gezegd, ook in gesprek met de heer Vonk van de ChristenUnie-SGP, dat wij graag ter wille zijn om eventueel ook een sessie te beleggen, ook eventueel met de heer Boogaard, maar ook om ideeën op te halen om te kijken op welke wijze de raad betrokken kan zijn bij de wijkraadsleden. Er wordt hier ook al gesproken van een aantal suggesties en dat lijkt me zeer relevant. Voorzitter, de motie 'Wijkraadsleden volwaardig gesprekspartner' zouden wij willen omarmen. Het is een aardige motie, met dien verstande, dat als het gaat om de opdracht om na twee jaar te evalueren, we daar geen groot apart

onderzoek of een aparte opdracht van maken, maar echt bij de wijkraden gaan kijken. Volgens mij is die motie ook in die zin zo bedoeld, om op te halen hoe het nu functioneert en waar het beter kan en waar verbeterpunten zijn. Als ik die motie in die zin kan interpreteren, en eigenlijk staat het er ook wel, dan omarmen we deze motie graag. Dan de motie 'Geen hipster platform'. Daar kunnen we het hier in Rotterdam met z'n allen toch alleen maar mee eens zijn. Dat zouden we niet moeten willen. Overigens zie je ook wel in onze lay-out en de manier waarop we ons design hebben gevormd, dat we dat ook echt helemaal niet zijn. We zijn gewoon stevig, groen, daadkrachtig en we gaan er ook echt geen hipsterplatform van maken. Daar zijn we het volgens mij met z'n allen over eens. Voorzitter, dan ga ik naar 'Lokaal journaal'. Een paar dingen daarover. Het college wordt verzocht om onderzoek te doen. Ik zou wel willen waken voor de verwachtingen. We zouden dit willen doen; we zouden deze motie willen omarmen. Er zijn weinig middelen hiervoor gereserveerd, dus ik zou even een winstwaarschuwing willen geven voor dit onderzoek. Tegelijkertijd zou ik ook willen bepleiten dat we ook echt in verschillende wijken gaan kijken wat daar nu past. In sommige gevallen is er al een samenwerking, in andere wijken zou je die kunnen opzetten. Met deze kanttekeningen zouden we deze motie dus willen omarmen voorzitter.

De **VOORZITTER**. U krijgt een interruptie van de heer Lansink.

De heer **LANSINK-BASTEMEIJER** (vvd). Voorzitter, ik denk dat het belangrijk is, volgens mij leest de wethouder de motie ook goed, dat het echt om een onderzoek gaat. Maar ik zie daarbij geen onderzoek van het Erasmus MC, maar vooral, we kennen deze partner, wij noemen een aantal als voorbeeld. Dat is een niet-limitatieve opsomming wat mij betreft. Om in gesprekken daarmee vooral ook te kijken of zij er ook brood in zien om dat lokale verhaal via die wijkraden te vertellen. Het is voor hen ook een bron voor journalistiek, laat ik het zo zeggen, en voor de wijkraden is het goed dat zij ook een beetje onderdeel worden van dat journalistieke proces, zodat de wijkraden ook gewoon bekend worden. Wat mij betreft is het dus daarop gericht. Het mes kan aan twee kanten snijden voor de partners. Ik ben heel benieuwd hoe lokale media daartegenover staan en daar hoor ik graag in januari van de wethouder terugkoppeling op. Wat mij betreft liggen wij dus op één lijn.

Mevrouw **VERMEIJ** (pvda) (wethouder). Ja, en het doel van deze motie onderschrijf ik overigens zeer. De motie 'Wijkraden in positie' doet collega Van Gils. Dan het gewijzigde amendement voor de tijdelijke opvolging. Voorzitter, ik dank de indiener dat het amendement is gewijzigd. De geest van dit personenstelsel gaat er echt over: we kiezen met zijn allen eigenlijk de wijkraadsleden en de opvolgers zijn degenen, als het ware eerst nummer 8, nummer 9, nummer 10. Maar in deze variant, van deze tijdelijke opvolgingen, kunnen wij dit amendement steunen. Ik dank de indiener dus voor de aanpassing van het amendement. We hebben er lang over gesproken, ook over de geest van Wijk aan Zet en hoe je dat nu hierin zou moeten vertalen. Dan kijk ik even of ik alles gehad heb. Dan ga ik door met de motie 'Implementatie goed geborgd'. Die is voor collega Van Gils. Dan ga ik door met de moties van DENK, 'Balans bij besluit' en 'Samen is 50/50'. Voorzitter, ik heb tegen mevrouw Duijm-Wickerhoff al iets gezegd over de bewonersinitiatieven. Voor ons is het heel erg belangrijk om die wijk aan zet te laten zijn, om bewoners daar ook een belangrijke rol in te geven, de wijkraad eigenlijk het netwerk der netwerken te laten zijn en dat goed te borgen. Daar passen deze moties niet bij. Ik zou ze beide willen ontraden, omdat het ons heel erg belangrijk lijkt om die bewonersinitiatieven echt bij bewoners te laten en om vervolgens ook daar als bewoners uit je wijk daar zelf op te kunnen stemmen en daar ook wel hulp bij te kunnen bieden. De rol die de wijkraad daarin eigenlijk speelt is dat deze toetst of deze initiatieven passen binnen het wijkakkoord en binnen het wijkplan en toeziet op een goede begeleiding van die stemrondes. Voorzitter, dan ga ik naar de motie van DENK over

democratische besluiten. Dat gaat over een quorum en ook daar zijn wij geen voorstander van. Wij ontraden dus deze motie. Bewonersinitiatieven indienen vraagt eigenlijk al een breed draagvlak. Daar worden bewonersinitiatieven ook op getoetst. Om nu vooraf vast te stellen hoeveel mensen er wel of niet mee zouden moeten doen, zou enorm ontmoedigend zijn. Wij zijn daar geen voorstander van, dus ontraden deze motie. Dan de motie 'Stel budget beschikbaar voor stichtingen en verenigingen'. Wij zouden deze motie willen omarmen met een kanttekening en dat is het volgende. Het kan niet zo zijn dat stichtingen en verenigingen bewonersinitiatieven indienen die alleen ten goede komen aan de leden van die verenigingen of stichtingen. Ze moeten dus ook wel echt ten goede komen aan de bewoners in de wijk. Maar als de heer Achbar dat ook op die manier bedoelt, dan denken wij dat wij met deze uitleg uiteraard, zou ik willen zeggen, dat wij het ook stichtingen en verenigingen in de wijk mogelijk maken om bewonersinitiatieven te ontwikkelen en die te presenteren.

De **VOORZITTER**. De heer Achbar.

De heer **ACHBAR** (denk). Voorzitter, ik kom nog even terug op mijn vorige motie, 'Democratisch besluiten'. Deze wordt door de wethouder ontraden met de argumentatie dat een initiatief per definitie met een breder draagvlak wordt ingediend. Hoe wordt dat geborgd of hoe is dat ingekaderd en wanneer is er sprake van een breder draagvlak? Ik heb natuurlijk in mijn betoog aangegeven dat wij willen voorkomen dat straks initiatieven via het platform goedgekeurd worden bij twee stemmen. Dat lijkt me denk ik niet het doel van dit initiatief. Ik hoor dus graag een toelichting van de wethouder hoe dat dan vanuit de gedachte van breder draagvlak ingekaderd wordt.

Mevrouw **VERMEIJ** (pvda) (wethouder). Allereerst kan ik zeggen dat dit nog uitgewerkt wordt in een regeling, dus we zouden hier ook op terug kunnen komen bij de uitwerking in januari. Wat we nu voor ogen hebben, is dat bij bewonersinitiatieven er dus een paar partijen, bewoners, een groep, een vereniging, een stichting zoals u zelf zegt, aan ten grondslag moeten liggen. Het initiatief dat ontwikkeld is mag niet strijdig zijn met het wijkakkoord c.q. het wijkplan. Daar zullen zowel de wijkraad als de wijkmanager op toezien. Het moet ook ondersteund zijn. Ik denk dat het relevant is dat wij in januari terugkomen met hoe die regeling er dan precies uit komt te zien. Maar in onze ogen is een bewonersinitiatief dus ook echt al een beetje een initiatief dat gedragen wordt door of een flink aantal bewoners of een vereniging in de wijk en daar past zo'n quorum eigenlijk niet zo goed bij.

De heer **ACHBAR** (denk). Voorzitter, ik krijg geen antwoord op mijn vraag. De letterlijke bewoording van de wethouder is: er zal een breder draagvlak aan de voorkant zijn voordat het ingediend wordt. Dat zijn de woorden van de wethouder. Maar wij doen een voorstel om te voorkomen dat er straks onvoldoende draagvlak is voor bewonersinitiatieven of dat een select clubje een initiatief goedkeurt via het platform. Vervolgens zegt de wethouder dat ze daar in januari op terugkomt. Ik bedoel dat ik het eigenlijk een vreemde opmerking vind. Je doet voor alsof er dus al een uitgewerkt idee is, en vervolgens zeg je: ik kom pas in januari terug. Ik vind het een bijzondere actie, dus ik doe het verzoek om nog even te kijken naar de motie en te denken aan een quorum. Dan heb je al een fantastisch idee in de vorm van een motie. Neem die eventueel mee in de uitwerking in plaats van nu iets te roepen wat je absoluut nog niet hebt en waarvan je niet eens weet welke vorm het gaat krijgen.

De **VOORZITTER**. Wethouder.

Mevrouw **VERMEIJ** (pvda) (wethouder). Laat ik het anders formuleren. We weten wel wat we hebben. We weten dat we straks Mijn Rotterdam hebben en dat we een platform hebben

waarop bewonersinitiatieven in de wijk gepresenteerd kunnen worden. We weten ook welke rol de wijkraad daarbij kan spelen en ook welke ambtelijke begeleiding daarbij hoort. Dat we nog aanvullende regelingen maken dat weet u ook, want daar hebben we het ook in de commissie uitgebreid over gehad, omdat het implementatieplan an sich op veel onderdelen nog uitwerking behoeft. Daarvan hebben we met elkaar afgesproken dat we u als raad daarvan op de hoogte houden. Wij zijn geen voorstander van een quorum op voorhand, waarin je zegt dat er minimaal zoveel mensen moeten meedoen en anders geldt het niet. En over dat kleine clubje voorzitter, als ik nog even mijn zin mag afmaken, het hele idee van het platform bewonersinitiatieven is om de discussie over initiatieven in de wijk te verbreden. Het grote manco dat we de afgelopen jaren hebben gezien, is dat, ik zeg het ook maar eventjes, toch vaak binnenskamers een kleine club besloot over bewonersinitiatieven waar sommigen echt geen grip op hadden. Juist dat in transparantie vormgeven, daarvan zou ik op voorhand tegen de heer Achbar willen zeggen, is een quorum niet het leukste instrument, maar wellicht komen we daar in januari nog in een verdere uitwerking over te spreken. Ik zou deze motie nu willen ontraden.

De **VOORZITTER**. De heer Achbar.

De heer **ACHBAR** (denk). Ja voorzitter, ik constateer dat dit echt geen duidelijk verhaal is ten aanzien van het hebben van breder draagvlak bij het indienen van initiatieven of het uitvoeren van initiatieven. Ik hoor de wethouder zeggen dat ze er pas in januari op terugkomt. Ik hoor mevrouw Van Wifferen ook zeggen: straks nemen we nu een besluit en we komen er in januari op terug. Ik vind het een bijzonder antwoord in dezen, voorzitter, maar dat is eerder een constatering dan een vraag richting de wethouder.

De **VOORZITTER**. Oké, laat de wethouder verdergaan.

Mevrouw **VERMEIJ** (pvda) (wethouder). Ja dank u. Ik hoor inderdaad ook de heer Achbar hetzelfde zeggen. We hebben hier al een aantal keren het gesprek over gevoerd. Budget beschikbaar stellen voor stichtingen en verenigingen heb ik al beantwoord. Voorzitter, dan het amendement dat ingediend is door DENK, ondersteund door ChristenUnie-SGP en Leefbaar Rotterdam, om de vergoeding voor de voorzitter te verhogen naar € 325,00 per vergadering. Ik weet dat de roep er ook vanuit de bestaande gebiedscommissies en wijkraden en wijkcomités is geweest. Het past niet in ons idee van Wijk aan Zet en de gelijkwaardigheid binnen de wijkraad onderling. Het is een groep van zeven die gelijkwaardig naast elkaar bestaat. U heeft ook aan mij gevraagd of het financieel kan. Dat was een nadrukkelijke vraag van de heer Lansink. Ja, het past in het financiële plaatje. Het past alleen niet in onze gedachte van Wijk aan Zet en hij is ook getoetst ten aanzien van het andere amendement dat is ingediend door NIDA, als het gaat om de verhoogde vergoeding voor wijkraadsleden. Die gecombineerd passen nog net. Er is dan wel echt nauwelijks budget meer over, dus we zijn dan wel echt klaar, om het even plat uit te drukken. Maar dat wilde ik u meegeven. Ik zou dit amendement dus willen ontraden. We hebben hem wel getoetst op een aantal uitgangspunten die voor uw raad belangrijk zijn. Voorzitter, ik ga naar de motie van de PvdA. Doe ik dat goed? Volgens mij wel. Die motie gaat over de escalatiemethode voor de volgende periode. Ik weet niet of ik dat helemaal in de goede volgorde doe. Dit is ook een verzoek aan uw raad zelf, sterker nog, een verzoek aan de griffier. We hebben hier ook al over gesproken, er zit een escalatieparagraaf in de verordening. Dat is paragraaf 32, uit mijn hoofd. Ik zou daar toch nog goed naar willen kijken. Het lijkt me goed om hierover nader het gesprek te voeren en eventueel ook met de heer Boogaard, die ik deze week nog over allerlei zaken heb gesproken. Hij is natuurlijk een relevante gesprekspartner op dit onderwerp. 'Transparante budgetten' doet collega Van Gils.

Dan is er nog een motie ingediend met betrekking tot verschillende partijnamen. Voorzitter, dat is best wel een ingewikkelde motie. Ik zeg het maar in alle eerlijkheid, wij hebben geen capaciteit om te toetsen of beide partijen het eens zijn dat beide partijen genoemd worden. In een toestemmingsverklaring haal je eigenlijk de toestemming op van een politieke partij om de naam te kunnen gebruiken, maar dit vergt eigenlijk een soort van bijna tripartite. Ik heb dat ook uitgelegd in de commissie. Je moet van beide partijen toestemming hebben, dus stel de VVD en de SP. We hebben dat voorbeeld gehad. Maar beide partijen moeten het ook van elkaar eens zijn dat die namen naast elkaar worden genoemd. We gaan wel kijken of er een mogelijkheid is om dat te doen, zonder dat het ons extra werk kost. Dat zou bijvoorbeeld kunnen in één toestemmingsformulier, maar hier ligt straks wel duidelijk een taak bij de kandidaat om daarvoor te zorgen en niet achteraf in de problemen te komen bij de uitslag als beide partijen ineens beginnen te klagen dat dit nooit de bedoeling is geweest, want dat zou heel vervelend zijn. In veelvoorkomende gevallen hoeft dat niet, maar je kunt je ook zaken voorstellen waarbij dat wel gebeurt. Met een slag om de arm gaan wij dus wel op onderzoek uit, zonder dat het ons extra tijd gaat kosten, want ik zeg er wel vrij duidelijk bij: wij gaan dit niet toetsen, omdat dat anders ongelofelijk veel capaciteit gaat kosten. Dan voorzitter, zou ik naar de moties willen gaan van het CDA. Dan begin ik bij 'Constructief bewonersinitiatief'. Doe ik dat op de goede manier? Ik denk het wel. Dat is de motie van het CDA. Zie ik hem nu staan? Welke motie is dat? Eén moment hoor.

De **VOORZITTER**. Motie 28.

Mevrouw **VERMEIJ** (pvda) (wethouder). Ja, motie 28. Voorzitter, wij zouden deze motie willen omarmen. De raad verzoekt het college in de ambtelijke ondersteuning van de wijkraden een toezichthoudende taak op het democratisch verloop van bewonersinitiatieven op te nemen en hierover terug te rapporteren aan de raad. Op deze wijze geformuleerd kunnen wij daarmee instemmen. Het lijkt me goed om dat in ogenschouw te nemen en ik verwijs ook nog naar een regeling die daaromtrent ontworpen wordt, zonder de discussie weer opnieuw te willen voeren voorzitter. 'Niet gelijk aan de wijk' is een sympathieke motie voorzitter, want wij worden verzocht een manier te vinden voor de drie kleine kernen om indien gewenst, dat is ook wel belangrijk, de naam dorpsraad in plaats van wijkraad te mogen gebruiken. We gaan dat niet integraal toepassen in de verordening, maar communicatief kunnen we ons daar van alles bij voorstellen. We gaan die motie ook in die zin opvatten en verder uitwerken. Ik weet in ieder geval dat men hier op Rozenburg veel voor voelt en men ook op die manier al spreekt over de nieuwe dorpsraad. Wij zullen u hierover terug rapporteren. Dan motie 27, excuus voorzitter, ik ga dus even terug. De motie gaat over de-escalatie. De raad verzoekt het college een escalatieprocedure voor conflicten binnen de wijkraad in de verordening op te nemen. Daarvan zeg ik dat die al bestaat. Die is al opgenomen. Er is ook een klachtenprocedure, er is een integriteitsprotocol. Ik wil deze motie wel ontraden vanwege de tweede bullet, een escalatieprocedure voor conflicten tussen de wijkraad en de wijkvoorzitter of de wijkcoördinator in de verordening op te nemen. Het is heel onlogisch om een gekozen bestuurscommissie in verhouding te zetten tot een ambtenaar en dat is de wijkcoördinator. Om die reden zou ik dus deze motie willen ontraden, dus om puur principiële redenen. Wel verwijs ik naar het feit dat wij al een mogelijkheid hebben voor een escalatieprocedure en ook een interne klachtenprocedure. Die bestaat nu ook al, die is ook in de verordening opgenomen, en uiteraard is er ook een integriteitsprotocol. Tot slot voorzitter, zal ik nog ingaan op het amendement 'Verhoging vergoeding voor de wijkraad' naar € 310,00 per vergadering. Wat zal ik daarover zeggen? Wij hebben een dergelijk amendement ook al gehad bij het raadsbesluit. Dat is toen verworpen. Wij hebben toen gezegd dat wij het bedrag van € 250,00 per vergadering goed vinden. Dat paste toen ook binnen het budget. Ik zou eigenlijk hetzelfde betogen als wij voor de zomer hebben gedaan

bij het raadsbesluit. Het kan, maar we hebben dan echter nog maar beperkte middelen, zou ik eigenlijk willen zeggen. Dan is er nog één motie en dat is 'Betrekt de toekomst in de Wijk'. Dat is een sympathieke motie voorzitter, ook van NIDA. Het gaat over het betrekken van kinderen bij het bestaan van wijkraden, om kinderen te betrekken bij het implementatieplan, bij het anders werken in de wijk, en ook om scholen mee te nemen. We gaan kijken wat we daarmee kunnen doen. We vinden het een sympathieke motie voorzitter. Ik ga denk ik het woord overdragen aan collega Van Gils, niet nadat ik nog twee kleine vragen heb beantwoord, één vraag van mevrouw Van Wifferen. Haar zou ik echt willen verwijzen naar hoe wij omgaan met toezeggingen aan de raad, naar artikel 26 van de verordening, daarvan de laatste bullet. Aan de heer Vonk van de ChristenUnie-SGP zou ik willen zeggen dat wij op zoek blijven naar mogelijkheden voor mensen die actief zouden willen worden in de wijkraad en een uitkering hebben, om zoveel mogelijk profijt te hebben, laat ik het maar zo zeggen, van de vergoeding die hun wordt toegekend. Tot op heden blijkt dat landelijke regels gewoon buitengewoon ingewikkeld.

De **VOORZITTER**. Mijnheer Cicek.

De heer **CICEK** (sp). Voorzitter, dank u wel. Voorzitter, wij hadden ook nog drie amendementen ingediend waarop ik nog geen reactie van de wethouder heb gehoord. Volgens mij heb ik ook niet meegekregen dat het is doorgeschoven naar wethouder Van Gils.

Mevrouw **VERMEIJ** (pvda) (wethouder). Het amendement 'Stedelijke opgaven landen altijd in de wijken'. Wij zijn geen voorstander om die te schrappen, dat kan de heer Van Gils ook wel zeggen. Deze motie willen wij ontraden. En waarom? De wijkraad gaat niet over een tweede oeververbinding. De wijkraad gaat wel over het gesprek daarover en wat dat betekent voor een bepaalde wijk, ook in relatie tot andere opgaven zoals mobiliteit, bouwen van huizen, groen en leefomgeving. Dus die stedelijke opgaven zijn wel degelijk van belang. Die liggen echt op het niveau van raad, besluitvorming, college van B&W en soms ook wel nationaal. We zijn er geen voorstander van om die hele paragraaf te schrappen. 'De wijkmanager aan Zet' zal collega Van Gils doen. Dan kijk ik nog even of ik een ander amendement vergeten ben en anders kom ik daar even in tweede termijn op terug voorzitter. Dan ga ik voor het gemak nu eerst naar de heer Van Gils.

De **VOORZITTER**. De heer Cicek. U wacht even?

De heer **CICEK** (sp). Voorzitter, ik wilde nog één vraag stellen. Sorry, ik wilde nog één aanvullende vraag stellen aan de wethouder, omdat zij heel stellig aangeeft dat het idee is dat de wijkraden wel ruimte krijgen en inspraak kunnen leveren, maar dat zij op geen enkele manier vermogen en toegang hebben om eventueel gemeentelijk beleid te overrulen. Dat zou op zich de wisselwerking wel beter bevorderen. Dat zou de gemeentelijke organisatie ook beter op scherp kunnen stellen waar nodig. Dank u wel voorzitter.

De **VOORZITTER**. Wethouder.

Mevrouw **VERMEIJ** (pvda) (wethouder). Wat een mooie vraag voorzitter. Ik denk heel eerlijk gezegd dat bewoners altijd een mogelijkheid hebben om gemeentelijk beleid te overrulen. Dat kunnen zij op verschillende wijzen doen. Als het gaat om grote stedelijke opgaven zie je overigens dat daar ook participatietrajecten in de Omgevingswet verankerd zijn. Ik denk overigens ook dat als een hele wijk in opstand komt, we als gemeente iets niet goed doen. Volgens mij zijn er dan ongelofelijk veel mogelijkheden om dat te laten zien en te escaleren.

We hebben gezegd dat we een lijst gaan maken met stedelijke opgaven. Daaromheen vindt nog steeds het debat in de wijk plaats. Daar ben ik het volledig mee eens. Daar mag alles gezegd worden. Maar we kunnen onmogelijk – sommige opgaven zijn nu eenmaal wijkoverstijgend en van groter belang, al dan niet van nationaal belang. Die bevoegdheid ligt nu eenmaal niet op dat niveau. Het gesprek erover zeker wel, zeker wel.

De **VOORZITTER**. Dan ga ik naar wethouder Van Gils. Ja, de heer Cicek.

De heer **CICEK** (sp). Ja voorzitter, nog één vraag. De wethouder geeft in haar beantwoording aan dat er verschillende voorbeelden zijn en dat er ook gevallen zijn van bewoners of groepen bewoners die in opstand komen en gemeentelijk beleid kunnen overrulen. Heeft u daar ook een aantal voorbeelden van, zodat ik weet in welke kaders of mogelijkheden wij moeten denken?

De **VOORZITTER**. Wethouder Vermeij.

Mevrouw **VERMEIJ** (pvda) (wethouder). Dan moet ik even graven wat ik nu ook recent in al mijn wijkbezoeken en werkbezoeken heb meegemaakt. Maar laat ik het anders formuleren. Ik was vorige week nog in Groot-IJsselmonde. Daar is de gemeentelijke organisatie buitengewoon serieus zonder ontwerp een wijk in gestapt en heeft met bewoners gesproken over waterberging. Daar komt een ander ontwerp uit voort dan ooit bedacht zou zijn op welke tekentafel dan ook in Rotterdam. In mijn ogen zijn dat succesvolle voorbeelden waarbij het gesprek met mensen, het belang van mensen als het gaat over hun eigen woon- en leefomgeving de boventoon voert en waarvan de uitkomst dus beter is dan wanneer wij met z'n allen met een plan op papier de wijk in waren gelopen. Ik zie dus wel degelijk goede voorbeelden.

De **VOORZITTER**. Wethouder Van Gils, kunt u helpen aan het printje?

De heer **VAN GILS** (d66) (wethouder). Ben ik te horen?

De **VOORZITTER**. Zeker.

De heer **VAN GILS** (d66) (wethouder). Dank u wel. Heel kort, want we hebben een heel leuke, levendige en uitvoerige discussie gehad in de commissie. Ik beperk mij tot het bespreken en adviseren omtrent zeven moties en drie amendementen. De eerste is motie 3. Dat gaat erover of de planning van Stadsbeheer ook beschikbaar is voor de wijkraad. Die kunnen we omarmen, het antwoord is ja. Daarbij aangetekend dat dat niet gaat over elk bankje, maar de meerjarige planningen van grote ingrepen op riool, groen en herinrichting zijn beschikbaar. Motie 4, 'De wijkraad is aan zet', moeten we ontraden, want dat suggereert weer niet dat de wijkmanager moet zorgen dat die met die wijkraad samenwerkt, maar dat hij eisen moet inwilligen. Dat veronderstelt een gezagsverhouding die er ongeveer gaat ontstaan naar de wijkmanager. Die motie ontraadt het college dus. Motie 11 ziet erop toe dat er geen stoelendans ontstaat met de wijkmanagers. Die willen we ontraden. Niet omdat we het oneens zijn met de intentie, maar we moeten ook constateren dat als we 39 wijkraden hebben en een andere indeling maken, dan willen we niet dat iedereen blijft zitten waar hij zit. Dat betekent namelijk dat op sommige terreinen ergens een compleet nieuwe crew moet gaan komen omdat die er nog niet is, en op andere plekken een heel ervaren crew blijft zitten. Het zal geen stoelendans zijn dat iedereen moet solliciteren naar zijn plek. We zullen kijken naar ervaring en kwaliteit. De intentie die erachter zit lijkt ons dus prima, maar niet het uitgangspunt zoveel als mogelijk te behouden voor de wijken waarop ze zijn. Er is ook

voorzien dat wijkmanagers maximaal acht jaar in een wijk zitten. Dat betekent dat je ook daar een soort mobiliteit of loopbaanplanning voor moet maken. Motie 12 ziet toe op artikel 19.1. Zorg dat die mooie definitie inspirerend is voor iedereen die erbij betrokken is en straks ook in die wijkhub zichtbaar is, dat iedereen zich ook realiseert wat er van hen verwacht wordt, die omarmen we. Wat de vorm betreft, er komt ook een interne campagne, ook een externe campagne over het hele Wijk aan Zet. Daar zullen we deze een plek geven. Die is wat het college betreft dus uitstekend uitvoerbaar, dus we geven een positief advies. Dan motie 17, als ik het goed zie, 'Wijkraden in positie'. Die willen we dan wel graag omarmen. Die is dus iets minder vergaand dan motie 4, die over eisen gaat. Dat veronderstelt dat de wijkraad bepaalt en de wijkmanager uitvoert. Dit gaat over normale verhoudingen die we hebben in onze stad. Dat wil zeggen redelijke wensen worden ingewilligd en comply or explain, leg uit als dat om wat voor reden dan ook niet het geval is, waarom dat niet kan of andere afwegingen de doorslag geven. Met die motie kunnen we dus prima uit de voeten. Motie 18, 'Implementatie goed geborgd'. We zijn nog druk bezig met de wijkhubs en we weten nog niet geheel en al hoe dat gaat functioneren. Daar willen we ook bewust variëteit in houden omdat het ook per wijk of per dorp kan verschillen. Daarom lijkt het ons een uitstekend initiatief om dat te doen, dus die omarmen we daarmee graag. Motie 25, 'Transparante budgetten', die ook in de commissie is besproken, omarmen we ook. We kijken nog of dat halfjaarlijks is of dat het in de P&C-cyclus met een vier- en achtt maanden en bij de jaarrekening zal gaan gebeuren. De kanttekening is dus dat het misschien geen twee maar misschien drie keer per jaar is, maar dat lijkt me voor de indieners geen bezwaar. Dan resteren er drie amendementen. De eerste is net al aan de orde gekomen, 'Stedelijke opgaven'. In aansluiting op wat collega Vermeij zei, willen we juist duidelijkheid scheppen waar de wijkraad een volle rol in kan spelen en waar ook niet. Dat is juist om te voorkomen wat toch ook wel in het bestaande en ook vroeger in het deelgemeentelijk model nog weleens misging, dat de verwachtingen hoog waren over waar men allemaal over kon meepraten en kon besluiten en men uiteindelijk het gevoel had dat dat toch minder het geval is. Daarom zeggen we dat we daarover helder willen zijn. Collega Vermeij heeft al duidelijk gemaakt dat als er grote opgaven spelen, vaak zijn het verkeerskundige of heel grote ruimtelijke ontwikkelingsopgaven, dan zijn dat afwegingen die uw raad op stedelijk niveau maakt. De impact die dat heeft op wijken en buurten en hoe dat aangeland wordt, dat is wel een onderwerp waar het om gaat. Dat stelt ook hoge eisen aan hoe wij daarmee omgaan. Wij vragen dus niet aan een wijkraad: wat vindt u van de nieuwe dienstregeling van de RET? Maar als er wijzigingen in de dienstregeling zouden zijn, bijvoorbeeld dat de bus ineens niet meer rijdt of andere routes gaat rijden en dat daarmee sommige scholen of instellingen geraakt worden, dan is dat wel iets waarover in de wijkraad gesproken gaat worden. U moet het dus zo zien dat we daarover duidelijkheid willen verschaffen. Dat wil niet zeggen dat ze er nooit over mogen praten, maar het is ook niet zo dat bijvoorbeeld zeven bewoners, want zoveel woonadressen hebben we op de Coolsingel, bepalen hoe de Coolsingel eruit gaat zien. Volgens mij zijn we het daar snel met elkaar over eens. Dan ten slotte amendement J en amendement K. Amendement J zou het college willen ontraden, want feitelijk gaat dat over het soort interne vastlegging van een mandaat en een soort interne bevoegdhedenstructuur, waarin een wijkmanager zaken kan agenderen in de clusters. Het hele model is er nu net op gericht dat niet de clusters dominant zijn en bepalen, maar dat juist ook de initiatieven en de wijkakkoorden aan de voorkant zitten. Hij heeft dat dus, maar dat moeten we niet nog een keer gaan vastleggen, want dat leidt tot een soort bureaucratie waarop mensen zich gaan beroepen en met elkaar gaan procederen. Team Rotterdam betekent ook één organisatie, één Rotterdam, één gezicht naar buiten, dus dat wordt opgelost. Daar is ook gewoon een concerndirectie voor als dat spanningen geeft of onvoldoende voortvarend gebeurt, dus om die reden, ook wat formeel van aard, willen we

dat niet doen. Hetzelfde geldt voor amendement K, waarin staat: de wijkmanager ondersteunt de wijkraad.

De **VOORZITTER**. Ik hoor bij een tweetal microfoons veel geluid binnenkomen, bij wethouder Vermeij of bij de heer Cicek. Of u zorgt ervoor dat de mensen uit uw omgeving verdwijnen. Het was bij wethouder Vermeij, zo te horen. Oké, mevrouw Vermeij, graag de microfoon dichthouden als er mensen in de buurt zijn. Wethouder, de heer Cicek heeft een vraag.

De heer **CICEK** (sp). Voorzitter ben ik verstaanbaar?

De **VOORZITTER**. Zeker.

De heer **CICEK** (sp). Ik wilde nog een vraag stellen aan de wethouder. Wat vaak het probleem is, is dat er bepaald beleid wordt uitgedacht en dat het ook in de wijkakkoorden wordt vertaald. Dat is belangrijk. Alleen zijn die wijkraden wel de mensen die aan de eerste linie staan, dus die weten welk beleid wordt uitgerold en wat het effect daarvan is, of er eventueel moet worden bijgestuurd of er eventueel een andere richting op gegaan moet worden. Zij zijn degenen die het beleid dat we stadsbreed uitrollen, die in de wijkakkoorden zitten, dat ook ten uitvoer brengen, pragmatisch. Daarmee zijn ze ook de eersten die op mogelijke problemen stuiten. Juist wanneer je ze wat meer mandaat zou kunnen geven, zouden ze die problemen op tijd kunnen tackelen in plaats dat ze bijvoorbeeld vastzitten aan een ingekochte welzijnspartner die nog drie jaar moet gaan organiseren. Dan geef je ze wat meer ruimte om input te leveren en overwegingen en alles wat zij meegeven aan ons. Juist wanneer er zulke gesprekken ontstaan en er meer dynamiek en mandaat ontstaat, kunnen wij eventueel sneller handelen wanneer de situatie dat vereist. Ziet de wethouder dat niet zo?

De **VOORZITTER**. Wethouder.

De heer **VAN GILS** (d66) (wethouder). Ik kan een heel eind met u meegaan als we zeggen dat we niet beginnen met eerst per onderdeel en per portefeuille beleid te maken. Dan hebben we het allemaal uitgedacht en gaan we naar de wijken toe en volgt participatie om nog een keer uit te leggen waarom we er allemaal al goed over nagedacht hebben. Daar hebben we in de commissie uitgebreid over gesproken. Het betekent dus met name bij wijkakkoorden dat je begint in de wijk, dat je daar de praktische dingen en de suggesties en goede ideeën ophaalt en ook de grote bezwaren die er zouden zijn, vroegtijdig kent. Iets anders is dat je zegt, dat in de besluitvorming die dan verdergaat, wijkraden daarin dan nog zeggenschap kunnen hebben. Want dat is dan toch uiteindelijk een traject waar dat niet zo het geval zal zijn, als het bijvoorbeeld gaat over snelwegen aanleggen of grote oeververbindingen of soms over een plek waar een voorziening moet komen. Dan kun je wel zeggen: dat die er komt stellen we stedelijk vast, maar waar die precies komt en hoe die landt in de wijk en hoe een regime eromheen plaatsvindt, daar kunnen we het wel over hebben. Maar we willen er geen misverstand over laten bestaan dat een wijkraad eigenlijk kan zeggen: op alle terreinen kunnen wij nog beslissen of bij wijze van spreken de Hoekse Lijn wel naar het strand doorgetrokken moet worden. Daar gaat Hoek van Holland niet over. Daar gaat uw raad over en daar hebben we andere besluiten over genomen. Om daarin duidelijkheid te verschaffen doen we dit. Dat neemt niet weg dat in een vroeg stadium daar waar de wijk of het dorp geraakt wordt, daar wel over gesproken kan worden.

De **VOORZITTER**. Mijnheer Cicek, u zit in een omgeving waar mensen praten.

De heer **CICEK** (sp). Voorzitter, de wethouder haalt in zijn beantwoording allemaal gebiedsoverstijgende voorbeelden aan. Maar er zijn ook heel veel voorbeelden die juist alleen specifiek voor een bepaalde wijk gelden en ook daar krijgen zij dan dat mandaat niet, juist omdat we gebiedsoverstijgende projecten niet willen dwarsbomen.

De heer **VAN GILS** (d66) (wethouder). Voorzitter, als ik mag, dan wordt het vrees ik semantisch. Dit gaat vooral over stedelijke opgaven. Als we bijvoorbeeld de gladheidsbestrijding in de stad nemen. Dat we dat stedelijk contracteren en organiseren, lijkt iedereen heel logisch. Niettemin kan het zo zijn dat je zegt: maar rond een verzorgingshuis of een andere bijzondere instelling moeten we even bijzondere aandacht geven. Vertrouw nu op de kracht van de organisatie en van de wijkraden en van ons allen dat we dat gaan oplossen. Als het gaat om een stedelijke opgave die alleen maar op één wijk betrekking heeft, dan is het nogal logisch dat die wijkraad daar een nauwe betrokkenheid heeft, zowel in de planvoering als bij de implementatie. Misschien moeten we daar dan over doorpraten, maar wat we niet willen is zeggen: u gaat eigenlijk over alles. Want voor je het weet krijg je dan ook weer verwachtingen, brieven, schrijverij, die dan vervolgens teleurstelling oproepen.

De **VOORZITTER**. Mijnheer Cicek, ik was eigenlijk van plan om de beraadslagingen...

De heer **CICEK** (sp). Voorzitter, de wethouder van D66 die voor totale democratie is. Dank u voorzitter.

De **VOORZITTER**. Goed, ik check of er nog vragen niet beantwoord zijn en of er wellicht behoefte is aan een korte tweede termijn. Ik kijk even in de chat of er behoefte is aan een korte tweede termijn, of dat er nog een vraag niet beantwoord is. Ik zie niets, maar ik zie wel een aarzelende wethouder Vermeij. Was u nog iets vergeten wethouder?

Mevrouw **VERMEIJ** (pvda) (wethouder). Jazeker. Ik ben iets vergeten. Ik had gezegd dat ik er of aan het eind van mijn periode op zou terugkomen of dat wethouder Van Gils er op terug zou komen. Het gaat over motie 3, 'De planning van Stadsbeheer voor de wijkraad'.

De **VOORZITTER**. Gaat uw gang.

Mevrouw **VERMEIJ** (pvda) (wethouder). Als ik daar nog iets over mag zeggen; wij zouden deze motie kunnen omarmen met de volgende uitleg. Het gaat erom dat zo'n planning van Stadsbeheer ongelooflijk belangrijk is voor wat er ook in zo'n wijk gebeurt en ook vaak een mogelijkheid biedt om dingen te doen met bewonersinitiatieven. Vaak is de vervanging van een riolering ook een mogelijkheid om andere zaken in de wijk op te knappen. Het moet niet zo zijn dat het een enorme hoeveelheid extra werk kost, maar dat we bij het maken van wijkplannen en grote planningen van wanneer Stadsbeheer wat doet, de wijkraad daarbij kunnen betrekken, dat zou een heel goed idee zijn. Ik begrijp dat wethouder Van Gils hierover ook al het een en ander heeft gezegd.

De **VOORZITTER**. Mijnheer Lammering heeft nog een ordepunt.

De heer **LAMMERING** (pvda). Dank u voorzitter, even een vraagje voor we het agendapunt sluiten. Gaan we de toezeggingen nog doornemen? Want ik dacht dat ik wethouder Vermeij een toezegging hoorde doen met betrekking tot de motie 'Breder vertegenwoordigen' die wij wilden indienen. Als die toezegging is gedaan, trekken wij die motie terug, want dat is wat ons betreft dan wel voldoende.

De **VOORZITTER**. Ik was niet van plan om alle toezeggingen na te lopen, maar ik neem aan dat u gewoon meeluistert en aantekeningen maakt en de rest staat in het verslag van deze vergadering. Maar u heeft natuurlijk altijd het recht ten aanzien van het wel of niet handhaven van een motie nog even een checkvraag te stellen. Wethouder Vermeij.

Mevrouw **VERMEIJ** (pvda) (wethouder). Dat klopt. De toezegging was dat wij onderzoek zouden gaan doen, zonder dat het ons heel veel extra toetsingswerk gaat kosten, of er een mogelijkheid bestaat om bij wijze van spreken met één toestemmingsformulier alsnog twee namen achter een kandidaat te krijgen. Dan gaat het om tussen haakjes twee partijenamen. Dat gaan wij doen en wij komen erop terug of dat mogelijk is.

De **VOORZITTER**. Trekt u die motie in, mijnheer Lammering?

De heer **LAMMERING** (pvda). Goed voorzitter, dan trekken wij de motie in.

De **VOORZITTER**. Welk nummer is dat, weet u dat toevallig?

De heer **LAMMERING** (pvda). Nee, dat weet ik niet uit mijn hoofd. Sorry voorzitter.

De **VOORZITTER**. Dan zoeken we het hier uit. Mevrouw Duijm-Wickerhoff.

Mevrouw **DUIJM-WICKERHOFF** (lr). Ja goedendag, 'De wijkraad is aan zet' zou als het goed is ook doorgegeven worden aan de heer Van Gils. Ik heb daar nog geen antwoord op gekregen.

De **VOORZITTER**. Wethouder Van Gils.

De heer **VAN GILS** (d66) (wethouder). Bij mijn weten heb ik die beantwoord met een helder ontraden, omdat het uitgaat van eisen en daarmee een soort gezagsrelatie veronderstelt. Ik heb dat gedaan met wel het omarmen van motie 17, 'Wijkraden in positie', omdat daar duidelijk staat dat er wensen ingebracht kunnen worden en dat daarmee omgegaan wordt. Dank u wel voorzitter.

Mevrouw **DUIJM-WICKERHOFF** (lr). Dank u wel.

De **VOORZITTER**. Dank u wel. Dan zijn alle moties van een advies voorzien. De motie van de PvdA die ingetrokken wordt betreft motie 24, 'Breder vertegenwoordigen'. Deze motie wordt ingetrokken en maakt niet langer deel uit van de beraadslagingen. Dan hebben we voldoende aandacht besteed aan deze digitale vergadering. Die ga ik besluiten en over een kwartier, om 16.05 uur, open ik straks weer de fysieke vergadering. Dan verzoek ik de raadsleden weer terug te zijn in deze raadzaal. Deze vergadering wordt afgesloten. Dank voor uw deelname.

Notulen raadsvergadering

Notulen van de raadsvergadering van 14 oktober 2021

Notulen van de raadsvergadering van 14 oktober 2021 (middagzitting)

Voor de agenda wordt verwezen naar volgnummer 13

Voorzitter: de heer ing. A. Aboutaleb

Voor de presentielijst wordt verwezen naar de ochtendzitting van deze vergadering.

Namens het college zijn tegenwoordig de heer A. Bonte, de heer A.H.P. van Gils, de heer S.A. Kurvers

Griffier: mevrouw I.C.M. Broeders

Heropening

14. Voorstel tot vaststelling van de nota van uitgangspunten ten behoeve van de ontwikkeling van het project RISE

De **VOORZITTER**. Ik heropen de vergadering. Aan de orde is het voorstel tot vaststelling van de nota van uitgangspunten ten behoeve van de ontwikkeling van het project RISE. Als eerste geef ik het woord aan de heer Van Putten.

De heer **VAN PUTTEN** (lr). Dank u wel voorzitter. In tijden van grote woningnood is het toevoegen van bijna 1100 woningen aan de stad, waarvan de helft in het betaalbare segment, onwijs belangrijk. Leefbaar Rotterdam is dan ook blij dat dit bij het project RISE kan gaan gebeuren. Natuurlijk is het bij dit project zeer ingrijpend dat 226 huishoudens moeten gaan verhuizen. Deze bewoners kunnen kiezen voor een nieuwbouwwoning in een nieuwe toren op dezelfde plek of voor een woning ergens anders met urgentie, maar verhuizen naar een nieuwe woning is niet altijd even gemakkelijk. Havensteder heeft dan ook mooie beloftes gedaan en in de commissie gezegd dat ze de belangen van de zittende huurders goed gaan bedienen. Havensteder heeft gezegd dat ze de bewoners willen oppakken en pas weer willen loslaten als ze veilig geland zijn met onder andere dezelfde huurprijs, maatwerk per bewoner, helpen bij het in- en uitruimen van hun boekenkast, hulp bij het invullen van formulieren en ga zo maar door. Er zijn nu twee sociaal begeleiders in het gebouw en dat kan desnoods opgeschaald worden. We moeten er streng op toezien dat deze beloftes worden nageleefd en Leefbaar Rotterdam zal er bovenop gaan zitten dat dit ook gaat gebeuren. Daarnaast vinden wij het belangrijk dat starters, doorstromers en mensen met een vitaal beroep zoals agenten, leraren en verplegers een huis in Rotterdam kunnen kopen, bij dit project moet hier absoluut ook ruimte voor komen. Daarom dienen wij een motie in die het college oproept om bij de komende afspraken te streven naar het bouwen van 130 middeldure koopwoningen met een zelfbewoningsplicht en een antispeculatiebeding voor een periode van vijf jaar. Wij dienen samen met de VVD en D66 daarvoor dan ook een motie in, Een betaalbaar huis kopen in het hartje centrum. Dank u voorzitter.

De **VOORZITTER**. De heer Van Putten heeft de volgende motie ingediend.

Motie 1. Betaalbaar een huis kopen in hartje centrum

"De gemeenteraad van Rotterdam, in vergadering bijeen op 14 oktober 2021 ter bespreking van RISE;

constaterende dat:

- met RISE ongeveer 1300 woningen worden gerealiseerd in diverse prijsklassen, van sociale huur tot dure koop;
- het uitgangspunt is dat tenminste 50% van de woningen is gekwalificeerd als betaalbaar, zodat deze bereikbaar zijn voor het middensegment;

overwegende dat:

- er in Rotterdam een groot tekort is aan koopwoningen in het middensegment (woningen met het prijspeil van de NHG-grens, nu is dat tot maximaal € 325.000,00);
- starters en doorstromers, waaronder mensen met vitale beroepen zoals agenten, verplegers en ga zo maar door, weer de mogelijkheid moeten krijgen om een betaalbare woning te kunnen kopen in Rotterdam;

verzoekt het college

- bij de afspraken over de verdeling van koop- en huurwoningen bij RISE te streven om van de 1300 woningen 10% middeldure koopwoningen te realiseren met een zelfbewoningsplicht en antispeculatiebeding van vijf jaar;
- wanneer na enige tijd deze woningen niet verkocht worden, ze alsnog aan te bieden zonder zelfbewoningsplicht;

en gaat over tot de orde van de dag."

w.g. J.W. van Putten, J.A. Faber en R.C.J. de Roon

De motie is voldoende ondersteund en maakt deel uit van de beraadslagingen.

De **VOORZITTER**. Mijnheer Cicek.

De heer **CICEK** (sp). Ja dank u wel voorzitter. Voorzitter, een vraag aan Leefbaar Rotterdam. U haalt in uw betoog aan dat het belangrijk is dat we bovenop dat participatieproces zitten en dat we, indien de keuze valt op sloop, goed volgen dat Havensteder deze mensen op de juiste manier begeleidt naar een eventueel alternatieve andere woning. Ik wil graag een reflectie van Leefbaar Rotterdam op de manier en de timing van dat participatieproces. Vindt Leefbaar Rotterdam niet dat tijdens het maken van de keuze ook moet worden voorgelegd dat niet slopen eventueel ook een optie is en dat de bewoners aan de voorkant op de juiste manier moeten worden benaderd en niet alleen achteraf voor voldongen feiten worden gesteld.

De **VOORZITTER**. De heer Van Putten.

De heer **VAN PUTTEN** (lr). Kijk, ik kan hier niet voor Havensteder gaan spreken, maar Havensteder is degene die dat pand in zijn bezit heeft. Zij zijn sinds september 2019 met de bewoners in gesprek, dus dat is nu bijna twee jaar. 200 mensen daarvan hebben een een-

op-eengesprek gehad en 26 mensen hebben eigenlijk de deur daarvoor gesloten gehouden. Havensteder wil al die mensen maatwerk aanbieden, zodat ze ervoor kunnen kiezen om naar de nieuwbouwflat aan de Coolsingel te gaan of naar een vergelijkbare woning op een andere locatie, maar tegen dezelfde huur, dezelfde condities.

De **VOORZITTER**. De heer Cicek.

De heer **CICEK** (sp). Ja nogmaals voorzitter, mijn vraag blijft staan. Op het moment dat de bewoners voor een keuze worden gesteld, is de keuze niet slopen ook een optie en moet die keuze ook onderdeel van het participatieproces zijn, zodat wij ook op het moment dat wij een keuze maken, de bewoners upgraden naar een gelijkwaardige partner en ook de mening van de bewoners en de inspraak van de bewoners op een goede manier inrichten. Dat is in dit proces niet gebeurd en dat is in de Tweebosbuurt ook niet gebeurd. U maakt nu het punt dat u het belangrijk vindt dat het participatieproces goed wordt ingevuld en dan zou ik graag willen weten wat u vindt van het feit dat de optie niet slopen nooit aan de bewoners is gepresenteerd en dat ze zich daarmee eigenlijk alleen maar moeten schikken en aanpassen, ze weg moeten als de sloop beklonken is en ze eigenlijk totaal geen inspraak kunnen leveren over het feit dat zij daar eventueel helemaal niet weg willen.

De **VOORZITTER**. De heer Van Putten. Mijnheer Cicek, u kunt vanwege de zendtijd ook kiezen voor korte vragen, ik probeer met u mee te denken. De heer Van Putten.

De heer **VAN PUTTEN** (lr). Ja ik heb net al antwoord op de vraag van mijnheer Cicek gegeven en ik hoop dat u goed kunt luisteren en dat u hebt gehoord wat ik heb gezegd.

De **VOORZITTER**. De heer Cicek.

De heer **CICEK** (sp). Ja sorry hoor, maar ik heb geen antwoord op mijn vraag gehoord. Mijn vraag was dus: op het moment dat je bewoners benadert, leg je ze de optie niet slopen ook voor en dat is in dit proces niet gebeurd. Wat vindt Leefbaar Rotterdam daarvan? Anders is die bewonersparticipatie een wassen neus, dan worden bewoners voor voldongen feiten gesteld en moeten zij zich maar schikken en accepteren dat ze weg moeten.

De **VOORZITTER**. De heer Van Putten blijft zitten. De heer Achbar.

De heer **ACHBAR** (denk). Ja voorzitter dank u wel. Ik hoorde Leefbaar Rotterdam pleiten voor betaalbare woningen en ze komen dus ook met een motie. Ik vraag me alleen af wat zij verstaan onder 'betaalbaar segment' en als ze het dan ook hebben over de doelgroep, in dit geval heel specifiek onze politieagenten, onderwijzers en verplegers, wat denkt u dat een huis daar dan gemiddeld mag kosten, geeft u dat de wethouder dan ook mee?

De **VOORZITTER**. De heer Van Putten.

De heer **VAN PUTTEN** (lr). Betaalbare woningen maken 50% van het totaal uit. Daar zit 20% sociaal in, dat is sowieso betaalbaar en de andere 30% bestaat uit middeldure huurwoningen en misschien ook 10% middeldure koopwoningen. Die middeldure koopwoningen zijn tot € 325.000,00 en de middeldure huur is tussen de € 752,00 en € 1060,00 per maand. Dat is nog te doen voor mensen met de beroepen die ik net noemde.

De **VOORZITTER**. De heer Achbar.

De heer **ACHBAR** (denk). Nou ja voorzitter, dat is nou precies het probleem. Als we uitgaan van een gemiddeld salaris van een politieagent, een onderwijzer en een verpleger dan ontstaat hier echt een misrekening want als we uitgaan van gemiddeld € 40.000,00 voor een politieagent, een onderwijzer en een verpleger, dat zijn de bedragen die ze verdienen, dan is het natuurlijk een utopie om te denken dat zij straks in aanmerking komen voor woningen boven de € 325.000,00, tot € 325.000,00. Nou ja goed, we weten ook allemaal dat als je op dit moment € 40.000,00 verdient, de helft van Nederland, je geen enkel huis onder de € 185.000,00 vindt want dat is wat een verpleger, een onderwijzer of een politieagent met een inkomen van € 40.000,00 zou kunnen betalen. Ik probeer even te zoeken naar hoe een volkspartij als Leefbaar Rotterdam opkomt voor de politieagent, de onderwijzer en de verpleger en zegt 'wij stemmen voor de sloop van RISE en hopelijk komen daar straks 1100 appartementen'.

De **VOORZITTER**. De heer Van Putten.

De heer **VAN PUTTEN** (lr). Mensen kunnen straks kiezen, willen ze daar een huis kopen of een huis huren. Ze mogen daar een middeldure huurwoning huren als ze het geld ervoor hebben of ze kunnen misschien geld lenen of, hoe zeg je dat, van hun ouders lenen en dan kunnen ze misschien zelfs een koopwoning kopen. Je moet altijd denken in mogelijkheden en niet in problemen.

De **VOORZITTER**. De heer Cicek.

De heer **CICEK** (sp). Ja voorzitter, een andere vraag dan. We weten dat nu de verwachting is dat de sociale woningen die worden gesloopt terugkomen en in uw motie stelt u voor dat 10% middelduur wordt. Betekent dit dan dat 80% van alle appartementen in het RISE-complex straks voor het duurdere segment is en staat Leefbaar Rotterdam daar dan ook achter? Omdat u in uw motie alleen maar met 10% middelduur komt en niet meer.

De **VOORZITTER**. De heer Van Putten.

De heer **VAN PUTTEN** (lr). Ik heb net uitgelegd welke percentages er zijn. Er is ook 30% middeldure huur, dat is ook nog betaalbaar in de huidige tijd en dat wil zeggen dat de helft van het hele complex betaalbaar is.

De **VOORZITTER**. Mijnheer Meeuwissen.

De heer **MEEUWISSEN** (pvv). Voorzitter, voorafgaand aan mijn betoog, goed dat ik na de heer Van Putten spreek. Mijn collega van DENK haalde het al aan, Leefbaar Rotterdam een volkspartij, wat is hier eigenlijk nog volkspartij aan Leefbaar Rotterdam? Het is echt het Leefbaar Rotterdam van Pim Fortuyn niet meer en volgens mij kan Leefbaar Rotterdam net zo goed vertrekken want het is gewoon een kopie van de VVD aan het worden. Voorzitter, ik wil in herinnering brengen dat de heer Van Putten in de raadscommissie waarin we dit bespraken heel neerbuigend en kil sprak over die beperkte groep mensen die in sociale huurwoningen wonen. Ik vind het zo neerbuigend en zo ongelooflijk naar, zo spreek je niet over mensen. Je ziet ook weer dat Leefbaar Rotterdam weer een motie met het CDA en de VVD doet, echt te triest voor woorden. Goed voorzitter, nu mijn betoog. Nota van uitgangspunten RISE Pompenburg. Voor de PVV is de sloop van de 226 kwalitatief goede woningen in appartementengebouw Pompenburg het breekpunt om tegen deze nota van uitgangspunten te stemmen. Het is prima om hoge torens te bouwen, maar het monumentale Pompenburg laat je staan. De meeste bewoners van Pompenburg gaan er qua

woonoppervlakte en bezonning flink op achteruit en daarbij komt nog dat ze zeker tien jaar in de bouwoverlast zitten. Sommigen van hen moeten eerst verhuizen naar de Cooltoren om vervolgens na vier jaar terug te verhuizen naar RISE waar ze nog zeker vier jaar in bouwoverlast zitten. Toch leuk om te zien dat het GroenLinks helemaal geen klap interesseert, die zitten hier gewoon wat op hun smartphone, ik begrijp eigenlijk niet meer waarom ze nog links zitten want volgens mij komen ze helemaal niet meer op voor de zwakkeren in onze samenleving. Goed, we hebben vorige week de insprekers in de commissie gehoord, twintig zeer bezorgde bewoners die hun huis niet uit willen en welgeteld één voorstander van dit project, een directeur van Havensteder. Voorzitter, wederom wordt de gewone Rotterdammer het slachtoffer van de plannen van dit college. Volgens mij het slachtoffer van de projectontwikkelingsmaffia waar Leefbaar Rotterdam dus ook gewoon vrolijk mee heult. Ditmaal zijn er 226 gezinnen in gebouw Pompenburg die de speelbal worden van projectontwikkelaars.

De **VOORZITTER**. Mijnheer Meeuwissen, ik ga u toch in de rede vallen. Het is nogal een beschuldiging die u daar uit, maffia waarmee een politieke partij heult. Ik snap wellicht de retoriek die u wilt bezigen, maar het is nogal een vrij stevige beschuldiging en ik hoop dat u zich daar bewust van bent.

De heer **MEEUWISSEN** (pvv). Ik zie hier een duim van mijn collega van de SP. Het is niet niks wat er in Pompenburg hier vlak naast het stadhuis gebeurt voorzitter. Goed voorzitter, ditmaal worden 226 gezinnen in gebouw Pompenburg de speelbal van projectontwikkelaars, woningbouwcorporaties en een wethouder met vooral oog voor het grote geld en dat allemaal tijdens een wooncrisis die zijn weerga niet kent, schandalig.

De **VOORZITTER**. De heer Cicek.

De heer **ENGBERTS** (pvda). Ik heb net ook het woord 'maffia' opgeschreven, voordat de voorzitter daar iets van zei. Mijnheer Meeuwissen begon met uit te halen naar Leefbaar Rotterdam over dat er neerbuigend over mensen werd gesproken, maar ik constateer dat mijnheer Meeuwissen daar eigenlijk geen recht van spreken heeft als ik hoorde hoe hij sprak over projectontwikkelaars, corporaties en de wethouder.

De **VOORZITTER**. U kunt verdergaan.

De heer **MEEUWISSEN** (pvv). Voorzitter, dat iedereen via de livestream en hier in de zaal kan zien dat de PvdA nu Leefbaar Rotterdam vol steunt, dit is allemaal één pot nat, het is allemaal net de VVD.

De **VOORZITTER**. De heer Engberts.

De heer **ENGBERTS** (pvda). Ik kom gewoon op voor een beetje fatsoenlijk met mensen omgaan. Projectontwikkelaars, de wethouder, de mensen die in een corporatie werken doen naar eer en geweten hun werk en u hoeft het er niet mee eens te zijn, maar zo praten we er hier niet over.

De **VOORZITTER**. De heer Cicek.

De heer **CICEK** (sp). Ja dank u wel voorzitter. Ik zou de bal willen terugkaatsen naar de PvdA. Als we fatsoenlijk met mensen moeten omgaan, dan hoop ik dat de PvdA ook fatsoenlijk met de bewoners van de Pompenburg omgaat. Ik wil ook nog even refereren aan

de opmerking richting de Meeuwissen. In 2008 hadden we het derivatenschandaal bij Vestia waarin die ging speculeren op de woningmarkt. Op dit moment zien we de nieuwe ontwikkeling ontstaan dat woningbouwcorporaties gevoelig worden voor projectontwikkelaars die eventueel de sloopkosten en de bouwkosten van hen kunnen overnemen en ze kunnen eventueel op die manier een handige constructie vinden om van de verhuurdersheffing af te wijken. Wat er in 2008 is gebeurd, lijkt op dit moment in een ander jasje ook weer te gebeuren en ik hoop dat de PvdA daar ook goed op toeziet en zich daar bewust van is.

De **VOORZITTER**. De heer Engberts.

De heer **ENGBERTS** (pvda). Om te beginnen constateer ik dat de SP het voor de PVV opneemt en dat is ook wel even iets om te noteren. Het tweede is dat wij natuurlijk wel degelijk zien dat de corporaties in de klem zitten en dat daar ook landelijk een aantal maatregelen te nemen zijn om ervoor te zorgen dat ze meer armslag hebben. Als het gaat over fatsoenlijk met de bewoners omgaan, vind ik dat Havensteder een aantal malen heeft geprobeerd... Die heeft heel veel contact gehad, ook met de bewonerscommissie, maar zeker met de bewonersvereniging en heeft op een hele transparante manier met de bewoners gesproken. Die heeft daar heel erg veel effort in gestoken en moeite voor gedaan. Ik vind ook helemaal niet dat we kunnen zeggen dat niet fatsoenlijk met de bewoners is omgegaan.

De **VOORZITTER**. De heer Cicek.

De heer **CICEK** (sp). Ja voorzitter, volgens mij was de heer Engberts ook bij de vorige commissiebehandeling waarin meer dan twintig bewoners hebben ingesproken en allemaal duidelijk hetzelfde sentiment naar voren brachten: we voelen ons niet serieus genomen, we zijn geen gelijkwaardige partner, er wordt over ons lot besloten, we hebben geen inspraak kunnen leveren, wij willen niet dat er gesloopt wordt. Dus ik vraag me af hoe u de conclusie trekt dat Havensteder dat op de juiste manier invult en in het bijzonder kijkend... Die bewaar ik voor straks, dank u wel voorzitter.

De **VOORZITTER**. De heer Engberts.

De heer **ENGBERTS** (pvda). Ik heb inderdaad heel goed geluisterd naar de 26 sprekers, ik heb ook hun stress en hun moeite met het voorstel gevoeld en ik kan me dat ook heel goed voorstellen, dat om te beginnen. Het tweede is hun idee dat ze te weinig inspraak en te weinig mogelijkheden voor gesprek hebben gehad. We hebben ook elke keer gevraagd: bent u ook in gesprek gegaan met Havensteder, bent u naar de bijeenkomsten gekomen? Eigenlijk was dat elke keer niet het geval en dan is het ook een keuze van mensen om wel of niet te komen opdagen als er een uitnodiging voor een gesprek is. Dat heeft de bewonerscommissie niet gedaan, dat hebben we schriftelijk van Havensteder bevestigd gekregen en dat heeft de bewonersvereniging wel gedaan. Het is een keuze, als er de ruimte is om in gesprek te gaan en je niet komt dan kies je daar zelf voor. Dat mag hè, ik zeg niet dat dit verkeerd is, maar ik vind het wel verkeerd dat de SP zegt dat Havensteder onfatsoenlijk met mensen omgaat, dat is gewoon niet waar.

De **VOORZITTER**. Tot slot de heer Cicek.

De heer **CICEK** (sp). Voorzitter, wij vinden inderdaad dat Havensteder onfatsoenlijk met mensen omgaat, juist om het feit dat zij geen keuze hebben in of de woning waarin zij wonen wel of niet gesloopt wordt. Ik wil graag iets aan mijnheer Engberts vragen. Er zijn twee

bewonerscommissies, hoeveel procent van de bewoners worden vertegenwoordigd door de bewonerscommissie die door Havensteder is opgesteld?

De **VOORZITTER**. De heer Engberts.

De heer **ENGBERTS** (pvda). Ik wil graag eerst van de heer Cicek weten waarom hij vindt dat Havensteder onfatsoenlijk met de bewoners omgaat. Zijn eerste verwijt ging over de inspraak en dat is kennelijk niet meer aan de orde.

De heer **CICEK** (sp). Voorzitter, daar hoort u later in mijn betoog het een en ander over. Ik zou ook graag een antwoord krijgen op mijn vraag hoeveel procent van de bewoners wordt vertegenwoordigd door de bewonerscommissie van Havensteder.

De **VOORZITTER**. De heer Engberts.

De heer **ENGBERTS** (pvda). Voor zover ik weet, is daar eigenlijk niets over te zeggen.

De heer **CICEK** (sp). Ja voorzitter, we hebben het hier over bewonersparticipatie en de heer Engberts beweert dat Havensteder op de juiste manier met de bewoners omgaat terwijl hij geen idee heeft hoeveel procent van de bewoners worden vertegenwoordigd in de bewonerscommissie van Havensteder. Het is wel belangrijk om te weten en hier ook naar voren te halen dat 75% van de bewonerscommissie die zelf door de Pompenburgbewoners is ingesteld tegen de sloop is. Ik zou dat graag even bij de PvdA willen laten bezinken en graag ook willen vragen om eventueel te reflecteren op die bewonersparticipatie want u zet dat nu in de etalage alsof het een succesformule is, maar alle 26 bewoners die vorige week hebben ingesproken geven aan dat dit absoluut niet het geval is.

De **VOORZITTER**. De heer Engberts.

De heer **ENGBERTS** (pvda). De bewoners die hebben ingesproken, hebben er zelf voor gekozen om niet op de uitnodiging in te gaan en dat mag, je kunt ook tegen zijn. Ik heb niet gezegd dat iedereen voor moet zijn, ik zeg alleen dat ik vind dat het proces en de manier waarop mensen zijn uitgenodigd en de ruimte hebben gekregen om hun verhaal te doen, dat die er was. 75%, natuurlijk. Als je mij vraagt 'kom we hebben een goed plan, we gaan je woning slopen' dan ben ik ook tegen. Natuurlijk is dat zo, maar dat wil nog niet zeggen dat we daarom het plan direct in de prullenbak hebben gegooid, we hebben vervolgens natuurlijk wel naar het plan gekeken. Dat is volgens mij zoals het nu is, 75% van de bewoners heeft eind 2019 op de vraag 'vindt u het een goed idee dat uw woning wordt gesloopt?' gezegd... Nee, natuurlijk vind je dat niet. Als je dan vervolgens het gesprek opent en gaat kijken: stel dat we dat doen, wat kunnen we dan doen om het wel goed te laten landen en wat kunnen we doen, zoals Havensteder dat heeft gedaan, als we zeggen 'we houden u vast en we laten u niet los tot u goed geland bent. Dan is het natuurlijk nog steeds aan de mensen, zoals de bewonerscommissie daarvoor heeft gekozen, om te zeggen 'wij komen niet op gesprek'. Dat is aan die mensen, maar de bewonersvereniging daarentegen heeft gezegd: wij vertegenwoordigen alle bewoners, wij komen op voor alle bewoners, wij gaan voor het algemeen belang, wij komen op dat gesprek en wij proberen invulling te geven aan de vraag van Havensteder 'we pakken u op en we houden u vast totdat u geland bent'. Ik vind dat te prijzen in de bewonersvereniging, ik vind dat Havensteder dat heel keurig heeft gedaan en natuurlijk, natuurlijk, natuurlijk, als u aan mij vraagt 'we hebben een goed idee, we gaan je woning slopen' dan ben ik daar tegen.

De **VOORZITTER**. Mevrouw Verkoelen, u bent gaan zitten. Nee. De heer Achbar.

De heer **ACHBAR** (denk). Ja voorzitter, toch een vraag aan de PvdA over wie zij hier nu vertegenwoordigen, het volk of Havensteder en de vraag was ook hoe fatsoenlijk u omgaat met de bewoners in dit geval. Ik volg u ook op Twitter en ik zie u dan heel enthousiast met spandoeken scanderen dat u tegen sloop bent, maar u zou uw oor te luister moeten leggen bij de bewoners van de Pompenburg, dan krijgt u het verhaal van de bewoners en niet van Havensteder. Dan mijn specifieke vraag. U kunt wel zeggen 'er zijn bewonersorganisaties niet op komen dagen', maar ga nou eens met die bewoners in gesprek en hoor nou eens letterlijk wat er gebeurt en dat er ook sprake is van de angst waardoor ze niet durven te komen of een geluid te laten horen en ze daarom maar bij het kruisje tekenen. Dat is eigenlijk wat u zou moeten doen PvdA, het verhaal van de bewoners vertellen, dat is uw rol als volksvertegenwoordiger, ik vraag u niet om Havensteder hier te vertegenwoordigen. Dat zou fatsoenlijk vanuit de PvdA zijn.

De **VOORZITTER**. De vraag is helder. De heer Engberts.

De heer **ENGBERTS** (pvda). Ik ben volgens mij de afgelopen twee jaar tig keer in de Pompenburg geweest, ik heb met bewoners gesproken, ik heb daar op 6 oktober jl. de hele dag gezeten, maar ik heb de heer Achbar daar niet gezien.

De **VOORZITTER**. De heer Achbar. Nee. Dan ga ik naar mevrouw Faber.

Mevrouw **FABER** (vvd). Ja ik wil nog even reageren op de woorden van de heer Cicek voorzitter. Hij gaf aan dat op 13 oktober jl. meer dan twintig bewoners hebben ingesproken en ik wil toch even de feiten rechtzetten. 26 bewoners hebben zich als inspreker aangemeld, twee zijn er niet geweest, de vier oprichters van Behoud Pompenburg waren er en die hebben allemaal ingesproken. Een van hen sprak namens drie anderen in, een ander namens nog vier anderen en twee bewoners zijn vertegenwoordigd door mensen die ze niet kennen. Die nuancering wil ik toch even maken. Ik heb de afgelopen week met meerdere mensen binnen en buiten Rotterdam over dit plan gesproken om te toetsen hoe mensen die eigenlijk helemaal niet met politiek bezig zijn hier tegenaan kijken. Het is natuurlijk vreselijk als je moet verhuizen en je huis wordt gesloopt, maar als je mensen vertelt welk plan daarachter zit en dat mensen die tweemaal moeten verhuizen ruim € 12.000,00 krijgen, zegt eigenlijk niemand 'goh wat wordt er onfatsoenlijk met deze mensen omgegaan'.

De **VOORZITTER**. De heer Cicek.

De heer **CICEK** (sp). Ja voorzitter, ik zou graag van de VVD willen weten of u erkent dat er op dit moment een wooncrisis is.

De **VOORZITTER**. Mevrouw Faber.

Mevrouw **FABER** (vvd). Jazeker en daarom worden er ook 1300 huizen gebouwd.

De heer **CICEK** (sp). Wat is volgens de VVD de oplossing om deze wooncrisis te bestrijden?

Mevrouw **FABER** (vvd). Bouwen, bouwen, bouwen.

De heer **CICEK** (sp). Weet je wat het probleem is, als je deze wooncrisis wilt bestrijden dan zorg je dat de overdrachtsbelasting niet van 8% naar 2% teruggaat, dan zorg je dat je het

kopen van een woning fiscaal wat onaantrekkelijker maakt, dan zorg je dat de hypotheekrentegarantie vervalt en dan zorg je dat je de verhuurdersheffing afschaft, maar je zorgt er ook voor dat die 40.000 woningen, bijna 30% van ons sociale aanbod in het particuliere segment dat niet gereguleerd is en waarin we geen inzage hebben, dat je daarop handhaaft, dat je met huurteams komt, dat je zelfbewoningsplicht invoert, dat je woningen gebruikt om in te wonen als een recht en niet als een speculatief instrument. Al deze mogelijkheden, al deze financiële opgaves en al deze verruimingen waren onderdeel van het VVD-beleid. Jullie zijn degenen die de afgelopen decennia betaalbare huisvesting hebben afgesloopt, jullie zijn ook degenen die dure woningen in de markt hebben gezet, die de woningmarkt hebben vrijgegeven en dit is het resultaat van jullie eigen beleid.

De **VOORZITTER**. Mijnheer Cicek, ik wijs u erop dat u straks nog een eigen bijdrage gaat leveren en ik kijk toch ook naar de tijd. Mevrouw Faber.

Mevrouw **FABER** (vvd). Ja ik dacht dat de heer Cicek het nieuwe verkiezingsprogramma van de SP aan het voorlezen was en dat is prima, maar misschien moet hij ook dat van de VVD eens lezen. De enige echte grote oplossing voor de grote opgave die we hebben is dat er meer woningen bij komen. Samen met al die andere oplossingen die er zijn, maar er moet gewoon gebouwd worden willen we ook over tien, twintig, dertig jaar genoeg woningen voor alle Rotterdammers in deze stad hebben.

De **VOORZITTER**. De heer Cicek.

De heer **CICEK** (sp). Ja voorzitter, dit geeft duidelijk aan dat de VVD totaal geen idee heeft van wat er speelt. Het probleem is niet per definitie dat er een woningtekort is, maar dat één huishouden meerdere woningen bezit, dat we de overwaarde eruit halen, dat we een tweede en een derde woning kopen en dat we gaan speculeren, daar ligt het probleem. Als je zelfbewoningsplicht zou invoeren, zal een flink deel van het institutionele geld dat het vermogen tegen inflatie beschermt van de markt af gaan. Als je de huur zou reguleren, zou een groot deel van het rendement van die malafide verhuurders vervallen waardoor die woningen weer in de verkoop worden gezet. De oplossing is niet meer bouwen, maar vooral betaalbare huisvesting neerzetten, zodat we die speculanten weer...

De **VOORZITTER**. De heer De Roon.

De heer **DE ROON** (d66). Het is fijn dat mijnheer Cicek terug is, maar ik heb ook wel het idee dat hij het afgelopen halfjaar iets heeft gemist want heel veel van de maatregelen die hij net noemde en die wij op gemeentelijk niveau kunnen nemen, hebben we volgens mij ook genomen. Dus dat lijkt ook iedereen in deze raadzaal goed. Verder was het een heel betoog over waar het landelijk over gaat en dat laat ik maar even voor wat het is, ik ben gaan staan voor een heel ander punt. Ik vind niet dat wij het hier hoeven op te nemen voor de woningbouwcorporaties, dat kunnen ze zelf prima, maar ik stoorde me er wel aan dat de heer Cicek zei 'Vestia en de derivatenhandel' en de andere woningbouwcorporaties daarmee op één hoop worden geveegd, ik vind dat gewoon niet kunnen. Het is heel belangrijk dat Havensteder dit proces heel zorgvuldig doet, ik vind ook dat ze dat goed hebben uitgelegd en laten we woningbouwcorporaties die zichzelf hier niet kunnen verdedigen niet bashen.

De **VOORZITTER**. De heer Cicek.

De heer **CICEK** (sp). U zei dat ik het afgelopen halfjaar niet aanwezig was en dat heel veel van de maatregelen die ik zojuist naar voren haalde al zijn ingevoerd. Kunt u een aantal voorbeelden geven?

De **VOORZITTER**. De heer De Roon.

De heer **DE ROON** (d66). Volgens mij komen bij elk nieuwbouwplan dat hier langskomt de woorden 'antispeculatiebeding' en 'zelfbewoningsplicht' langs. Volgens mij krijgen we vanaf 1 januari 2022 de opkoopbescherming om beleggers tegen te gaan en volgens mij hebben we al heel veel in de vergunning veranderd waardoor het voor beleggers lastig wordt. Er is het afgelopen halfjaar best wel wat gebeurd op dat gebied mijnheer Cicek.

De **VOORZITTER**. De heer Cicek.

De heer **CICEK** (sp). Voorzitter, wij hebben hier al sinds dag 1 zelfbewoningsplicht geopperd, bij ieder project dat we hebben uitgerold hebben we gezegd: zorg ervoor dat speculanten van de markt worden gedreven door zelfbewoningsplicht van de nieuw te bouwen woningen en zorg ook dat je middels VVE-constructies bestaande bouw op dezelfde manier reguleert, vooral in die private sector, die private eigenaren die op dit moment hun woningaanbod zogenaamd als sociaal wegzetten en waarop we geen grip en geen zicht hebben. Daar is totaal geen regulatie. Ik zou graag ook van D66 wat meer initiatief willen om dit probleem te bestrijden.

De **VOORZITTER**. Mijnheer Engberts en ik wil graag terug naar mijnheer Meeuwissen.

De heer **ENGBERTS** (pvda). Dat wil ik eigenlijk ook want het begon eigenlijk met die corporaties en het eindigde erin dat ik zou opkomen voor de corporaties, maar de heer Achbar ging er niet verder op in. Ik sprak mijnheer Meeuwissen aan omdat hij op een hele onfatsoenlijke manier over belangrijke partners in de stad praat, onder andere de corporaties. Ik vind dat de corporaties het in dit geval heel erg goed hebben gedaan.

De **VOORZITTER**. Mijnheer Meeuwissen, u kunt verdergaan.

De heer **MEEUWISSEN** (pvv). Ja dank u wel voorzitter. Ik wil eigenlijk ook op een aantal van deze interrupties reageren. Allereerst mevrouw Faber. Mevrouw Faber, de VVD-bubbel is een en al VNO-NCW en allerlei lobbyclubjes en dat heeft niets met de gewone werkelijkheid te maken. U zegt dat er meer gebouwd moet worden, ja prima er moet meer gebouwd worden, maar zet die torens lekker ergens anders neer, gewoon niet slopen in een wooncrisis. Dan D66, de heer De Roon die het opneemt voor de woningcorporaties alsof die zo ontzettend zielig zijn. Dat zijn hele machtige bedrijven met hele machtige contacten, de macht van het geld zit daarachter en daar moeten we de burgers van Rotterdam tegen beschermen. Dan de heer Engberts die zich heel erg irriteerde aan de kwalificaties die ik aan die woningcorporaties, projectontwikkelaars en bouwers geef. Ja mijnheer Engberts, u had bij de Tweebosbuurt achteraf ongelofelijke spijt dat u de bewoners daar ook een oor aan hebt genaaid, de laatste bewoners worden daar middels rechtszaken hun huis uit getrapt. We kennen allemaal de beelden, echt verschrikkelijk, maar goed we zien hier dat ook de PvdA voor de macht van het grote geld kiest en wat voor kwalificatie je er ook aan geeft, het is gewoon echt triest, de PvdA heeft niets met de gewone mensen hier in de stad.

De **VOORZITTER**. De heer Engberts.

De heer **ENGBERTS** (pvda). Nu gaat de heer Meeuwissen niet in op wat ik heb gezegd. Ik heb gezegd dat Havensteder, en ik heb ook een aantal voorbeelden gegeven, het in dit proces fatsoenlijk heeft gedaan en misschien kunt u daar iets over zeggen in plaats van algemene kwalificaties over de corporaties de zaal in te slingeren.

De heer **MEEUWISSEN** (pvv). Ik vind het gewoon maffiapraktijken.

De **VOORZITTER**. De heer Engberts.

De heer **ENGBERTS** (pvda). Maar waarom.

De **VOORZITTER**. Mijnheer Meeuwissen, ik wil u echt even waarschuwen. Maffia is een beschuldiging die in juridische zin een betekenis heeft, dat is geen gratis politieke term. Daar kunt u last mee krijgen, dat meld ik u maar even. Het is aan u om dit te blijven herhalen, maar het is mijn rol als voorzitter om u ook een beetje te beschermen. Maffia is een beschuldiging met een juridische betekenis.

De heer **MEEUWISSEN** (pvv). Dat zijn weer intimiderende uitspraken van de burgemeester die ook moties van mij ongrondwettelijk heeft verklaard omdat ik het belachelijk vond dat hier duizenden mensen op de openbare weg naar Mekka wilden gaan buigen en dan zegt de burgemeester dat het ongrondwettelijk is. U moet zich schamen burgemeester, beste burgemeester van de wereld.

De **VOORZITTER**. Ik ben voorzitter van uw raad en ik heb ook uw raadsleden te beschermen, dat is mijn wettelijke taak. Ik waarschuw u daarvoor. Mijnheer Cicek.

De heer **CICEK** (sp). Ja voorzitter, een korte vraag aan de PvdA. Stel dat de bewonersparticipatie en de inzet van Havensteder zo goed is uitgerold, waar u zo tevreden over bent, stemt u dan met de kennis die we nu hebben, het juist ingerichte participatieproces en goede inzet van de woningbouwcorporaties in met de sloop van de Pompenburg?

De **VOORZITTER**. De heer Engberts.

De heer **ENGBERTS** (pvda). Ja, we lopen drie tot vier stappen vooruit. In mijn betoog zal ik uitleggen waarom wij kunnen instemmen met de nota van uitgangspunten. Een van de onderdelen daarvan is inderdaad de participatie die in onze ogen gewoon echt goed is gegaan. Ik vind het jammer dat de heer Meeuwissen niet bereid is en waarschijnlijk niet in staat is om zijn beschuldigingen te onderbouwen.

De **VOORZITTER**. De heer Cicek.

De heer **CICEK** (sp). Ja voorzitter, het is fijn om te weten dat de PvdA middenin een fameuze wooncrisis instemt met de sloop van 226 betaalbare huurwoningen in een complex middenin het centrum met een sociaal karakter.

De **VOORZITTER**. De heer Engberts.

De heer **ENGBERTS** (pvda). Wij stemmen in dit geval voor 1300 nieuwe woningen, meer sociale huurwoningen pal aan de Coolensingel en het Hofplein, en een flinke hoeveelheid woningen bestemd voor de middeninkomens. Het is ontzettend belangrijk dat we die krijgen.

De **VOORZITTER**. De heer Cicek.

De heer **CICEK** (sp). Voorzitter, de PvdA stemt niet in met 1300 extra woningen, maar met 1300 extra kippenhokken.

De **VOORZITTER**. De heer Engberts.

De heer **ENGBERTS** (pvda). Ik denk dat de Partij voor de Dieren erg blij is als de kippen zoveel ruimte krijgen.

De **VOORZITTER**. Mevrouw Faber.

Mevrouw **FABER** (vvd). Ik voel toch de behoefte om namens mezelf, de Rotterdamse VVD en ik weet bijna zeker namens heel veel andere partijen hier, de mensen die thuis meeluisteren of meekijken te laten weten dat wij het gedrag van de heer Meeuwissen niet ondersteunen.

De **VOORZITTER**. Mevrouw Kockelkoren.

Mevrouw **KOCKELKOREN** (gl). Ja voorzitter, ik wil toch even ingaan op de woorden van de heer Cicek. Ik vind het namelijk ook wel fijn om te weten dat de SP op dit moment dus tegen het voorstel voor het toevoegen van 1100 woningen stemt, in tijden van een wooncrisis. Dat mag ook wel even gezegd worden. Eerlijk gezegd begrijp ik daar helemaal niets van.

De **VOORZITTER**. De heer Cicek.

De heer **CICEK** (sp). Wat een belachelijke retoriek, legt u dat maar uit aan de bewoners die uit hun woning worden gesloopt.

De **VOORZITTER**. De heer Büyükcıfci.

De heer **BÜYÜKCİFCİ** (nida). Voorzitter, wat een hoop geweld, wat een hoop agressie hier in deze raad, echt pijnlijk om dit weer te zien, echt pijnlijk. Wat hier gebeurt, is gewoon de sloop van woningen en het weggagen van mensen terwijl die mensen aangeven dat ze dat niet willen, die mensen willen gewoon niet weg. We kunnen wel zeggen dat er allerlei woningen voor terugkomen, maar ik vind het echt heel erg flauw om de toevoeging van middeldure woningen te koppelen aan de sloop van die woningen. In feit is het een herhaling van zetten, we zijn deze raadsperiode gestart met de sloop van de Tweebosbuurt, het weggagen van die mensen, en we beëindigen deze raadsperiode ook met het weggagen van mensen tegen hun zin en dan ook nog doen alsof dit allemaal fatsoenlijk is, dat is het gewoon niet. We kunnen wel tien keer zeggen dat het fatsoenlijk is, maar dat is het gewoon niet. Mijnheer Engberts, u kunt het echt nog tien keer zeggen, maar het is het gewoon niet.

De heer **ENGBERTS** (pvda). De heer Büyükcıfci kan dit nog tienmaal zeggen en het woord 'fatsoenlijk' wel of niet in de mond nemen, maar ik heb geageerd tegen de kwalificatie van de heer Meeuwissen, daar ben ik mee begonnen. Daar ging het over en ik heb ook al een paar keer gezegd: als je aan mij vraagt 'goh we hebben een leuk plan, we gaan je woning slopen', dan ben ik daar ook tegen. Natuurlijk is dat zo, maar ik vind de kwalificatie van NIDA wel bezwaarlijk. Die vindt het hier wat agressief, maar hij zegt dat we de bewoners weggagen, hij zegt 'weggagen' en dat is gewoon niet waar.

De **VOORZITTER**. De heer Büyükçifci.

De heer **BÜYÜKÇIFCI** (nida). Voorzitter, wat is er nou op tegen om een mooi plan te ontwikkelen op zo'n manier dat deze mensen niet uit hun huis hoeven, wat is daar nou op tegen, waardoor is dat nou zo ingewikkeld? Het lijkt mij helemaal niet zo ingewikkeld om een mooi plan te ontwikkelen waarbij je wel woningen toevoegt, maar je er ook voor zorgt dat deze bewoners gewoon in hun woning kunnen blijven.

De **VOORZITTER**. De heer Engberts.

De heer **ENGBERTS** (pvda). Kennelijk zijn we op een ander plan uitgekomen. Ik constateer ook dat het woord 'wegjagen' inmiddels niet meer wordt gebruikt en dat vind ik wel winst. Ik vind het belangrijk dat we ook aan de stad laten zien dat we hier kiezen voor het toevoegen van woningen: meer woningen in de stad, meer woningen in het centrum, betaalbare woningen en betaalbaar is inderdaad sociaal en voor de middeninkomens. Het is ontzettend belangrijk dat we daarvoor bouwen, het is ontzettend belangrijk dat we woningen hebben voor leraren, agenten en verplegers, het werd al gezegd. Als jij als verpleegkundige met iemand samenwoont en je een aantal jaren ervaring hebt, kom je echt niet in een sociale huurwoning hoor mijnheer Achbar, dan heb je behoefte aan een woning voor een middeninkomen. Het is ontzettend belangrijk dat we die bouwen en daarom ben ik voor dit plan, omdat we woningen toevoegen. Dat is niet leuk voor de mensen die er nu zitten, dat levert stress op, dat levert emotie op, zeker voor mensen op leeftijd. Dat hebben we ook allemaal gehoord, ik heb het heel goed gehoord, ik heb niet voor niets naar de 24 sprekers geluisterd. Natuurlijk, als je wat op leeftijd bent en je je realiseert dat je misschien niet terugkomt omdat het een paar duurt, is dat natuurlijk heel emotioneel en daarvoor moeten we ook aandacht hebben, maar dat wil voor mij niet zeggen dat we het daarom niet zouden doen, dat we daarom niet woningen in de stad toevoegen.

De **VOORZITTER**. De heer Büyükçifci.

De heer **BÜYÜKÇIFCI** (nida). Ja voorzitter, ik ben toch echt geneigd om dit gesprek op een andere manier te voeren, om dit gesprek op een eerlijke manier te voeren en gewoon te zeggen: deze mensen moeten helaas hun huis verlaten, hun thuis verlaten waar ze met plezier wonen. Dat hebben ze ook kenbaar gemaakt en nu zitten ze in een bepaalde angstsituatie, met zorgen en er is ook een sociaal weefsel opgebouwd, dat wordt wederom met de sloopkogel vernietigd en ik vind het gewoon echt pijnlijk om dat te zien. Het eerlijke verhaal is dat wij het kennelijk belangrijker vinden dat dit soort woningen wordt opgeofferd om andersoortige bewoners aan te trekken. Ik vind het uiteraard heel erg mooi dat er woningen worden toegevoegd, maar ik vind het heel erg vals om nu de toevoeging van woningen zo direct te koppelen aan de sloop van huizen en sociale weefsels, dat vind ik het pijnlijke aan dit hele plan.

De **VOORZITTER**. De heer Engberts.

De heer **ENGBERTS** (pvda). Ik ben blij dat u dit zegt. We hadden dit ook in de commissie, maar daar was u niet anders hadden we dat gesprek in de commissie kunnen voeren. U zegt precies waar het voor mij ook om gaat, het gaat om veel meer dan die stenen, het gaat om mensen, het gaat om het sociale weefsel, de gemeenschap en dat is nou precies waar Havensteder zo verrekke veel aandacht voor heeft, dat is nou precies waar al die gesprekken steeds over gaan, dat is nou precies wat Havensteder probeert, om dat in gesprek met de

bewoners goed te regelen, zodat we die mensen niet vermorzelen, zodat we mensen er niet zomaar uitzetten, zodat we aandacht hebben voor dat gemeenschappelijke en voor dat weefsel. Dat is precies waar het om gaat en daarom is het zo jammer dat de bewonerscommissie dat gesprek niet aanging.

De **VOORZITTER**. De heer De Roon.

De heer **DE ROON** (d66). Even in navolging hiervan. De heer Büyükçifci geeft twee dingen aan die wat mij betreft niet kloppen. Hij zegt 'we hadden die woningen toch ook prima kunnen toevoegen zonder het Pompenburggebouw te slopen', maar dat gaat nou eenmaal niet op die plek. In een ideale wereld wel, maar om op deze plek zoveel woningen te kunnen toevoegen is dat noodzakelijk, het is een unieke plek om te kunnen verdichten. Dat over dat weggagen, de heer Engberts zei het al, is in dit geval ook niet terecht. Die mensen moeten tijdelijk weg en dat is heel ingrijpend, volgens mij zijn we het daar allemaal over eens, maar hoe Havensteder dit doet, het is gewaarborgd dat iedereen op die plek kan terugkomen en ik neem ook afstand van het weggagen en het feit dat hij heel simplistisch zegt 'we hadden het toch ook kunnen laten staan en kunnen verdichten', dat is niet het geval.

De **VOORZITTER**. Ik sta nog drie korte bijdragen toe, nee mijnheer Büyükçifci, en dan ga ik terug naar mijnheer Meeuwissen.

De heer **BÜYÜKÇIFCI** (nida). Ik stond hier om te reageren.

De **VOORZITTER**. Nee, mevrouw Kockelkoren stond er echt al eerder, al een tijdje. Jawel, onthoud het maar. Mevrouw Kockelkoren.

De heer **BÜYÜKÇIFCI** (nida). Voorzitter, een punt van orde dan.

De **VOORZITTER**. Mevrouw Kockelkoren.

De heer **BÜYÜKÇIFCI** (nida). Een punt van orde dan voorzitter.

De **VOORZITTER**. Nee, dat gaat niet want ik weet precies wat u gaat doen en dat moeten we maar niet doen. Ja, zegt u het maar.

De heer **BÜYÜKÇIFCI** (nida). Ik heb een punt van orde. De heer De Roon doet nu alsof ik met dingen kom die niet kloppen, dat gaf hij net aan, en ik heb de behoefte om dat nu recht te zetten.

De **VOORZITTER**. Nee mijnheer Büyükçifci dat is geen punt van orde, laten we het maar niet zo doen. Mevrouw Kockelkoren

Mevrouw **KOCKELKOREN** (gl). Ik wilde eigenlijk de heer Büyükçifci een compliment geven omdat hij probeert om vanuit de inhoud terug te gaan naar waarvoor we dit eigenlijk doen. Daar ben ik het heel erg mee eens, we willen aan de ene kant al die woningen toevoegen en aan de andere kant zien we de pijn en het probleem van die bewoners. Daarvan wil ik wel zeggen dat alle bewoners mogen terugkeren, waarbij Havensteder afspraken met de bewoners heeft gemaakt over vierkantemeterprijzen, over dat wat ze hebben en over de huurprijs. Dus er is geen sprake van dat dit alleen maar ten koste gaat, ondanks de pijn van de bewoners, ondanks dat ze moeten verhuizen, alle bewoners kunnen terugkeren, er kunnen sociale weefsels gehandhaafd blijven, daar doet de bewonersvereniging haar

uiterste best voor. Als we het over de inhoud hebben, laten we het dan ook over de echte inhoud hebben.

De **VOORZITTER**. De heer Büyükçifci.

De heer **BÜYÜKÇIFCI** (nida). Een hele korte simpele vraag, wanneer zouden ze ongeveer kunnen terugkeren?

De **VOORZITTER**. Mevrouw Kockelkoren.

Mevrouw **KOCKELKOREN** (gl). Er zijn natuurlijk verschillende fases, je moet eerst een deel van het complex slopen, dan gaan bewoners verhuizen en ze kunnen terugkeren als het af is.

De heer **BÜYÜKÇIFCI** (nida). Even een inschatting, is dat twee jaar, is het drie jaar of is het vijf jaar?

De **VOORZITTER**. Mevrouw Kockelkoren.

Mevrouw **KOCKELKOREN** (gl). Als u de stukken had gelezen, zou u weten dat dit inderdaad niet een heel kortdurend project is. Dat is waar, dat doet pijn en dat is niet leuk voor bewoners, dat is heel erg duidelijk.

De heer **BÜYÜKÇIFCI** (nida). Dat is dus mijn punt, u kunt nog wel een keer zeggen dat ze kunnen terugkeren, maar als het bijvoorbeeld tien jaar gaat duren... We weten nu al dat dit waarschijnlijk niet gaat gebeuren en laten we gewoon het eerlijke gesprek met elkaar voeren. Kijk, ik kan me heel goed voorstellen dat de PvdA en GroenLinks misschien liever andersoortige plannen hadden gezien, maar ik zou zeggen ga dan vooral niet opstaan, een heel verhaal optuigen en doen alsof dit allemaal een mooi plan is. Er wordt hier gewoon leed veroorzaakt bij mensen die niet kunnen terugkeren en ja mijnheer De Roon, waar een wil is, is een weg. We bouwen hier een gebouw bovenop het postkantoor en we behouden het postkantoor, we bouwen in 2,5 of 3 jaar tijd de Zalmhaventoren. Als dat soort garanties kan worden gegeven, heeft dat misschien een hele andere betekenis voor deze mensen. Dus waar een wil is, is inderdaad een weg, je kunt wel heel veel dingen realiseren en die ideale wereld creëren we ook, maar dat bespeur ik in ieder geval niet in dit plan. We zeggen eigenlijk tegen deze mensen: jullie mogen niet meer in jullie eigen huis zitten.

De **VOORZITTER**. Mevrouw Kockelkoren.

Mevrouw **KOCKELKOREN** (gl). Voorzitter, 52 bewoners moeten naar de Cooltoren verhuizen en de meeste bewoners, meer dan 200 bewoners, verhuizen gewoon eenmaal naar het nieuwe gebouw, dus er is geen enkele sprake van dat het jarenlang wachten is. Ze zitten in een woning, er komt een nieuwe woning naast, dan verhuizen ze daar naartoe en dan hebben ze een nieuwe woning met alle bewoners die er nu ook al zitten en die graag terug willen want er zullen ook mensen zijn die dat niet willen en ja, natuurlijk is dat ingrijpend, dat ben ik helemaal met u eens, maar u moet ook wel het eerlijke verhaal vertellen en dat doet u niet.

De **VOORZITTER**. De heer Cicek.

De heer **CICEK** (sp). Ja dank u wel voorzitter, een voorzitter die ons overigens in zijn nieuwjaarsbetog vroeg oog voor de menselijke maat te hebben. Ik heb twee vragen waarvan een aan GroenLinks. U zegt dat in de gesprekken met Havensteder wordt aangegeven om hoeveel vierkante meters het gaat, wat de prijs van de vierkante meters wordt en hoe hoog de huur wordt. We weten niet eens hoeveel woningen er terugkomen, of dat er 226 of 290 zijn, dus hoe kunnen we dan al een prijsbepaling geven? Dat zou ik graag van u willen weten en van de PvdA wil ik graag het volgende weten. U hebt het in uw betog de hele tijd over dat er woningen in de sociale categorie bij komen. Nee, er komen er absoluut nul bij omdat in uw eigen collegeakkoord staat dat we iedere keer als we gaan bouwen 20% bij moeten bouwen. Die 20% die u nu in dit gebouw zet, wordt intussen ook gesloopt en dat is dus een absolute toevoeging van nul. Dus ook uw verhaal is een wassen neus.

De **VOORZITTER**. Ik ga naar mevrouw Verkoelen want die was een paar maal gaan zitten. Ik zag u met uw lange armen zwaaien.

Mevrouw **VERKOELLEN** (50plus). Mevrouw Kockelkoren ik kom er straks op terug, maar veel van de bewoners, 30%, is 70 jaar en ouder over tien jaar 80 jaar en ouder, die komen nooit meer terug op hun plek. Dat weet u, dat weet ik en laten we daar nou geen doekjes om winden. Dat is het harde feit. 64% van de bewoners van dat appartementencomplex is boven de 55 jaar en daar gaat de hele discussie over. U hebt het over sociale cohesie, wat dacht u dat dit met ouderen doet, kom op nou, tien jaar in een bouwput moeten wonen om vervolgens zelf nooit meer te kunnen terugkomen en als ze al terugkomen, komen ze op de helft van de hoeveelheid vierkante meters terug want de heer Leefbaar wist mij te vertellen dat die ouderen niet zo groot hoeven te wonen en u komt nu vertellen 'het is hartstikke goed, het is helemaal geen punt, laten we het doen'. 1100 woningen erbij en die 455 mensen die er nu wonen gaan er gewoon aan. Klaar, die mogen vertrekken en komen nooit meer terug. Dat is de harde realiteit en ik vind het prima als u het anders wilt invullen, maar richt u zich dan op die 1100 extra woningen en stopt met de discussie rond de mensen die er nu uitgezet worden want die betalen de rekening voor dit verhaal.

De **VOORZITTER**. Nee dat mag u niet doen, u mag vanaf de publieke tribune op geen enkele manier iets van een blijk afgeven. Doet u dat alstublieft niet, dan maakt u mijn rol vandaag een stuk eenvoudiger. U mag alleen luisteren. De heer van Leefbaar heet overigens mijnheer Van Putten mevrouw Verkoelen. U zei 'die mijnheer van Leefbaar' en u bedoelde mijnheer Van Putten. Ik vul de naam alleen even in. Mevrouw Kockelkoren.

Mevrouw **KOCKELKOREN** (gl). Ja dank u wel voorzitter. Ik reageer daar inderdaad graag even op hoewel ik enigszins piepende oren van dit betog heb. Als mevrouw Verkoelen de stukken heeft gelezen, weet ze dat er 52 bewoners moeten verhuizen naar een andere locatie, maar dat het merendeel van de mensen een keer verhuist, namelijk direct naar de nieuwe woontoren op de huidige locatie. Dus er is geen sprake van dat ze tien jaar ergens anders moeten wonen, ze dan misschien overleden zijn en ze dan enorm veel stress hebben. Natuurlijk is er nog steeds heel veel stress voor de bewoners omdat ze moeten verhuizen en ze gewoon liever in deze woning hadden willen blijven, daar ben ik me ontzettend bewust van. Ik heb die verhalen gehoord, ik ben met die bewonersvereniging gaan praten, daar heb ik ook de verhalen gehoord, ik ben bij mensen thuis geweest en daar heb ik ook verhalen gehoord. Dat is me meer dan helder, maar ik wil wel duidelijk maken dat er een kleine groep mensen is die eerst naar een andere locatie moet verhuizen en dan terug moet. Zij moeten tweemaal verhuizen en zij krijgen ook tweemaal een verhuisvergoeding. Er is nog steeds stress en een aantal mensen zal zeggen 'ik wil niet

tweemaal verhuizen, ik ga gewoon direct naar een hele andere woning op een andere plek in de stad' en Havensteder heeft gezegd dat dit ook kan omdat ze maatwerk willen leveren. Het belangrijkste is dat het merendeel van de bewoners, meer dan 200 huishoudens, eenmaal verhuist naar de nieuwe locatie. Dus het beeld dat u schetst, klopt gewoon niet en dat probeer ik recht te zetten.

De **VOORZITTER**. Ik stel overigens wel vast dat u het debat voert over heel veel feiten die gewoon in de stukken staan. Als het een politiek debat kan blijven, kan het allemaal iets korter. Mevrouw Verkoelen.

Mevrouw **VERKOELLEN** (50plus). Ik zal het kort doen. Tien jaar een bouwput mevrouw Kockelkoren, ouderen boven de 70 jaar die gewoon in een ellende terechtkomen. U gaat mij niet verkopen dat dit goed aan deze mensen is te verkopen. Dat is de kern waar het om gaat.

De **VOORZITTER**. De heer Van der Velden.

De heer **VAN DER VELDEN** (pvdd). Ja dank u voorzitter, ik heb een vraag aan GroenLinks. Die verkoopt de kiezer altijd dat ze voor duurzaamheid staan en mijn vraag aan mevrouw Kockelkoren is: staat uw partij nog steeds voor duurzaamheid?

De **VOORZITTER**. Mevrouw Kockelkoren.

Mevrouw **KOCKELKOREN** (gl). Zeker.

De heer **VAN DER VELDEN** (pvdd). Kunt u mij dan uitleggen waarom GroenLinks ermee instemt om een technisch uitstekend gebouw dat recent nog voor miljoenen is gerenoveerd, gewoon een goed gebouw, te slopen. Vindt dat duurzaam?

De **VOORZITTER**. Mevrouw Kockelkoren.

Mevrouw **KOCKELKOREN** (gl). Nee ik vind dat verre van duurzaam, maar wij proberen hier zo goed mogelijk het publieke belang af te wegen. Ik had liever ook niet een gebouw gesloopt dat wellicht nog vijftien tot twintig jaar mee kan, maar wij vinden het belang van de toevoeging van 1100 woningen in een tijd van een wooncrisis dusdanig zwaarwegend dat we op die manier tot dat besluit komen en daarbij, maar dat zal ik straks in mijn eigen bijdrage toelichten, dienen wij ook een motie in om dat zo circulair mogelijk te doen.

De **VOORZITTER**. De heer Van der Velden.

De heer **VAN DER VELDEN** (pvdd). Ik vind dit antwoord van GroenLinks toch wel opmerkelijk, maar aan de andere kant verbaast het me ook niets omdat u ook steeds akkoord gaat met bouwen in het groen. Ik constateer alleen dat GroenLinks het dus prima vindt om een heel goed gebouw te slopen en dat ze dat ook nog niet duurzaam noemen, maar in plaats van die infantiele term bouwen, bouwen, bouwen gaat GroenLinks liever akkoord met stouwen, stouwen, stouwen.

De **VOORZITTER**. Mijnheer Meeuwissen, het spijt me dat het zo lang duurde, maar ik kom graag bij u terug.

De heer **MEEUWISSEN** (pvv). Dank u wel voorzitter. U zult het niet leuk vinden voorzitter, maar wat de heer Van der Velden net aanhaalde noem ik klimaatmaffia. De klimaatmaffia is een gevoelige snaar bij deze burgemeester heb ik gemerkt, maar ik vind het wel intens smerig wat hier met Pompenburg gebeurt en ik zal verder spreken over de macht van het grote geld. Ik heb echt het idee dat de beste burgemeester van de wereld en de heer Engberts het meest de macht van het grote geld steunen, nog meer dan de VVD, het CDA en Leefbaar Rotterdam, het is echt schandalig wat hier gebeurt. Voorzitter, begin deze eeuw heb ik zelf een tijd in de woningcorporatiewereld gewerkt en ik heb daar gezien wat er gebeurde met projecten zoals de Vlinderbuurt en Nieuw Crooswijk, bijna niemand komt terug. Allemaal mooie praatjes, maar uiteindelijk worden die woningen veel duurder, er komen enorme servicekosten bij en de bewoners kunnen stikken of ze zijn te oud om terug te verhuizen na jarenlange ellende. De bewoners worden echt uit hun sociale woonomgeving en de sociale cohesie gejaagd, je mag dat best 'gejaagd' noemen. Goed voorzitter, samenvattend. Laat de bewoners van Pompenburg wonen waar ze nu wonen, het slopen van huizen doe je niet in een wooncrisis en die torens bouw je maar ergens anders, een mevrouw uit Pompenburg zei 'bouw die in de tuin van de burgemeester', die schijnt een hele grote tuin te hebben heb ik vanmiddag geleerd. Voorzitter, tot besluit heeft de PVV twee moties, een tegen de sloop van Pompenburg en de ander voor onderzoek van torens met behoud van Pompenburg, dus dat die torens gewoon ergens anders worden neergezet. De eerste motie heet 'Geen sloop van Pompenburg': constaterende dat het door sloop bedreigde woongebouw Pompenburg in prima staat is en recentelijk nog voor € 3,5 miljoen is gerenoveerd, Pompenburg uit 226 uitstekende sociale woningen bestaat, de bewoners van Pompenburg zeer tevreden zijn over hun woningen en veel van hen niet willen en kunnen verhuizen. Overwegende dat de woningnood hoog is en zelfs sprake is van een wooncrisis. Verzoekt het college sloop van woongebouw Pompenburg uit de nota van uitgangspunten RISE te halen. Mijn tweede motie heet 'Rise to the occasion': overwegende dat er naast project RISE geen alternatieven bekend zijn of opgenomen zijn in deze nota van uitgangspunten en het dictum daarvan luidt: verzoekt het college alternatieven te onderzoeken voor de ontwikkeling van RISE met behoud van woongebouw Pompenburg, dus die torens gewoon ergens anders. Tot zover voorzitter.

De **VOORZITTER**. De heer Meeuwissen heeft de volgende moties ingediend.

Motie 2. Geen sloop van Pompenburg

"De gemeenteraad van Rotterdam, in vergadering bijeen op 14 oktober 2021 ter bespreking van de nota van uitgangspunten RISE;

constaterende dat:

- het door sloop bedreigde woongebouw Pompenburg in prima staat is en recentelijk nog voor € 3,5 miljoen is gerenoveerd;
- Pompenburg uit 226 uitstekende sociale woningen bestaat;
- de bewoners van Pompenburg zeer tevreden zijn over hun woningen en veel van hen niet willen en kunnen verhuizen;

overwegende dat:

- de woningnood hoog is en er zelfs sprake is van een wooncrisis;

verzoekt het college:

- sloop van woongebouw Pompenburg uit de nota van uitgangspunten RISE te halen;

en gaat over tot de orde van de dag."

w.g. M.J.P. Meeuwissen

Motie 3. Rise to the occasion

"De gemeenteraad van Rotterdam, in vergadering bijeen op 14 oktober 2021 ter bespreking van nota van uitgangspunten Rise;

constaterende dat:

- het door sloop bedreigde Pompenburg in prima staat is en recentelijk nog voor € 3,5 miljoen is gerenoveerd;
- Pompenburg uit 226 uitstekende sociale woningen bestaat;
- de bewoners van Pompenburg zeer tevreden zijn over hun woningen en veel van hen niet willen en kunnen verhuizen;

overwegende dat:

- er naast project RISE geen alternatieven bekend zijn of opgenomen zijn in deze nota van uitgangspunten;

verzoekt het college:

- alternatieven te onderzoeken voor de ontwikkeling van RISE met behoud van woongebouw Pompenburg;

en gaat over tot de orde van de dag."

w.g. M.J.P. Meeuwissen

De moties zijn voldoende ondersteund en maken deel uit van de beraadslagingen.

De **VOORZITTER**. Mijnheer Engberts.

De heer **ENGBERTS** (pvda). Ik heb daar nog een vraag over aan de heer Meeuwissen. Als we die torens ergens anders bouwen, dus op de plek waar nu het Aegongebouw staat, leidt dat toch ook tot geluidsoverlast?

De heer **MEEUWISSEN** (pvv). Voorzitter, ik verstond niet goed waar u ze dan wilt neerzetten.

De heer **ENGBERTS** (pvda). Ik wil het wel herhalen, dan leidt het toch ook tot overlast voor de huidige bewoners? Het punt waar we het net over hadden.

De heer **MEEUWISSEN** (pvv). Dan hoeven die bewoners in ieder geval niet weg. Desnoods wordt er een toren van 400 meter neergezet op het stuk waar nu kantoorpanden staan, maar laat de bewoners daar alsjeblieft blijven wonen.

De heer **ENGBERTS** (pvda). Dat snap ik, maar dat was ook het betoog van mevrouw Kockelkoren, het grootste deel van de bewoners blijft daar zitten en daar hebt u bezwaar tegen. Het gaat om 52 mensen waarvoor we maatwerk leveren en we kunnen ook nog wisselen als mensen liever in het huidige pand blijven, dat je daar doorstroom hebt. Wat lost u nou op?

De heer **MEEUWISSEN** (pvv). Voorzitter, die bewoners gaan minstens tien jaar in de ellende zitten en waarschijnlijk kunnen zij zich niet veroorloven om in het nieuwe pand te wonen. Daar wil ik het bij laten.

De **VOORZITTER**. De heer Engberts.

De heer **ENGBERTS** (pvda). Ik constateer dat, als ik voor deze motie ga stemmen, we ook al die mensen nog tien jaar in de geluidsoverlast laten zitten want dan komen ze nog steeds naast een gebouw zoals het nu staat.

De **VOORZITTER**. Dat is geen vraag mijnheer Meeuwissen. Mijnheer Meeuwissen, ik heb een tuintje van vier bij vier, dat is de kleinste postzegel van de stad Rotterdam, maar barmhartig als ik altijd ben mijnheer Meeuwissen, als u echt dakloos wordt, bent u bij mij altijd van harte welkom, altijd. De wethouder zei 'het wordt genoteerd als een toezegging' en dat mag. Mijnheer Cicek.

De heer **CICEK** (sp). Voorzitter dank u wel. Voorzitter, op 13 oktober jl. hoorden wij tijdens de technische evaluatie van de woonvisie dat de afgelopen periode in Rotterdam en omstreken 14.500 woningen aan de sociale voorraad zijn onttrokken. Ook de wachtlijsten met wanhopige woningzoekenden lopen steeds verder op net als de woonlasten van onze Rotterdammers. Terwijl we middenin een onhoudbare wooncrisis zitten en we steeds rapper een financiële depressie naderen, nomineert onze stad de Pompenburg, het symbool van betaalbare huisvesting middenin het centrum, voor sloop, verdiept die de armoede en vergroot de kwetsbaarheid van de bewoners. Heeft ons Rotterdamse college dan een blinde vlek zou je denken, welnee Rotterdammers met een dunnere portemonnee de stad uit jagen door betaalbare huisvesting te slopen is bewust beleid. Dit college zet Rotterdam als een soort speculatieve vastgoeddoase in de etalage. Projectontwikkelaars die hun vermogen tegen de inflatie willen beschermen zijn welkom om ten koste van alles, ook over de rug van de bewoners, megalomane projecten te ontwikkelen die voor het gros van onze eigen Rotterdammers onbetaalbaar zijn. Voorzitter, Havensteder, maar ook onze eigen politici zijn ten prooi gevallen aan de financiële prikkels van deze vastgoedontwikkelaars. Door slinkse aanpassingen van het college in de Hoogbouwvisie staat de Pompenburg, ooit geïnitieerd met het idee dat ook betaalbare huisvesting een plek in het centrum verdient, in de uitverkoop. Pure kapitaalvernietiging waarbij de gedupeerde bewoners voor voldongen feiten worden gesteld, zij nooit als gelijkwaardige partner zijn benaderd en er geen gelijk speelveld is geschapen, een schending van de mensenrechten wat ons betreft. Het wordt steeds duidelijker dat Havensteder, die verantwoordelijk is voor het aanbod en de exploitatie van betaalbare huisvesting, nu handelt in het belang van een projectontwikkelaar. In de praktijk betekent dit dat 75% van de bewoners die niet achter deze plannen staan, wordt gezien en benadeeld als een hindermacht, een ongewenste stoorzender want waarom is in de communicatie naar de bewoners toe de schijn gewekt dat de sloop al beklonken is en waarom is bijvoorbeeld de optie tot niet slopen nooit aan de bewoners voorgelegd? Wederom een corporatie die de belangen van haar eigen bewoners ondergeschikt maakt en voorsorteert op een besluit dat nog steeds moet vallen. Voorzitter voor de SP-fractie is het duidelijk, stop met deze waanzin, sloop de Pompenburg niet. Sterker nog, verhef die naar een symbool van betaalbare huisvesting in onze stad. Bouw elders en voorkom precedentwerking op corporaties die straks gaan shoppen bij ontwikkelaars. Laten we deze bewoners ditmaal gewoon met rust laten. Tot slot voorzitter hebben wij nog een motie die Havensteder uitdaagt om buiten de financiële prikkels te denken en de optie niet slopen ook

aan de bewoners voor te leggen tijdens het participatieproces en deze cijfers met ons te delen. Dank u wel.

De **VOORZITTER**. De heer Cicek heeft de volgende motie ingediend.

Motie 4. RISE zonder sloop

"De gemeenteraad van Rotterdam, in vergadering bijeen op 14 oktober 2021 ter bespreking van agendapunt 14, het voorstel tot vaststelling van de nota van uitgangspunten ten behoeve van de ontwikkeling van het project RISE;

constaterende dat:

- Havensteder de keuze om het wooncomplex 'Pompenburg' te slopen nog niet heeft gemaakt;
- Havensteder volgend jaar gaat kiezen om wel of niet het complex te laten slopen;
- een meerderheid van de bewoners tegen de sloop is en voor behoud van de Pompenburg;
- Havensteder heeft aangegeven dat het project RISE ook kan doorgaan zonder sloop;
- de optie 'niet slopen' niet is voorgelegd of besproken met bewoners van het complex;

overwegende dat:

- Havensteder de optie 'niet slopen' ook aan de bewoners moet voorleggen en hiermee rekening moet houden in het participatietraject;
- het belangrijk is om woonbeleid uit te voeren waarin bewoners zich kunnen vinden en zeggenschap over hebben gehad;

verzoekt het college om:

- rekening te houden met het scenario niet-slopen van het wooncomplex Pompenburg in het RISE-project en een plan hiervoor uit te werken in samenwerking met bewoners en betrokken partijen;

en gaat over tot de orde van de dag."

w.g. T. Cicek

De motie is voldoende ondersteund en maakt deel uit van de beraadslagingen.

De **VOORZITTER**. Dank u wel mijnheer Cicek en u bent ook door uw spreektijd heen. Mijnheer Engberts, u kunt een vraag aan de heer Cicek stellen, maar u krijgt geen antwoord.

De heer **ENGBERTS** (pvda). Ik hoorde de heer Cicek zeggen 'we moeten het betaalbaar houden' en ik hoor eigenlijk heel veel steun voor ons beleid. We houden het betaalbaar, we zorgen ervoor dat we voor de middeninkomens bouwen, dat er meer sociale huurwoningen komen en we houden de voorraad op peil. Niet slopen, eigenlijk een beetje hetzelfde als mijnheer Meeuwissen zegt, is toch een beetje de bewoners een rad voor ogen draaien, alsof ze dan plotseling helemaal niet tien jaar lang in de geluidsoverlast zitten want er wordt naast hun deur net zo goed gebouwd. Eigenlijk hoor ik niet zo vreselijk veel overtuigends om op een heel andere manier naar dit plan te kijken.

De **VOORZITTER**. Geen vraag voor u mijnheer Cicek, maar u mag een korte reactie geven.

De heer **CICEK** (sp). Ik zou van de PvdA willen weten hoeveel procent van de sociale huisvesting de afgelopen vier decennia is gesloopt met de handtekening van de PvdA.

De **VOORZITTER**. U mag daar iets over zeggen, maar het hoeft niet. De heer de Roon.

De heer **DE ROON** (d66). Ja, dank u wel voorzitter. We hebben natuurlijk de afgelopen weken in de commissie al uitgebreid over dit onderwerp gesproken en alle insprekers zien langskomen. Toen heb ik ook aangegeven dat dit wat D66 betreft een unieke plek is om te verdichten en om ruim 1000 woningen voor verschillende groepen in de binnenstad toe te voegen. Mensen die op zoek zijn naar een woning vlakbij de voorzieningen en hoogwaardig OV, voor mensen die hier graag willen wonen, starters, gezinnen, ouderen en studenten. Richting de heer Van der Velden zou ik willen zeggen dat het heel duurzaam is om juist in de binnenstad vlakbij het openbaar vervoer te verdichten en deze plek biedt die unieke mogelijkheid. Tegelijkertijd is het ook belangrijk om zorgvuldig om te gaan met de bewoners van het Pompenburggebouw en overlast zoveel mogelijk te beperken. D66 vindt het positief dat iedereen kan terugkeren en dat Havensteder heeft aangegeven maatwerk voor iedereen te willen leveren en dat heeft gewerkt, maar vanzelfsprekend zullen wij dat ook aandachtig blijven volgen en, hij heeft het nog niet kunnen zeggen, maar wij zullen de moties van de PvdA hierover dan ook van harte steunen. Ik heb nog twee vragen aan het college. In de nota van uitgangspunten staat over de segmentering, de heer Van Putten zei het ook al: richtinggevend voor de segmentering is ten minste 50% betaalbare woningen, daarbij bestaat ten minste 20% van het totaal uit 20% sociaal en 50% uit hoger en top. Je kunt het een paar maal lezen maar wat wij met name heel erg belangrijk vinden, is dat het minimaal 30% betaalbare woningen, middenhuur en koop voor de net genoemde groepen moet zijn. Kan de wethouder daar nog op ingaan, hoe moeten wij dat lezen? Juist deze groep valt wat ons betreft tussen wal en schip. De motie van Leefbaar Rotterdam om in dit segment ook tot die 10% koop te komen, hebben wij medeondertekend. Voorzitter, een andere groep die het op dit moment moeilijk heeft zijn de studenten, die worden naast bij starters gezinnen en ouderen ook in de bijlage genoemd en onze vraag is of zij ook een plek binnen het toekomstige RISE krijgen. Tot slot heb ik nog een motie want wij vinden dit ook een unieke plek om de stad inderdaad gezellig en levendig te houden, maar wel op de juiste manier en daarom heb ik samen met Leefbaar Rotterdam, de heer Van Putten, en mijn fractiegenoot Elene Walgenbach een motie om te zorgen dat de nachthoreca op een goede manier wordt ingebed zodat de bewoners daar zo min mogelijk overlast van ondervinden.

De **VOORZITTER**. De heer De Roon heeft de volgende motie ingediend.

Motie 5. Rave at RISE

"De gemeenteraad van Rotterdam, in vergadering bijeen op 14 oktober 2021 ter bespreking van het raadsvoorstel over vaststelling nota van uitgangspunten ontwikkeling RISE;

constaterende dat:

- de nota van uitgangspunten (NvU) RISE verregaande plannen bevat om de locatie gelegen tussen de Coolsingel, Hofplein, Pompenburg, Haagseveer en Doelstraat te ontwikkelen;
- het college in deze NvU beschrijft dat het aanbod nachthoreca in de binnenstad onder druk staat en dat RISE kansen biedt om nieuwe, zorgvuldig ingepaste ruimten voor nachthoreca toe te voegen aan het aanbod;
- in de NvU een aantal voorwaarden staat beschreven waarbinnen nachthoreca binnen RISE goed mogelijk is;

overwegende dat:

- het voor de levendigheid van de stad van groot belang is om het aanbod aan nachthoreca verder uit te breiden;
- de grote kansen die hiervoor liggen binnen RISE, optimaal benut dienen te worden;
- het niet zo kan zijn, dat een nieuwe ontwikkeling in de stad, ten koste gaat van bestaande nachthoreca in de binnenstad;

verzoekt het college:

- maximaal in te zetten op behoud van de huidige twee nachthorecazaken binnen het plangebied van RISE door deze slim in te passen, met bijvoorbeeld goede (interne) geluidsisolatie en handige lokalisering van de in- en uitgangen van deze zaken, zodat mogelijke geluidshinder voor omwonenden wordt beperkt;
- hierover uiterlijk bij de behandeling van het bestemmingsplan RISE te rapporteren aan de raad;

en gaat over tot de orde van de dag."

w.g. R.C.J. de Roon, E.S. Walgenbach en J.W. van Putten

De motie is voldoende ondersteund en maakt deel uit van de beraadslagingen.

De **VOORZITTER**. Dank u wel. Ik krijg zo de moties aangereikt. Dank u wel. Mijnheer Engberts, hebt u een vraag van de heer De Roon?

De heer **ENGBERTS** (pvda). Even over de nachthoreca. Ik hoorde hem zeggen dat de bewoners zo min mogelijk overlast hebben en toen dacht ik, zullen we ernaar streven dat ze geen overlast hebben.

De **VOORZITTER**. Mijnheer De Roon.

De heer **DE ROON** (d66). Nee, dat is natuurlijk een goede vraag. Volgens mij biedt dit juist een unieke gelegenheid om horeca, die wij op deze plek in de stad willen realiseren om die levendig te houden, op een hele goede manier in te passen. Vandaar ook deze motie mijnheer Engberts, ik hoop dat de PvdA hem ook steunt.

De **VOORZITTER**. De heer Engberts.

De heer **ENGBERTS** (pvda). 'Zo min mogelijk overlast' is nogal subjectief. De een vindt het niet erg en de ander wel en ik zou wel streven naar geen overlast.

De **VOORZITTER**. De wet is overigens wel helder over wat dat is. Mevrouw Kockelkoren.

Mevrouw **KOCKELKOREN** (gl). Misschien nog één aanvullende vraag daarover. Ook wij vinden nachthoreca op die plek van groot belang, maar we hebben ook nog steeds een beetje buikpijn over het Stadhuisplein en ik vraag me af in hoeverre wij hier kunnen garanderen dat die twee functies met 1300 nieuwe woningen en die twee horecafuncties op een goede manier bij elkaar kunnen komen en hoe jullie daar als fractie tegenaan kijken.

De **VOORZITTER**. De heer De Roon.

De heer **DE ROON** (d66). Nu ben ik even woordvoerder Horeca van mijn partij, dat doet mijn fractiegenoot overigens veel beter. Dat is een terechte vraag van mevrouw Kockelkoren. Juist daarom dienen wij deze motie in, omdat dit nu de unieke gelegenheid biedt om de situatie zoals we die kennen op het Stadhuisplein te voorkomen door maatregelen zoals isolatie om te zorgen dat je inpandige horeca hebt en de bewoners die daarboven wonen daar, inderdaad mijnheer Engberts, geen overlast van ondervinden.

De **VOORZITTER**. Helder. Mevrouw Kockelkoren.

Mevrouw **KOCKELKOREN** (gl). Voorzitter dank u wel. De woningnood is hoog en de vraag naar betaalbare woningen voor Rotterdammers is enorm. De ontwikkeling van het project RISE biedt de kans om middenin deze wooncrisis 1300 nieuwe woningen te bouwen. Voor GroenLinks weegt het publieke belang van toevoeging van 1100 woningen op een steenworp afstand van het Centraal Station dan ook zwaar. Wij komen op voor alle Rotterdammers terwijl wij ons tegelijkertijd ontzettend bewust zijn van de grote impact die dit project voor de huidige huurders van Havensteder heeft. Daarom vinden we ook dat zo'n ontwikkeling alleen kan met zorg voor alle zittende bewoners. Wij zien dat Havensteder als verhuurder die zorgen heeft weten te vertalen in goede afspraken met bewoners waarbij alle bewoners de garantie hebben op terugkeer in de nieuwbouw en overstappen met de huur die zij op dat moment betalen. Voorzitter, we hebben in de commissie en daarbuiten veel bewoners gehoord en zijn blij met de uitspraak van Havensteder 'we laten bewoners niet los tot ze veilig geland zijn' en om een van de zorgen die we in de commissie hebben gehoord weg te nemen, dient GroenLinks een motie in met het verzoek aan Havensteder om afspraken te maken zodat servicekosten voor bewoners beperkt blijven om de woonlasten voor huurders zo laag mogelijk te houden. Voorzitter, het tweede punt dat GroenLinks belangrijk vindt is duurzaamheid, ik heb het daar net al even over gehad. Natuurlijk wringt het op dit punt, de sloop van een gebouw dat op zich nog een tijdje meekan, maar tegelijkertijd weegt het publieke belang hier zodanig zwaar dat wij hebben gemeend daar toch op een goede manier vorm aan te kunnen geven door in ieder geval de eisen die aan circulariteit gesteld worden zo stevig mogelijk te maken. Wij zien daarvoor een goede aanzet in de nota van uitgangspunten, maar wij dienen nog een motie in om dat nog een stukje aan te scherpen, zodat we daadwerkelijk sturen op circulaire bouw en het met de ontwikkelaar komen tot de toepassing van minimaal 25% van de materialen op de huidige kavel en ook een inspanningsverplichting aan te gaan om te komen tot een scherpere milieuprestatie van het gebouw om zo te voldoen aan de klimaatafspraken van Parijs. Voorzitter, tot zover. Dank u wel.

De **VOORZITTER**. Mevrouw Kockelkoren heeft de volgende moties ingediend.

Motie 6. Project Pompenburg circulair

"De gemeenteraad van Rotterdam, in vergadering bijeen op 14 oktober 2021 ter bespreking van de nota van uitgangspunten ten behoeve van de ontwikkeling van het project RISE;

constaterende dat

- dit college de ambitie heeft dat Rotterdam in 2050 volledig circulair is;
- bouwafval 40% van de totale Nederlandse afvalstroom vormt;
- in de nota van uitgangspunten wordt voorgesteld circa 50.000 m² bestaande bouw te vervangen door circa 200.000 m² nieuwbouw met onder andere 1300 nieuwe woningen;
- een circulaire aanpak wordt geambieerd waarbij gestuurd wordt op waardebehoud, reductie van verspilling en het beperken van afval;

- voor de nieuwe ontwikkeling de prestatieafspraken is opgenomen dat het gebruik van primaire grondstoffen wordt beperkt;

overwegende dat

- een Plan van Aanpak wordt opgesteld over de manier waarop invulling wordt gegeven aan de doelen voor circulair bouwen;
- hergebruik van onderdelen en materialen op de plek zelf in de nieuwbouw verreweg de meest duurzame en circulaire manier van slopen is;
- om te voldoen aan de klimaatafspraken van Parijs op dit moment een Milieu Prestatie Gebouw (MPG) nodig is van 0,4 voor woningbouw en 0,65 voor utiliteitsbouw;
- het doel in de nota van uitgangspunten van een MPG van 0,75 per m² BVO per jaar daar niet in de buurt komt;
- zonder concrete afspraken de gemeenteraad onvoldoende kan sturen op het realiseren van circulaire prestaties in het project RISE;

verzoekt het college

- in het Plan van Aanpak duidelijk te maken hoeveel en welke materialen uit de huidige gebouwen worden hergebruikt in de nieuwbouw en dit plan van aanpak voor vaststelling terug te koppelen aan de raad;
- werkelijk te sturen op circulaire bouw door met de ontwikkelaar tot een inspanningsverplichting te komen voor de toepassing van minimaal 25% van de materialen op het huidige kavel;
- tevens de inspanningsverplichting aan te gaan om te komen tot een scherpere MPG richting 0,5 per m² BVO om te voldoen aan klimaatafspraken van Parijs;

en gaat over tot de orde van de dag."

w.g. A. Kockelkoren, R.C.J. de Roon, T.J. Vonk en G.J. Engberts

Motie 7. Bewoners niet loslaten tot ze veilig geland zijn

"De gemeenteraad van Rotterdam, in vergadering bijeen op 14 oktober 2021 ter bespreking van de nota van uitgangspunten ten behoeve van de ontwikkeling van het project RISE;

constaterende dat

- het huidige wooncomplex Pompenburg bestaat uit 226 sociale huurwoningen en in de nieuwbouw 292 sociale huurwoningen beoogd zijn;
- alle huidige bewoners van het wooncomplex Pompenburg kunnen terugkeren in de nieuwbouw voor gelijkblijvende huur;

overwegende dat

- Havensteder als goed verhuurder wil optreden door maatwerk te leveren en bewoners pas weer los te laten als ze veilig zijn geland op een nieuwe plek;
- alle bewoners mogen terugkeren waarbij Havensteder de afspraak met bewoners heeft gemaakt dat de woningen 55 tot 75 m² worden en de huur pro-ratio voor bewoners gelijk blijft;
- bij bewoners de vrees leeft dat zij door verhoogde servicekosten in de toekomst toch meer moeten gaan betalen;

verzoekt het college

- er bij Havensteder op aan te dringen om met de ontwikkelaar en de bewoners afspraken te maken, zodat de servicekosten voor bewoners beperkt blijven om de woonlasten voor huurders zo laag mogelijk te houden;
- het resultaat van deze afspraken terug te koppelen aan de raad;

en gaat over tot de orde van de dag."

w.g. A. Kockelkoren, T.J. Vonk en G.J. Engberts

De moties zijn voldoende ondersteund en maken deel uit van de beraadslagingen.

De **VOORZITTER**. Ik dank u zeer. Mijnheer Vonk.

De heer **VONK** (cu-sgp). Voorzitter, Pompenburg heeft al oude papieren. In 1589 wordt de naam waarvan de betekenis nooit helemaal duidelijk is geworden voor het eerst vermeld en in de stadsrekening van 1644 komt de toren van Pompenburg al voor. Ik zal u de hele tijdlijn verder besparen, maar er is in de afgelopen eeuwen van alles op deze plek geweest, gebouwd, afgebroken en weer opnieuw gebouwd. Nu bespreken we de plannen voor RISE, een mogelijk volgende stap in de ontwikkeling van dit gebied. Dit plan biedt kansen, kansen om vele woningen en voorzieningen aan de stad toe te voegen. Naast de 226 huishoudens die er momenteel wonen, kunnen meer dan 1100 nieuwe huishoudens straks genieten van een plek in het hartje van Rotterdam. Dat is prachtig en tegelijk begrijpen we de zorgen van de bewoners over verhuizingen, overlast en de grootte van de toekomstige woning. Hun wens om het te houden zoals het is, begrijpen we uitermate goed, zeker als je al jaren op deze mooie plek woont. 'We gunnen u die plek' zeggen we tegen hen, maar die plek gunnen we ook aan de vele, vele mensen die op zoek zijn naar een plek in Rotterdam en die deze plek nu niet kunnen vinden. Als we dat tegen elkaar afwegen, valt onze stem toch in het voordeel van deze plannen uit, zeker als we kijken naar wat Havensteder en de bewonersvereniging voor afspraken voor de zittende bewoners hebben kunnen maken. Aanvullend op de plannen hebben we twee moties. De eerste motie met als titel 'Doorstroming indien gewenst' beoogt wie dat wil de eerste keuze te geven om een woning in dit project te kunnen kopen, wellicht een kans voor wie toch al overwoog om eens iets te kopen. De tweede zal ik direct indienen. Die heeft als titel 'Zonder verleden geen toekomst' en gaat over de historie van het gebied waarmee ik mijn bijdrage begon want niet alleen in het verre verleden is hier het nodige gebeurd, maar twee van de drie gebouwen die er nu staan zijn beeldbepalend en die sloop je niet zomaar. Dat vraagt meer verantwoording dan nu in de nota van uitgangspunten staat. We zijn blij dat het college er alles aan doet om Coolsingel 6 zoveel mogelijk te behouden, maar als het dan toch moet worden gesloopt, zoals met Pompenburg het geval lijkt, is het aan de architect van de nieuwbouw om in het nieuwe ontwerp rekening te houden met de historie. Daarvoor de tweede motie, 'Zonder verleden geen toekomst'. Voorzitter, als er dan toch gesloopt moet worden, zoals met Pompenburg het geval lijkt, is het aan de architect van de nieuwbouw om in het nieuwe ontwerp rekening te houden met de historie en misschien begint dat wel met het schrappen van die nietszeggende naam RISE. We dienen er geen motie voor in, maar geven het wel mee ter overweging, terug naar de historische naam en vooruit met Pompenburg. Dank u wel.

De **VOORZITTER**. De heer Vonk heeft de volgende moties ingediend.

Motie 8. RISE - doorstroming indien gewenst

"De gemeenteraad van Rotterdam, in vergadering bijeen op 14 oktober 2021 ter bespreking van het voorstel tot vaststelling van de nota van uitgangspunten ten behoeve van de ontwikkeling van het project RISE;

constaterende dat:

- RISE bestaat uit een mix van sociale huurwoningen, vrijesector huur- en koopwoningen;

overwegende dat:

- sommige bewoners van de Pompenburg wellicht een kans zien om een eigen woning te kunnen kopen;
- het wenselijk is om hen als eerste de kans te geven om daarvoor in aanmerking te komen, voorafgaand aan de inschrijving zoals deze voor anderen geldt;

verzoekt het college:

- in overleg met ontwikkelaar RED Company en woningcorporatie Havensteder de huidige bewoners van de Pompenburg die dat wensen een voorkeurspositie te geven bij de koop (of huur) van een vrijesectorwoning in de RISE;

en gaat over tot de orde van de dag."

w.g. T.J. Vonk, J.A. Faber en A. Kockelkoren

Motie 9. RISE - Zonder verleden geen toekomst

"De gemeenteraad van Rotterdam, in vergadering bijeen op 14 oktober 2021 ter bespreking van het voorstel tot vaststelling van de nota van uitgangspunten ten behoeve van de ontwikkeling van het project RISE;

constaterende dat:

- Pompenburg en Coolsingel 6 in de cultuurhistorische verkenning als beeldbepalend worden aangemerkt;
- de nota van uitgangspunten stelt 'De gemeente zet in op sloop van het gebouw Hofplein 33, sloop/nieuwbouw van het Pompenburggebouw en zoveel mogelijk behoud van het gebouw Coolsingel 6.';
- de nota van uitgangspunten over Pompenburg stelt 'gezien de groeiende aandacht voor het Post 65 erfgoed is het goed om het oorspronkelijke concept en kernwaarden beter in het vizier te krijgen, voordat het besluit tot sloop genomen wordt.';

overwegende dat:

- er een goede belangafweging noodzakelijk is als mogelijke sloop van beeldbepalende gebouwen in het geding is;
- gebouwen die als beeldbepalend worden aangemerkt in een cultuurhistorische verkenning, bescherming verdienen via het bestemmingsplan;

verzoekt het college:

- goed te beargumenteren indien panden geheel of gedeeltelijk gesloopt dienen te worden voor project RISE;
- dat de architect van RISE zich rekenschap geeft van de cultuurhistorische waarde van de (bebouwing van de) plek en dat betreft bij de uitwerking van het ontwerp;

- de overige beeldbepalende panden uit de cultuurhistorische verkenning Weena-Hofplein via een parapluperziening als zodanig te verwerken in de vigerende bestemmingsplannen;

en gaat over tot de orde van de dag."

w.g. T.J. Vonk, G.J. Engberts en A. Kockelkoren

De moties zijn voldoende ondersteund en maken deel uit van de beraadslagingen.

VOORZITTER. Mijnheer Van der Velden heeft een vraag.

De heer **VAN DER VELDEN** (pvdd). Ja een vraag aan de ChristenUnie. U pleit voor de historische context van de plek. Coolsingel 6 is het gebouw van architect Bodon en daar wordt volgens mij gewoon gebouwd en gesloopt. Wat bedoelt u precies met die motie?

De **VOORZITTER.** De heer Vonk.

De heer **VONK** (cu-sgp). Voorzitter, we willen in ieder geval zeker weten dat zo goed mogelijk wordt gekeken naar wat er nog wel kan. Wat wij precies vragen staat volgens mij heel precies in het dictum. We willen er in ieder geval voor zorgen dat we in ieder geval heel goed hebben gekeken, de zaak goed op een rijtje hebben en we alles gedaan hebben om te zorgen dat datgene wat we kunnen doen om het te behouden ook behouden. Dat is eigenlijk de strekking van de motie.

De **VOORZITTER.** Mijnheer Achbar.

De heer **ACHBAR** (denk). Ja dank u wel voorzitter. Laat ik beginnen met een aantal zaken die dit voorstel minder slecht maken. Het klopt dat er meer woningen worden gebouwd dan er worden gesloopt, het klopt dat er afspraken zijn gemaakt om ten minste het totaaloppervlak aan sociale huurwoningen te behouden, het klopt dat daar aan de huidige bewoners een terugkeergarantie wordt gegeven en het klopt dat de huidige bewoners een verhuisvergoeding krijgen. Voorzitter, gelukkig gaat het college niet zo schaamteloos om met deze bewoners als met de bewoners van de Tweebosbuurt, maar voorzitter dat maakt het nog geen goed voorstel en dat maakt ook nog niet dat deze mensen zich wel goed behandeld voelen. Integendeel zelfs voorzitter. Ouderen die gehecht zijn aan hun woning verliezen hun vertrouwde omgeving, er gaat letterlijk een sloepkogel door hun wereldje en dat niet alleen voorzitter, ook moeten bewoners kleiner gaan wonen. Er komen weliswaar meer woningen voor terug, maar wel veel kleinere woningen en soms is net een kamer meer een wereld van verschil voor gezinnen. Voorzitter, de nieuwe woningen staan er niet direct wanneer de huidige woningen worden gesloopt en vooral niet in een tijd waarin er behoefte is aan meer woningen omdat het woontekort in Rotterdam gigantisch is. Deze behoefte is zo groot dat er liever gisteren dan vandaag woningen staan, laat staan woningen die morgen pas gaan komen. Voorzitter, vooral de behoefte aan sociale huurwoningen is enorm en 20% sociale huur is veel te weinig in deze tijden van schaarste, vooral wanneer daarbij de lange wachtlijsten en wachttijden, die oplopen tot wel 36 maanden, in aanmerking worden genomen en waarom moet dan zo'n groot gedeelte van het plan een hotel zijn? We hebben genoeg hotels in het centrum, maar niet genoeg sociale woningen en ga eens sociale woningen in plaats van een hotel bouwen. Voorzitter, als het gaat om de hoogte van de huren, zien wij wederom met RISE weer eens een heel mooi voorbeeld van middenhuur die eigenlijk dure huur is. Een politieagent die dag in, dag uit zijn leven voor ons op het spel zet,

kan geen middenhuur van € 1.060,00 betalen, dat is geen middenhuur en ook de koopwoningen zijn veel te duur. Al met al vinden wij het jammer om te zien dat partijen als de PvdA en GroenLinks genoeg nemen met kruimeltjes in de vorm van moties. Ze staan overal te scanderen dat ze meer betaalbare woningen voor alle Rotterdammers willen, maar in de raad laten ze een ander geluid horen. Tot zover voorzitter.

De **VOORZITTER**. Ik dank u zeer. De heer Engberts.

De heer **ENGBERTS** (pvda). Voorzitter, participatie is voor de PvdA erg belangrijk en daarom zijn we blij dat dat we op 13 oktober jl. zoveel bewoners hebben horen inspreken, net zoals ik blij ben met alle inspanningen van Havensteder om de bewoners te betrekken en ook blij ben met de kritische en constructieve inzet van de bewonersvereniging en vooral van de mensen die daarin zitten. Ik heb veel contact met hen gehad en ik ben er erg van onder de indruk. Petje af voor wat zij allemaal voor het geheel van de bewoners hebben bereikt. Net zoals bij hen was mijn eerste gedachte toen ik hoorde van de plannen om de sociale woningen op Pompenburg te slopen 'no way, de mensen wonen daar goed, niets aan doen', maar ik ben gaan praten met de bewonersvereniging, de woningcorporatie Havensteder, de bewoners zelf en met heel veel mensen die betrokken zijn bij en zich zorgen maken over het wonen in de stad. De afgelopen twee jaar ben ik vaak in het gebouw zelf geweest, bij mensen thuis, en heb ik veel met bewoners gesproken. Niemand is voor de sloop van zijn eigen huis, maar sommigen zeiden 'maar er is woningnood en natuurlijk willen wij hier blijven wonen, maar anderen zoeken ook een huis' en dan zeg ik tegen mijnheer Cicek het volgende. Uit de cijfers in de monitor die ook u op 13 oktober jl. zag, blijkt dat deze periode all time low gesloopt is, dat de onttrekking aan de sociale sector volledig te maken heeft met de prijsontwikkeling en dat we daarom de corporaties willen omarmen omdat we daarmee de sociale woningen langdurig sociaal kunnen houden. Daarom zijn we ook voor dit plan, omdat er hiermee meer sociale woningen terugkomen dan er nu zijn en er extra woningen komen voor de mensen met een middeninkomens. Al die woningen zijn keihard nodig, bijvoorbeeld voor de docenten die nu uit Rotterdam vertrekken omdat ze niets kunnen vinden en we hebben leraren heel hard nodig om onze kinderen goed onderwijs en kansen op een goede toekomst te geven. Dan moeten we ook huizen voor hen hebben en dan is het nodig dat we huizen toevoegen. Nee, dan is het natuurlijk nog steeds niet leuk voor de mensen die er wonen, daarom moeten we ook heel goed voor hen zorgen en daarom krijgt iedereen die tijdelijk ergens anders moet wonen, die 52 woningen, € 12.000,00 verhuisvergoeding en hulp bij de verhuizing zelf. Iedereen mag terugkomen als de nieuwe energiezuinigere huizen klaar zijn met bovendien dezelfde huurprijs als nu, maar je mag ook ergens anders naartoe als je dat liever wilt. Niemand van de bewoners gaat meer huur betalen, ook niet als ze toevallig inmiddels meer verdienen en ze volgens de regels geen recht meer hebben op een sociale huurwoning. We willen de servicekosten allemaal, ook Havensteder, zo laag mogelijk hebben en daarom steunen we ook de oproep van GroenLinks in haar motie. Veel sprekers en ook mensen die ik los daarvan heb gesproken bij hen thuis gaven aan last te hebben van stress en gezondheidsklachten en ik kan dat heel erg goed begrijpen. Ook al is er een pakket van Havensteder dat onzes inziens heel veel voor bewoners doet en waar we ook bovenop zullen zitten, we hebben nog twee moties om het toch nog wat beter te maken. We vinden dat er meer aandacht moet zijn voor de sociaal-emotionele kant van de verhuizing en een om te zorgen dat wie nu al snel wil verhuizen, want die zijn er ook, dat financieel ook kan. Ik heb daar nog twee moties bovenop. We willen mooie gemeenschappelijke ruimtes waar alle bewoners als vanzelf elkaar kunnen ontmoeten zoals we ook in de Hoogbouwvisie hebben afgesproken. Eenzaamheid en anonimiteit bestrijden en ontmoeting stimuleren, samen met GroenLinks en de andere ook nog met een aantal andere partijen. We hebben het op 18 februari 2021 in de raad gehad over de problemen die

bijvoorbeeld huisartsen hebben om betaalbare praktijkruimte te vinden en het college erkende dat toen en beloofde ook actie. Die ruimte komt er nu in de RISE, maar er staat 'commerciële huurprijzen' en wij denken dat dit betaalbaar moet blijven omdat we geen torenhoge huur voor de zorg in de RISE willen. Voorzitter, 1300 nieuwe woningen en meer sociaal dan er nu is, woningen voor de middeninkomens, het is waar de stad behoefte aan heeft en ik ben trots op bewoners van Rotterdam die zeggen 'het is misschien niet mijn idee, maar met dit plan komen er 1300 nieuwe woningen en daar worden we uiteindelijk allemaal beter van'.

De **VOORZITTER**. De heer Engberts heeft de volgende moties ingediend.

Motie 10. Geen torenhoge huur voor de zorg

"De gemeenteraad van Rotterdam, in vergadering bijeen op 14 oktober 2021 aangaande de vaststelling van de nota van uitgangspunten ontwikkeling RISE;

constaterende dat:

- in het gebouw de Pompenburg veel oudere bewoners wonen;
- het daarom een verstandige zet is om ruimte te maken voor maatschappelijke instellingen in de nieuwe RISE;

overwegende dat:

- in de nota van uitgangspunten voor de RISE al ruimte is opgenomen binnen het maatschappelijke programma voor een zorgcentrum;
- het met het oog op de vele oudere bewoners die waarschijnlijk zullen terugkeren naar de RISE van belang is dat dit zorgcentrum fatsoenlijke faciliteiten biedt;
- een huisarts daarbij essentieel is;
- vele huisartsen in Rotterdam al lange tijd aangeven dat de hoge huren in de stad een groot obstakel zijn voor het vestigen van een nieuwe of het openhouden van een bestaande praktijk;
- het college in februari de problemen rondom deze hoge huren heeft erkend en beloofde zich actief in te zetten en dit probleem aan te pakken;

verzoekt het college:

- in overleg met Hofplein Ontwikkel BV ervoor te zorgen dat huisartsen of andere eerstelijnszorgverleners na realisatie voor een passende huur in de maatschappelijke ruimtes van de RISE terechtkunnen;

en gaat over tot de orde van de dag."

w.g. G.J. Engberts en A. Kockelkoren

Motie 11. Eén gemeenschappelijke ruimte

"De gemeenteraad van Rotterdam, in vergadering bijeen op 14 oktober 2021 aangaande de vaststelling van de nota van uitgangspunten ontwikkeling RISE;

constaterende dat:

- in de nota van uitgangspunten de gemeenschappelijke ruimten in de RISE nog niet zijn uitgewerkt;

overwegende dat:

- in de Hoogbouwvisie het tegengaan van anonimiteit en eenzaamheid en het voorkomen van ondermijning belangrijke thema's zijn en het maken van gemeenschappelijke ruimtes in een gebouw daarbij vooropstaat;
- in de Hoogbouwvisie het stimuleren van ontmoeting als een van de speerpunten bij de ontwikkeling van hoogbouw is genoemd;
- op basis van de Hoogbouwvisie elk nieuw hoogbouwinitiatief naast een ruimtelijke onderbouwing ook een onderbouwing moet geven van hoe ontmoeting in het gebouw wordt georganiseerd;
- verder in de Hoogbouwvisie valt te lezen dat het uitgangspunt voor elk gebouw is dat er een multifunctioneel plein moet zijn waar uitwisseling tussen personen en functies centraal staat;
- ook valt te lezen dat de gemeenschappelijke ruimtes in een gebouw hoogwaardig en kwalitatief vormgegeven moeten worden;
- dit alles in acht nemende het een goed idee zou zijn om voor de drie torens één mooie en kwalitatieve gemeenschappelijke ruimte te realiseren op een centraal punt;

verzoekt het college:

- er met RED en Havensteder bij de verdere uitwerking van de plannen voor RISE voor te zorgen dat de gemeenschappelijke ruimte(n) wordt ontwikkeld conform de uitgangspunten van de Hoogbouwvisie;

en gaat over tot de orde van de dag."

w.g. G.J. Engberts en A. Kockelkoren

Motie 12. Verhuizen is gedoe

"De gemeenteraad van Rotterdam, in vergadering bijeen op 14 oktober 2021 aangaande de vaststelling van de nota van uitgangspunten ontwikkeling RISE;

constaterende dat:

- in het gebouw de Pompenburg veel oudere bewoners wonen;
- verhuizen in algemeen en voor ouderen in het bijzonder een emotionele zaak kan zijn die met veel stress gepaard gaat;

overwegende dat:

- de ontwikkeling van de RISE nogal wat verhuizingen op gang zal brengen voor de zittende bewoners;
- veel huidige bewoners aangeven op te zien tegen de potentiële verhuizing;
- bewoners die al jarenlang elkaars burens zijn, dat bijvoorbeeld graag zouden willen blijven of op enigerlei andere wijze graag bij elkaar in de buurt willen wonen;
- dit soort aspecten bij een project van deze schaal niet uit het oog verloren mag worden;
- bewoners daarom zoveel mogelijk geholpen en ondersteund moeten worden, óók met de verhuizing;

verzoekt het college:

- in samenwerking met Havensteder extra aandacht te besteden aan de sociale, praktische en emotionele aspecten van de verhuizingen die op gang komen naar aanleiding van de ontwikkeling van RISE;
- hierbij in het bijzonder oog te hebben voor ouderen en andere kwetsbare groepen;

en gaat over tot de orde van de dag."

w.g. G.J. Engberts, A. Kockelkoren, T.J. Vonk, J.A. Faber en R.C.J. de Roon

Motie 13. Sneller verhuizen

"De gemeenteraad van Rotterdam, in vergadering bijeen op 14 oktober 2021 aangaande de vaststelling van de nota van uitgangspunten ontwikkeling RISE;

constaterende dat:

- in het gebouw de Pompenburg veel oudere bewoners wonen;
- verhuizen in algemeen en voor ouderen in het bijzonder een emotionele zaak kan zijn die met veel stress gepaard gaat;

overwegende dat:

- de ontwikkeling van de RISE nogal wat verhuizingen op gang zal brengen voor de zittende bewoners;
- sommige mensen dan ook zo snel mogelijk verhuisd willen zijn, zodat zij sneller weer onder de pannen zijn;
- bewoners daarom zoveel mogelijk geholpen en ondersteund moeten worden, óók met de verhuizing;

verzoekt het college:

- in samenwerking met Havensteder ervoor te zorgen dat op korte termijn verhuisfaciliteiten beschikbaar zijn voor die bewoners die zo snel mogelijk willen verhuizen;
- hierbij in het bijzonder oog te hebben voor ouderen en andere kwetsbare groepen;

en gaat over tot de orde van de dag."

w.g. G.J. Engberts, A. Kockelkoren, T.J. Vonk, J.A. Faber en R.C.J. de Roon

De moties zijn voldoende ondersteund en maken deel uit van de beraadslagingen.

De **VOORZITTER**. Ik kijk nog even de raadzaal in, zijn er nog andere fracties die willen meedoen aan het gesprek? Mevrouw Faber.

Mevrouw **FABER** (vvd). Wat een mooie nieuwe ontwikkeling voor Rotterdam, met de RISE krijgen we 1100 extra nieuwe woningen op een van de mooiste plekken van Rotterdam, een iconische plek, woningen die beschikbaar komen voor Rotterdammers met verschillende portemonnees. We hebben een belangrijke opdracht te vervullen in onze mooie stad, namelijk meer woningen om aan de behoefte van de Rotterdammers te voldoen en met de RISE zetten we daar weer een enorme stap in. Er zijn natuurlijk ook aandachtspunten, we hebben ze allemaal al voorbij horen komen. Het viel ook mij tijdens het inspreken door de bewoners op dat er duidelijk behoorlijk wat ouderen in de Pompenburg wonen en een verhuizing is voor iedereen een ingrijpende gebeurtenis, maar voor ouderen nog veel meer. Zij hebben voldoende ondersteuning en begeleiding nodig en Havensteder heeft aangeboden dat te gaan doen door middel van maatwerk. Niet iedereen zal terugkeren naar de Pompenburg en het zal hen rust geven als zij sneller weten waar ze dan naartoe verhuizen. De VVD steunt dan ook de motie van de heer Engberts van de PvdA. Je kunt het slopen van een gebouw dat niet rijp is voor sloop eigenlijk niet uitleggen en daar is de

Rotterdamse VVD ook zeker niet voor, tenzij. Wij vinden dan ook dat we alleen moeten slopen als dat een hoger doel dient. Daarvan is bij de RISE ook sprake, het hele plangebied krijgt een positieve impuls, er is nu een kans om de Pompenburg in dit plan mee te nemen waardoor de woningen straks voldoen aan alle eisen en gemakken van deze tijd en die kans moet worden gepakt. De sociale huurwoningen blijven op een toplocatie zonder dat de bewoners meer gaan betalen en veel woningzoekenden in Rotterdam zouden hier direct voor tekenen. We zien graag zoveel mogelijk middenkoop en daarom steunen wij ook samen met Leefbaar Rotterdam en D66 de door Leefbaar Rotterdam aangekondigde motie. Havensteder heeft vorige week tijdens het inspreken duidelijk gemaakt ook geen voorstander van sloop te zijn en het gebouw hoeft ook niet gesloopt te worden en wat er tot nu toe in is geïnvesteed, was met name om het gebouw op te lappen naar deze tijd. Wij vinden het sociaal dat ook mensen die in een sociale huurwoning wonen een huis blijven hebben dat van deze tijd is en nu is er de kans om het aan deze tijd te laten voldoen en alles nieuw te laten zijn. Als we de Pompenburg erbuiten laten en we alleen het gebied eromheen gaan ontwikkelen, staan er straks allemaal prachtig mooie nieuwe woningen voor middeninkomens en hoge inkomens en dat gunnen wij ook mensen in een sociale huurwoning, die verdienen ook gewoon een nieuw huis. Tot slot wil ik nog tegen de sprekers van 6 oktober jl. en de mensen op de publieke tribune of die het debat op een andere manier volgen zeggen: het moge duidelijk zijn we vanuit deze raad en ook vanuit de Rotterdamse VVD de angst voor en weerstand tegen het verhuizen begrijpen. Wij nemen de toezeggingen van Havensteder heel serieus en op het moment dat blijkt dat het allemaal anders loopt, weet u de Rotterdamse gemeenteraad weer te vinden.

De **VOORZITTER**. Ik dank u zeer. Andere sprekers? Die heer Van der Velden.

De heer **VAN DER VELDEN** (pvdd). Voorzitter, vanuit de lucht vormt de bebouwing van de RISE ontwikkelplot een P en die staat voor prima. Het gebouw van Havensteder, de Pompenburg, vormt een U en die staat voor uitstekend, uit de kunst of uitermate goed en dat is eigenlijk het grootste struikelblok van RISE. Er wordt een technisch goed gebouw gewoon gesloopt en de vraag is waarom je dat zou willen want wij vinden dat niet duurzaam. Ten tweede wordt in alle bijdragen voorbijgegaan aan de architectonische kwaliteit van de Pompenburgflat, een ontwerp van Carel Weeber en daarnaast moet de creatie van architect Bodon weg, wij vinden dat niet duurzaam. Voorzitter, wij zijn niet tegen RISE als zodanig, maar wel tegen sloop van goede gebouwen en dat staat te gebeuren als de Partij voor de Dieren zou instemmen met de nu voorliggende nota van uitgangspunten. Om die reden kunnen en gaan wij niet voor dit plan stemmen, maar mocht de nota van uitgangspunten het onverhoopt toch halen, dan zien we wel ruimte voor verbetering. Ten eerste willen wij dat de ontwikkeling haar klimaatambities opschroeft. Rotterdam moet wat ons betreft al in 2030 klimaatneutraal zijn en wij kunnen niet instemmen met een hagelnieuw gebouw dat dit nog niet is. Daarom komen wij met een motie om de ontwikkelaar van de drie RISE-torens te verplichten om te voldoen aan de norm van energieneutrale gebouwen, de ENG-norm. Voorzitter, een tweede motie gaat over een natuurinclusief ontwerp voor RISE. Hierin volgt de ontwikkelaar de vuistregels voor het bouwen, maar omdat die vuistregels heel erg vrijblijvend zijn, willen wij die geborgd zien in de privaatrechtelijke overeenkomst. Vandaar nog een motie. Verder heeft Havensteder, de eigenaar van de Pompenburg, in een schrijven aan de raad negen concrete toezeggingen gedaan en wij willen dat die toezeggingen als bijlage aan de nota van uitgangspunten worden toegevoegd. Zo weten de 226 huishoudens in de flat die een ongewisse en onzekere toekomst tegemoet gaan eindelijk waar ze aan toe zijn. Een van de grote zorgen bij de huurders is een daling van het woonoppervlak en de Partij voor de Dieren snapt die zorgen. Havensteder heeft toegezegd de huren gelijk te houden, maar de toekomstige woningen worden wel kleiner en wij willen dat de

vierkantemeterprijs gelijk blijft want dat is immers een objectieve maatstaf. Wij verzoeken het college dit in de overeenkomst met Havensteder of middels een kettingbeding in de overeenkomst met RED Company af te dwingen. Tot slot de prijssegmentering in de nieuw te bouwen woningen. Omdat we in feite slechts sociale huur verplaatsen naar de toren aan de Coolsingel tellen die woningen natuurlijk niet mee. Er komen ongeveer 1074 woningen bij en wij zien graag meer sociale huur aan de Coolsingel, om te beginnen met 20% en dat past goed in de 20-30-30-20-verdeling die het college voorstaat. Hierbij een vierde motie om dat af te dwingen in de overeenkomst tussen de gemeente en RED Company. Verder wensen wij de bewoners de komende tijd heel veel sterkte toe. Ik was deze week weer in de Tweebosbuurt en het is een grof schandaal wat daar aan de hand is, nog steeds vind ik eigenlijk, dan zie je als gemeenteraadslid echt waarover je hier al die tijd praat, dan zie je het in de praktijk uitgevoerd worden. Er wordt hier ontzettend gemakkelijk gezegd, ook door D66, 'weet je wel, het gaat om een verbetering', maar die mensen gaan een traject van bijna tien jaar in en echt, de woning waarin je al jaren woont slopen, ik vind dat sommige gemeenteraadsliden daar erg gemakkelijk over praten. Ik hoop eigenlijk dat dit hen zelf eens overkomt, dan weten ze wat het is.

De **VOORZITTER**. De heer Van der Velden heeft de volgende moties ingediend.

Motie 14. Toezeggingen Havensteder in bindende overeenkomst

"De gemeenteraad van Rotterdam, in vergadering bijeen op 14 oktober 2021, ter bespreking van het debat over vaststelling van de nota van uitgangspunten ten behoeve van de ontwikkeling van het project RISE;

constaterende dat:

- woningcorporatie Havensteder in een brief aan de leden van de commissie Bouwen, Wonen en Buitenruimte (BWB) van de gemeenteraad heeft gesteld dat zij met bewonersvereniging Delftse Poort die het complex Pompenburg vertegenwoordigt, het volgende is overeengekomen met betrekking tot de voorgenomen sloop van het complex en terugplaatsing van bewoners in nieuwbouw aan de Coolsingel:
 1. huurders hebben garantie op terugkeer. Alle huidige huurders kunnen naar de nieuwbouw;
 2. huurders stappen over met de huur die zij op dat moment betalen;
 3. de afspraak onder 2. geldt ook voor huurders die te veel verdienen voor een sociale huurwoning;
 4. bewoners ontvangen de wettelijke verhuiskostenvergoeding (€ 6.334,00, prijspeil februari 2021) voor elke verhuizing, na besluitvorming Havensteder;
 5. de tijdelijke huisvesting die nodig is voor 56 huishoudens drukt niet op de sociale voorraad in Rotterdam. RED Company organiseerde daarvoor een oplossing in de in aanbouw zijnde Cooltower;
 6. bewoners die tijdelijk verhuizen naar de Cooltower ontvangen twee keer de verhuiskostenvergoeding;
 7. we leveren maatwerk en komen zoveel mogelijk aan persoonlijke wensen tegemoet;
 8. parkeren is straks geborgd voor huurders die nu een parkeerplek hebben in de parkeergarage;
 9. woningen die leeg komen, verhuren we tijdelijk aan huurders van buiten het gebouw die vanwege werkzaamheden niet thuis kunnen wonen;

verzoekt het college:

- deze negen toezeggingen op te nemen in een eventuele overeenkomst met Havensteder, dan wel in de aangekondigde samenwerkingsovereenkomst met RED Company en te bedingen dat laatstgenoemde toezeggingen in een privaatrechtelijke overeenkomst doorlegt naar Havensteder;

en gaat over tot de orde van de dag."

w.g. R.T.J. van der Velden en E. Büyükçifci

Motie 15, RISE Natuurinclusief

"De gemeenteraad van Rotterdam, in vergadering bijeen op 14 oktober 2021, ter bespreking van het debat over vaststelling van de nota van uitgangspunten ten behoeve van de ontwikkeling van het project RISE;

constaterende dat:

- in de nota van uitgangspunten van project RISE niets staat over natuurinclusief bouwen;

overwegende dat:

- de bouw van drie hoogbouwtorens in het hart van de stad een ideale mogelijkheid biedt om natuurwaarden te versterken, zeker in combinatie met vergroening van het Hofplein;
- natuurinclusief bouwen weliswaar verankerd is in de vuistregels voor het bouwen, maar dat gebiedsontwikkelaars er vrijblijvend van kunnen afwijken;

verzoekt het college:

- in de samenwerkingsovereenkomst met RED Company af te spreken dat de gebouwen als onderdeel van project RISE een natuurinclusief ontwerp krijgen op basis van de maatregelen zoals genoemd in de vuistregels voor het bouwen;

en gaat over tot de orde van de dag."

w.g. R.T.J. van der Velden

Motie 16. RISE energieneutraal

"De gemeenteraad van Rotterdam, in vergadering bijeen op 14 oktober 2021, ter bespreking van het debat over vaststelling van de nota van uitgangspunten ten behoeve van de ontwikkeling van het project RISE;

constaterende dat:

- het Bouwbesluit 2012 voor een project als RISE voorschrijft dat deze moet voldoen aan de normen van bijna-energie neutrale gebouwen (BENG);

overwegende dat:

- de BENG-norm te licht is om te komen tot een klimaatneutrale stad op zo vroeg mogelijke termijn;
- er momenteel genoeg handvatten en leidraden bestaan om te komen tot een volledig energieneutraal gebouw, ook wel aangeduid als ENG;

verzoekt het college:

in de samenwerkingsovereenkomst met RED Company af te spreken dat project RISE energieneutraal wordt in de exploitatiefase;

en gaat over tot de orde van de dag."

w.g. R.T.J. van der Velden en E. Büyükçifci

Motie 17. Minimaal 20% sociaal bovenop terugplaatsing Pompenburgers

"De gemeenteraad van Rotterdam, in vergadering bijeen op 14 oktober 2021, ter bespreking van het debat over vaststelling van de nota van uitgangspunten ten behoeve van de ontwikkeling van het project RISE;

constaterende dat:

- in de nota van uitgangspunten van de ongeveer 1300 woningen van project RISE, maximaal 260 woningen dienen ter compensatie van de voorgenomen sloop van complex Pompenburg;
- het vloeroppervlak van die 260 woningen gelijk staat aan het huidige vloeroppervlak van complex Pompenburg;
- het totaal van 260 kan terugvallen tot 226 woningen indien teruggeplaatste huishoudens aanspraak maken op een grotere woning dan de grootte van de wooneenheden in het sociaal segment die zijn voorzien in het project RISE;

voort constaterende dat:

- het college in deze periode 20% van de nieuw te bouwen woningen wil onderbrengen in het sociale segment (dus tot de liberalisatiegrens);

overwegende dat:

- de realisering van 260 woningen in het sociale segment niet meer is dan compensatie van de gesloopte 226 woningen in complex Pompenburg, waarmee het saldo op nul komt;

verzoekt het college:

- in de samenwerkingsovereenkomst met ontwikkelaar RED Company op te nemen dat er minimaal 20% van de woningvoorraad in het sociale segment wordt gerealiseerd in het gedeelte van het woonprogramma aanvullend op de eerder aangekondigde 260 sociale huurwoningen;

en gaat over tot de orde van de dag."

w.g. R.T.J. van der Velden en E. Büyükçifci

Motie 18. Gelijke huurprijs is gelijke vierkantemeterprijs

"De gemeenteraad van Rotterdam, in vergadering bijeen op 14 oktober 2021, ter bespreking van het debat over vaststelling van de nota van uitgangspunten ten behoeve van de ontwikkeling van het project RISE;

constaterende dat:

- woningcorporatie Havensteder heeft toegezegd dat haar huurders in complex Pompenburg straks bij oplevering van sociale huurwoningen in project RISE worden teruggeplaatst met de huur die zij op dit moment betalen;

- de nog op te leveren woningen kleiner zijn dan de huidige woningen;

overwegende dat

- de toezegging van gelijke huur moet inhouden dat de *pro rato* huur per vierkante meter gelijk blijft;

verzoekt het college

- in een eventuele overeenkomst met Havensteder te bedingen dat bij oplevering van RISE eenzelfde vierkantemeterprijs aan huur wordt gevraagd aan terugkerende bewoners dan wel in de aangekondigde samenwerkingsovereenkomst met RED Company te bedingen dat laatstgenoemde deze bepaling in een privaatrechtelijke overeenkomst doorlegt naar Havensteder;

en gaat over tot de orde van de dag."

w.g. R.T.J. van der Velden en E. Büyükçifci

De moties zijn voldoende ondersteund en maken deel uit van de beraadslagingen.

De **VOORZITTER**. Mijnheer van der Velden, ik krijg vier moties van u, ik denk met u mee anders maken ze geen deel uit van de beraadslagingen. Mijnheer Engberts, hebt u een vraag aan de heer Van der Velden?

De heer **ENGBERTS** (pvda). Ik heb een vraag om aan de heer Van der Velden. Ik vind dit best interessante en aansprekende moties, meer sociaal, energiezuinig et cetera en ook de toevoeging van wat Havensteder heeft beloofd aan de nota van uitgangspunten. Als we dat allemaal aannemen, stemt de heer Van der Velden dan voor de sloop van de Pompenburg?

De **VOORZITTER**. De heer Van der Velden

De heer **VAN DER VELDEN** (pvdd). Nee, ik denk dat ik dat heel duidelijk in mijn bijdrage heb aangegeven. Wij vinden het niet duurzaam om een goed technisch gebouw waar de mensen met plezier wonen, dat wordt ook nog wel eens vergeten, rücksichtslos tegen de vlakte te gooien omdat je toevallig deze ontwikkeling wilt. Ik heb gezegd dat wij niet tegen de ontwikkeling van de RISE zijn, maar wel tegen de sloop van dit gebouw van de architect Carel Weeber.

De **VOORZITTER**. De heer Engberts.

De heer **ENGBERTS** (pvda). Dat snap ik en dat respecteer ik ook, maar als wij deze moties aannemen, gaan we over tot uitvoering van het plan en dat is een beetje raar.

De **VOORZITTER**. De heer Van der Velden.

De heer **VAN DER VELDEN** (pvdd). Ik weet nog niet waar u naartoe wilt want u snapt kennelijk helemaal niet wat politieke inhoudt. Je dient moties in om een plan beter te maken en dat kun je ook doen als je tegen een plan bent. U zegt dat ik geen moties mag indienen als ik tegen een plan ben, ik weet niet waarvoor krankzinnige gedachtegang van de PvdA dat is. Ja, ik weet het niet hoor.

De **VOORZITTER**. De heer Engberts.

De heer **ENGBERTS** (pvda). Als het plan dan beter is, is het kennelijk nog niet goed genoeg, maar wat maakt het plan dan goed genoeg?

De **VOORZITTER**. De heer Van der Velden.

De heer **VAN DER VELDEN** (pvdd). Dan hebt u kennelijk niet goed naar mijn bijdrage geluisterd. Ik dien toch bijvoorbeeld een motie in om die nieuwe gebouwen natuurinclusief te maken. Dat vinden wij bijvoorbeeld niet goed genoeg, laat het gewoon klimaatneutraal zijn en niet bijna klimaatneutraal. Bijna klimaatneutraal vinden wij niet goed genoeg dus vandaar de moties. Ik snap de ruis op uw lijn niet.

De heer **ENGBERTS** (pvda). Voorzitter, ik snap de ruis niet, als wij voor die moties zouden stemmen en wij die zouden aannemen is de Partij voor de Dieren nog steeds tegen. Dat is gewoon niet met elkaar in overeenstemming.

De **VOORZITTER**. De heer Van der Velden.

De heer **VAN DER VELDEN** (pvdd). Ik deel die conclusie niet, maar u moet met die moties doen wat u wilt. Ik zou u als PvdA-fractie een advies geven, als u het een goede motie vindt dan stemt u toch gewoon voor, wat doet u nou moeilijk.

De heer **ENGBERTS** (pvda). Ik stel gewoon een vraag, waarom doet u dan zo moeilijk? Als we dan een beter plan maken en dat goed genoeg is, stemt u nog steeds tegen want u bent pertinent tegen de sloop. Ik kan dus niet anders dan constateren dat deze moties volstrekt voor de Bühne zijn.

De **VOORZITTER**. De heer Van der Velden.

De heer **VAN DER VELDEN** (pvdd). Ik vind dit zo'n rare gedachtecronkel van de heer Engberts, ik probeer me er echt in te verplaatsen, ik probeer hier echt al vijf minuten over na te denken, maar ik kan u gewoon niet volgen. Ik kan u echt niet volgen.

De **VOORZITTER**. De heer Engberts.

De heer **ENGBERTS** (pvda). Ik kan u niet volgen want u wilt een aantal dingen in het plan, dan doen we dat en dan is het plan wel goed genoeg, maar toch niet. Wat wilt u nou?

De **VOORZITTER**. De heer De Roon.

De heer **DE ROON** (d66). Ik heb ook een vraag aan de heer Van der Velden en ik grijp dit ook maar even aan om te zeggen dat wij volgens mij, mevrouw Kockelkoren heeft dat uitstekend verwoord, vinden dat er uitermate zorgvuldig met de bewoners moet worden omgegaan, maar ik had eigenlijk een andere vraag. Ik hoor u heel vaak zeggen duurzaam, duurzaam, duurzaam, maar er moeten ook woningen bij komen want mensen moeten ook kunnen wonen. Ik hoor de Partij voor de Dieren altijd zeggen 'nee niet hier, we willen die woningen niet daar en niet in het groen', dat laatste ben ik overigens helemaal met de heer Van der Velden eens, maar dit is nu juist het uitgelezen moment om heel veel woningen op een duurzame manier toe te voegen, juist op die plek omdat dit vlakbij het openbaar vervoer is, mensen hoeven hun auto niet meer te pakken, en de voorzieningen zijn in de buurt. Dat is toch de verdichting die je wilt? Dan is die kans er en dan zegt de Partij voor de Dieren: nee,

dat doen we niet. Waar gaat u die woningen die nodig zijn dan wel bouwen mijnheer Van der Velden?

De **VOORZITTER**. De heer Van der Velden.

De heer **VAN DER VELDEN** (pvdd). Ten eerste kun je altijd nog discussiëren over of die woningen nodig zijn want het gaat ook over betaalbaarheid en beschikbaarheid. Ik denk dat u het stemgedrag van de Partij voor de Dieren iets beter moet gaan volgen, wij hebben bijvoorbeeld recent voor de ontwikkeling bij het Schiekadeblok gestemd, wij hebben voor de ontwikkeling bij de Rijnhaven gestemd waar enorm wordt gebouwd, daar bouw je niet in het groen, maar je bouwt wel veel meer woningen. Hier niet omdat ik niet ga instemmen met het slopen van een heel goed gebouw, heel simpel. Er zijn zat ontwikkelingen waar we wel voor hebben gestemd. Ik ben het met u eens dat je het beste bij het Centraal Station, bij openbaar vervoergelegenheden, kunt verdichten, dat ben ik wel met u eens.

De **VOORZITTER**. Volgens mij gaan we naar het college. De heer Büyükçifci, nog een bijdrage?

De heer **BÜYÜKÇIFCI** (nida). Op zich heb ik net al via interrupties het een en ander gedeeld, maar toch wel even een korte bijdrage. Wat NIDA betreft is het natuurlijk gewoon goed dat er woningen worden toegevoegd en ik ben het ook wel met de heer De Roon eens dat dit een heel aantrekkelijk gebied dichtbij het knooppunt, dichtbij het Centraal Station is, het is alleen maar mooi dat er woningen worden toegevoegd. Wat ik ook wel prijzenswaardig vind, is in ieder geval dat de woningcorporatie nu natuurlijk ook heel veel heeft geleerd van hoe het bij de Tweebosbuurt is gegaan. Daar is lering uit getrokken en die wenst nu in ieder geval op een andere manier met de bewoners om te gaan. Dat is prijzenswaardig, maar tot op zekere hoogte want wat er gebeurt is het volgende. We organiseren participatie, we horen u aan en vervolgens doen we daar niet zo heel veel mee want de bewoners zijn nadrukkelijk tegen sloop. In die zin past dit natuurlijk helemaal in lijn van ons hele Rotterdamse woonbeleid dat simpelweg veel leed veroorzaakte bij mensen en nog steeds leed veroorzaakt bij mensen, we hebben natuurlijk in de Tweebosbuurt gezien hoeveel gezondheidsjaren en leed het de mensen kost en dat het sociale weefsel wordt kapotgemaakt. Wij kunnen niet met zo'n plan instemmen omdat het ten koste gaat van het sociale weefsel en het heel veel leed bij mensen veroorzaakt. We vergeten te vaak dat het om mensen gaat, het gaat echt om mensen en dan vind ik het ook nog eens heel pijnlijk om hier in de bijdragen van de PvdA maar ook van de VVD te horen dat de opofferingsgezindheid van de mensen bemoedigendwaardig is omdat ze zouden kunnen inzien dat de sloop van hun huis een hoger doel dient. Dat is nog het meest pijnlijke wat je ook nog eens naar die mensen toe kunt zeggen. Dat was mijn bijdrage voorzitter.

De **VOORZITTER**. Mevrouw Verkoelen.

Mevrouw **VERKOELLEN** (50plus). Voorzitter, de nota van uitgangspunten RISE beschrijft de uitgangspunten waar de gewenste planvorming op de locatie Coolingsingel 6, Hofplein 33 en Pompenburg aan moet voldoen. Het is de leidraad voor het ontwerptraject voor het wijzigen van het bestemmingsplan en om te komen tot een Omgevingsvergunning. Nou voorzitter, 50PLUS is daar totaal niet enthousiast over, niet omdat het niet zo geweldig is dat er veel te veel dure vrijesectorwoningen worden gebouwd, 1100, en niet omdat het allerlei maatschappelijke voorzieningen gaat huisvesten, maar wel omdat er drie gigantisch hoge torens van 150 tot 250 meter hoog komen. 50PLUS Rotterdam is in het geheel niet gecharmeerd van de hoogbouwdrift van dit college, het neemt het zicht op de lucht en de

zon weg, het maakt het leven op de grond tot een grote tochtige wereld. Waarom moet Rotterdam het Manhattan van Nederland worden? 50PLUS beseft terdege dat er woningnood is, 50PLUS Rotterdam beseft terdege dat we ruimte in de stad tekort komen, maar 50PLUS beseft ook dat de lucht in bouwen niet bijdraagt aan het woongenot van vele ouderen en van vele jonge gezinnen. 50PLUS Rotterdam ziet liever dat het college zijn energie stopt in een totale nieuwe woonvisie, in de bebouwing van gebieden als de Merwe-Vierhavens of een haalbaar Feyenoord City, een gebiedsontwikkeling zonder nieuw stadion. 50PLUS Rotterdam ziet liever dat we woningbouw aan de buitenranden van onze stad realiseren. Alles beter dan de schaamlapjes open ruimte die de stad nog leefbaar maken vol te bouwen met wolkenkrabbers, maar voorzitter 50PLUS Rotterdam is nog minder gecharmeerd van deze nota van uitgangspunten RISE omdat het wooncomplex Pompenburg gesloopt moet worden. 50PLUS Rotterdam vindt het onvoorstelbaar dat een prima wooncomplex dat zeker nog veertig jaar mee kan gesloopt moet worden, over duurzaamheid gesproken, om plaats te maken voor woningbouw die de helft van de omvang krijgt, gesloopt moet worden waardoor de huidige bewoners verplicht tien jaar lang onzekerheid hebben over hun huisvesting, bewoners waarvan zo'n 30% al boven de 70 jaar is, bewoners waarvan al 64% boven de 55 jaar is. Die bewoners moeten zo'n tien jaar in een bouwput gaan wonen, die bewoners gaan de sociale cohesie, het sociale weefsel, van hun omgeving volledig verliezen. Vele bewoners wonen er al dertig jaar of langer en die bewoners willen niet uit hun huis gezet worden, die bewoners willen een mooie oude dag daar waar ze ooit zijn begonnen. Die bewoners hebben helemaal geen zin in verhuizen en voorzitter, waarom zouden ze ook, ze wonen in een prachtige woning en ze hoeven niet zo nodig weg. De bewoners willen niet herplaatst worden in woningen waar ze nooit meer uit zullen komen want over tien jaar zijn ze boven de 80 jaar met alle gevolgen van dien. Waarom gebeurt dit voorzitter? Dit project levert niets extra's op voor deze bewoners of voor de woningnood aan de sociale kant en het is onbegrijpelijk dat in deze tijd van woningnood goede woningen worden gesloopt om vervolgens hetzelfde aantal woningen terug te plaatsen. Dat is het paard achter de wagen spannen voorzitter. Voorzitter, 226 gezinnen, ruim 455 mensen, worden zwaar onder druk gezet, 226 gezinnen gaan de rekening betalen van de hoogbouwdrift van dit college en dan durft Leefbaar Rotterdam met droge ogen tegen een insprekerster van boven de 70 jaar te zeggen te zeggen 'ach mevrouw, u woont veel te groot'. Nou mevrouw, in de ogen van 50PLUS Rotterdam woont u helemaal niet te groot, wat een genot dat we in Rotterdam überhaupt nog betaalbare sociale woningen groter dan 50 m² kennen. Voorzitter, dit plan was een mooi plan als het allemaal bedacht was op een braakliggend terrein, maar dit te willen realiseren op een plek waar zich al een prima kwaliteit aan woningbouw bevindt, vindt 50PLUS Rotterdam kolderiek. 50PLUS Rotterdam is tegen deze volledige ontwikkeling. Tot zover voorzitter.

De **VOORZITTER**. De heer De Roon heeft een vraag aan u.

De heer **DE ROON** (d66). Ja ik heb wel een vraag want ik hoorde mevrouw Verkoelen zeggen 'bouw maar lekker ergens anders, aan de randen van de stad, zet het maar op een braakliggend terrein'. Wat ziet u dan voor zich, welk braakliggend terrein?

De **VOORZITTER**. Mevrouw Verkoelen.

Mevrouw **VERKOELLEN** (50plus). Gaat u eens met me mee naar de Merwe-Vierhavens, daar zouden we eens moeten gaan beginnen. Gaat u eens mee naar Rotterdam-Zuid, stop met het nieuwe stadion en ga daar eens serieus woningbouw realiseren, maar laat gewoon de goede woningbouw die hier staat staan. Als je dat doet, hebben we de woningnood opgelost.

De **VOORZITTER**. De heer De Roon.

De heer **DE ROON** (d66). Ik had gewild dat er al lang een toren op het Schiekadeblok had gestaan, maar dat ligt nogal lastig en volgens mij gaan we het bij de Merwe-Vierhavens doen en ook bij Feyenoord City.

De **VOORZITTER**. Mevrouw Verkoelen.

Mevrouw **VERKOELEN** (50plus). We gaan alles doen, maar eerst dit hè mijnheer De Roon, eerst de sociale woningen weg. Begin eens andersom, laat deze mensen gewoon wonen, het zijn prima woningen die nog veertig jaar mee kunnen. Ga eerst eens andere kleine stukjes groen weghalen, begin eens bij uzelf voor de deur, begin daar eens te verdichten en stop hier eens, in het Rotterdam waar mensen nog in het hartje van de stad sociale woningbouw hebben. Ik beloof u, ze komen er niet eens terug. We jassen er straks de liberalisering nog eens overheen en dan wordt het na één keer wonen ook nog duurder. Kap er gewoon mee, dat is mijn boodschap, en ga uw heil eens op andere plekken zoeken.

De **VOORZITTER**. U bent klaar mevrouw Verkoelen? Dank. Dan toch de wethouder. Het debat is in de commissie op inhoud zeer uitvoerig gevoerd en ik zou het fijn vinden als u zich enigszins beperkt tot de moties.

De heer **KURVERS** (vvd) (wethouder). Dank u voorzitter. Dat is een terecht punt want we hebben in de commissie uitgebreid over dit project gesproken. Het dilemma dat voorligt, is natuurlijk dat we aan de ene kant de kans hebben om substantieel iets te doen aan de woningnood, fonkelnieuwe huizen te bouwen en daarbij de sociale woningen te vervangen en te verbeteren. Net als de heer Engberts heb ik altijd gestuurd op: als je op deze locatie gaat beginnen, moet je ook heel zorgvuldig omgaan met de bewoners die er zijn. Daarin is Havensteder erg belangrijk en ook ik heb me gedurende dit proces daarvan laten overtuigen omdat we wel veel van mensen vragen. Tegelijkertijd is de afweging die we hier maken er wel een van het individuele versus het algemene en dan denk ik dat hier een prachtige kans ligt om een stukje Rotterdam mooier te maken, om iets te doen aan de woningvoorraad, iets te doen voor de sociale voorraad, iets te doen voor het middensegment en dan hebben we ook nog een keer het bredere programma erin met een kinderopvang, een gezondheidscentrum, kantoren en werkgelegenheid, alles wat Rotterdam nodig heeft. Voorzitter, de heer De Roon heeft twee vragen gesteld, hij wil toch nog een keer stilstaan bij de segmentering. Wij hebben, zeker bij grote projecten, altijd de verdeling die wij in deze coalitie hebben afgesloten, 20-30-30-20. Dat is bij grote projecten altijd de richting, maar dit is natuurlijk wel een heel bijzonder geval want zonder de medewerking van Havensteder, zonder de bereidheid... Ik wil ook even de bewonerscommissie aanhalen die aangaf dat dit in het kader van het publieke belang wellicht het overwegen waard is, we snappen dat het niet gemakkelijk is, maar we snappen ook dat het nodig is. We hebben die gronden nodig en daarom zijn er afspraken gemaakt waarbij we zeggen ten minste 20% sociaal, ten minste hetzelfde aantal woningen en ten minste hetzelfde aantal vierkante meters dat Havensteder nu afneemt. Daarbovenop komt dan het andere sociale programma met extramurale woningen en 50% betaalbaar. Er moet nog een aantal afwegingen worden gemaakt en een aantal van u refereerde aan een hotel. Dat ziet er op dit moment kansrijk uit, maar het is ook mogelijk dat dit hotel er niet komt en dan programmeren we zo dat we die kamer omkatten naar meer woningen, dan komen er meer huizen bij. Andersom kan het ook zo zijn dat een toren op grond van bezonningsstudies, windstudies of schaduwstudies afgeslankt moet worden of kleiner wordt en dan komen er minder huizen bij. Dat zijn de variabelen waarmee

we werken, de harde afspraken over die sociale voorraad gaan voor en het overige tot die 50% betaalbaar is middensegment, dat is wat ik u kan beloven. U sprak ook over studenten.

De **VOORZITTER**. De heer De Roon.

De heer **DE ROON** (d66). Begrijp ik het goed dat het middensegment ook meer kan worden dan 30%. Ten minste 30%, het kan ook meer worden. Dat niet?

De heer **KURVERS** (vvd) (wethouder). Nee, dat kan niet want we hebben in totaal 50% betaalbaar en ten minste 20% sociaal. Het kan dus zo zijn dat er procentueel meer sociaal komt en dan komt er iets minder in het middensegment, zo werkt het.

De **VOORZITTER**. Wethouder, u kunt verdergaan.

De heer **KURVERS** (vvd) (wethouder). Dank u wel. U vroeg ook naar de studenten. Wij hebben in deze fase van planvorming bewoners voor ogen die graag grootstedelijk metropolitaan wonen en daarbij horen studenten, maar ook internationale kenniswerkers, starters en gezinnen die graag in het centrum willen wonen. Dat zijn de doelgroepen die nu op hoofdlijnen zijn afgesproken en vastliggen, maar daar moet nog een programma bij komen. Voorzitter, dan ga ik naar de moties vanuit uw raad. Motie 1, 'Betaalbaar een huis kopen in hartje centrum van Rotterdam'. Die draagt bij aan onze doelstellingen rondom middenkoop en ik vind het ook heel mooi dat u deze motie indient om dit nog een keer extra kracht bij te zetten, wij kunnen goed uit de voeten met deze formulering. We kunnen het ons nauwelijks voorstellen, maar het kan zomaar zijn dat er een keer een mindere economische tijd is waarin huizen moeilijker verkocht worden en deze motie borgt dat de bouw dan in ieder geval niet wordt belemmerd en dat we dan in ieder geval wel door kunnen. Dus ik kan deze motie van harte omarmen. De motie 2, 3 en 4 liggen eigenlijk in het verlengde van elkaar en dragen eigenlijk op om Pompenburg niet te slopen, maar om alternatieven te onderzoeken of rekening te houden met het scenario niet slopen. Voor alle drie de moties geldt dat dit onmogelijk is. Wij weten nu al dat de funderingen van de hoge toren op een deel van de Pompenburg moeten komen en de lagere toren komt daar ook. Met deze motie zet u deze ontwikkeling eigenlijk op slot en zet u de stad op slot en ik denk dat het juist mooi is dat wij in tijden van woningnood zo'n substantieel programma aan de stad kunnen toevoegen. Ik wil daarom deze drie moties ontraden. Dan kom ik bij motie 5, Rave at RISE. U vraagt om maximaal in te zetten op behoud van de huidige twee nachthorecazaken en de raad hierover bij het bestemmingsplan te rapporteren. Dat laatste doen we sowieso en dat moeten we ook. Ik vind het wel belangrijk om goed te benadrukken welke rol wij als stad hierin kunnen vervullen, we moeten een aantal zaken heel goed uitzoeken en daarom staat het ook als onderzoeken in de NvU. Nachtleven en wonen moet natuurlijk wel goed samengaan, er werd ook gerefereerd aan het Stadhuisplein. We moeten aan de ene kant het goede woonklimaat kunnen garanderen en dat betekent goed isoleren en geen geluidsoverlast. Ook de Directie Veiligheid moet daar iets van vinden want we willen ook dat de bezoekers van de nachthoreca 's nachts veilig over straat gaan, dat die stromen goed zijn. Dat moeten wij goed inpasbaar maken en daar zullen wij onderzoek naar moeten doen. Dat is wat wij aan onze RO-kant doen, daar zitten de rollen en bevoegdheden van ons als stad. Tegelijkertijd zitten de huidige nachthorecazaken in panden die al in bezit van RED zijn en het is echt even tussen hen als huurder en de verhuurder. Het is natuurlijk ook aan de exploitant zelf om te bepalen of hij hierop in wil gaan en of hij daar brood in ziet. We weten ook dat veel nachthorecaexploitaties niet hun volledige nachtvergunning gebruiken en volgens mij is dat op deze locatie ook het geval. Dat ligt echt even aan die kant, dat is ook echt even aan RED en de ondernemers zelf. Verder kan ik deze motie met deze toelichting van harte omarmen

want we willen dat onderzoek doen en we willen in het centrum ook een goede balans tussen rust en reuring. Motie 6, 'Pompenburg circulair'. Ik weet dat dit voor mevrouw Kockelkoren een belangrijk onderwerp is en ik begrijp ook goed dat u zegt dat die woningen misschien wat langer mee hadden gekund en 'als je er dan iets aan doet, laten we dan goed omgaan met de materialen die erin zitten. Ik kan deze motie dan ook van harte omarmen, maar ik wil daar wel bij zeggen dat wij in deze fase van de nota van uitgangspunten ook een plan van aanpak voor het circulaire slopen moeten maken, dat staat ook in de NvU en dat gaan we ook doen. U voegt er echter twee normen aan toe, en gelukkig is het geformuleerd als inspanningsverplichting, die ik wat spannender vind omdat we dan bovenwettelijk iets opleggen. De vraag is ook of dat haalbaar is en dat gaan we onderzoeken. Bijvoorbeeld 25% op de huidige kavel en misschien is het net ergens anders in de stad, maar dat gaan we beleven met elkaar en ook de inspanningsverplichting met betrekking tot de impact op de omgeving. We gaan het aan, maar ik moet als bouwwehouder ook bewaken dat het bouwen wel kan doorgaan en die afweging moeten we later in de tijd maken, maar deze motie kan ik met deze toelichting omarmen. Motie 7, 'Bewoners niet loslaten tot ze veilig zijn geland'. U dringt erop aan om afspraken te maken zodat de servicekosten beperkt blijven en dat doe ik graag. Ik denk ook dat dit in het belang is van Havensteder zelf en de bewoners en die gesprekken gaan natuurlijk over het serviceniveau dat gewenst: wil je meer sociale begeleiding in je pand, wil je meer gemeenschappelijke ruimtes. Dan gaan de servicekosten ook iets omhoog en dat zijn keuzes die je in overleg moet maken, die Havensteder samen met de bewoners in de aanloop naar de ontwikkeling moet maken. U hebt wel meegekregen, volgens mij heeft Havensteder dat in de brief goed uitgelegd, dat die cap altijd op de sociale huurprijs zit, er zit ook wettelijk gewoon een grens aan de maximale stijging van de kosten. Die is begrensd en we gaan daar heel goed naar kijken en uw boodschap van de raad overbrengen aan de tafels waar die keuzes worden gemaakt. Motie 8 is een interessante want u vraagt eigenlijk om de huidige bewoners van de Pompenburg die dat wensen een voorkeurspositie bij koop of huur te geven. Dat is eigenlijk een hele mooie want dan doen we ook nog iets aan de doorstroming. Dus als er mensen zijn die iets groter willen gaan wonen en zelf een huisje willen kopen, dan gaan wij dat met deze motie in de arm mogelijk maken. Ik hoop dat er mensen tussen zitten die daarvan gebruik willen maken. Dank u wel voor deze motie. Motie 9, 'RISE zonder verleden geen toekomst'. Met een deel van de motie kan ik goed leven en dat is bijvoorbeeld de goede beargumentering van de historische waarde. We kijken daarbij niet alleen naar de gebouwen, maar ook naar bijvoorbeeld de omgeving zoals het Hofplein dat ooit een rechthoek was. We kijken ook naar de historie van panden en daarom komt er uit zorgvuldigheidsoverwegingen toch nog een aanvullend onderzoek naar Coolsingel 6, het is nu te prematuur om een besluit te nemen en daar gaan we zorgvuldig mee om. Het staat nu wel vast dat Pompenburg moet worden gesloopt, geamoveerd, om verder te kunnen met deze ontwikkeling. Met het eerste deel van uw motie kan ik goed uit de voeten, maar ik vind het laatste stuk wat ingewikkelder. U geeft daarin eigenlijk aan te komen met een paraplusherziening voor alles wat in de cultuurhistorische verkenning van Weena-Hofplein staat. Die historische verkenning is eigenlijk net door het college vastgesteld, die is net beschikbaar. Ik weet wel dat veel panden die daarin genoemd worden waarschijnlijk ook in eerdere historische verkenningen genoemd zijn, dat ter geruststelling. Tegelijkertijd weet u ook dat wij als college vervolgens kijken hoe we die historische verkenningen planologisch kunnen verankeren. Dat doen we in het bestemmingsplan, dat doen we altijd op het moment dat dit bestemmingsplan geactualiseerd wordt en daar zijn we weer in de race om goed over te gaan naar de Omgevingswet, dus ik zit ook beklemd in de tijd. Deze historische verkenning gaat over het gebied van meerdere bestemmingsplannen en het lijkt me goed om u de toezegging te doen dat we hierop terugkomen en aangeven hoe we een vervolg aan deze historische verkenning geven, maar dan verzoek ik u wel om dat laatste stuk uit de motie te halen want dat gaat iets te snel, ook omdat we dan per object met de eigenaren

moeten kijken wat de plannen zijn en hoever die gevorderd zijn. Als je te snel gaat, heeft dat mogelijk planschade tot gevolg.

De **VOORZITTER**. De heer Vonk.

De heer **VONK** (cu-sgp). Voorzitter, ik laat het even op me inwerken, maar ik begrijp uw toezegging, daar ben ik blij mee en ik kan er denk ik ook mee leven als wij de motie aanpassen. Ik weet dat mijn fractiemedewerker en mijnheer Van Dijk op dit moment meekijken en ik denk dat zij die derde bullet wel kunnen aanpassen. Dan dien ik straks een aangepaste motie in, rekening houdend met de toezegging die u zojuist hebt gedaan.

De **VOORZITTER**. Prima. Wethouder.

De heer **KURVERS** (vvd) (wethouder). Dank u wel en als die aangepast motie binnen is, kunnen we die op omarmen zetten. Motie 10, 'Geen torenhoge huur voor de zorg'. Die sluit eigenlijk aan op de discussie die we eerder in deze raad hebben gehad. We willen stad maken en dat betekent ook dat je in de buurt van je huis, jouw thuis, ook goede zorg hebt, goede huisartsenzorg, daar staan wij voor. Deze motie draagt daaraan bij en refereert ook aan een passende huur, dus niet die torenhoge commerciële huur waardoor het eigenlijk niet mogelijk is, volgens mij is dat de zorg die u adresseert. Ik kan deze motie van harte omarmen. Motie 11, 'Eén gemeenschappelijke ruimte'. Daarin roept u eigenlijk op om ervoor te zorgen dat gemeenschappelijke ruimten worden ontwikkeld conform de uitgangspunten van de Hoogbouwvisie en ik vind dat eigenlijk een hele mooie motie. Wij hebben hoogbouwbeleid en anders dan mevrouw Verkoelen deed vermoeden, letten we daarbij op wind en beleving op straat, maar ook op het functioneren van het pand zelf waarbij wij altijd zeggen: anonimiteit mag, maar dat begint achter de voordeur als je daar zelf voor kiest en tot die tijd vinden we het heel mooi als mensen elkaar ontmoeten en tegenkomen, dat het fijn door elkaar gaat. Dus ik kan deze motie van harte omarmen, om dat ook mee te nemen in het ontwerp. Ik wil daar wel een kleine kanttekening bij maken en die is dat de keuzes die hierin gemaakt worden een relatie hebben met de mogelijke servicekosten. Dat zijn van die communicerende vaten die dan gaan spelen, maar deze motie kan ik van harte omarmen en het lijkt mij hartstikke leuk als er ook een gemeenschappelijke ruimte komt om te klaverjassen of te bridgen of misschien logeerkamers. We zien nog hoe dat allemaal wordt uitgewerkt. Motie 12 'Verhuizen is gedoe'. Hier snijdt u wel een terecht punt aan want ook ik heb bij de insprekers gehoord, ervaren en ook gevoeld dat het nemen van dit besluit, het nadenken over 'wat betekent het voor mij' ook levensvragen en emoties oproept. Eigenlijk vraagt u met deze motie om daar bijzondere aandacht voor te hebben en ik weet dat Havensteder inmiddels ook de begeleiding heeft opgeschroefd, er zijn twee sociaal begeleiders waar mensen terecht kunnen. Ik denk dat we van daaruit ook moeten doorbouwen, maar dat we in het hele traject dat we voor ons hebben zeker ook oog moeten houden voor die emoties, voor die zorg. U spitst dat toe op de ouderen en kwetsbare groepen, ik denk dat het hartstikke goed is om deze motie te omarmen. In de motie 'Sneller verhuizen' geeft u aan het mogelijk te willen maken als mensen nu al willen verhuizen omdat ze eigenlijk zeggen 'ja, dit is voor mij een kans' of 'ik zie iets en ik had eigenlijk al lang gewild' of 'ik kom in een stroomversnelling en er komt iets vrij'. Het antwoord is natuurlijk: ja, dat gaan we doen met het pakket aan ondersteuning dat er daarvoor is. Het lijkt mij logisch om daar werk van te maken en deze motie kan ik omarmen. Motie 14 van de Partij voor de Dieren om de toezegging van Havensteder in een bindende overeenkomst op te nemen. We hebben inmiddels na de behandeling in de commissie een aanvullende brief van Havensteder gekregen waarin die hun toezegging op schrift hebben gezet, die staat zwart-op-wit. Die is later binnengekomen dan de NvU die u van mij hebt gehad en het lijkt me dan

ook goed om deze motie te omarmen en dat in de overeenkomst te gieten. Ik heb u allen heel goed gehoord, iedereen hier heeft gezegd dat de raad dit goed in de gaten gaat houden en deze motie kan ik van harte omarmen. De motie Natuurinclusief daarentegen... U zegt dat er niets over natuurinclusief in de NvU staat, maar dat bestrijd ik. Ik heb zelfs iets gelezen over de slechtvalk, dat daar mogelijk ruimte voor gemaakt moet worden, dat we ook gaan werken met groene daken die moeten bijdragen aan biodiversiteit, over inheemse plantensoorten en heesters en dat we dingen willen gaan doen met waterretentie. Dat staat in de NvU en in dat opzicht is deze motie overbodig en ontraad ik die. Motie 16, RISE energieneutraal. Hiermee legt u zo'n zware belasting op het realiseren van dit project dat de financiële haalbaarheid onder druk komt te staan. Ik wil benadrukken dat we hele hoge duurzaamheidsambities hebben, die gaan over aardgasvrij, certificering en een materialenpaspoort, er komt een plan van aanpak voor de sloop van de huidige panden en we hebben aandacht voor biodiversiteit, maar deze gaat echt te ver en ik wil hem ontraden omdat die het programma onder druk zet. Ik verwijs naar de motie van mevrouw Kockelkoren die ons uitdaagt om daar echt een stap extra in te zetten met een plan van aanpak voor circulaire sloop. Motie 17, 'Minimaal 20% sociaal bovenop de terugplaatsing van de Pompenburgers'. Dat kan niet, ook daar geldt dat we afspraken over de segmentering hebben gemaakt: ten minste 20% sociaal en ten minste 50% betaalbaar. Alles wat er bovenop dat sociaal komt, gaat ten koste van het middensegment en ik denk dat we dan weer een interruptie van de heer De Roon krijgen, dat moeten we niet hebben. Deze motie wil ik ontraden en ik daag u uit om, dat wil ik toch nog een keer gezegd hebben: kijk naar de segmentering, kijk hoe mooi die balans is, maar kijk ook naar dat maatschappelijke programma dat erin zit met zorgwoningen, kinderopvang, een gezondheidscentrum en betaalbare werkgelegenheid, ruimte die ook heel belangrijk is in het centrum van Rotterdam. Tot slot motie 18, 'Gelijke huurprijs is gelijke vierkantemeterprijs'. Deze motie wil ik ontraden omdat deze vlieger helaas niet zo opgaat. U hebt luid en duidelijk van Havensteder gehoord dat sprake is van maatwerk, er wordt met mensen gesproken en de huur blijft gelijk, maar er is ook zoiets als passend toewijzen en binnen dat complex zal worden gekeken naar oplossingen waarbij Havensteder, ik wil het toch nog een keer zeggen, de minimale woninggrootte op 55 m² zet en dat is groter dan wij als stad normaal gesproken in het centrum eisen. Het worden dus zeker geen kleine woningen, tenminste niet in mijn definitieboekje want normaal accepteren we kleiner en de manier waarop dit gaat past ook bij de visie van Havensteder en hun programma van eisen, waarbij zij zien dat er steeds meer een- of tweepersoonshuishoudens in de sociale voorraad in het centrum willen wonen. Ik wil ook nog een keer benadrukken dat mensen er misschien qua vierkante meters niet op vooruit gaan, maar ze een fonkelnieuw huis krijgen met mooie voorzieningen in de buurt, goed verduurzaamd en energiezuinig. Dat is ook wat waard en ik zou deze motie willen ontraden.

De **VOORZITTER**. Dank u zeer wethouder. Is er behoefte aan een tweede termijn? Inmiddels heb ik een aangepaste motie van de heer Vonk ontvangen en ik zou bij de stemmingen over de moties straks goed opletten op uw eigen scherm.

De heer Vonk heeft de volgende motie ingediend.

Motie 9A. RISE - Zonder verleden geen toekomst

"De gemeenteraad van Rotterdam, in vergadering bijeen op 14 oktober 2021 ter bespreking van het voorstel tot vaststelling van de nota van uitgangspunten ten behoeve van de ontwikkeling van het project RISE;

constaterende dat:

- Pompenburg en Coolsingel 6 in de cultuurhistorische verkenning als beeldbepalend worden aangemerkt;
- de nota van uitgangspunten stelt 'De gemeente zet in op sloop van het gebouw Hofplein 33, sloop/nieuwbouw van het Pompenburggebouw en zoveel mogelijk behoud van het gebouw Coolsingel 6.';
- de nota van uitgangspunten over Pompenburg stelt 'gezien de groeiende aandacht voor het Post 65 erfgoed is het goed om het oorspronkelijke concept en kernwaarden beter in het vizier te krijgen, voordat het besluit tot sloop genomen wordt.';

overwegende dat:

- er een goede belangafweging noodzakelijk is als mogelijke sloop van beeldbepalende gebouwen in het geding is;

verzoekt het college:

- goed te beargumenteren indien panden geheel of gedeeltelijk gesloopt dienen te worden voor project RISE;
- dat de architect van RISE zich rekenschap geeft van de cultuurhistorische waarde van de (bebouwing van de) plek en dat betreft bij de uitwerking van het ontwerp;

en gaat over tot de orde van de dag."

w.g. T.J. Vonk, G.J. Engberts en A. Kockelkoren

De **VOORZITTER**. Als er verder geen tweede termijn is, stel ik u voor om vandaag iets vroeger met de dinerpauze te gaan, daarvoor een goed uur te gebruiken en de avondvergadering te beginnen om 19.15 uur. Kunt u daarmee leven? Ik vind dit een logisch moment om dat te doen want bij elk ander debat dat nog komt is het ongewis hoelang dat gaat duren. Ja, ik ken u. Mijnheer Segers.

De heer **SEGERS-HOOGENDOORN** (cda). Mijn taxatie was dat het Warmtebedrijf misschien nog wel zou kunnen en dat je dan de reguliere debatten grotendeels hebt gehad.

De **VOORZITTER**. Het is maar een ordevoorstel en als u zegt 'dan doen we het Warmtebedrijf nog' dan proberen we het eten warm te houden. Warmtebedrijf? Ik check even bij Leefbaar Rotterdam, het Warmtebedrijf nog doen? Oké, dan is er draagvlak om het Warmtebedrijf nog te doen.

15. *Het voorstel met betrekking tot het Warmtebedrijf Rotterdam en het toekomstscenario WLQ+*

De **VOORZITTER**. Even de wethouder hier naartoe. Ik wacht heel even op de komst van de wethouder. Mevrouw Kockelkoren, van de orde?

Mevrouw **KOCKELKOREN** (gl). Nou voorzitter van de orde, als het eten al klaar is, vind ik het wel zonde. Oké, dan vind ik het goed.

De **VOORZITTER**. Dat was een woordspeling op het Warmtebedrijf en niet meer dan dat. Fijn dat u de voorzitter serieus neemt, dank u. We gaan alvast beginnen, wethouder Bonte is onderweg, maar zijn persoonlijk medewerker is aanwezig om eventuele opmerkingen te

noteren en we kunnen alvast beginnen, ik verwacht wethouder Bonte over ongeveer vijf minuten. Mijnheer Simons, u hebt het woord.

De heer **SIMONS** (lr). Ik kreeg net een spreekadvies van onze griffier, die zei dat ik het moest houden bij 'I told you so', maar goed het Warmtebedrijf. We zijn in 2005 begonnen met het gebruik van restwarmte van de industrie, dat was een goed idee en dat vinden wij nog steeds een goed idee, maar we zijn wel zestien jaar verder en die zestien jaar zijn natuurlijk goed beschreven in de raadsenquête over dit onderwerp. Daar kunnen we niet met heel veel trots op terugkijken, maar goed wat is gebeurd, is gebeurd. Waar ik wel blij mee ben, is dat we in die raadsenquête een aantal aanbevelingen hebben gedaan en conclusies hebben getrokken en dat zowel de raad als de wethouder deze aanbevelingen serieus heeft genomen. Dat heeft er uiteindelijk toe geleid dat we deze week hebben moeten constateren dat aan drie van de vijf belangrijkste randvoorwaarden niet is voldaan en dat we eigenlijk moeten zeggen dat we als gemeente moeten stoppen omdat we de financieringslasten niet meer kunnen dragen en de risico's niet zijn afgedekt, maar wat Leefbaar Rotterdam misschien nog wel het meest teleurstellend vindt is dat een aantal private bedrijven dat betrokken was bij het Warmtebedrijf, Shell, Uniper, Vattenfall en AVR, hun mond vol hebben over de energietransitie en hoe belangrijk dat allemaal is, maar als ik nog specifiek naar de firma Vattenfall kijk, u kent allemaal die reclame 'in één generatie fossielvrij', maar als het erop aankomt, laten ze ons gewoon in de kou staan en zeggen ze: de gemeente, of de belastingbetaler, betaalt het maar en dan kijken wij wel verder. Ik zou zeggen practice what you preach. Maar goed nu de toekomst, we hoeven ook niet lang terug te kijken. Het is nu zaak dat de wethouder scherp aan de wind zeilt, dat hij zorgt dat bij de afhandeling van het Warmtebedrijf de kosten voor de gemeente geminimaliseerd worden en dat de overlast of het ongemak voor de gebruikers wordt voorkomen. Daar heb ik een motie voor gemaakt, die ik nu ga indienen en dat was ook mijn bijdrage voorzitter.

De **VOORZITTER**. De heer Simons heeft de volgende motie ingediend.

Motie 1. Aanbeveling 11 raadsenquête WbR, 'Stoppen is geen falen'

"De gemeenteraad van Rotterdam, in vergadering bijeen op 14 oktober 2021 ter bespreking van het voorstel met betrekking tot het Warmtebedrijf en het toekomstscenario WLQ+;

constaterende dat

- de gemeenteraad het college eind 2020 de opdracht heeft gegeven om het scenario WLQ+ verder uit te werken;
- er vijf conditionele voorwaarden zijn die door externe partners moeten worden ingevuld voordat de gemeenteraad een besluit kan nemen;
- slechts aan twee van de vijf conditionele voorwaarden is voldaan;
- het college heeft besloten dat het Rotterdamse publieke belang niet opweegt tegen de financiële kosten en risico's om met het WLQ+-scenario door te gaan;

overwegende dat

- aanbeveling 11 van de raadsenquête 'Stoppen is geen falen' vraagt om dit als een van de scenario's uit te werken;
- het college alle aanbevelingen van de raadsenquête heeft overgenomen;
- daaruit voortvloeit dat er een scenario moet zijn of op korte termijn verder moet worden uitgewerkt waarin de gevolgen duidelijk zijn voor de gemeente Rotterdam en de betrokken stakeholders, zoals de Rotterdamse huishoudens die van stadswarmte worden voorzien;

verzoekt het college

- na het raadsbesluit om te stoppen met de deelname aan WLQ+ zo snel mogelijk het
- vervolgsценario voor WbR uit te werken, waarbij het uitgangspunt moet zijn om de kosten voor de gemeente Rotterdam te minimaliseren en ongemak voor de afnemers van stadswarmte te voorkomen;
- de gemeenteraad periodiek te informeren over de voortgang;

en gaat over tot de orde van de dag."

w.g. R.A.C.J. Simons en R.G.C. Segers-Hoogendoorn

De motie is voldoende ondersteund en maakt deel uit van de beraadslagingen.

De **VOORZITTER**. Ik dank u zeer. Mijnheer Meeuwissen.

De heer **MEEUWISSEN** (pvv). Voorzitter, Warmtebedrijf. De PVV waarschuwde al in februari 2009 voor de extra investeringen in het Warmtebedrijf, maar toen waren onze waarschuwingen aan dovemansoren gericht. Onze motie 'Definitief stekker uit Warmtebedrijf', ingediend op 12 november 2019, was wederom aan dovemansoren gericht, alleen de Partij voor de Dieren stemde met ons mee. De PVV heeft telkens wanneer dit subsidieslurpende warmtemonster in de raad werd besproken gewezen op de valkuilen en gevaren, maar helaas telkens gericht aan dovemansoren. Voorzitter, de warme hand van de gemeente Rotterdam werd almaar dieper gestoken in de ijzig koude en meedogenloze energiemarkt. Niets warm geregeld, we komen van een koude kermis thuis. Geen restwarmte, maar een gigarestschuld is wat we van het Warmtebedrijf krijgen. Voorzitter, dit geintje heeft tot nu toe zo'n slordige € 300 miljoen gekost, een bedrag dat voor het grootste deel uit de portemonnee van de Rotterdammer komt en het is goed dat het college nu eindelijk de realiteit omtrent de comateuze patiënt Warmtebedrijf begint te zien, al is het dan schoorvoetend. Heel jammer en volstrekt onnodig dat dit nu pas gebeurt. Het had vele miljoenen euro's belastinggeld gescheeld wanneer dit megalomane plan er nooit was geweest, miljoenen die dan aan zaken uitgegeven hadden kunnen worden waar de Rotterdammer wel iets aan had gehad. Tot zover.

De **VOORZITTER**. Dank u zeer. Mijnheer Leewis.

De heer **LEEWIS** (gl). Voorzitter, in Leiden zijn 13.000 woningen aangesloten op een gasgestookt warmtenet terwijl er in de Rotterdamse haven heel veel warmte over is, zoveel warmte dat alle woningen in onze stad zeven keer kunnen worden verwarmd en dan hebben we nog steeds warmte over. Er wordt nu een pijplijn getrokken naar Den Haag om daar woningen op het warmtenet aan te sluiten, hoe logisch is het dan om die pijp nog een klein stukje door te trekken naar Leiden en in één klap 1300 woningen duurzaam van warmte te voorzien. Voorzitter, dat is vanuit het klimaat geredeneerd een schot voor open doel, je kunt met het aansluiten van één pijp direct CO₂ vermijden. Ik ben dan ook bijzonder teleurgesteld dat wij nu de conclusie moeten trekken dat Rotterdam die deelname niet kan dragen. Mede omdat het belang van deze pijp niet primair bij Rotterdam ligt, maar bij de provincie, het rijk, mensen in de regio, Zuid-Holland en in heel Nederland om te zorgen voor duurzame warmte. Dat is dus een vraag die uiteindelijk voor Rotterdam te groot blijkt om te dragen, maar ik ben wel erg teleurgesteld dat dit de conclusie van dit traject is. Waar ik in de casus Warmtebedrijf ook teleurgesteld over ben, is dat ik moet constateren dat, de heer Simons zei het al, het de private partijen zijn die hier nul op het rekest hebben gegeven. Op verzoek van ons, op verzoek van de provincie en op verzoek van Europa is het antwoord 'nee', terwijl ze

jarenlang hebben geprofiteerd van de rendementen van het Warmtebedrijf. Dat vind ik ook het missen van een schot voor open doel, zeker als je je zo beroept op je klimaatambities.

De **VOORZITTER**. De heer Van der Velden.

De heer **VAN DER VELDEN** (pvdd). Ja dank u voorzitter. Hoor ik nu GroenLinks eigenlijk zeggen dat ze geloofden in de heilige werking van de markt met die particuliere investeerders met betrekking tot restwarmte?

De heer **LEEWIS** (gl). Voorzitter, als een bedrijf als Vattenfall heel hard tegen alle klanten zegt dat ze binnen één generatie fossielvrij zijn, ze hier de kans hebben om een netwerk van hen in één keer aan te sluiten om daarmee fossielvrij te zijn en ze dat niet doen, ze daar niet aan bijdragen, vind ik dat teleurstellend. Noem het dan naïef, maar ik zou hopen dat een bedrijf dat zulke ambities uitstraalt en daar reclame voor maakt daar ook iets van waarmaakt.

De **VOORZITTER**. De heer Van der Velden.

De heer **VAN DER VELDEN** (pvdd). Maar mijnheer Leewis, u had dit toch al lang kunnen weten, u weet toch nog wat er in 2017 gebeurde?

De heer **LEEWIS** (gl). Ik hang aan uw lippen.

De heer **VAN DER VELDEN** (pvdd). Nou bijvoorbeeld dat onder andere ENGIE en Uniper de stekker uit het ROAD-project hebben getrokken. Dat is vier jaar geleden en toen had u toch eigenlijk al kunnen weten dat dit soort partijen hier helemaal niet in investeren.

De heer **LEEWIS** (gl). Ja voorzitter, ik vind er een groot verschil in zitten, maar ik moet ook op mijn spreektijd letten en ik ga nu door met mijn verhaal. Waar ik in de casus Warmtebedrijf ook teleurgesteld in ben, is dat ik moet constateren dat dit stuk is gegaan op de papieren werkelijkheid en dat is heel spijtig want als we naar Rotterdam kijken, zien we dat er op dit moment 40.000 woningen op het warmtenet zijn aangesloten, 40.000 woningen worden van duurzame energie voorzien en de conclusie is dus dat het systeem technisch werkt, voor de mensen thuis werkt en het werkt ook voor de kosten die mensen voor warmte betalen, maar de conclusie is dat het Warmtebedrijf het verkeerd heeft gedaan met de inkoop van te veel warmte die ze niet kwijt kan. Dat het op zo'n papieren werkelijkheid misloopt en we ook deze pijpleiding niet kunnen aanleggen, vind ik het missen van een schot voor open doel. Uiteindelijk komt GroenLinks tot de conclusie dat de huidige situatie niet draagbaar is voor Rotterdam, maar dat mag niet in de weg komen te staan van de energietransitie. Het mag niet in de weg komen te staan van de huidige gebruikers, die 12.000 Rotterdammers op Rotterdam-Zuid die nu elke dag warmte uit het Warmtebedrijf krijgen. Het is ook goed dat het college al heeft aangegeven dat deze mensen straks niet geraakt worden in hun levering en ook niet in hun tarieven, maar ik zou graag willen dat we die twee zaken goed in de gaten blijven houden in elk traject dat hierop volgt, ook al lijkt de juridische werkelijkheid nu zo te zijn dat die mensen goed zitten. Als laatste, het is belangrijk goed te blijven communiceren naar alle mensen die nu in nieuwe trajecten richting warmte zitten en hen te blijven vertellen wat de consequenties van dit besluit zijn, namelijk dat er voor hen eigenlijk geen consequenties zijn, en door te stappen met de warmtetransitie die in Rotterdam zo broodnodig is.

De **VOORZITTER**. Dank u zeer. Mevrouw Zeegers.

Mevrouw **ZEEGERS** (d66). Ja dank u wel voorzitter. Eigenlijk kan D66 zich voor een groot deel aansluiten bij de eerdere woorden van de heer Leewis over het belang dat wij hechten aan de energietransitie en de lange, lange hoop die wij vanuit onze partij hebben gehad om het warmtenet toch levensvatbaar te krijgen. We hebben heel lang gewerkt aan allerlei plannen om het aantal klanten te vergroten, zodat het een levensvatbaar bedrijf zou worden omdat juist het gebruik van die restwarmte uit de haven zo'n ontzettend grote en goede bijdrage kan leveren aan de energietransitie in onze hele provincie en dat is natuurlijk een ongelooflijk fantastisch project. Dus het is des te treuriger dat we niet meer investeren in dit onderdeel, het Warmtebedrijf. Tegelijkertijd heeft ook D66 volledig begrip en steun voor de keuze van het college die hier voorligt. Het was niet meer mogelijk om dit levensvatbaar te krijgen en het is dus uiteindelijk ook een verstandige beslissing om hiermee te stoppen, hoe treurig dat ook is en hoe wij ook alle vervolgotrajecten die de energietransitie wel verder een boost zullen geven ook steunen. Dus ook voor ons is het belangrijk dat de opvolging van het Warmtebedrijf op een goede manier vorm krijgt en dat er leveringszekerheid voor de huidige gebruikers is, maar ook dat er voortgang is in de energietransitie in Rotterdam, dat die zo weinig mogelijk vertraging krijgt dankzij dit verhaal. Allereerst willen we het college bedanken, maar ook het Warmtebedrijf zelf dat keihard heeft gewerkt om het een en ander toch te redden. Dat dit helaas niet is gelukt wil niet zeggen dat iedereen daar niet heel veel tijd in heeft gestopt en wij hebben daar heel veel waardering voor, complimenten daarvoor. We kunnen niet anders zeggen dan dat wij instemmen met het raadsvoorstel dat voorligt, maar we ons ook aansluiten bij de motie van de VVD om dit project als een risicovol project te beschouwen, zodat wij de vinger aan de pols blijven houden bij de nasleep hiervan.

De **VOORZITTER**. Dank u zeer. De heer Verheij.

De heer **VERHEIJ** (vvd). Voorzitter, op 2 juni 2016 besprak deze gemeenteraad het herstelplan voor het Warmtebedrijf. Ik heb in dat debat gezegd dat het aandeelhouderschap in het Warmtebedrijf onlogisch was, dat er niets vanzelfsprekends was aan het verwarmen van Leidse studenten en het brouwen van bier met Rotterdamse havenwarmte op kosten van de Rotterdammer. Ik riep op tot een exitstrategie uit het Warmtebedrijf en ik voorspelde dat, als we die niet zouden aannemen, we hier binnen zes jaar weer zouden staan omdat er opnieuw geld bij zou moeten en dat is vijf jaar geworden. De VVD zei destijds 'nee' tegen een investering van € 26 miljoen want we zouden er op dat moment tegen ongeveer € 50 miljoen kunnen uitstappen. Inmiddels is het heel veel meer, we spraken vanmorgen over Museum Boijmans Van Beuningen en met het geld waarover we het nu hebben, hadden we de ambitie van Boijmans Van Beuningen zelf kunnen betalen of we hadden twintig scholen kunnen bouwen, we hadden in ieder geval heel veel goede dingen voor de Rotterdammers kunnen doen. Voorzitter, wat de VVD betreft nemen we vandaag het goede besluit, stoppen is inderdaad geen falen, maar wel een einde aan de bodemloze put die het Warmtebedrijf blijkt te zijn. Dat besluit is verstrekkend en het zal stevige gevolgen hebben en die moeten goed afgewikkeld worden, zowel maatschappelijk als financieel en daarom heb ik inderdaad een amendement met brede steun van Leefbaar Rotterdam, D66, GroenLinks, de PvdA en het CDA om deze afwikkeling te bestempelen tot risicovol project conform onze regeling Risicovolle projecten en dan uiteraard net als bij de vorige keer dat we dit hebben gedaan net weer iets anders, zodat we goed grip houden op datgene wat we vandaag besluiten, goed grip houden op de maatschappelijke en financiële gevolgen hiervan en als raad daarbij betrokken blijven. Na de enquête van 2020 is dat het meest logische besluit van dit moment.

De **VOORZITTER**. De heer Verheij heeft het volgende amendement ingediend.

Amendement A. Afwikkeling WbR risicovol project"

"De gemeenteraad, in vergadering bijeen op 14 oktober 2021, ter bespreking van het voorstel met betrekking tot het Warmtebedrijf Rotterdam en het toekomstscenario WLQ+;

overwegende dat:

het besluit om niet deel te nemen aan de WLQ+ verstrekkende gevolgen zal hebben voor de gemeentelijke deelneming Warmtebedrijf Rotterdam en dit gepaard kan gaan met aanzienlijke risico's voor de energietransitie en de gemeentelijke financiën;

gelet op de regeling Risicovolle projecten Rotterdam 2012;

besluit:

het voorgestelde raadsbesluit te nummeren I en hieraan toe te voegen:

'II

1. De afwikkeling van het besluit om niet over te gaan tot deelname aan WLQ+ aan te wijzen als risicovol project;
2. In afwijking van de regeling Risicovolle projecten voor dit specifieke project:
 - a. de griffier te mandateren een werkgroep van raadsleden samen te stellen die in samenspraak met het college van burgemeester en wethouders een voorstel voorbereidt voor de monitoring van de afwikkeling van het besluit om niet deel te nemen aan de WLQ+ en de daarmee gepaard gaande risico's;
 - b. de commissie die belast is met organisatie en financiën aan te wijzen als projectverantwoordelijke commissie;
 - c. de commissie tot Onderzoek van de Rekening aan te wijzen als projectbegeleidingscommissie, waarbij de voorzitter hiervan tevens optreedt als rapporteur;
 - d. dat, totdat het voorstel onder a) is vastgesteld, de raad ten minste een maandelijkse voortgangsbrief van het college ontvangt."

w.g. J.W. Verheij, R.A.C.J. Simons, R.G.C. Segers-Hoogendoorn, S. Leewis, C.M. Zeegers en G.J. Engberts

Het amendement is voldoende ondersteund en maakt deel uit van de beraadslagingen.

De **VOORZITTER**. Dank u zeer. Mijnheer Vonk.

De heer **VONK** (cu-sgp). Ja dank u wel voorzitter, ik houd het heel kort want ik kan me heel erg aansluiten bij alles wat er is gezegd, de teleurstelling over het uiteindelijke mislukken, dat de stekker eruit moet. Het was in het begin, zoals de heer Simons ook zei, echt een goed plan en dat hebben we altijd gesteund, maar helaas moeten we concluderen dat het niet kan. Wij steunen dan ook het besluit van het college om nu gewoon ook moedig de stekker eruit te trekken. Dit is natuurlijk wel een project, namelijk de stad voorzien van warmte, waar we altijd achter hebben gestaan omdat het ook de mogelijkheid gaf voor bijvoorbeeld wijken om van het gas af te komen en een bijdrage te leveren aan die broodnodige energietransitie. Nu dit niet doorgaat, is er al helderheid over wat dit gaat betekenen voor onze ambitie, gaat onze ambitie omlaag? Dat lijkt me niet, maar gaan we misschien intensiveren op andere onderdelen, hebben we daar al een plan voor liggen? Kan iets worden geschetst over wat ons nu te doen staat, even los van het Warmtebedrijf, om wel de ambities van de energietransitie waar te maken? Dat is een aanvullende vraag op alles wat al is gezegd. Ik sluit me ook aan bij de waardering die is uitgesproken voor alle mensen die zich de

afgelopen tijd hiervoor hebben ingezet, ook de mensen van het Warmtebedrijf zelf, maar los daarvan, dit is het goede besluit. Dank u wel.

De **VOORZITTER**. Dank u zeer. Mijnheer Achbar.

De heer **ACHBAR** (denk). Ja voorzitter, als raad hebben wij meerdere malen gesproken over het Warmtebedrijf en binnen de raad waren er voorstanders van het project, maar ook tegenstanders en u kunt wel raden aan welke kant wij stonden. Keer op keer werden wij als raad met onze neus op de feiten gedrukt. De Rekenkamer Rotterdam waarschuwde ons al in 2019 en was erg duidelijk in haar conclusies. De risico's zijn hoog, het publiek belang is gering en een miljoenenschade ligt op de loer. Het college dwong de raad tot de keuze door slechts één ongunstig alternatief te schetsen, namelijk faillissement. Ik gaf het toen ook al aan voorzitter, wij als raad moesten met een figuurlijk mes op de keel een besluit nemen, maar voorzitter, gedurende het raadsdebat van 7 februari 2019 waren er twee fervente tegenstanders. Mijnheer Leewis en mijnheer Tak waren er heilig van overtuigd dat we door moesten met het Warmtebedrijf, beide heren vonden dat het de enige juiste keuze was om meer dan € 100 miljoen in het Warmtebedrijf te stoppen en deze stelligheid was gebaseerd op wishful thinking want de investering in het toenmalige periode behaalde niet eens de rendementsverwachting van 8%. Vervolgens gingen we uit van een rendementsverwachting van 3,3% en ook dit bleek uiteindelijk een hopeloze droom. Voorzitter, het was volgens de twee heren van de zotte dat ik niet voor een injectie van meer dan € 100 miljoen zou stemmen, zonder dat ik volledig inzichtelijk had of dit wel de juiste beslissing was. Mijnheer Tak noemde het zelfs een valuable businesscase. Een leermoment hierbij is dat je het geld nooit aan de PvdA moet toevertrouwen. Ik ben dan ook benieuwd naar de standpunten van de heren over het debat van toen en hoe ze nu terugkijken op hun uitspraken en de heilige overtuiging dat het Warmtebedrijf doorgang moest vinden. Voorzitter, wij konden in de raadsbrief van de wethouder lezen dat diverse private partijen jarenlang contractueel baat bij het WbR hebben gehad. De gemeente Rotterdam verschaftte financiële ondersteuning, maar verwachtte bar weinig van deze private partijen. Zij kregen dan ook kans op kans om een bijdrage te leveren aan de businesscase, volgens de wethouder werden partijen hierover geïnformeerd, maar wat gebeurde er vervolgens wanneer ze niet investeerden in de businesscase? U raadt het al, helemaal niets. Voorzitter, de gemeente stond dan ook jarenlang te boek als een cash cow voor deze private partijen en werd op deze wijze gebruikt en dat betekent dat het geld dat wij als gemeente in het WbR hebben gestopt, oftewel het belastinggeld van de burgers, werd misbruikt door private partijen. Ik hoor dan ook graag van de wethouder hoe dit überhaupt mogelijk was, waarom kregen deze bedrijven de ruimte om hiermee door te gaan, waarom werden er geen harde criteria gesteld aan de financiële bijdrage van private partijen? Want simpelweg vragen om bij te dragen aan de businesscase is toch lang niet genoeg of vindt u van wel wethouder? Het was uiteindelijk niet de gemeente die aan de bel trok, maar de Europese commissie die aangaf dat de financiële bijdrage van de private partijen onvoldoende was en fors omhoog moest. De steun van de Europese commissie was leidend in de besluitvorming, maar dit betekent dat de gemeente alleen met dit proces is gestopt omdat de Europese commissie nooit akkoord was gegaan met de huidige balans tussen publieke en private bijdragen. Ik vraag me dan toch echt af hoe de gemeente niet zelf deze conclusie heeft kunnen trekken. Graag een toelichting hierop wethouder. Tot slot voorzitter, keer op keer werd ons verteld dat doorgaan met WbR de enige haalbare oplossing was. Wij zijn dan ook erg blij dat dit college uiteindelijk inziet dat de stekker eruit moet. Wij zijn wel erg benieuwd naar het effect van de besluitvorming op de burgers, zal dit besluit bijvoorbeeld leiden tot nog hogere energierekeningen en wanneer verwacht de wethouder hier inzicht in te hebben? Dank u voorzitter.

De **VOORZITTER**. Dank u zeer. Andere sprekers? Mijnheer Segers.

De heer **SEGERS-HOOGENDOORN** (cda). Ja dank voorzitter, ik houd het kort. In dit hele verhaal over het Warmtebedrijf hebben we een innovatieve en ondernemende overheid gezien die handelde in het publieke belang en ik denk dat we daar heel blij mee moeten zijn. Hoe slecht dit verhaal uiteindelijk ook afloopt, het zal in ieder geval niet moeten betekenen dat de overheid die rol niet meer kan spelen. Als zo'n innovatieve en ondernemende overheid acties onderneemt, gaat dat natuurlijk gepaard met risico's, als je daar maar transparant over bent en dat is wat wij daar altijd over gezegd hebben. Ik constateer dat dit in ieder geval in deze collegeperiode absoluut gebeurd is. Dat wil niet zeggen dat het geen goed idee was om de afgelopen tijd toch te kijken of die vlucht vooruit, dat was het letterlijk, toch nog een kansrijke optie was en ik ben het helemaal met de heer Simons eens dat dit een goed idee was, is en ook blijft om die restwarmte te gebruiken voor Rotterdamse huishoudens, maar we moeten met de wijsheid van nu constateren dat marktpartijen veel te veel geprofiteerd hebben en dat wij daar veel en veel te weinig voor terug hebben gevraagd en gekregen, dat is uiteindelijk de tragiek in dit verhaal. Nu is het, hoe treurig ook, uiteindelijk wel goed en dapper om als Rotterdam hier een punt achter te zetten en met dit raadsvoorstel zeggen we dat we hier nu een punt achter zetten, ook omdat andere partners ons de afgelopen tijd verlaten hebben. Dat wil ik toch ook genoemd hebben, ik vind zelf echt dat gezegd moet worden dat de provincie ons uiteindelijk in de kou heeft laten staan en niet als enige, maar het moet wel gezegd. Het is nu hartstikke van belang dat er een goede exitstrategie komt en daarom staat onze krabbel ook onder de motie van Leefbaar Rotterdam en natuurlijk is het eigenlijk appeltje-eitje om het amendement van de VVD te steunen en daarom staan wij daar natuurlijk ook onder. Dank u wel.

De **VOORZITTER**. Dank u zeer. De heer Engberts.

De heer **ENGBERTS** (pvda). Dank u voorzitter, met het oog op de spreektijd en wat we in de commissie al hebben gezegd een hele korte bijdrage van mijn kant. De afvang van warmte als onderdeel van de transitie naar een groene stad was en is een goed idee, maar helaas moeten we een streep door de toekomst van het Warmtebedrijf in de huidige vorm zetten. Dat is gezien de situatie financieel gezien verstandig en we hebben vertrouwen in de aanpak van het college en in de komende stappen, dat is ook helder in de commissie geschetst want restwarmte is en blijft en daar moeten we nog steeds iets mee, afvangen en gebruiken. Vandaag onderstreept eens te meer de noodzaak van heldere kaders in de energietransitie. Voorzitter, mijn fractie maakt zich zorgen over de gevolgen van een faillissement of herstructurering voor de mensen van de stad en we willen graag weten hoe het college gaat voorkomen dat huishoudens die nu aangesloten zijn op de warmte straks niet de rekening gepresenteerd krijgen.

De **VOORZITTER**. Dank u zeer. Mevrouw Verkoelen.

Mevrouw **VERKOELEN** (50plus). Dank u voorzitter, dit is een goed betoog richting het college. 50PLUS Rotterdam zag dit voorstel van het college totaal niet aankomen en dat terwijl 50PLUS toch al vier jaar groot tegenstander van het Warmtebedrijf is, 50PLUS groot pleitbezorger was van het optuigen van een enquêtecommissie over het Warmtebedrijf en toen die enquêtecommissie er kwam ook haar verantwoordelijkheid nam door eraan deel te nemen. De aanbeveling om te stoppen met het Warmtebedrijf is geen falen, maar het is een aanbeveling die 50PLUS Rotterdam uit het hart gegrepen is en dus zullen wij in dezen het verhaal van Leefbaar Rotterdam steunen. 50PLUS Rotterdam complimenteert dan ook het college dat die het lef heeft om deze stap nu te zetten want ondanks dat 50PLUS Rotterdam

het een prima zaak vindt dat we, zolang we nog restwarmte hebben, deze ook aanwenden vindt 50PLUS Rotterdam het geen taak van een overheid om een dergelijk Warmtebedrijf aan te sturen. Met de keuze om ook nog betrokken te worden bij het aanleggen van warmteleidingen buiten Rotterdam is Rotterdam letterlijk en figuurlijk over haar grenzen heen gegaan. 50PLUS Rotterdam wil echter zeker niet alle schuld op de schouders van de gemeente laten rusten want 50PLUS Rotterdam heeft geen goed woord over voor de private partijen, het bedrijfsleven dat jarenlang profiteerde en zich verrijkte aan het Warmtebedrijf, maar nu geen groot risico wil lopen en het afschuift op de gemeente. De heer Segers-Hoogendoorn zei het al, ook de provincie Zuid-Holland, die wel vooraan stond om de gemeente Rotterdam in het avontuur van het aanleggen van waterleidingen in Zuid-Holland mee te zuigen, wilde zelf geen cent garanderen en schuift nu alles in de schoenen van de gemeente Rotterdam. Dat verdient geen schoonheidsprijs. Dit maakt dat 50PLUS Rotterdam trots is dat nu voor het exitscenario is gekozen, hadden we dat maar vijftien jaar eerder gedaan. Beter ten halve gekeerd dan ten hele gedwaald. In de commissie zijn alle vragen wel gesteld, maar 50PLUS vraagt de wethouder toch om nu nogmaals de raad inzage te geven in hoe het exitscenario eruitziet en aan te geven hoe hij de raad gaat meenemen in de uitvoering van deze hele ontwikkeling. Ten slotte, kan de wethouder, en het is een herhaling van zetten, nog één keer aangeven hoe het nu verder gaat verlopen voor al die projecten, voor al die woningen, voor al die Rotterdammers die afhankelijk zijn geworden of worden van restwarmte. Tot zover voorzitter.

De **VOORZITTER**. Dank u zeer. Mijnheer Van der Velden.

De heer **VAN DER VELDEN** (pvdd). Ja dank u voorzitter, ik zal het kort houden omdat we er op 13 oktober jl. al uitgebreid over hebben gesproken. Ik hoorde enkele raadsleden zeggen dat er teleurstelling is dat het niet doorgaat. Voor ons is het geen teleurstelling, wij zijn blij dat het niet doorgaat. Eindelijk komt er een einde aan het ongebreideld gokken met gemeenschapsgeld wat tot deze ramp heeft geleid. Ik hoorde mevrouw Zeegers net zeggen 'het aantal klanten vergroten', het is net als jaren geleden toen elke wethouder zei 'we moeten het aantal klanten vergroten en dan komt het wel goed', maar het kwam dus niet goed. Ik ben blij dat de stad Rotterdam nu haar verlies pakt in plaats van dat je blijft doorgokken, want dan krijg je alleen maar een nog groter verlies. Daar moet ik bij zeggen dat restwarmte in deze vorm gewoon helemaal geen toekomst heeft en dat nooit heeft gehad. Ik blijf het onbegrijpelijk vinden, ook van... Nee, laat ik mijn mond houden, ik blijf het onbegrijpelijk vinden dat mensen hier nog steeds in blijven geloven. Dus nee, wij zullen volmondig instemmen met dit raadsvoorstel van het college.

De **VOORZITTER**. Volgens mij heb ik zo alle fracties gehad. Mijnheer Achbar.

De heer **ACHBAR** (denk). Ja voorzitter, ik sprak in mijn betoog expliciet een aantal collega's aan op hun gedrag en ik vroeg of ze daarop willen reflecteren. Ik verwachtte eigenlijk interrupties, maar ik dacht 'ik geef hen iets meer tijd om tot een formulering van hun antwoorden te komen' en ik wacht eigenlijk nog op een reactie van de PvdA en GroenLinks.

De **VOORZITTER**. Ik neem aan dat ze goed geluisterd hebben en zij beslissen of ze daarop willen reageren. Mijnheer Leewis.

De heer **SEGERS-HOOGENDOORN** (cda). Ja voorzitter, mijnheer Achbar was niet bij de commissie anders had hij mijn betoog daar gehoord. Volgens mij heb ik net in mijn gewone betoog prima uitgelegd wat ik vind van de aanleg van de pijpleiding en dat ik het erg

teleurstellend vind dat dit nu niet is doorgegaan net als ik toen vond dat het wel een goed idee was om te proberen die pijpleiding aan te leggen.

De **VOORZITTER**. Mijnheer Engberts.

De heer **ENGBERTS** (pvda). Hetzelfde geldt voor ons. U kunt de commissie terugluisteren.

De **VOORZITTER**. Mijnheer Van Noppen.

De heer **VAN NOPPEN** (nida). Ja, het enige wat ik even wil aangeven is dat NIDA inderdaad in 2016 wel voor de eerste kredietaanvraag heeft gestemd omdat we er toen echt van overtuigd waren dat het een goed idee was om die restwarmte te gebruiken. We zagen ook echt toepassingen en het is ook niet zo dat de gemeente in dit soort projecten altijd gefaald heeft, maar de tweede keer dat het kwam en na alle informatie die we tussendoor kregen, zagen wij ook in dat dit eigenlijk toch wel een falend project was. We hebben daarna altijd tegen gestemd en nu zien we inderdaad wat de uitkomst is. Dus wij steunen het verhaal van het college op dit moment. Het is jammer dat het een aantal jaar te laat is gekomen, maar wij hebben geen additionele vragen.

De **VOORZITTER**. Dank u zeer. Ik stel vast dat hierover in de commissie zeer uitgebreid is gesproken en dat er vanavond nog een enkele vraag is gesteld. Graag beantwoorden en daarna snel de moties van advies voorzien. Wethouder Van Gils.

De heer **VAN GILS** (d66) (wethouder). Ja dank u wel voorzitter. Ook bij mij en mij collega's in het college overheerst teleurstelling. Het was, is en blijft denk ik een goed idee om restwarmte te benutten, zeker als dit een keer schone restwarmte is en ook als je dat met groene waterstof kunt maken. Tegelijkertijd bleek het vehikel van het WbR uiteindelijk te klein en te kwetsbaar te zijn. Te klein omdat het een speler in een hele grote wereld is waar hele grote partijen en risico's verevend kunnen worden, waar je dus marktmacht en massa hebt en te kwetsbaar omdat je geen eigen buffers hebt, geen eigen mogelijkheden om risico's te spreiden of te delen. We hebben de afgelopen tijd steeds zowel het rapport van de Rekenkamer als de enquêtecommissie er heel goed naast gehad en je kon wel constateren dat er de afgelopen tijd te veel optimisme was en dat in het verleden veel dingen niet goed zijn gegaan. Dat is geen verwijt, maar dat heeft gewoon verkeerd uitgepakt. Sommigen van u zeiden dat ook, als je pioniert, loop je tegen dingen aan. Ik noem maar even de sluiting van de Brielselaan en de stagnatie van de woningbouw overall, maar met name twee corporaties in Rotterdam die ernstig getroffen waren en er is ook veel niet goed gedaan, dat staat ook in het rapport van de Rekenkamer. Contracten die fixed waren en waar je bij gewijzigde omstandigheden geen nieuwe contractering kon doen of maar beperkt. De voorbereiding van de leiding over Oost was echt ondoordacht en onvolkomen en hier en daar is ingestemd met het uitreden van andere partners of een leiding over Noord waarvan de impact op het WbR onderschat is. Dan doe ik geen recht aan de enquêtecommissie, maar dat is wel de historie van dit geheel, waardoor we uiteindelijk in de situatie kwamen dat er grote contractuele risico's waren die voor rekening van de gemeente Rotterdam en ook deels voor rekening van de provincie Zuid-Holland kwamen en dat er grote financiële risico's aan zaten. We hebben ongelooflijk ons best gedaan om te kijken hoe het wel zou kunnen en dat is met het WbR gedaan, dat is versterkt. Mijn dank voor de waardering en die zal ik ook overbrengen naar de mensen van het WbR die ongelofelijk hard gewerkt hebben, juist in die grote markt met grote spelers en met een toch moeilijk scenario. Ik neem wat afstand van het feit dat alle bedrijven profiteurs waren. Ik denk dat ook door de stagnatie die er is geweest een aantal partijen gedacht heeft 'dit contract gaat lopen zoals we dachten dat het liep' en als het dan anders

loopt, zijn de contractuele gevolgen aan deze kant gevallen en niet aan hun kant. Dus er was geen misbruik en geen opzet, maar we hebben wel moeten constateren dat die partijen onvoldoende hebben bijgedragen toen we uiteindelijk in de fase zaten 'kunnen we nu een duurzame oplossing vinden voor een energietransitie en een warmtenet in Zuid-Holland', om dat gapende gat voor de komende jaren voor de gemeente Rotterdam, zowel financieel... Het is gewoon te duur en te veel buiten mandaat, het is te eenzijdig, te veel publieke middelen, er zitten te veel risico's in, nog aansluiten en contractuele risico's die erin zitten, en die risico's zijn ook niet te beheersen, niet voor het WbR en niet voor ons. Dat maakt met de enquêtecommissie in de hand dat het wel een heel zwaar, maar niet een heel moeilijk besluit was om te zeggen 'en nu stoppen we'. Dat is waar we staan en dat betekent dat we nu voor een afwikkeling staan en daar zijn we als we speak druk mee bezig. Dat betekent overleg met de andere aandeelhouder, met het WbR en met de andere partijen die nog steeds zeggen 'hoe dicht hebben we erbij gezeten'. Onze inzet zal zijn dat als het wel mogelijk is om die WLQ aan te leggen, maar dan niet met een publiek belang, dat de gemeente Rotterdam voor de risico's en de kosten opdraait, dan zullen we ook daar een rol in blijven spelen. Dat brengt mij bij het amendement en wij onthouden ons omdat het aan de raad zelf is om te bepalen of iets risicovol traject is, maar als u wilt weten wat het college daarvan vindt, dan kunnen wij er van harte mee instemmen als dat zou gebeuren en we werken eraan mee. De facto geldt dat ook voor de motie van Leefbaar Rotterdam die zegt: ontwikkel die scenario's en informeer over de voortgang. Ik kan me voorstellen dat die twee de komende tijd op de een of andere manier in elkaar gaan vallen. De rapportage, periodiek of maandelijks over de voortgang, zijn denk ik twee overlappende acties, dus het college kan zowel positief zijn over het amendement als wel dat het geen dubbele infrastructuur en dubbele rapportages worden, maar die worden geïntegreerd omdat het volgens mij twee uitingen zijn van hetzelfde. Dank u wel voorzitter.

De **VOORZITTER**. De heer Verheij. Inmiddels is het antwoord gegeven. Wethouder Bonte, zijn er nog vragen aan uw kant?

De heer **BONTE** (gl) (wethouder). Ja ik heb een enkele genoteerd, maar het zijn vooral dubbelingen. U spreekt eigenlijk allemaal uw teleurstelling uit over het besluit en in het bijzonder waar het gaat om het daarmee wellicht niet meer helemaal kunnen bijdragen aan de energietransitie. Die teleurstelling deelt het college. U hebt ook breed begrip voor dit besluit. Ik heb een aantal vragen van de heer Leewis, mevrouw Zeegers, de heer Vonk, de heer Achbar, de heer Engberts en mevrouw Verkoelen over de levering en de tarieven, u hebt die zorg ook al in de commissie uitgesproken: heeft dat nou gevolgen voor die 12.000 huishoudens die ook via de leiding van het Warmtebedrijf bediend worden? Ik heb in de commissie ook gedeeld dat er geen reden is om daar zorgen over te hebben. De tarieven worden geborgd middels de concessie die we met Vattenfall en Eneco hebben gesloten en de leveringszekerheid is geborgd via de Warmtewet, mocht daar een kink in de kabel komen dan kan de minister ingrijpen. Er is overigens geen reden om ons er op dit moment zorgen over te maken. Beide bedrijven hebben ook via de media aangegeven dat het besluit geen invloed heeft op de levering en de tarieven, maar we blijven dat uiteraard ook vanuit de gemeente in de gaten houden. Dan de effecten op de energietransitie. Wellicht gaat de heer Kurvers daarop in als het gaat over onze eigen energietransitie in Rotterdam. Buiten Rotterdam blijven we ook in gesprek met de provincie en het rijk binnen de Regionale Energiestrategie om ook de restwarmte vanuit de haven elders te kunnen benutten. Die gesprekken gaan door en die initiatieven ondersteunen we zo nodig vanuit Rotterdam, maar niet met financiële risico's. Dus we blijven daar op alle andere manieren gewoon bij betrokken. Hopelijk zijn er ook andere partijen die hun verantwoordelijkheid nemen, zodat we zoveel mogelijk van de restwarmte die nu verspilld wordt op een geschikte manier kunnen

gebruiken en we zo ook buiten onze gemeentegrenzen de energietransitie een handje kunnen helpen.

De **VOORZITTER**. Dank u wel. Wethouder Kurvers.

De heer **KURVERS** (vvd) (wethouder). Dank u wel. Zoals u weet zijn wij in Rotterdam bezig met een aantal pilots Aardgasvrij, de gebiedsaanpakken waarmee we het samen beter en goedkoper kunnen doen. Het is goed om te weten dat op Noord Eneco aan zet is en daar kunnen we gewoon door. Op Zuid loopt de pijp van het Warmtebedrijf. Onze aanbieding richting de bewoners blijft gewoon staan en we hebben ook een nieuwsbrief verzonden. Het is wel zo dat Vattenfall zich wil herbezinnen op wat dit betekent voor nieuwe contracten die we aangaan en ik denk dat we hen die tijd even moeten gunnen. Verder blijven wij ons wel inzetten voor het binnenhalen van externe financiering, bijvoorbeeld cofinanciering van het rijk, om die aanpak mogelijk te maken. Dat is wat ik u daar nu over kan vertellen.

De **VOORZITTER**. Behoeftte aan een tweede termijn of zijn er nog vragen niet beantwoord? Ik stel vast dat alle vragen zijn beantwoord en dat er geen behoefte is aan een tweede termijn. Dan gaan we schorsen voor de dinerpauze. Het is nu 19.00 uur, ik gun u een uur en ik vraag u om 20.00 uur terug te komen. We hebben veel moties en het wordt een lange stemzitting vanavond, dus graag op tijd terugkomen zodat we om 20.00 uur met de avondvergadering kunnen starten. Eet smakelijk.

(De vergadering is geschorst.)

Notulen raadsvergadering

Notulen van de raadsvergadering van 14 oktober 2021

Notulen van de raadsvergadering van 14 oktober 2021 (avondzitting)

Voor de agenda wordt verwezen naar volgnummer 13

Voorzitter: de heer ing. A. Aboutaleb met dien verstande dat het voorzitterschap van 20.07 tot 20.35 uur en van 22.00 tot 22.15 uur is waargenomen door de heer J.W. Verheij

Voor de presentielijst wordt verwezen naar de ochtendzitting van deze vergadering.

Namens het college zijn tegenwoordig mevrouw J. Bokhove, de heer A.H.P. van Gils, de heer S. Kasmi, de heer S.A. Kurvers

Griffier: mevrouw I.C.M. Broeders

Heropening

16.1 Debat over 'Daadkracht voor Miniworld', aangevraagd door het lid Tak
Dit agendapunt is door de indiener ingetrokken.

16.2 Debat over 'Anti-homogeweld steeds heftiger in Rotterdam', aangevraagd door de leden Hoogwerf en Lansink-Bastemeijer

De **VOORZITTER** (de heer Verheij). Ik heropen de vergadering. Aan de orde is agendapunt 16.2. Mag ik enige rust in de zaal, dank u wel. Aan de orde is het debat over 'Anti-homogeweld steeds heftiger in Rotterdam', aangevraagd door de leden Hoogwerf en Lansink-Bastemeijer. Ik geef als eerste het woord aan mevrouw Hoogwerf. Het woord had ik al gegeven aan mevrouw Hoogwerf. Gaat uw gang.

Mevrouw **HOOGWERF** (lr). Ja voorzitter, ik wachtte tot rust een beetje was wedergekeerd. Voorzitter, onlangs spraken wij met een jongeman, we noemen hem Pablo, omdat hij nu eenmaal niet met zijn echte naam naar buiten wil komen. We spraken hem over het excessieve geweld dat tegenwoordig plaatsvindt op homo-ontmoetingsplaatsen. Zowel in het Museumpark als in het Kralingse Bos. Hij benaderde ons omdat hij zelf als jongeman als illegale prostitué terecht was gekomen in het Kralingse Bos. Dus niet uit vrije wil, maar onder dwang en van de misstanden die hij is tegengekomen was hij zo geschrokken, dat hij zoiets had 'hier moeten meer mensen van weten, hier moet ik meer mensen voor waarschuwen'. Dus hij komt er nog steeds, niet meer gedwongen, maar gewoon om in de gaten te houden wat er precies aan de hand is, zodat niet alle andere slachtoffers alweer verdwijnen in anonimiteit. Wat gebeurt er dan? Berovingen, chantage, zware mishandeling, ontvoering of zelfs verkrachting. Zomaar een aantal delicten die helaas, vaker dan we ons kunnen voorstellen, daar plaatsvinden. Met jonge mannen, met oudere mannen, met vrouwen. Pablo vertelde over groepen jongeren die op gezette tijden op scooters het bos binnen rijden met maar een doel, vooral veel leed en veel schade aanrichten. Ook worden jongens via internetsites, bijvoorbeeld kinky.nl, Bullchat, maar ook Grindr door homohatend tuig naar het bos gelokt. Ze worden een auto ingetrokken, ze worden door vier man in elkaar geslagen, of

erger, en vervolgens ergens buiten de auto gedumpt. Met alle trieste gevolgen van dien, en wat die gevolgen zijn, dat mag u zichzelf voorstellen. Voor veel van ons is dit een ver-van-je-bedshow, een ver-van-je-bosshow. Ook voor de politie is dit helaas soms nog steeds een blinde vlek. Ook omdat aangifte doen, of zelfs maar melding doen, voor veel slachtoffers als onveilig, hoe zuur wil je het hebben, wordt ervaren. Anno 2021 hebben homo-ontmoetingsplekken nog steeds een functie, omdat uit de kast komen, gewoon simpelweg jezelf zijn, niet voor iedereen vanzelfsprekend is. Homoseksueel zijn is nog steeds niet vanzelfsprekend. Het is te belachelijk voor woorden, maar het is nog steeds zo. Dus die plek heeft een functie en we moeten er ook niet voor zorgen dat met wat we doen we mensen weggagen van de plek waar we in ieder geval nog iets van een veilige omgeving kunnen creëren. De plekken moeten dus wel veilig worden, maar bij de mogelijke veiligheidsmaatregelen moeten we ook wel degelijk blijven denken aan de privacy van de bezoekers. En daar willen we in de moties die we zo in gaan dienen, samen met de Rotterdamse VVD, ook rekening mee houden. Dus wat er in die moties staat, doe dat ook met die bril in je achterhoofd, ja, het moet veilig, maar ja het moet ook veilig voor degenen die daar willen zijn. Dus waar hebben we het over? Drie moties. We pleiten voor de inzet van undercover surveillanten, cameratoezicht op wegen rondom die plekken en we willen ook vooral dat daders lessen gaan trekken uit het leed dat ze aanrichten. Kortom, de pakkans moet omhoog en homohaat moet stoppen, voor eens en voor altijd.

De **VOORZITTER** (de heer Verheij). Mevrouw Hoogwerf heeft de volgende moties ingediend.

Motie 1. Wij zullen homohaat nooit accepteren!

"De gemeenteraad van Rotterdam, in vergadering bijeen op 14 oktober 2021 ter bespreking van agendapunt 'Anti-homogeweld steeds heftiger in Rotterdam';

constaterende dat:

- de politie aangeeft dat anti-homogeweld steeds heftiger wordt in onze stad;
- het aantal meldingen van anti-homogeweld toeneemt;
- de aard van de meldingen steeds heftiger wordt;
- de politie aangeeft dat de zware geweldsdelicten veelal plaatsvinden op mannenontmoetingsplaatsen, waar mannen soms worden lastiggevallen, beroofd, mishandeld en zelfs ontvoerd;

overwegende dat:

- wij in Nederland geweld tegen mensen met een andere seksuele geaardheid nooit zullen accepteren;
- daders van anti-homogeweld veelal jonge mannen zijn die een diepe haat voelen tegen LHBTI-personen. In onze vrije samenleving mogen wij dit nooit accepteren. Wij moeten deze daders kennis laten maken met onze Nederlandse normen en waarden. Oftewel: in Nederland mag je zijn wie je bent;

verzoekt het college:

- in het maatschappelijk debat te pleiten voor justitiële- en/of bestuurlijke maatregelen waarbij de daders van anti-homogeweld een maatschappelijke werkstraf opgelegd kunnen krijgen bij een LHBTI-belangenorganisatie, Slachtofferhulp of andere organisatie, waar ze kunnen leren over de schade die hun geweld aanricht bij mensen;

en gaat over tot de orde van de dag."

w.g. T.C. Hoogwerf en P.J.P. Lansink-Bastemeijer

Motie 2. Homohaters in beeld

"De gemeenteraad van Rotterdam, in vergadering bijeen op 14 oktober 2021 ter bespreking van agendapunt 'Anti-homogeweld steeds heftiger in Rotterdam';

constaterende dat:

- de politie aangeeft dat anti-homogeweld steeds heftiger wordt in onze stad;
- het aantal meldingen van anti-homogeweld toeneemt;
- de aard van de meldingen steeds heftiger wordt;
- de politie aangeeft dat de zware geweldsdelicten veelal plaatsvinden op mannenontmoetingsplaatsen, waar mannen soms worden lastiggevallen, beroofd, mishandeld en zelfs ontvoerd;

overwegende dat:

- wij in Nederland geweld tegen mensen met een andere seksuele geaardheid nooit zullen accepteren;
- camera's, die bijvoorbeeld auto's registreren, langs de wegen rond mannenontmoetingsplaatsen de daders van homogeweld snel in beeld kunnen brengen, waardoor we de pakkans kunnen vergroten;
- er nu te weinig toezicht is bij mannenontmoetingsplaatsen en deze camera's de zichtbaarheid van het toezicht vergroten, waardoor het een afschrikwekkende werking heeft op homohaters;
- het absoluut niet de bedoeling is om de privacy van bezoekers aan te tasten, hier moet daarom te allen tijde zorgvuldig mee om worden gegaan, maar de veiligheid van de bezoekers moet snel omhoog;

verzoekt het college

- toezichtcamera's op te hangen bij de uitval- en toegangswegen van mannenontmoetingsplaatsen;

en gaat over tot de orde van de dag."

w.g. T.C. Hoogwerf en P.J.P. Lansink-Bastemeijer

Motie 3. Rook homohaters uit

"De gemeenteraad van Rotterdam, in vergadering bijeen op 14 oktober 2021 ter bespreking van agendapunt 'Anti-homogeweld steeds heftiger in Rotterdam';

constaterende dat:

- de politie aangeeft dat anti-homogeweld steeds heftiger wordt in onze stad;
- het aantal meldingen van anti-homogeweld toeneemt;
- de aard van de meldingen steeds heftiger wordt;
- de politie aangeeft dat de zware geweldsdelicten veelal plaatsvinden op mannenontmoetingsplaatsen, waar mannen soms worden lastiggevallen, beroofd, mishandeld en zelfs ontvoerd;

overwegende dat:

- wij in Nederland geweld tegen mensen met een andere seksuele geaardheid nooit zullen accepteren;
- een lokhomo, oftewel een undercoveragent die zich voordoeft als homo, ingezet kan worden om potentiële daders van homogeweld op heterdaad te betrappen;
- online via lokadvertenties op sites als kinky.nl en Grindr, potentiële daders opgespoord kunnen worden, om ze vervolgens op heterdaad te betrappen;

verzoekt het college

- te onderzoeken of het inzetten van undercover-surveillanten, zowel fysiek als digitaal, kan helpen om daders van homogeweld op te pakken;

en gaat over tot de orde van de dag."

w.g. T.C. Hoogwerf en P.J.P. Lansink-Bastemeijer

De **VOORZITTER** (de heer Verheij). Dank u wel mevrouw Hoogwerf. Een drietal moties, 'Wij zullen homohaar nooit accepteren', 'Homohaters in beeld' en 'Rook homohaters uit'. Alle drie van Leefbaar Rotterdam en de Rotterdamse VVD, voldoende ondertekend, maken zij deel uit van de beraadslaging. Het woord is aan de heer Lansink-Bastemeijer.

De heer **LANSINK-BASTEMEIJER** (vvd). Voorzitter, dank u wel. Homo's worden in elkaar geslagen. Homo's worden ontvoerd. Het aantal meldingen voor anti-homogeweld bij de politie-eenheid Rotterdam neemt toe en de aard van de meldingen wordt heftiger, zo schrijft het AD onder meer. Vaak vindt dit geweld plaats op homo-ontmoetingsplaatsen. Plekken waar we al eerder samen met Leefbaar aandacht aan hebben besteed. Plekken waarbinnen mannen komen in grote anonimiteit, vaak een dubbelleven leidend. Overdag een compleet ander leven levend, waardoor ze de ideale prooi zijn voor kwaadwillende lieden. De aangiftebereidheid is laag. Voorzitter, we snappen dat de anonimiteit belangrijk is voor deze groep mannen. Een camera plaatsen of een wachthuisje met professionals dragen daar natuurlijk niet aan bij. Toch vraagt de VVD samen met Leefbaar om in te grijpen en geweld tegen homo's op de homo-ontmoetingsplaatsen in te dammen. Een aanpak die anonimiteit waarborgt heeft onze voorkeur, natuurlijk. We steunen de motie die daartoe oproept en die vertaalt zich in die undercoveracties van de politie. Als dat niet snel genoeg soelaas biedt, dan zijn camera's wat ons betreft dus ook toelaatbaar. Ook wanneer de anonimiteit in gevaar komt, want zoals ik al eerder in eerdere discussies heb aangegeven, zolang de gemeente dit soort plekken gedoogd, hebben we ook de verplichting aan deze mannen om de veiligheid te garanderen.

De **VOORZITTER** (de heer Verheij). Ik laat één vraag van één zin aan mevrouw Verkoelen toe.

Mevrouw **VERKOELEN** (50plus). Bent u niet bang dat u het probleem verplaatst op het moment dat u ze uit de anonimiteit haalt? U begrijpt net zo goed als ik, dat weet u verdomd goed, dat het juist daarom is, dus met het ophangen en bekend maken krijg je dat.

De **VOORZITTER** (de heer Verheij). Uw vraag is duidelijk. Dank u wel. En nu is uw tijd daarmee ook echt op.

De heer **LANSINK-BASTEMEIJER** (vvd). Volgens mij gaf ik duidelijk in mijn betoog aan dat ik snap dat anonimiteit belangrijk is, maar zolang wij gedogen, hebben wij ook een plicht aan

onze Rotterdamse mannen om een veilige situatie te creëren, net als met de Keileweg. Als de gemeente dit soort zaken tolereert en gedooft, dan hebben wij een verplichting aan deze mannen, mevrouw Verkoelen.

Mevrouw **VERKOELLEN** (50plus). Ik vroeg voorzitter, bent u niet bang dat het verplaatst?

De **VOORZITTER** (de heer Verheij). Mevrouw Verkoelen, uw tijd is echt op.

Mevrouw **VERKOELLEN** (50plus). De vraag was, bent u niet bang voor de verplaatsing? Dat andere begrijp ik.

De **VOORZITTER** (de heer Verheij). Die vraag is duidelijk, en mijnheer Lansink bepaalt hoe hij die beantwoordt. Dat heeft hij zojuist gedaan. Het woord is aan de heer Lansink.

De heer **LANSINK-BASTEMEIJER** (vvd). Voorzitter, onder de streep en voor een duurzame oplossing is het natuurlijk van belang dat er een conferentie achter gesloten deuren, zoals die eerder door de burgemeester al is toegezegd plaats gaat vinden. Helaas door corona is dat nog niet gelukt. Want de vraag die we moeten beantwoorden als raad is hoe de toekomst van homo-ontmoetingsplaatsen eruit gaat zien. Kunnen wij als overheid die veiligheid wel garanderen? En hoe gaan we dat dan doen? Als we dat niet kunnen, dan zullen we op zoek moeten naar alternatieven voor homo-ontmoetingsplekken, maar dan wel samen met de gemeenschap, samen met de stakeholders die daar behoefte aan hebben. Voorzitter, tot zover. En mijn enige vraag in die zin aan de burgemeester is of hij al een datum heeft voor de conferentie.

De **VOORZITTER** (de heer Verheij). Dank u wel. Dan geef ik het woord aan mevrouw Yildirim.

Mevrouw **YILDIRIM** (pvda). Ja, dank voorzitter. Volgens mij is de essentie van het verhaal wel duidelijk. We willen allemaal natuurlijk dat die plekken veiliger worden, maar tegelijkertijd zit je ook met het dilemma, want je wilt die anonimiteit ook daar waarborgen. Jammer dat wij het vandaag over dit fenomeen hebben, dat het anti-homogeweld steeds heftiger wordt in deze stad. Dat is de aanleiding voor dit debat. Een paar vragen aan de burgemeester denk ik, goed om te weten wat er op dit moment wordt gedaan om de veiligheid op deze plaatsen te waarborgen. Daarnaast ben ik benieuwd welke handhavingsinstrumenten de burgemeester op dit moment tot zijn beschikking heeft en welke daarvan vindt de burgemeester ook gepast? Juist vanwege dat dilemma waar we het allemaal over gehad hebben. En ik ben heel erg benieuwd als je nu op die plekken zegt dat we meer gaan handhaven, we willen dat het veiliger wordt, we willen die misstanden die daar voorkomen, het geweld terugdringen, of inderdaad, volgens de inschatting van de burgemeester ook het zo kan zijn dat er een verplaatsing optreedt van die ontmoetingsplekken en in aansluiting op wat mevrouw Verkoelen zegt, ben je dan een probleem aan het oplossen of ben je dan het probleem aan het verplaatsen.

De **VOORZITTER** (de heer Verheij). Dank u wel. Mevrouw Zeegers.

Mevrouw **ZEEGERS** (d66). Ja dank u wel voorzitter. We worden recentelijk steeds vaker opgeschrikt door het geweld tegen homo's en dat is echt heel erg zorgwekkend en schandalig en behoort niet te gebeuren en nu hebben we het dus over de onveiligheid op homo-ontmoetingsplekken. Wat D66 betreft is het ontzettend belangrijk dat iedereen zichzelf kan zijn en dit soort plekken dus ook in veiligheid bestaan. En het blijkt dat dat niet nu

voldoende is geborgd. Tegelijkertijd vragen we ons ook af wat deze maatregelen voor effect zullen hebben op inderdaad die anonimiteit en die veiligheidsbeleving van homo's op die ontmoetingsplekken. Vandaar dat wij nog een andere vraag eigenlijk willen stellen aan de burgemeester en dat heeft te maken met die aangiftebereidheid, want ook dat stond in de debataanvraag, dat dat achteruitloopt, of dat dat in ieder geval onder druk staat omdat mannen zich vaak niet kenbaar willen maken. Dan is bij ons de vraag of het mogelijk is dat bij Roze in Blauw, een anonieme meldingsmogelijkheid wordt gecreëerd, zodat mensen ook dit soort misstanden anoniem kunnen melden? En zou dat eventueel een bijdrage kunnen leveren aan betere veiligheid rondom deze plekken?

De **VOORZITTER** (de heer Verheij). Dank u wel. De heer Leewis.

De heer **LEEWIS** (gl). Dank voorzitter. Twee vragen aan de burgemeester op dit onderwerp. Kunnen we iets zeggen over het geweld? In die zin, neemt het geweld nu inderdaad toe, of neemt ons bewustzijn van dit geweld toe? Niet dat dat het beter maakt, maar dat kan wel helpen in het beoordelen van wat je ermee moet doen. En ik begreep ook dat juist ook die digitale platforms echt onveilige situaties veroorzaken. In hoeverre kunnen we en houden we daar al toezicht op als stad of als veiligheidsapparaat?

De **VOORZITTER** (de heer Verheij). Dank u wel. Andere sprekers op dit punt? De heer Vonk.

De heer **VONK** (cu-sgp). Ja voorzitter, dank u wel. Ja, natuurlijk moet je gaan staan, want we hebben aan het begin van deze coalitieperiode gezegd dat we een vriendelijke stad willen zijn voor alle mensen die zich onderdeel weten van een minderheid, maar zich als onderdeel van die minderheid niet geaccepteerd weten, zich niet veilig voelen en we moeten steeds weer constateren dat er mensen in de stad zijn die zich niet veilig weten. De signalen vanuit de politie van Roze in Blauw bijvoorbeeld, dat was klip-en-klaar. En het voorbeeld dat mevrouw Hoogwerf zojuist ook gaf, dat snijdt je gelijk door de ziel, en dat zijn voorbeelden en ze staan niet op zichzelf. En daarom is het goed dat we opstaan en de moties die vandaag worden ingediend zie ik dan ook als een soort poging om alle mogelijkheden te verkennen om dit te willen aanpakken. En ik ben heel erg geneigd om eigenlijk van alle drie de moties te zeggen, laten we die proberen. Omdat het misschien de randen opzoekt, maar gezien de aard van de problematiek het wel rechtvaardigt. Ik ben benieuwd naar de reactie van de burgemeester over de uitvoerbaarheid, maar ik zou geneigd zijn ze te omarmen, zelf in ieder geval, en voor te stemmen. Maar ik hoop wel dat ook als er straks andere minderheden zijn, waarvan we merken dat er geweld tegen deze minderheden is, dat we met dezelfde passie opstaan en zeggen dat het niet zal gebeuren dat om welke minderheid het dan ook gaat, dit geweld getolereerd wordt, en we dezelfde voortvarendheid nemen om ook weer maatregelen te zoeken, de grenzen op te zoeken en dingen uit te proberen in de strijd tegen dat geweld. Dank u wel.

De **VOORZITTER** (de heer Verheij). Dank u wel. Mijnheer Segers-Hoogendoorn.

De heer **SEGERS-HOOGENDOORN** (cda). Ja, heel kort voorzitter. En eigenlijk kan ik het inderdaad herhalen. Ik ben heel benieuwd naar de reactie van de burgemeester op de ingediende moties, want inderdaad, alleen al het appel dat uit alle moties blijkt, zou je al volledig willen omarmen, en dan moet het inderdaad gaan over uitvoerbaarheid, daar moet je het dan met elkaar over hebben, maar alleen dat zou al genoeg reden zijn om ze te steunen. Dank.

De **VOORZITTER** (de heer Verheij). Dank u wel. Ik kijk nog eenmaal of er nog sprekers zijn. Dan is het woord aan de burgemeester.

Burgemeester **ABOUTALEB**. Ja voorzitter, over dit fenomeen hebben we langer en vaker ook afgelopen jaren gediscussieerd. En dat is altijd heel lastige materie, omdat we eigenlijk anonimiteit willen bieden en willen waarborgen naar groepen mensen. Tegelijkertijd gedijt dit soort geweld juist bij het bestaan van die anonimiteit. En het feit dat mensen ook niet, vanwege de manier waarop ze door het leven gaan, bereid zijn daarvoor uit te komen om bijvoorbeeld aangifte te doen. Dus dat is een hele lastige kwestie. Je kunt ook niet politiemensen geüniformeerd op de fiets of op de motor of rijdend door het Kralingse Bos laten rijden. Dat is op die plekken waar dat aan de orde is, dus niet het hele bos maar op een aantal van die plekken, want je wilt juist ook niet daar zelf als overheid stoorzender zijn. Dus dat is het schisma tussen wat je zou willen en de realiteit van alledag. Ik heb een onderzoek laten doen, nog niet zo lang geleden door de Universiteit van Amsterdam. Die heeft langdurige gesprekken gevoerd, soms met een enkele persoon van anderhalf uur. Ik heb begrepen dat die gesprekken soms vijftien minuten, soms anderhalf uur hebben geduurd. Dat waren 25 intensieve gesprekken die gevoerd zijn. En ook daar wordt gezegd, een aantal dingen die wij wellicht besproken hebben, rozentuin achter het museum, daar hebben we wel eens over gesproken, volgens mij weet mevrouw Hoogwerf dat nog, meer verlichting, lage bosschages, camera's. No way! Het wordt ten enenmale afgewezen. Wel het liefst een politiecontactpersoon, iemand met wie ze kunnen bellen. Die is er overigens ook. We hebben ook nog via Humanitas nog een contactpersoon. Niet alleen bij de politie, maar ook bij Humanitas hebben we een contactpersoon en dan zijn we ook nog eens speciaal alert, mevrouw Hoogwerf heeft daar al eerder aandacht voor gevraagd, voor minderjarige jongens die al dan niet gedwongen zich prostitueren, al dan niet met een Oost-Europese achtergrond. Daar wordt dan nog speciaal naar gekeken. Dat onderzoek, ik verkeer overigens in de veronderstelling dat u dat kent, en anders komt dat binnenkort uw kant wel op, daar kunnen we, mijnheer Lansink, ook die sessie aan koppelen om het gesprek hierover met de wethouder, want ik spreek vanavond ook namens wethouder Karremans, en mij, maar dan kunt u dat vooraf laten gaan door een besloten sessie met betrokkenen en ook met de onderzoeker zelf. Dus het is een lastige zaak. En mevrouw Hoogwerf zegt terecht dat politie hier een blinde vlek heeft en die is er ook echt, maar dat komt ook vanwege het feit dat het heel lastig is om contact te krijgen. Aangifte is ingewikkeld. Wat wij wel willen aanmoedigen en wellicht moeten we daar wel meer aandacht voor vragen, is de mogelijkheid om aangifte onder nummer te doen. Dat is niet hetzelfde als anoniem, want van anonieme aangiftes houden wij niet zo, met name het OM niet. Naast mevrouw Verkoelen zit een jurist, en waarom die anonieme meldingen of aangiftes eigenlijk niet altijd deugdelijk zijn, is omdat je dan ook valse aangiftes kunt doen. En dan kun je daarmee dingen in beweging brengen die je misschien helemaal niet wilt. Dus het OM is altijd heel terughoudend in het aanvaarden van aangiftes in anonieme vorm, maar onder nummer zou het wel kunnen. En wat natuurlijk ook nog mogelijk is, en misschien moeten we daar ook nog wat meer werk van maken, is het in de aanbieding doen van Meld Misdaad Anoniem. Dat is geen politie, dat is een zelfstandige organisatie. Daar ben je anoniem. Het woord zegt het ook echt. Maar dan hebben we, misschien lukt het niet om zaken op te lossen, maar dan heb je wel inzicht in de volumes. Dan heb je in ieder geval een beeld van de aantallen mishandelingen die daar aan de orde zijn of berovingen die daar aan de orde zijn. Voorzitter, ik wil heel graag met de indieners van de moties vandaag voor twee derde mee bewegen.

De **VOORZITTER** (de heer Verheij). Voordat u zo soepel in de heupen gaat zijn dat u gaat meebewegen, eerst een vraag van mevrouw Yildirim.

Mevrouw **YILDIRIM** (pvda). Ik vond het een gepast moment om in te breken. Even over die meldingsbereidheid en aangiftebereidheid. Daar hebben we het heel vaak over, en als het goed is, is het percentage dat daadwerkelijk leidt tot een vervolging extreem laag. Wat wij weten is dat dat een paar procent is. Daar hebben we het eigenlijk nog niet over gehad, maar het helpt wel natuurlijk, het moment dat men weet dat op het moment dat je aangifte doet, het tot een vervolging kan leiden. Kunt u daar wat meer over vertellen? Is dat iets wat bij u bekend is, dat u zegt dat het ook zou helpen om te kijken waar het aan ligt dat het niet tot een vervolging komt.

Burgemeester **ABOUTALEB**. Simpelweg voorzitter, dat begint met het gebrek aan aangiftes. Zonder aangifte komt er geen vervolging. Blijkbaar accepteert een aantal van deze mannen dat ze beroofd zijn, in het plaats van het willen aanvaarden of het risico te lopen dat dat thuis bekend wordt. Ik ken een aantal zaken die succesvol geleid hebben tot aanhoudingen. Ik luister zoals u weet af en toe mee in de auto naar de politieradio. En dan komt er wel eens iets langs van iemand op de homo-ontmoetingsplaats die beroofd is, die bereid was de politie te bellen. En dan is de kans echt aanwezig dat er toch op heterdaad wordt ingegrepen. En het leidt ook tot aanhouding in dit geval. Mevrouw Hoogwerf sprak erover. Jonge mannen op scooters. We hebben nog niet zo lang geleden, volgens mij goed driekwart jaar geleden, iemand die ik zelf ken die beroofd was in het Kralingse Bos en die wel de politie had gebeld en dat heeft geleid tot twee aanhoudingen en twee vervolgingen en ook tot twee keer gevangenisstraf. Maar als je geen aanmeldingen hebt, dan weet je het simpelweg niet als politie. Dan heb je geen inzicht in de volumes, maar dan is er ook überhaupt geen kans dat je tot vervolging kunt over gaan. Dus dat is denk ik het probleem waar we mee zitten. De eerste motie is 'Rook homohaters uit'. Die motie zou ik willen omarmen. Die vraagt om Roze in Blauw op die locaties om wat beter en wat scherper inzet te krijgen. Die wil ik graag meenemen naar de driehoek. Die wil ik graag omarmen. Daar kunnen we denk ik wat mee, zeker als het gaat om op een natuurlijke manier in de omgeving begeven. Zeker als de mannen zelf aangeven dat ze een vast contactpersoon wel interessant kunnen vinden. Dat is natuurlijk lastig om een vast contactpersoon daar elke avond te hebben. Daar zou je dus een aantal mensen moeten hebben die daarvoor beschikbaar zijn. Ik neem het mee naar de driehoek en ik laat u graag weten wat de collega's van opsporing daarvan vinden, want u weet, ik ga niet over de opsporing, maar ik schat zo in dat dit doenlijk zou zijn. Dat geldt ook voor de motie 'Wij zullen homohaar nooit accepteren'. In het maatschappelijk debat, maar ook in de gesprekken met de rechtelijke macht, aan de orde brengen dat het zinvol is om het dictum van deze motie vorm te geven. Dat spreekt me ook wel aan, dus daar wil ik me ook graag voor inzetten. Ook dat neem ik graag mee naar de collega's van de driehoek. Waar ik niet zo enthousiast over ben, dat is inderdaad cameratoezicht. Mevrouw Verkoelen heeft al aangegeven wat daar de consequenties van kunnen zijn, maar in het voorgesprek, in het begin van de avond heb ik een beetje staan brainstormen, ook met mijnheer Lansink. Helemaal uitsluiten zou je het ook niet moeten willen. Dus we moeten wel kijken in de ontwikkelingen de komende tijd. Wanneer vind ik dat interessant om dat ook in het gesprek te betrekken? Dat is als je zo een expertisedag organiseert, want daar kan het aan de orde komen en dan kun je consequenties onder ogen zien die die uitwerking zou kunnen hebben. Maar waarom vind ik dat we op zichzelf niet helemaal nu al moeten zeggen 'we doen het nooit meer'? Dat is omdat de heer Lansink het ook al aangeeft, we gedogen hier met elkaar wel iets. En we hebben als het ging om vrouwenprostitutie in Rotterdam ook langere tijd dingen gedoogd, waarvan we na verloop van tijd hebben gezegd dat we dat niet verstandig vinden. Je zou dus ook in dat gesprek zeer indringend onder ogen moeten zien of dit nog tot in lengte van jaren gedoogbaar moet zijn, en als je dan vindt dat dat niet gedoogbaar moet zijn, de heer Lansink zei dat ook in zijn bijdrage net, what's next? Is er een alternatief waarin het nog veiliger zou kunnen? Wie weet

dat beter dan die mannen zelf? Dus ik denk dat het goed is om op zo een expertisedag dan met elkaar ook dit soort dingen te bespreken. Ook de meest dramatische consequentie, namelijk dat je het niet meer gedooft, want dat zou je dan ook een keer onder ogen moeten zien. In die discussie en die variabelen, daar zou je een keer mee moeten spelen en daarvoor kan zo een expertisedag denk ik nuttig zijn.

De **VOORZITTER** (de heer Verheij). Mevrouw Hoogwerf.

Mevrouw **HOOGWERF** (lr). Ja voorzitter, dank. En ook dank burgemeester voor het beantwoorden tot zover. Heel fijn dat we dat op deze manier weer gezamenlijk kunnen doen. Ik snap ook de weerstand tegen cameratoezicht en ik snap ook de vragen van mevrouw Verkoelen. Maar deze suggestie komt ook weer van Pablo, dus die heeft ook nagedacht over hoe we het hier veiliger kunnen maken. Zet camera's neer, zodat als er iets gebeurt, dat je in ieder geval in staat bent de daders te achterhalen en in dat kader moet je het ook zien. Dus niet dat we die plek in de gaten gaan houden, maar dat we de omgeving in de gaten gaan houden, dus als er iets gebeurt, dat weer die pakkans omhooggaat. En dat is het uitgangspunt en dat dat lastig ligt en dat je daarmee mensen niet moet gaan verdrijven, dat snappen we ook. Dus het is een richting, een mogelijkheid, die niet gelijk helemaal dichtgetimmerd hoeft te worden, maar dat we de optie openhouden, dat zou ik een hele prettige vinden, en erover nadenken.

De **VOORZITTER** (de heer Verheij). En in aanvulling daarop de heer Lansink.

De heer **LANSINK-BASTEMEIJER** (vvd). Ja dank u wel. Daar sluit inderdaad, want ik zou de burgemeester mee willen geven, stel nou dat de raad in meerderheid toch die cameramotie steunt, en u dat mag opvatten dat de raad in ieder geval geeft dat in het geval dat geweld maar door blijft gaan, we snappen dat met camera's dat mogelijkerwijs impact heeft over hoe zo een homo-ontmoetingsplek werkt, dat u dat toch kan overwegen. Omdat nu vaak ook de blokkade zit op die anonimiteit, waar wij ook voor die veiligheid van die mannen staan en dat het dus meer een oproep is, u krijgt de ruimte om dat gesprek aan te gaan. Ook om die veiligheid daarmee en dat wij daar als raad voor staan, dat we daar ook alle instrumenten voor willen overwegen. Dat wil niet zeggen dat die camera's er morgen staan, maar dat we op het juiste moment met de juiste mensen in ieder geval dat gesprek aangaan, dat die veiligheid, als we dat alleen nog maar met camera's kunnen garanderen, ook echt wel op tafel ligt. Wetende dat dat mogelijkerwijs ook negatieve effecten kan hebben voor die plek.

De **VOORZITTER** (de heer Verheij). Mevrouw Zeegers.

Mevrouw **ZEEGERS** (d66). Ja dank u wel voorzitter. Ik werd toch even getriggerd wel door de vraag van mevrouw Verkoelen. Zou u ook willen ingaan burgemeester op het risico op die verplaatsing? Of dat dan ook meegenomen gaat worden, even los van of die motie het haalt ja of nee, maar ik kan mij dat risico wel voorstellen dat mevrouw Verkoelen aangaf.

De **VOORZITTER** (de heer Verheij). Burgemeester.

Burgemeester **ABOUTALEB**. Ja, voorzitter. Mevrouw Hoogwerf zei dat het is gebaseerd op het gesprek met Pablo. Ik heb net gelezen in het onderzoek wat wij gedaan hebben, en dat zijn 25 gesprekken, indringende gesprekken, dat daar geen draagvlak voor is. Dus dat moet je echt reëel onder ogen zien. Mijn voorspelling, ik ben geen kenner, maar het wordt mij aangereikt, dus als je morgen die camera plaatst, zijn de mensen weg. Tenzij je dat op een

bepaalde manier inleidt, waarborgen et cetera. Dat zou denk ik wel helpen. Voor die mensen is het gewoon psychologisch tricky. De wereld zou voor dat soort mensen in elkaar storten als ooit een beeld daarvan op een manier ergens gebruikt wordt. Dus ik snap de benadering van mevrouw Hoogwerf en de heer Lansink. Ik gooi hem niet weg, als dat de bedoeling is, maar niet direct morgen. Ik zou u ook willen vragen om die motie nu ook niet in stemming te brengen. Laten we dat gesprek voeren met expertisegroepen en als dat rapport ook op tafel ligt, dan kunnen we met elkaar dat gesprek verder voeren en eens kijken hoe de gezamenlijke wijsheid ons verder brengt. Ik gooi geen instrumenten weg zomaar op voorhand, maar als u die motie aanneemt, dan zou ik waarschijnlijk morgen niet onmiddellijk een camera daar neerzetten. En volgens mij is dat ook goed om dat eerlijke gesprek ook zo met elkaar te voeren.

De **VOORZITTER** (de heer Verheij). Mevrouw Hoogwerf.

Mevrouw **HOOGWERF** (lr). Ja, volgens mij moeten we deze mooie toezegging gewoon omarmen van onze kant. Dus bij dezen is de motie ingetrokken en we zijn benieuwd naar de uitkomst van het gesprek.

Burgemeester **ABOUTALEB**. Voorzitter, volgens mij hebben we hier een gezamenlijke inspanning. Het heer Vonk zei dat terecht, die bracht het breed en zei dat we hier te maken hebben met een groep die aanzienlijk in de minderheid is. Het is precies mijnheer Vonk, daar waar ook mijn brief aan de raad, dat zijn we een beetje vergeten, redelijk betrekking op heeft. Juist die kleine groepen moeten zich verzekerd weten van de bescherming van de overheid. En zelfs als dit gedrag volledig in maatschappelijke verhouding een heel ander specifiek beeld heeft, en zelfs als die club heel klein is, dan nog moet er sprake zijn van een gevoel van bescherming. En ergens moeten we die bescherming met elkaar proberen te organiseren en het is fijn dat u de discussie breder trekt, want wat je zelf wilt, dat gun je een ander toch ook, die veiligheid denk ik. Dus dank voor het breder trekken van uw opmerking. Dat was het voorzitter.

De **VOORZITTER** (de heer Verheij). Dank u wel burgemeester. Motie 2 is bij dit agendapunt dus ingetrokken. Motie 1 en 3 komen later in het stemvenster ter stemming. Is er behoefte aan een tweede termijn nog op dit punt? Ik vermoed van niet. Dan sluiten we de beraadslaging op dit punt en geef ik de voorzittershamer terug aan de burgemeester.

16.3 Debat over 'Herstel van vertrouwen, of bevordering van wantrouwen op Recreatieoord en Camping Hoek van Holland?', aangevraagd door de leden Van Schaik e.a.

De **VOORZITTER**. Aan de orde 16.3 Debat over 'Herstel van vertrouwen, of bevordering van wantrouwen op Recreatieoord en Camping Hoek van Holland'. De heer Van Schaik als eerste spreker.

De heer **VAN SCHAIK** (lr). Voorzitter. Laat ik beginnen dat ik voor het reces hier wegging met een heel goed gevoel in deze zaal, het reces goed in ben gegaan in deze zaal als het omtrent Hoek van Holland ging. Tot nu. Gisteren kwam mij een brief ter ore, te zien, en gehoord te hebben dat er dus weer gerommeld wordt. Want u heeft vanochtend wel ons die brief toegestuurd over de oude boerderij en dat andere pand, dat dat voorlopig niet gesloopt gaat worden, dus dat er geen onomkeerbare besluiten zouden worden genomen over het Recreatieoord, maar dat stelt mij niet gerust. Want in diezelfde brief staat ook, als het om de veiligheid gaat, u het wel kan slopen. Dat vertrouw ik niet. Dat vertrouw ik echt niet. Want in 2016, stond dat pand er al bouwvallig bij, had u dat kunnen doen, u heeft het niet gedaan. En

ik vind het erg frappant dat nu op dit moment toch ineens wordt gesproken over als het om de veiligheid gaat. Of het al die andere jaren dan wel veilig was. Ik wil het graag van u horen, u mag daar zo antwoord op geven. Wij hebben hier als commissie, als raad, bij elkaar zo een zorgvuldig proces gehad voor het reces. U heeft het raadsvoorstel ingetrokken. U zou met een nieuw raadsvoorstel komen. Laten we dat dan alstublieft ook zo blijven doen. Maar laat ons niet elke keer weer schrikken als we iets horen wat blijkt dat niet zo is. Ja, u zit te schudden, maar ik ben benieuwd of u dat dadelijk nog doet. Maar waar ik geen bevredigend antwoord op heb, is de mogelijke verkooppartijen. Die schijnen namelijk nog steeds actief te zijn. Ik heb hier bijvoorbeeld een mail van 22 juli van dit jaar aan een recreant van een caravanverkoper die graag een caravan wilde kopen op de camping. De caravanverkoper geeft de recreant het advies dit vervolgens niet te doen, want ik citeer: "Ik zou u niet adviseren om daar een stacaravan te plaatsen. De camping is namelijk in onderhandeling met een grote partij om hem op te kopen en alle modellen gaan ervan af.". Einde citaat. De recreant mailt vervolgens geschokt terug en zegt dat zij heeft vernomen dat het niet het geval is. En de caravanhouder mailt vervolgens binnen drie minuten terug en ik citeer weer: "Dat is dan wel erg recent nieuws, want ik heb gisterochtend nog iemand op bezoek gehad van een kopende partij." Dus ik ben benieuwd of u mij dan kan helpen wie nou die kopende partij is, want volgens mij is dat niet de afspraak die wij hebben gemaakt voor het reces. Hij gaf aan dat ze ook nog in onderhandelingen waren. Klopt dit nu wethouder? Het moet toch niet gekker worden? Maar het wordt wel gekker. Op 30 juli is er weer een recreant die een caravanverkoper mailt en een caravan wil kopen. De caravanverkoper mailt vervolgens weer terug, ik citeer: "Ik adviseer u om nog niet naar de camping Hoek van Holland te gaan. De gemeente is bezig met een opkoop om het te verkopen en de grote kans is dat dan iedereen ervan af moet." Voorzitter, hier word ik verdrietig van, van dit soort nieuws. Dit geeft namelijk maatschappelijke onrust. En u zit een beetje te glimlachen, maar dat irriteert mij, want u moet eens goed voorstellen hoe vervelend het is voor die mensen die op die camping zitten, die vorig jaar van u op 3 november een brief kregen, en nu in oktober dit nieuws allemaal weer vernemen. Dat moet u zich eens goed realiseren wethouder Kurvers en wethouder Kasmi, waarvan de eerste nog een beetje zit te grinniken. Dus kortom, de caravanverkoper is er stellig van overtuigd dat er nog wordt onderhandeld met een koper. Zij mailt binnen een kwartier de recreant en de tweede recreant acht dagen later en vertelt precies hetzelfde. Dus ik wil weten hoe het precies zit, wethouder. Kom uit de kast en vertel het nu gewoon. Want ik ga net zo lang door totdat ik erachter kom en dat kan ik u toezeggen. Er zouden tijdens de zomer dus tegen de afspraken in onderhandelingen zijn geweest door een kopende partij. Bent u nog wel in charge? Weet u nog wel wat er gebeurt? Want dat vraag ik mij dan nu wel af. Het was namelijk klip-en-klaar dat het proces, het verkoopproces zou worden stopgezet tijdens het opstellen van de toekomstvisie en er een besluit zou worden genomen door de raad. Er blijken dus toch nog mannetjes rond te lopen. Ik vraag mij af, bent u op de hoogte? Als laatste wil ik dat u zeker op de toezegging wordt dat er niet gesloopt gaat worden totdat er witte rook is met de oude boerderijen. Er zijn namelijk ook partijen, en dat staat ook bij dit raadsstuk geschreven, die zeggen dat er een mogelijkheid is dat het waarschijnlijk nog gerestaureerd of herbouwd kan worden en dat wil ik dan ook graag van u horen. Tot zover. Vragen?

De **VOORZITTER**. Dank u zeer. Mijnheer Meeuwissen.

De heer **MEEUWISSEN** (pvv). Dank u wel voorzitter. Herstel vertrouwen of bevordering wantrouwen Recreatieoord Hoek van Holland. Na de gigantische afgang van deze twee wethouders eerder op dit dossier moest er hard gewerkt worden om het vertrouwen in deze wethouders op dit dossier te herstellen. Dat vertrouwen was herstellende, broos maar herstellende. En dan dit. Het team Kasmi en Kurvers blijkt achter de schermen toch door te

gaan met voorgenomen plannen. In ieder geval lijken ze hun eigen weg te gaan en zich niets van de afspraken met deze raad aan te trekken. Voorzitter, tegen alle afspraken in en zonder de RAR, de Recreanten Advies Raad, Gebiedscommissie Hoek van Holland of deze raad te informeren worden er sloopvergunningen afgegeven, wordt er gepraat met eventuele investeerders en wordt het campingterrein getaxeerd voor verkoop. Ik rond af. Bovendien hebben wij van verschillende bronnen vernomen dat de Recreanten Advies Raad systematisch tegengewerkt wordt, informatie niet gedeeld wordt en vragen niet worden beantwoord. Tot zover voorzitter.

De **VOORZITTER**. Dank u zeer mijnheer Meeuwissen. U bent daarmee ook door uw spreektijd heen. De heer Van der Velden, gaat over. Mevrouw Verkoelen.

Mevrouw **VERKOELLEN** (50plus). Steun aan het verhaal van mijnheer Van Schaik.

De **VOORZITTER**. Als u geen spreektijd heeft, een zinnetje uitspreken, dan hebben we daar ook altijd vrede mee. Andere sprekers op dit punt? Van Groningen.

Mevrouw **VAN GRONINGEN** (vvd). Ja dank u voorzitter. Laat ik starten met dat wij belangrijk vinden dat wij een goed debat met elkaar voeren, maar dat we ook reëel moeten zijn. Er ligt een brief die wat ons betreft glashelder is. Daar is weinig aan toe te voegen en sterker nog, ik heb inmiddels van de RAR begrepen dat ook zij vinden dat die brief glashelder is. Natuurlijk heb ik ook wel een kritische noot te kraken, want het was mooi geweest als er misschien proactiever werk was gemaakt van het communiceren over deze sloop. En er is gecommuniceerd, want 24 maart is er inderdaad een brief naar ons als raad gestuurd, en ook naar de RAR is informatie gestuurd, dat er een vergunning was aangevraagd die niet over een nacht ijs is gegaan. Ruim twee jaar lang onderzoek gedaan, en inmiddels is die vergunning daar. Ja, het was fijn geweest wethouder als we eerder proactief hadden gecommuniceerd dat dit er wellicht aan zou komen en dat is dan ook de eerste vraag die ik heb. Waarom is er tussentijds niet gecommuniceerd hierover aan bijvoorbeeld de RAR? En de andere vraag is, zou je dan in ieder geval vanaf nu proactief willen gaan communiceren dat als er dingen gaan spelen, dat in ieder geval de RAR op de hoogte is, want laten we één ding vooropstellen, de rust is eigenlijk weer teruggekeerd. We zien dat de RAR blij is met deze brief en sterker nog, zij willen ook graag gewoon verder werken aan die toekomst. En het mooie complottheoriesensatiedebat dat we net hoorden van Leefbaar Rotterdam doet mij weer beseffen dat er een ding belangrijk is, dat we oog op de bal houden. Dat we met elkaar gaan werken aan die toekomstvisie voor dat recreatieoord. Dat we de mensen daar duidelijkheid gaan geven om de zaken die er echt toe doen. Dus ik hoop gewoon dat het college vaart maakt met de brief, die ons uiteindelijk met het voorstel gaat doen toekomen in december en dat we binnenkort ook een goede inhoudelijke discussie over de TROP kunnen voeren, want dat is waar ze echt op zitten te wachten. Nogmaals, ik ben blij met de brief en ik hoor graag uw antwoorden.

De **VOORZITTER**. Dank u zeer. Wie mag ik het woord geven. De heer Leewis.

De heer **LEEWIS** (gl). Ja voorzitter. Ik sluit mij grotendeels aan bij het verhaal van mevrouw Van Groningen. Ik zou echt graag van de wethouders willen weten hoe het nu kan dat in ieder geval een heleboel mensen op het recreatieoord zich weer zo overvallen hebben gevoeld door deze ontwikkeling.

De **VOORZITTER**. Dank u. Anderen? Wethouder Kurvers als eerste.

Wethouder **KURVERS**. Dank u wel voorzitter en laten we met zijn allen teruggaan naar dat goede gevoel. En dat is ook iets waar wij heel hard aan werken, het herstellen van vertrouwen is genoemd en dat is iets waar we ook heel hard mee bezig zijn en dan is het ook goed om een aantal dingen te ontkrachten. Nee, wij zijn niet bezig met verkoop. Er gebeurt niets in opdracht van de gemeente rondom verkoop, want dat hebben we niet afgesproken. We zouden ook wel gek zijn, en ik denk dat we de afgelopen tijd juist heel hard hebben gewerkt aan een proces met de RAR dat heeft geleid tot een visie en daar zal collega Kasmi straks meer over vertellen, waar we staan. Dus zouden we daar wat in doen, dan zou dat heel dat vertrouwen weer schenden. Dat zou oliedom zijn. Dus het antwoord is nee, daar zijn we niet mee bezig. Dan iets over die sloopvergunning. Daar wil ik toch wat langer bij stilstaan. Wij hebben op de panden daar, in het verleden is er ook brand geweest, we hebben al in 2016 bouwkundige onderzoeken moeten doen. Er zit asbest in het pand, het bleek ook dat er vleermuizen zaten. Vanaf die tijd is al het idee geweest om de panden ook echt te gaan slopen omdat er asbest, gebonden asbest, in het pand zit. En toen is dat traject al ingegaan. En wat is nu binnengekomen? In de brief wordt ook gesproken over sloopvergunningen, wanneer we dat meer precies formuleren. Dan gaat het om een ontheffing die gegeven wordt door de provincie Zuid-Holland en dat is een ontheffing die nodig is op de Wet natuurbescherming voor flora en fauna. Er zitten daar vleermuizen en huismussen. Er zijn inmiddels nestelkasten geplaatst. Die kunnen over en de provincie Zuid-Holland zegt daarmee 'vanaf nu kunt u ook een sloopvergunning aan gaan vragen'. Dat is nog niet gedaan. Dat moeten we nog gaan doen. Dat zou dan later dit jaar kunnen gebeuren, maar wij gaan dat niet doen in de loop van dit participatieproces. Daar kunnen we best even op wachten tot de discussie met uw raad, maar ik wil daar wel bij aangeven, het is niet voor niets dat de gemeente al jaren terug die gang tot sloop heeft aangezet. En dat is omdat als er nu brand zou uitbreken en er zit asbest in het pand, dan heeft dat gevaar voor de omgeving en dat is wat we ook in de brief hebben willen neerzetten. En tot slot zou ik u er ook op willen wijzen dat dit ook een onderdeel is geweest van de beraadslagingen destijds, want zoals mevrouw Van Groningen ook zei, dit element is ook aan bod gekomen in de beantwoording op allerlei vragen die toen in aanloop naar het raadsdebat zijn gesteld. Een brief van 24 maart. Dus daar is dat ook in aangekondigd.

De **VOORZITTER**. De heer Van Schaik.

De heer **VAN SCHAIK** (lr). Ja, laat ik even bij het begin beginnen. Er wordt niet verkocht zegt u, en er zijn ook niet. Uw recreatiecowboys lopen gewoon rond. Die lopen gewoon te lobbyen. Die zijn gewoon bezig. Laat ik dan maar gewoon op zijn Rotterdams ook zeggen wat ik daarbij bedenk, als ik ineens een brief zie dat de sloop, die ik overigens voor 24 maart en daarna nooit gezien heb, maar vanmorgen om drie minuten voor deze agenda op tafel kwam. Die sloop die komt heel goed uit, want dan is de grond nog meer waard. Het sterkt mijn vermoeden dat u toch bezig bent om de grond daar te verkopen. En neem van mij aan, ik ga hier echt voorliggen. Als ik hierachter kom, dat er maar een millimeter van waar is, dan zal ik u daarop afrekenen wethouder. Dat zeg ik u toe. Want ik accepteer het niet. Ik kom niet hier om onzin te vertellen, ik heb hier zwart-op-wit dat die recreatiecowboys van u bezig zijn om mensen gewoon af te dimmen om daar nog een caravan te kopen. Dat kan niet. U heeft ze niet in de hand. U bent niet in leiding.

De **VOORZITTER**. Mevrouw Van Groningen heeft een vraag.

Mevrouw **VAN GRONINGEN** (vvd). Voorzitter, ik vind het gewoon stemmingmakerij. Als u het er zo niet mee eens bent, dan weet u wat u moet doen. Dan weet u wat u moet doen, dat is gewoon een motie van wantrouwen, maar ik vind echt de aantijgingen die u hier doet en

de stemmingmakerij echt ongepast. Er ligt een brief. Het is klip-en-klaar, 24 maart is er gewoon gezegd hoe het ervoor stond. Dit is ook gecommuniceerd naar de RAR. Ja, er had misschien nog proactief een tussenbericht kunnen komen. Daar hebben we ook naar gevraagd. Maar dit kan echt niet.

De **VOORZITTER**. Wethouder.

Wethouder **KURVERS**. Dank. In reactie op de heer Van Schaik. Ik weet dat u ons goed volgt. En dat is nu ook precies de reden dat ik het ook niet in mijn hoofd zal halen om een verkoop in gang te zetten. We werken aan dat vertrouwen. Andersom geredeneerd weet ik ook dat wanneer wij niet lopende processen door zouden gaan, en dit is een laatste stap in opbouw naar een mogelijke sloop - we hebben geen sloopvergunning aangevraagd, maar een ontheffing - dan had de redenering andersom kunnen zijn, waarom doet de gemeente niet wat ze moet doen? Waarom wordt er niet meer geacteerd op het oord? Dat wil ik ook voorkomen. En wat betreft de wisseling die u heeft. Ik zou willen zeggen en dan kan collega Kasmi het overnemen rondom participatietraject, ik hoop van harte dat de recreanten die meekijken ook de gemeente weten te vinden als er dit soort misverstanden zijn in de toekomst. Dan kan iedere recreant ook de gemeente vinden om zijn of haar vragen te stellen en dan kunnen we die gewoon rustig beantwoorden. Dank u wel.

De **VOORZITTER**. Wethouder Kasmi.

Wethouder **KASMI**. Ja voorzitter, ik zal nog even kort ingaan en misschien daar toelichting op het proces tot nu toe dat we een beetje hebben doorlopen sinds de laatste keer dat wij elkaar uitvoerig hebben gesproken in de commissie hierover. U weet dat we toen het collegebesluit hebben teruggetrokken en met elkaar hebben afgesproken om te werken aan herstel van vertrouwen. Daar lag een duidelijke opgave. Daar hebben we de afgelopen maanden ook hard aan gewerkt. In eerste instantie de RAR en de gebiedscommissie zelf. Die zijn aan de slag gegaan, omdat er ook een motie lag om opdracht te geven aan de RAR en de gebiedscommissie om te werken aan een visie die in september klaar zou moeten zijn, ingediend door mevrouw Verkoelen als ik mij meen te herinneren, ergens in februari eerder dit jaar bij de behandeling van de TROP, zeg ik even uit mijn hoofd. Daar hebben ze ook uitvoering aan gegeven en die visie hebben ze afgelopen 5 oktober, zeg ik wederom uit mijn hoofd, aangeboden aan mij en de heer Kurvers, collega Kurvers, en die hebben wij ook in ontvangst genomen. Wij zijn nu bezig met die visie, die zij aan ons hebben aangereikt, te bestuderen. En op basis daarvan komen wij weer met een advies en dat wordt ook weer behandeld in de commissie zoals eerder afgesproken. Dit is dus een uitvoerig participatietraject, doorlopen in de zomer. Wij hebben daar ook een communicatiebureau extra op ingezet, die ook met name juist de Hoekenezen heeft ondervraagd en gekeken naar wat zij belangrijk vinden ten aanzien van het recreatieoord en breder, de toekomst van Hoek van Holland als vierseizoenenbadplaats. Wij hebben inmiddels, zoals u ook weet, eerder al een juridische analyse laten maken met de verschillende varianten, zoals ook door u aangevraagd. En u weet ongetwijfeld dat de RAR ook aan ons heeft aangegeven daar heel graag een second opinion op te willen doen en wij zijn in afwachting ook van die second opinion. Tegelijkertijd is er gedurende de hele periode ook ambtelijke ondersteuning aangeboden. Daar hebben ze ook gebruik van gemaakt en naar mijn weten waren ze daar heel erg tevreden over. Ook is het zo dat we inmiddels wekelijks, zit ik wekelijks aan tafel met de afvaardiging van de RAR en de gebiedscommissie en die gesprekken verlopen eigenlijk heel goed en in goede harmonie. En naar elkaar toe is zowel vanuit hun zijde als onze zijde uitgesproken dat we eigenlijk weer de goede weg met elkaar te pakken hebben en dat het vertrouwen weer aan het terugkeren is. Dat is waar we nu staan. Zodra wij een

advies hebben als reactie op die visie, dan komen we bij u daarop terug en dan komen we uitvoerig daar met elkaar over te spreken. Dank u zeer voorzitter.

De **VOORZITTER**. Behoeftte aan een tweede termijn? Of zijn er vragen niet beantwoord? Mevrouw Van Groningen.

Mevrouw **VAN GRONINGEN** (vvd). Ja dank u voorzitter. Volgens mij is mijn vraag over proactieve communicatie, of we dat in de toekomst gaan doen nog niet beantwoord.

De **VOORZITTER**. Wethouder Kasmi.

Wethouder **KASMI**. Ja, uiteraard. Sterker nog, wij zijn wekelijks, wat ik al zeg met elkaar in communicatie. De bedoeling is dat zij agendapunten kunnen aandragen voor dat overleg en dat doen wij ook. Dus alle actualiteiten die passeren, die spelen, worden ook op dat moment met elkaar besproken. En wij hebben altijd de intentie om daar proactief in te communiceren.

De **VOORZITTER**. Mevrouw Van Groningen.

Mevrouw **VAN GRONINGEN** (vvd). Dank u voorzitter. Waar het ons met name om gaat is dat als er misschien wijzigingen zijn, die zij nog niet kunnen inschatten, wij als gemeente in ieder geval zorgen dat zij het ook alvast tijdig weten, zodat we dit soort verrassingen in ieder geval te allen tijde gaan voorkomen.

De **VOORZITTER**. Wethouder Kasmi.

Wethouder **KASMI**. Ja, nogmaals, uiteraard. Dat is ook volledig onze intentie. Ik weet niet waar u op doelt als u zegt dit soort fratsen. Want dat is mij dan even ontgaan. Maar als het gaat ten aanzien van de vergunning die nu door provincie Zuid-Holland is aangegeven, daar is mijn collega zojuist op ingegaan. Dat is een langlopend traject dat toevallig nu net zijn goedkeuring krijgt vanuit de provincie. Dat is een ongelukkige samenloop van omstandigheden. Die aanvraag is al een paar jaar geleden ingediend en die is zojuist, gisteren zeg ik uit mijn hoofd, goedgekeurd. Dus dat is geen frats of wat dan ook van onze kant, maar gewoon een procedure die doorlopen is en waar nu uitkomst over is. Daar hebben we ook over gecommuniceerd.

De **VOORZITTER**. Helder. Dank. Als er verder geen vragen zijn dan sluit ik de beraadslaging bij dit punt af.

17. *Het initiatiefvoorstel-Leewis/Tak over "Schone haven in Europa" en de reactie van de burgemeester en wethouders hierop, alsmede om daarbij te betrekken de voortgangsrapportage van de (herijkte) Havenvisie*

De **VOORZITTER**. Dan gaan naar agendapunt 17 Onderwerpen met een korte verklaring, met nadruk op een korte verklaring. Het initiatiefvoorstel-Leewis/Tak over "Schone haven in Europa". Mevrouw Van Groningen staat bij mij op de lijst als eerste spreker. Sorry. Ik doe het helemaal fout. Daar moet ik een van de indieners van het voorstel hier achter de regeringstafel hebben. Mijnheer Leewis. Mijnheer Tak, dan wel de vervanger van de heer Tak. De heer Lammering. Dat is een primeur. Pasje meenemen mijnheer Lammering. Het zijn dezelfde stoelen, maar aan deze kant zitten ze anders. Graag een korte toelichting op het voorstel en de afdoening zoals dat nu voorstaat. En dan kan de raad verder met u in debat.

De heer **LEEWIS** (gl). Ja voorzitter, dank. De scheepvaart is goed voor 3% van de mondiale uitstoot van CO₂. Maar niet alleen CO₂, ook zwavel en stikstof worden grootscheeps uitgestoten door de scheepvaart. Bij elkaar is de vervuiling van de totale wereldwijde scheepvaart net zoveel als de totale uitstoot van Duitsland en het Verenigd Koninkrijk samen. Daarom is het dus ook van essentieel belang dat ook de scheepvaart gaat verduurzamen, teruggaat in de uitstoot van CO₂, maar ook teruggaat in de uitstoot van stikstof en zwavel. Iedereen in deze zaal weet waarschijnlijk wel dat het stikstofprobleem ook in Nederland een groot probleem is en zwavel is een grote bedreiging voor de luchtkwaliteit. Daarom is het eigenlijk onbestaanbaar dat de scheepvaart buiten het klimaatverdrag van Parijs is gebleven en daarom is het ook hard nodig dat er actie is om ook deze sector te helpen te verduurzamen. Daarom ben ik blij dat wij hier nu staan, GroenLinks en de PvdA in Rotterdam, maar ook Die Grünen en de SPD in Duitsland in Hamburg specifiek, hebben hun handen ineengeslagen om te kijken of wij een stap kunnen zetten met de sector. In ons initiatiefvoorstel vragen we de stadsbesturen om in te zetten op duurzame voortdrijving van schepen, welstroom en het verbeteren van regulering rond de uitstoot van schepen. Dat is natuurlijk niet iets wat alleen van onze twee havens is. Maar onze twee havens, onze twee partijen, onze vier partijen eigenlijk, hebben elkaar gevonden op dit onderwerp en wij willen hierop voortgaan. Wij willen hier op voortgaan op de lijn zoals het college ook aangeeft, samen met een heleboel andere ambitieuze havens. Binnen het World Ports Climate Action Program vragen wij aan onze twee steden om een leidende positie in te nemen in dit debat om te zorgen dat er meer regelgeving komt. Betere stimulering en veel kennisuitwisseling rond de verduurzaming van schepen. Ik ben dus ook trots dat het op die manier wordt afgehandeld. Zeventien andere havens werken nu al samen binnen dat programma en ik ga ervan uit dat Rotterdam, zoals ze altijd doet, en dus ook samen met Hamburg een trekkersrol kan spelen in deze belangrijke ontwikkeling. Want zo kunnen we gezamenlijk de wereldscheepvaart een stuk beter dichterbij het ideaal, namelijk een scheepvaart die klimaatneutraal de spullen rond de wereld brengt, die ons verbindt en die niet onze planeet beschadigt. Kortom, voorzitter, ik ben blij dat wij hier nu dit voorstel mogen verdedigen. Een voorstel dat pleit voor schonere lucht, een schonere planeet en een beter klimaat. Ik ben heel trots dat we het nu in stemming kunnen brengen.

De **VOORZITTER**. Mijnheer Lammering.

De heer **LAMMERING** (pvda). Ja dank u wel voorzitter. Ik vind het toch wel iets wat ongemakkelijk om hier het initiatiefvoorstel van mijn collega te verdedigen, maar ik vind het wel heel mooi dat ik dat mag doen. Voorzitter, graag wil ik nog kort dus wat toelichten over zowel het initiatiefvoorstel "Schone havens in Europa", als de Havenvisie. Beide besproken vorige week, zoals mijn collega de heer Tak vorige week ook al zei, zijn we blij met hoe het initiatiefvoorstel tot nu toe is opgepakt door het college. De conferentie die op de planning staat biedt dan ook een mogelijkheid voor bedrijven in Rotterdam om te kijken hoe we gezamenlijk voorbij de landsgrenzen een versnelling kunnen realiseren in de verduurzaming van de scheepvaart en hopelijk nog voor het einde van dit raadstermijn. Voorzitter, met betrekking tot de Havenvisie, moet ik bewaren voor het tweede termijn krijg ik nu door. Dus daar wilde ik het voor nu even bij laten.

De **VOORZITTER**. Ik dank u zeer. Heeft u vragen aan de indieners van het initiatiefvoorstel? De heer Segers.

De heer **SEGRS-HOOGENDOORN** (cda). Ja dank voorzitter. Ik heb eigenlijk maar een vraag aan de indieners. Ik lees dat de collegereactie, dat we die misschien formeel en

technisch zien als dat ze het initiatief ontraden, maar tegelijkertijd lees ik hem eigenlijk inhoudelijk als een omarming van het initiatief. In ieder geval eenzelfde uitgangspunt en ook eens met de doelstellingen, alleen misschien net even een andere uitvoering. Leest u dat ook zo? En ergo, vindt u daarmee dus eigenlijk het ontraden in feite toch het omarmen van het initiatief, of kijkt u daar anders naar?

De **VOORZITTER**. Ik ga even een rondje doen, misschien dat u de vragen kunt verzamelen. Zijn er nog andere vragen aan de indieners van het initiatiefvoorstel? Dat is niet het geval. Mijnheer Leewis.

De heer **LEEWIS** (gl). Dan was mijn voorspelling toch juist dat dit de enige vraag was. Voorzitter, de heer Segers-Hoogendoorn slaat de spijker op zijn kop. Wij hebben in het voorstel een aantal suggesties gedaan hoe er omgegaan kan worden met die verduurzaming van de scheepvaart. Ik lees in de collegereactie dat op al die punten waar wij graag voortgang op willen zien, inderdaad voortgang wordt gepakt. Het college doet dat niet alleen in een bilaterale samenwerking, maar in die samenwerking van die zeventien havens, dat is exact in de geest van dit voorstel. Ik heb het voorstel niet meer aangepast in die zin, omdat het voorstel een voorstel was, geschreven, niet alleen aan deze kant, in deze stad, maar met twee andere partijen in een andere stad in een andere taal. U snapt de ingewikkeldheid daarvan, maar met deze uitvoering, of deze uitleg van het college interpreteer ik als een omarming van het voorstel.

De **VOORZITTER**. Mijnheer Van der Velden.

De heer **VAN DER VELDEN** (pvdd). Ja, dank voorzitter. Ja, van de orde, want de Havenvisie zit er ook bij. Wachten we eerst tot het initiatiefvoorstel is afgehandeld, of... oké.

De **VOORZITTER**. Dat doen we als eerste, en dan kunt u verder weer met het college in debat. Als er verder geen vragen zijn aan de indieners, dan zijn de indieners klaar. Ik wil u graag danken. Mag ik een applaus? (Applaus). Het harde werken in dezen wordt beloond met kortstondig zitten op het pluche. Er zijn genoeg foto's van gemaakt, dus dat gaat wel de wereld rond. Hartelijk dank collega's. Dan open ik het debat met het college in eerste termijn. De heer Van der Velden.

De heer **VAN DER VELDEN** (pvdd). Ja dank u voorzitter. Net als bij de commissiebehandelingen van de voortgangsrapportage visie zit de wethouder Duurzaamheid er wederom niet. Dat vind ik erg jammer. Goed, maar wethouder Bonte praat heel graag met de fossiele industrie. En die zit zelfs te praten, mee te praten aan de klimaattafels met ons college. En de fossiele industrie is daar natuurlijk ontzettend blij mee. Ja waarom eigenlijk? De fossiele industrie heeft baat bij vertraging van de energietransitie. Ik roep maar de uitspraak van de CEO Ben van Beurden op, en die zei 'ik pomp alles op wat ik kan oppompen.' En de directeur van Shell Pernis deed er ook nog eens schepje bij, want die zei in de openbaarheid: 'als het aan mij ligt, dan zitten we hier nog minstens vijftig jaar. Als het aan de Partij voor de Dieren ligt niet, want vertraging kunnen we ons niet veroorloven vanwege de klimaatcrisis. En voorzitter, die gesprekken aan die klimaattafels, dat leidt tot helemaal niets. En dat blijkt ook uit de voortgangsrapportage van de Havenvisie. Want wat lezen we daar over de CO₂-uitstoot? Sinds 2019 draaien de olieraffinaderijen weer op volle toeren. Dat lijkt me niet de bedoeling met een klimaattafel. En daarom zeggen wij dat we geen blablabla meer aan de klimaattafel willen en wij verzoeken het college de klimaattafel haven en industrie op te heffen. En daar heb ik een motie voor.'

De **VOORZITTER**. De heer Van der Velden heeft de volgende motie ingediend.

Motie 1. Blablabla

"De gemeenteraad van Rotterdam, in vergadering bijeen op 14 oktober 2021, ter bespreking van de Voortgangsrapportage herijkte Havenvisie 2030;

constaterende dat

- de olieraffinaderijen in de Rotterdamse haven sinds 2019 en verder weer op volle toeren draaien, blijkt uit de Voortgangsrapportage van de Havenvisie;
- de fossiele industrie deel uitmaakt van de klimaattafel Haven en Industrie;

overwegende dat

- fossiele bedrijven baat hebben bij vertraging van de energietransitie;
- de directeur van Shell Pernis in 2017 nog in de openbaarheid heeft gezegd: "Als het aan mij ligt, zitten we hier nog minstens vijftig jaar";
- het klimaat niks aan gepolder heeft, zeker niet met veroorzakers van klimaatverandering;

verzoekt het college

- de blablablaklimaattafel Haven en Industrie op te heffen;

en gaat over tot de orde van de dag."

w.g. R.J.T. van der Velden

De **VOORZITTER**. Hartelijk dank. Motie Blablabla. Erg originele titel mijnheer Van der Velden. Motie is voldoende ondersteund en maakt deel uit van de beraadslaging. Andere fracties in de eerste termijn? Mevrouw Van Groningen mag.

Mevrouw **VAN GRONINGEN** (vvd). Ik ben nu echt het spoor kwijt waar we het over hebben. Hebben we het nu over het initiatiefvoorstel, hebben we het nu over de Havenvisie of doen we alles toch ineen? Ik weet het niet.

De **VOORZITTER**. Alles wat onder agendapunt 17 is vervat.

Mevrouw **VAN GRONINGEN** (vvd). Prachtig. (Er wordt buiten de microfoon gesproken.) Nee, die hebben we net gehad lieve schat. Oké, dan weet ik het. Dan wil ik graag mijn eerste termijn, dank u vriendelijk.

De **VOORZITTER**. Gaat uw gang.

Mevrouw **VAN GRONINGEN** (vvd). Dank u voorzitter. Onze haven is ongelooflijk belangrijk voor Rotterdam. Belangrijk als werkgever, belangrijk als aanjager in de energietransitie, maar ook als economische motor van onze stad. Onze haven is letterlijk op stoom en zet inmiddels ook mooie stappen om die doelstellingen te gaan bereiken. De concurrentiepositie van die haven blijft wel onder druk staan en dat vinden wij een belangrijk punt als Rotterdamse VVD. Wij zijn dan ook blij dat de wethouder heeft toegezegd in de commissie om de economische KPI's in ieder geval in kaart te gaan brengen en te monitoren. Het tekort aan geschikt en technisch personeel zet die aantrekkelijkheid van onze haven onder druk. Mijn collega Jan-Willem Verheij heeft hier ooit al een motie over ingediend en wij vermoeden dat de negatieve beeldvorming over de haven ons nog verder onder druk zet. Er wordt nu

vaak negatief gesproken over de haven in de context van fossiele brandstoffen, corruptie en criminaliteit. En dat is jammer, want de haven is in transitie. De haven is eigenlijk superaanrekkelijk en technisch interessant. Eigenlijk is onze haven hartstikke sexy. En kunt u ons nu toezeggen dat er alles aangedaan wordt om de haven onder jongeren, maar ook werkzoekenden, lokaal en internationaal, te promoten als deze mooie uitdagende werkplek om samen die haven weer sexy te maken? En voor de transitie hebben we niet alleen havens hier nodig, maar ook havens in Europa. En ook voor dat level playing field moeten we ons best doen. Het initiatiefvoorstel "Schone havens" wil daar een bijdrage aan leveren. Wij vinden het organiseren van een congres een goed uitgangspunt, alleen niet slechts met één haven, wat ons betreft met iedereen. En daar houdt het college ook zeker rekening mee. Dat vinden wij mooi. Wij vinden het wel belangrijk dat het aan het Havenbedrijf Rotterdam zelf is. Zij zijn verzelfstandigd en zij voeren dit ook uit. We gaan geen dingen opleggen en ook geen dingen afdwingen. Laat dat aan het Havenbedrijf Rotterdam. Een ding willen we graag van u weten. We maken ons zorgen dat de concurrentiepositie, ook met zo een initiatiefvoorstel gewoon in het geding komt en CO₂-verschuiving uiteindelijk toch een feit wordt. Kunt u aangeven hoe u dat gaat borgen en wilt u anders toezeggen dat u hierop toe gaat zien? Dat waren ze, dank u wel.

De **VOORZITTER**. Dank u wel. Mevrouw Mohamed-Hoesein.

Mevrouw **MOHAMED-HOESEIN** (denk). Voorzitter, de Rotterdamse haven staat voor een enorme uitdaging. De energietransitie, de digitalisering, ze staan voor de deur. Maar we krijgen daardoor ook nieuwe banen. Wat hebben we aan nieuwe banen als er geen mensen zijn om die banen te kunnen opvullen? Om te werken? En zonder de uitstroom van oudere medewerkers en zonder die digitalisering hikken we nu al hier tegenaan. Het is funest voor de concurrentiepositie en het is funest voor de groei van de Rotterdamse haven. En dit tekort aan menskracht zal alleen maar toenemen voorzitter, met de verwachte piek in 2030. Het is belangrijk om de onderwijswereld en de arbeidsmarkt dichterbij elkaar te brengen, zodat snel en daadkrachtig kan worden opgetreden. Wanneer de transitie zorgt voor nieuwe taken, voor nieuwe banen, moet de benodigde capaciteit aan havenpersoneel ready staan. En we dienen dan een motie in om de regionale kracht te benutten en alle bronnen aan te boren om te zorgen dat havenpersoneel beschikbaar is. Voorzitter, het volgende punt waar meer aandacht naartoe moet, is het bevorderen van inclusiviteit en diversiteit in de haven. En we zijn blij dat wettelijke regels voor quota voor vrouwen in de top omarmd worden door het Havenbedrijf Rotterdam. Maar diversiteit en inclusiviteit gaan verder en gaan over meer dan alleen sekse. Een inclusieve arbeidsmarkt is een absolute vereiste. Het Charter Diversiteit dat de gemeente Rotterdam heeft ondertekend is het perfecte voorbeeld van hoe wij onze handtekening plaatsen, ons committeren onder deze opgave. We willen dan ook dat er een oproep wordt gedaan aan het Havenbedrijf Rotterdam om het Charter Diversiteit te ondertekenen. En voorzitter, ik zou via u aan de wethouder willen meegeven, wethouder, overtuig het Havenbedrijf Rotterdam en de haven. U bent namelijk zelf al overtuigd. U hebt uw handtekening eronder gezet.

De **VOORZITTER**. Mevrouw Mohamed-Hoesein heeft de volgende moties ingediend.

Motie 2. Genereer meer bekendheid aan werken en opleidingen in de Rotterdamse haven

"De gemeenteraad van Rotterdam, in vergadering bijeen op 14 oktober 2021, ter bespreking van agendapunt 17, Voortgangsrapportage van de (herijkte) Havenvisie;

constaterende dat:

- Mainport Rotterdam staat voor uitdagingen met betrekking tot de energietransitie en digitalisering;
- er een tekort is aan havenpersoneel op alle niveaus wat de groei van de haven hindert en knaagt aan de concurrentiepositie;
- ruim de helft van het havenpersoneel boven de 45 jaar is wat zal zorgen voor een hogere uitstroom van personeel met een piek in 2030;
- uit het rapport van SEOER (onderdeel van Erasmus School of Economics) blijkt dat 70% van de bedrijven in de Rotterdamse haven aangeeft vacatures te hebben die moeilijk vervulbaar zijn;
- de instroom vanuit het onderwijs voor havenpersoneel steeds meer afneemt waardoor de krapte alleen maar groter is geworden;
- volgens ondernemersvereniging Deltalinqs sociale- en technologische innovatie samengebracht moet worden met de onderwijswereld;

van mening dat:

- de spanning op de arbeidsmarkt voor havenpersoneel veel te groot is en in de toekomst alleen maar groter zal worden door een hogere uitstroom van havenpersoneel;
- het momenteel moeilijk is om een inschatting te maken wat de optelsom zal zijn aan verlies van huidige banen en een tekort aan capaciteit voor nieuwe banen die zullen ontstaan door de transitie;
- voortdurende actie noodzakelijk is om het gat tussen de vraag naar en het aanbod van arbeid te verkleinen;
- veranderingen in technologie en financiën geen bottleneck hoeft te zijn voor de transitie als de juiste mensen worden aangetrokken;
- het belangrijk is om de onderwijswereld en de arbeidsmarkt dichter bij elkaar te brengen zodat snel en daadkrachtig opgetreden kan worden wanneer de transitie zorgt voor nieuwe taken en de daarvoor benodigde capaciteit aan havenpersoneel;
- de regionale kracht meer benut moet worden waarbij creatief moet worden omgegaan met het aanboren van verschillende bronnen om meer havenpersoneel aan te trekken;
- havenbedrijven en onderwijsinstellingen meer input moeten kunnen leveren bij de opleidingen door meer bedrijven voor de klas te laten staan en meer scholen te laten proeven aan de werkvloer in de haven;

verzoekt het college:

- in gesprek te treden met zoveel mogelijk bedrijven in de haven om het benodigde werken en opleidingen in de haven beter bekend te maken;
- hierover te rapporteren aan de raad;

en gaat over tot de orde van de dag."

w.g. N.D.Z.R. Mohamed-Hoesein

Motie 3. Charter Diversiteit in de Haven

"De gemeenteraad van Rotterdam, in vergadering bijeen op 14 oktober 2021, ter bespreking van agendapunt 17. Voortgangsrapportage van de (herijkte) Havenvisie;

constaterende dat:

- 2400 bedrijven gevestigd zijn in de Rotterdamse haven;
- uit het rapport 'Diversiteit in de top' van de SER blijkt dat de resultaten vanuit het bedrijfsleven voor meer diversiteit al jaren achterblijven;

- de achterstand op de arbeidsmarkt van mensen met een migratieachtergrond de afgelopen vijftien jaar niet kleiner is geworden, terwijl hun taal- en opleidingsniveau in die tijd is gestegen;
- bedrijven en organisaties, die het Charter Diversiteit tekenen, diversiteit en inclusie als meerwaarde voor hun bedrijf zien en zich onlosmakelijk verbonden voelen aan het maatschappelijk verantwoord ondernemen;
- het Charter Diversiteit ondersteuning biedt en toegang verleent tot een relevant netwerk van bedrijven die inclusie en diversiteit als kracht van het bedrijf zien;
- meer dan 250 Nederlandse en 12.000 Europese bedrijven het Charter Diversiteit hebben ondertekend;

van mening dat:

- een inclusieve arbeidsmarkt een vereiste is voor het aantrekken van de juiste kwaliteit en kwantiteit van mensen die de haven nodig heeft;
- er meer aandacht gegeven moet worden aan de culturele diversiteit binnen bedrijven die gevestigd zijn in de Rotterdamse haven;
- het Havenbedrijf kan laten zien dat zij zich inzetten voor meer diversiteit en inclusie op de werkvloer door het ondertekenen van het Charter Diversiteit;

verzoekt het college:

- in gesprek te gaan met het Havenbedrijf om zich aan te laten sluiten bij het Charter Diversiteit;
- hierover te rapporteren aan de raad;

en gaat over tot de orde van de dag."

w.g. N.D.Z.R. Mohamed-Hoesein

De moties zijn voldoende ondersteund en maken deel uit van de beraadslagingen.

De **VOORZITTER**. Ik dank u zeer. Mijnheer Lammering.

De heer **LAMMERING** (pvda). Dank u wel voorzitter. Met betrekking tot de Havenvisie wil ik kort nog een paar punten benadrukken waarvan wij denken dat er nog winst te behalen valt. De haven en haar innovatie staan immers nooit stil. Zoals de heer Tak vorige week al zei, is het belangrijk dat de gemeente zich inzet om het werken in de haven aantrekkelijk te maken. Die boodschap heb ik zelf in een andere commissie ook verkondigd. Het moet ook veel aantrekkelijker. Jongeren hebben bijvoorbeeld een mooie kans op een legale carrière. Ze moeten hier wel vanaf weten. Hier liggen hele grote kansen. We moeten als raad gaan praten over manieren waarop bedrijven en het havenindustriële complex, zoals het Havenbedrijf Rotterdam, een belangrijke rol zouden moeten spelen in die zichtbaarheid. Voorzitter, daarnaast wil ik nog benadrukken hoe belangrijk het is om als haven digitaal weerbaar te zijn. Digitalisering van de haven gaat immers samen met een groei in digitale weerbaarheid, welke volgens het Fox-IT-onderzoek nog ondermaats is bij veel Rotterdamse bedrijven. Hier wordt mijns inziens nog onvoldoende aandacht aan besteed in de Havenvisie. Voorzitter, ook willen we als Rotterdamse haven koploper zijn in Europa. Zeker op het gebied van die energietransitie. Hiervoor is innovatie key. Zoals collega Tak eerder al zei, missen start-ups en scale-ups de bijdrage aan het innovatieve klimaat in de haven. Vaak een helder overzicht van de subsidies waarop zij recht hebben waarnaast de doorlooptijden te lang zijn. Als gemeente moeten we duidelijkheid verschaffen in de te verkrijgen subsidies en moeten we die doorlooptijden inkorten. Daarnaast moeten we borgen dat er genoeg

durfkapitaal is in het havenindustriële complex voor deze kapitaalkrachtige scale-ups en start-ups die bijdragen aan de energietransitie. Zonder kapitaal wordt innovatie immers erg moeilijk. Kortom voorzitter, de reactie van het college op het initiatiefvoorstel laat zien dat het college innovatie binnen het havenindustriële complex op waarde schat. Toch moeten wij als Rotterdam, zoals blijkt uit de Voortgangsrapportage Havenvisie nog een sprintje trekken om een echte koploper te zijn.

De **VOORZITTER**. Dank u zeer. Ik heb hier nog twee moties van DENK. Motie genereer meer bekendheid aan werken en opleidingen in de Rotterdamse haven. En motie 3 Charter Diversiteit in de haven. Beide moties zijn voldoende ondersteund en maken deel uit van de beraadslagingen. Mijnheer Koster.

De heer **KOSTER** (Ir). Ja dank u wel voorzitter. Ik kan me eigenlijk grotendeels aansluiten bij de woorden van mevrouw Van Groningen. Behalve dat de haven sexy is. Dat zou ik zelf niet zeggen, maar wel dat de haven de levensader voor Rotterdam is. En ik denk dat ik dan met dezelfde, met iets andere woorden, de kracht en het belang van de haven voor Rotterdam heb benadrukt. Een conferentie organiseren is prima. Daar kom ik ook graag naartoe. Dus prima dat u dat doet. Achter de andere zaken staat Leefbaar Rotterdam niet. Dat vinden wij te prematuur. Het level playing field moet echt in ere gehouden worden en de andere havens, die moeten ook willen participeren in dit traject en die kunnen we dat niet zomaar opleggen. Dan nog een paar woorden over de Havenvisie. Wij vinden dat er te veel focus ligt op waterstof. Die focus verdient heroverweging. Daarvoor hebben wij als argument dat waterstof als techniek nog in ontwikkeling is. Er moeten nog veel stappen worden gezet, en bovendien wordt waterstof geïmporteerd uit Zuid-Amerika en dat brengt een afhankelijkheid met zich mee en ik denk dat wij dat niet moeten willen als Rotterdam en ook niet als Europa. Kernenergie is veel verder ontwikkeld en binnen Europa is daar ook veel draagvlak voor. Dat hebben we al gezien aan president Macron die nu net een nieuw voorstel daartoe heeft gedaan. Wij wachten nog steeds en daarom is het jammer dat de heer Bonte er niet is. Die hadden we wel verwacht bij dit onderwerp, maar de afdoening van de motie 'Geen volgers maar leiders', die moet echt heel snel komen. En volgens mij is in Rotterdam voldoende draagvlak voor kernenergie aanwezig. Ik kijk even naar mijn collega Van Elck of die nog iets wil zeggen. Je hebt hier niks aan toe te voegen, dan laat ik het hierbij. Dank voorzitter.

De **VOORZITTER**. Ik dank u zeer. Andere sprekers op dit punt? Niet? Wethouder Van Gils.

Wethouder **VAN GILS**. Ja, dank u wel voorzitter. Een hele avond vorige week erover gesproken en ervoor al een keer een sessie waarin de president-directeur van het Havenbedrijf Rotterdam een toelichting heeft gegeven. Dus ik probeer het wat kort te houden. De motie van de heer Van der Velden, klimaattafel opheffen, die moet ik echt met klem ontraden. Die klimaattafel, we hebben in deze coalitie gekozen voor een energietransitie, Nieuwe energie voor Rotterdam, waar een aantal tafels zitten, voor een gebouwde omgeving, voor mobiliteit, voor huishoudens, maar ook voor de haven. Die wordt met verve getrokken door Alice Krekt en daarin zitten alle partijen bij elkaar. Dat zijn opslagbedrijven, dat is de universitaire wereld, branches. En daar gebeuren echt dingen. Dat betekent clustervorming, nadenken over hoe we energieoverschotten van de een naar een ander kunnen brengen, dus stoomleidingen. Hoe kunnen we die verduurzaming met living labs zodanig doen dat niet elk bedrijf zelf het wiel uit hoeft te vinden of zich moet voorbereiden? Hoe hebben we toegang tot subsidies die er beschikbaar zijn? Daar gebeurt echt heel veel. Dat maakt dat er echt meters gemaakt worden en innovatie gepleegd wordt. Die tafel is ook direct verbonden, niet alleen wat we hier in de stad doen, maar ook naar national level en dat betekent dat we aan tafel zitten, dat we verbinden en dat we versnellen

op dat punt. En het is geen blablablatafel om het zo te zeggen, zeker geen benzine, LNG en aardgas als je de afkortingen zou nemen. Het is een serieuze tafel waar hard aan gewerkt wordt en waar daadwerkelijk stappen gemaakt worden en waar het bedrijven en ondernemingen, ook van buiten, mogelijk gemaakt wordt om te versnellen en meer resultaten te bereiken in de richting waar volgens mij de heer Van der Velden en ik het over eens zijn, namelijk een snelle verduurzaming van het havenindustriële complex en de scheepvaart in de haven.

De **VOORZITTER**. De heer Van der Velden.

De heer **VAN DER VELDEN** (pvdd). Ja dank u voorzitter. Maar tegelijkertijd zie je gewoon dat het helemaal niet helpt dat die fossiele industrie aan tafel zit, want de CO₂-uitstoot, dat staat ook letterlijk in de visie, blijft maar toenemen door de olieraffinaderijen. En dan vraag ik wat zegt een wethouder van Rotterdam dan tegen die olieraffinaderijen? Waarvoor gaat die CO₂-uitstoot niet omlaag? Waarvoor brengen jullie die niet omlaag?

De **VOORZITTER**. Wethouder.

Wethouder **VAN GILS**. Ja, daar verschillen we gewoon van opvatting. U heeft een radicaal standpunt, dat respecteer ik zeer, van nu gewoon alles wat met fossiel te maken heeft beëindigen. Dat is niet waarvoor gekozen wordt, niet door nationale regering, niet in de mondiale platforms. Dat betekent dat ieder zijn aandeel levert. De percentages zijn toegewezen en iedereen werkt daaraan. Dat zie je ook met verduurzaming. Ook de grote energiemaatschappijen hebben voor miljarden investeringen gedaan en zeer recent heeft Shell dat gedaan. Kort daarvoor heeft een andere grote, ExxonMobil, dat gedaan. Je ziet dat er op biomassa, waar iedereen zegt dat we dat zullen zien, maar voorlopig hebben we het nodig. Het idee dat je zegt als we nu met zijn allen stoppen, het licht uitdoen en de auto stil laten staan en de sleutels in de gracht of in de singel gooien, dan komt het wel goed. Zo zal het niet werken. Het is een transitie die stapsgewijs gaat. Daar lopen wij voorop. Daar loopt de burgemeester voorop. Mondiaal staan we daar goed op, om dat zo te doen. Dat betekent dat de wens om tempo te maken, die zit hier ook in, maar tegelijkertijd is het ook wel een beetje het hele ouderwetse, alleen ga je sneller en samen kom je verder en hier is wel van belang dat we dat samen doen met een level playing field waarin we gidsstad en gidshaven zijn. Zo worden we ook gezien in de maritieme wereld, dus wij bepalen in hoge mate het tempo. Als dat harder kan zullen we het zeker harder doen, maar we laten niet anderen los. We gaan niet uit de linie om dan vervolgens alleen te komen staan. De haven is op dit moment ook belangrijk om die investeringen te doen, om nieuwe werkgelegenheid te doen, om een nieuw verdienmodel te maken en in een klap zeggen dat we in een keer afschrijven wat er allemaal is, dan zeg ik in alle eerlijkheid dat je dan een soort Detroit krijgt die ineens zegt dat ze altijd de autostad waren en ze ermee zijn gestopt en ineens... Dat willen we hier niet. Dat hoeft ook niet, want hier zit heel veel innovatie om dat te gaan doen. Dus om die reden respecteer ik uw mening, maar meen ik vanuit het beleid dat hier stadsbreed maar ook landelijk en in Europees verband gevoerd moet worden, om die motie te moeten ontraden, en ik ben benieuwd naar het oordeel van de raad.

De **VOORZITTER**. De heer Van der Velden.

De heer **VAN DER VELDEN** (pvdd). Ja, ik heb toch nog een vraag daarover. Wordt er aan de klimaattafels ook gesproken over de vrijstelling die de fossiele industrie nog steeds heeft met miljarden, miljoenen? De vrijstellingen van belastingen die zij hebben, wordt daar ook over gesproken? Wordt er gesproken om daar een plan voor te maken desnoods om dat af

te schaffen van die subsidies die de fossiele industrie heeft? Of wordt er niet over gesproken aan de klimaattafel?

De **VOORZITTER**. Wethouder Van Gils.

Wethouder **VAN GILS**. Ja, daar wordt ook over gesproken, maar dan vooral in de zin, is het voorspelbaar, als u Het Financieele Dagblad van vandaag en gisteren las is voorspelbaarheid van waar je aan toe bent met ETS en CO₂-heffing of fiscale regimes die voor ons gelden, voorspelbaarheid is heel belangrijk en gelijk speelveld, dat wil zeggen, hebben we in Europa en op onderdelen als het gaat over de mondiale scheepvaart, mondiaal standaarden waar iedereen zich aan houdt en waar ook op toegezien wordt. En dat betekent, en tegelijkertijd wordt ook gezegd, en daar waar heffingen of anderszins middelen opleveren voor de overheid, worden die dan teruggeploegd in de sector om te zorgen dat die verduurzaming versneld kan worden? En dat ziet u dan weer terug in subsidies. Daar wordt over gesproken in dit cluster, maar dat zal in hoge mate in internationaal verband moeten, in Europees verband, maar soms ook verder dan dat. Dus ja, dat is aan de orde, maar ook met de relativering dat we dat hier niet alleen in het Rotterdamse kunnen regelen. Als ik mijn betoog mag vervolgen. Mevrouw Van Groningen, ik ken u en de heer Koster zegt hetzelfde en eigenlijk zeg ik dat zelf natuurlijk ook, deze haven is een van de grote vier havenindustriële clusters en petrochemische clusters en energieclusters op wereldniveau. Dus daar kijken we omheen. En in Europa zitten we met een aantal andere grote havens waar wij by far de grootste zijn om daarin te zorgen dat we die positie hebben en houden. Daar doen we alles aan, zowel naar de achterlandverbindingen, naar de innovatie in het geheel, goede prijs-kwaliteitverhouding en een hele hoge betrouwbaarheid. En dat hebben we ook in coronatijd, daar hebben we het in de commissie over gehad, laten zien. Dat zal steeds een uitgangspunt zijn, dat we zeggen dat bij alles wat we doen we dat scherp in de gaten houden. Dat wil niet zeggen dat we zeggen dat we als laatste meedoen in het geheel, we proberen steeds voorop te lopen. Het Havenbedrijf Rotterdam doet dat en ook heel veel ondernemingen in de haven. Dat maakt deze haven ook attractief, maar betekent wel dat we zeggen dat we graag de eerste stap en niet de laatste stap maken, maar we maken die stappen wel gemeenschappelijk. Sexy in de haven, dan krijg ik als oude politiecommissaris altijd Keileweg-beelden, maar daar gaan we het allemaal niet over hebben zal ik maar zeggen. Maar het beeld, en dat delen we, en daar hebben we het ook in de commissie over gehad, het imago van de haven is op veel terreinen nog niet accuraat. In de zin van, er zijn andere banen, veel banen in de haven of in de maritieme sector zitten in de stad in het Groothandelsgebouw, op de Witte de Withstraat, aan de Westblaak, op de Willemswerf, in de Marconitoren, omdat je zegt dat daar IT zit, daar zit innovatie, daar hebben we de PortXL, SmartPort, kortom, daar zit een wereld aan banen die in die maritieme en industrie en logistiek zitten. Op de Erasmus Universiteit wordt in commodity en kortom, daar zitten op gebied van logistics, daar zit van alles in. Dat weten mensen niet en niet voldoende. Daar draaien we al jaren programma's met meer en minder succes. Ooit een keer de World Port Experience onder het iets te rumoerige dak van de Erasmusbrug met de trams erover. Niet gelukt. We hebben nu recent het Leuvepaviljoen gedaan. We hebben met Europese steun een programma Bridge waar jongeren op zuid kennismaakten met de haven. Wereldhavendagen moet een andere formule. Het college is afgelopen vrijdag nog bij het Scheepvaart en Transport College op bezoek geweest om te kijken hoe we meer mbo-studenten ook aan de gang krijgen. Er komt een nieuw FutureLand 2 noem ik het maar, een haven experience center nieuwe stijl. We doen heel veel, maar het is nog steeds niet genoeg. Dus we delen de zorg, dus de motie die ingediend is door mevrouw Mohamed-Hoesein, die kunnen we omarmen. Ik kan ook bijna zeggen dat hij overbodig is, we doen al heel veel, maar als ik zeg dat het niet genoeg is, dan kunnen we hem prima omarmen. Daar

werken we, ook redelijk collegebreed aan op gebied van onderwijs met collega Kasmi, op gebied van om-, her-, bijscholing, scholingsvouchers en leer-werkakkoorden met collega Moti. De burgemeester is geregeld ambassadeur in het geheel en ik doe er vanuit mijn havenportefeuille van alles aan. Dus daar werken we snoeihard aan, maar het is inderdaad een groeiend probleem om dat te gaan doen, dus daar gaan we mee door. Minder met de koepels, want daar zijn vaak met Deltalinqs en anderszins, maar die hebben geen banen, direct met de bedrijven om daar afspraken over te maken. De motie, de uitleg die mevrouw Van Groningen gaf over het initiatiefvoorstel, het HBR moet zelf een aantal dingen kunnen doen en wij gaan niet zeggen 'u moet de tarieven en dat soort dingen doen'. Dat zit in de governance die we met het Havenbedrijf Rotterdam in ons beleidskader Deelnemingen hebben. Dat zullen we doen. Op inhoud zijn we het met elkaar eens, maar wij gaan niet de schoolmeester zijn of aanwijzen wat het Havenbedrijf Rotterdam zou moeten doen. De motie van mevrouw Mohamed-Hoesein over laat het HBR het Charter Diversiteit tekenen. Die discussie hebben we hier eerder gevoerd. Ik heb daar uitgebreid met de directeur van Havenbedrijf Rotterdam over gesproken. Die zegt dat hij sustainable development goals doet, op heel veel terreinen heel veel aan de maatschappelijke doelstellingen doet, 'we zorgen dat we zelf een divers bedrijf zijn, maar dwing me niet om te zeggen waar ik overal aan bij moet dragen om dat te doen'. Dat vind ik te respecteren. Ik vind het jammer om dan te zeggen waarom niet, want u heeft gelijk, wij hebben het wel gedaan en met overtuiging gedaan, maar tegelijkertijd, als men het wel doet, maar zegt ik kies niet voor dat geheel. We hebben die discussie ook al eens gehad als het ging over certificaten bij duurzaamheid aan gebouwen. Dan kun je zeggen dat het belangrijk is dat we verduurzamen en niet of je bij wijze van spreken het met de ene manier doet of een ander certificaat haalt waar je voor moet betalen. Dus in die zin moet ik die ontraden, omdat ik dat eerder gedaan heb en we die discussie gesloten hebben. Zonder dat we afdoen aan het belang ervan. U moet zich ook realiseren dat de 1000 mensen bij het Havenbedrijf Rotterdam maar een fractie zijn van die 200.000 die er in of om die haven zitten. Op gebied van cybersecurity ook, hebben we het eerder over gehad, daar gebeurt veel. Daar is ook in de haven een Stichting Cybersecurity. Er is ook een cybersecurity officer. Dat is bij de divisie Havenmeester. Die heeft direct toegang en is verbonden met het National Security Centrum en ook met de intelligence in onze opsporing, of het nu de douane is, de marechaussee, de zeehavenpolitie, zijn we ons meer dan ooit bewust van de risico's en ook de grote ondernemingen zijn zich dat ook bewust en daar hebben we ook helaas in het verleden ervaringen dat dat niet alleen maar theoretisch is. Hetzelfde geldt voor ondermijning, daar wordt hard aan getrokken, ook om daar meer middelen voor te krijgen, meer technologie op in te zetten, waardoor mensen minder kwetsbaar zijn. Dat loopt ook van awareness, screening, compartimentering, zorgen dat er geen mensen zijn waar mensen niet nodig zijn, ook de risico's afnemen tot en met een heel stringente handhaving. En onze burgemeester laat niet na om ook bij de bron te zoeken wat kan er bij het inladen van de containers gedaan worden om te zorgen dat aan die kant de maatregelen genomen worden, want wat hier niet aankomt, daar hoeven we ons dan ook minder druk over te maken. De heer Koster, ja, we kennen de notitie in de hele Havenvisie en beleid is ingezet op waterstof. Met name uiteindelijk werken naar groene waterstof, deels opgewekt door wind op zee, op de Noordzee, en voor een deel, omdat we zeggen dat we ook wel een energiehub willen zijn, en dat betekent ook waterstof die verder het achterland in moet, dat kan betekenen ook import van waterstof. Daar worden ook op dit moment voorbereidingen voor getroffen. Ik deel met u dat daar een risico in zit van afhankelijkheid en geopolitieke risico's die erin zitten. Tegelijkertijd met de goede spreiding kunnen die risico's zeer beheersbaar gemaakt worden. Discussie over kernenergie, die reikt iets te ver om die hier te voeren, en die zou inderdaad dan ook meer met mijn collega Bonte gevoerd moeten worden. Dus ik stel voor dat we dat nu niet vanavond in dit debat doen. Tot zover voorzitter.

De **VOORZITTER**. Dank u zeer. Richting mevrouw Mohamed-Hoesein een mooie kleine anekdote. Van de week mocht ik het nieuwe hoofdkantoor van Dole Europa openen aan het Weena, die volledig verhuisd zijn vanuit Parijs, omdat ze Rotterdam zo aardig vinden. Daar werkte een Syrische vluchteling. En die had in een televisie-uitzending zijn vinger opgestoken en zei: 'Ik woon in Rotterdam en ik zoek een baan', en die werd daar aangenomen. Dus daar ging mijn hart hard van kloppen. Het kan dus echt als er bereidheid is aan beide kanten, dan kan aan de diversiteit wat betreft van werken in de haven veel gebeuren. Ik wilde u dat niet onthouden. Dat mag wethouder. Mevrouw Van Groningen.

Mevrouw **VAN GRONINGEN** (vvd). Voorzitter, ik had nog open vragen. Dus dan mag ik hopen in eigen tijd. Ja, ik had een vraag gesteld of de wethouder kon toezeggen dat er alles aan gedaan wordt om de haven onder jongeren en werkzoekenden lokaal en internationaal te promoten, als natuurlijk die aantrekkelijke sexy haven, oftewel transitiebanen en opleidingsplekken. En de andere vraag was hoe de wethouder nu gaat borgen dat dus de concurrentiepositie en eventueel CO₂-verschuiving niet verslechtert.

De **VOORZITTER**. Ik meen dat daar wel iets over gezegd is, maar dat kan wat scherper. Wethouder.

Wethouder **VAN GILS**. Mevrouw Van Groningen heeft gelijk. Ik heb geen recht gedaan aan uw inbreng, want eigenlijk zit die een beetje in dezelfde lijn als waar mevrouw Mohamed-Hoesein het over had. Maar eens, we doen er veel aan, we zullen daar ook over rapporteren, dat zit in Jonge Havenmedewerker van het Jaar, community building, dus we doen er heel veel aan. Ik zal vragen en zorgen dat daar ook in de jaarverslagen en in de voortgang daarover melding wordt gedaan, dus die heeft u terecht opgemerkt dat we dat doen. Ten aanzien van CO₂ hebben wij hier een hele meet- en rekensystematiek, ook in het kader van het collegeprogramma wat er is, waar DCMR een rol speelt. Die doen we. En die wordt ook vergeleken met elders, dus in die zin zijn die effecten of verschuivingseffecten te meten en te zien. Dat zal overigens ook eens met collega Bonte en ook veel meer met RIVM in de meer algemene monitoring van klimaat zijn rol krijgen. Waar wij natuurlijk alert op zijn is dat we geen maatregelen treffen die de facto dat in de hand zouden werken of hier bij wijze van spreken hele grote subsidies uitdelen of dingen doen die elders tenietgedaan worden. Tegelijkertijd, dat weet u ook, als hier een kolencentrale sluit, als je mondiaal wereldburger zou zijn, dan zeggen dat je moet beginnen met de beroerdste centrales en uitstoot van de wereld, dan kom je eerder in Oost-Europa uit met bruinkool of op andere plekken. Zo werkt het niet. Op onderdelen is het ook, als iedereen de eigen bijdrage binnen de eigen cirkel van invloed, in Covey-termen, dus binnen zijn eigen invloedssfeer weet te doen, dat is wel volgens mij de dure plicht die ons hier te doen staat en die u ook als raad te doen staat. Dus we houden scherp in de gaten dat er geen perverse prikkels zijn, maar tegelijkertijd kunnen we niet zeggen dat als we de maat nemen, dan zouden we misschien iets anders moeten doen. Dus als u met deze uitleg uit de voeten kan, dan hoop ik u daarmee recht gedaan te hebben.

De **VOORZITTER**. Hartelijk dank. Behoeftte aan een tweede termijn? Vragen die niet beantwoord zijn? Dan sluit ik de beraadslaging op dit punt af.

18. Evaluatie Atelier- en Broedplaatsenbeleid 2017-2021

De **VOORZITTER**. Dan gaan we naar het volgende onderwerp, Atelier- en Broedplaatsenbeleid. Mevrouw Walgenbach.

Mevrouw **WALGENBACH** (d66). Ja, dank u wel voorzitter. Ateliers en broedplaatsen die leveren een cruciale bijdrage aan Rotterdam. Aan allereerst onze culturele infrastructuur. Ze bevorderen talent, ze geven plek aan kunstenaars en creatieven. Ze voegen waarde toe intrinsiek voor ons als mensen, maar ook waarde in het gebied waar zij gehuisvest zijn, en natuurlijk ook waarde voor de levendigheid van Rotterdam. Er zijn wel twee knelpunten. Er is een hele mooie evaluatie gedaan van het Atelier- en Broedplaatsenbeleid en die twee knelpunten zijn toch het aanbod, dat is een breder probleem in Rotterdam, en ook de betaalbaarheid van de ateliers en broedplaatsen. En om het volgende beleid een soort extra zetje te geven, dien ik drie moties in. Allereerst over duurzaamheid en betaalbaarheid. De energiekosten nemen toe, betaalbaarheid van ateliers en broedplaatsen staat onder druk, dus we dienen een motie in om met de SKAR onderzoek te doen naar de financieringsconstructie om te kijken of de ateliers en broedplaatsen duurzamer kunnen en zo ook betaalbaarder. Dat is motie 1. De tweede motie die gaat over de functievermenging in de buurt. Ateliers en broedplaatsen willen eigenlijk ook meer zijn dan alleen een werkruimte voor kunstenaars, ook aan het kijken of zij een buurtfunctie kunnen vervullen. Wellicht iets met horeca kunnen doen, iets met welzijn. En we dienen een motie in om te inventariseren welke ateliers hier behoefte aan hebben en hoe de gemeente hierin kan ondersteunen. En de laatste, die gaat over die gebiedsontwikkeling. We willen ateliers en broedplaatsen meer zekerheid geven in de tijdelijke contracten waar zij vaak in zitten en hun vooraf betrekken bij de gebiedsontwikkeling. Dank u wel.

De **VOORZITTER**. Mevrouw Walgenbach heeft de volgende moties ingediend.

Motie 1. Meer zekerheid in tijdelijkheid

"De gemeenteraad van Rotterdam, in vergadering bij een op 14 oktober 2021 ter bespreking van de Evaluatie Atelier- en Broedplaatsenbeleid 2017 – 2021;

constaterende dat:

- het aanbod van ateliers- en broedplaatsen de afgelopen jaren is toegenomen, maar de vraag nog sneller toeneemt;
- ateliers en broedplaatsen een cruciale bijdrage leveren aan de culturele infrastructuur, waardevermeerdering in gebieden en aan levendigheid;
- de klankbordgroep van het Atelier- en Broedplaatsenbeleid het college aanbeveelt om ruimte voor creativiteit beter te betrekken bij stedelijke ontwikkelingen en te voorkomen dat na gebiedsontwikkeling geen plek meer is voor kunst en cultuur in dat gebied;

overwegende dat:

- tijdelijke huisvestingscontracten van ateliers en broedplaatsen veelal een doorlooptijd van slechts één jaar hebben;
- culturele ondernemers in tijdelijke panden tijdig moeten worden meegenomen in de planvorming voor gebiedsontwikkeling;
- beëindiging van contracten ruim voorafgaand aan de daadwerkelijke gebiedsontwikkeling de levendigheid van de stad ondermijnt;
- deze manier van werken bovendien tot onnodige onzekerheid en dit cultureel ondernemerschap niet stimuleert.

verzoekt het college:

- te onderzoeken hoe cultureel ondernemers van ateliers en broedplaatsen in een vroegtijdig stadium betrokken kunnen worden bij gebiedsontwikkelingen met betrekking tot het gebied waarin zij huren;

- daar waar mogelijk te sturen op huisvestingscontracten met een langere doorlooptijd;
- hierover te rapporteren aan de raad;

en gaat over tot de orde van de dag."

w.g. E.S. Walgenbach en J. Smet

Motie 2. Functievermenging met de buurt

"De gemeenteraad van Rotterdam, in vergadering bij een op 14 oktober 2021 ter bespreking van de Evaluatie Atelier- en Broedplaatsenbeleid 2017 – 2021;

constaterende dat:

- het aanbod van ateliers- en broedplaatsen de afgelopen jaren is toegenomen, maar de vraag nog sneller toeneemt;
- ateliers en broedplaatsen een cruciale bijdrage leveren aan de culturele infrastructuur, waardevermeerdering in gebieden en aan levendigheid;
- uit de evaluatie van de KWINK Groep blijkt dat er behoefte is aan functiemenging op de locaties van ateliers en broedplaatsen;

overwegende dat:

- functievermenging bijdraagt aan een haalbare exploitatie voor ateliers en broedplaatsen;
- het tevens positieve effecten heeft voor de verbondenheid met en levendigheid in de wijk en daarmee aan de eigen doelstellingen van het college;

verzoekt het college:

- te inventariseren welke ateliers en broedplaatsen behoefte hebben aan functiemenging;
- deze ateliers en broedplaatsen maximaal te faciliteren in het mogelijk maken van functiemenging;
- dit een nadrukkelijk onderdeel te maken van het nieuwe Atelier- en Broedplaatsenbeleid;
- te rapporteren aan de raad over mogelijke functiemengingen en de haalbaarheid van deze casussen;

en gaat over tot de orde van de dag."

w.g. E.S. Walgenbach, T.J. Vonk en G.J. Engberts

Motie 3. Duurzaam & betaalbaar!

"De gemeenteraad van Rotterdam, in vergadering bij een op 14 oktober 2021 ter bespreking van de Evaluatie Atelier- en Broedplaatsenbeleid 2017 – 2021;

constaterende dat:

- het aanbod van ateliers- en broedplaatsen de afgelopen jaren is toegenomen, maar de vraag nog sneller toeneemt;
- ateliers en broedplaatsen een cruciale bijdrage leveren aan de culturele infrastructuur, waardevermeerdering in gebieden en aan levendigheid;
- de betaalbaarheid van ateliers en broedplaatsen een blijvend zorgpunt is;
- toenemende energielasten in steeds meer panden de oorzaak zijn voor een slechte betaalbaarheid;

- SKAR reeds mogelijkheden onderzoekt om de kosten voor het energiegebruik in de panden stabiel te houden en niet mee te laten stijgen met de energieprijzen;

overwegende dat:

- verduurzaming van de ateliers en broedplaatsen kan bijdragen aan het betaalbaar houden van deze panden;
- de gemeente op verschillende manieren een stimulerende rol kan spelen bij de verduurzamingsopgave van ateliers en broedplaatsen;

verzoekt het college:

- in samenwerking met SKAR onderzoek te doen naar een (innovatieve) financieringsconstructie waarbij het verduurzamen en betaalbaar houden van ateliers en broedplaatsen goed samengaan;
- hierover te rapporteren aan de raad;

en gaat over tot de orde van de dag."

w.g. E.S. Walgenbach, G.J. Engberts en J. Smet

De **VOORZITTER**. Dank u zeer. Andere sprekers bij het punt? Ik heb een drietal moties. Meer zekerheid in tijdelijkheid, Functievermenging met de buurt en Duurzaam & betaalbaar. Beide moties zijn breed ondersteund en maken deel uit van de beraadslaging. Alle drie moet ik zeggen. De heer Smet.

De heer **SMET** (gl). Dank u wel voorzitter. Heel kort. Hear, Hear.

De **VOORZITTER**. Ik heb veel gehoord, deze nog niet. Anderen? Wethouder Kasmi.

Wethouder **KASMI**. Ja, dank u wel voorzitter. We hebben de evaluatie van het Atelier- en Broedplaatsenbeleid uitvoerig met elkaar besproken in de commissie, zoals het ook hoort. Het was de eerste evaluatie en daar wil ik ook een beetje mijn credits richting de heer Engberts, dat bent u inderdaad, want u had opgeroepen om die evaluatie te doen. Dus ook richting u dank daarvoor en de credits ook daarvoor. En dat stelt ons ook in staat om weer nieuw beleid te maken voor de komende vier jaar en we hebben met de commissie geconstateerd met elkaar dat dat ook dringend nodig is aangezien die groei naar ruimte de komende jaren alleen maar verder zal toenemen, ondanks dat wij hele mooie resultaten met elkaar hebben behaald over de afgelopen periode. Er zijn drie moties ingediend voorzitter. Ik ga ze niet allemaal oplezen. Ik zou eigenlijk in de trant van de heer Smet die "hear, hear" zei wat betreft deze moties ook gewoon hear, hear. Ik omarm ze alle drie en we nemen het mee in het nieuwe beleid. Dank u zeer.

19.1 Tweeminutendebat over 'Nationaal Programma onderwijs waaronder plan van aanpak leerachterstanden wegwerken', aangevraagd door het lid Yigit

De **VOORZITTER**. Dan gaan we naar het volgende tweeminutendebat over het Nationaal Programma onderwijs waaronder plan van aanpak leerachterstanden wegwerken. Mijnheer Yigit.

De heer **YIGIT** (denk). Ja, dank u wel voorzitter. Om de onderwijsachterstanden weg te werken heeft de gemeente Rotterdam € 13,2 miljoen gekregen van het rijk. De wethouder heeft nu een plan gemaakt over hoe hij dat geld wil besteden. En deze plannen zijn niet per

se slecht, maar de basis moet wel eerst op orde zijn. Dan heb ik het over die een op vijf kinderen die leven in armoede. Dan heb ik het over die basisscholen waar 80% van de kinderen met een lege maag naar school gaat. Dat moeten we eerst regelen. Als we dat niet regelen kunnen wij miljoenen investeren in allerlei plannen, maar dat zal die kinderen met een lege maag niet helpen. Want voorzitter, we hebben allen net een diner gehad, een lunch, net als alle andere raadsvergaderingen. U hoeft niets van huis mee te nemen, dat wordt allemaal voor u geregeld. Terwijl wij met ons salaris dat best zouden kunnen betalen. Dan is het toch ook niet veel gevraagd om op scholen waar veel kwetsbare kinderen zitten een ontbijt te regelen? Zij moeten immers voldoende energie hebben om op school ook te gaan presteren. Voorzitter, daarom dien ik ook vandaag de volgende motie in, "Eerst een boterham, daarna taal en rekenen". Dank u wel.

De **VOORZITTER**. De heer Yigit heeft de volgende motie ingediend.

Motie 1. Eerst een boterham, daarna taal en rekenen!

"De gemeenteraad van Rotterdam, in vergadering bijeen op 14 oktober 2021, ter bespreking van agendapunt 19.1 Tweeminutendebat over 'Nationaal Programma onderwijs waaronder plan van aanpak leerachterstanden wegwerken';

constaterende dat:

- Rotterdam de armoedehoofdstad is van Nederland;
- 1 op de 5 kinderen in Rotterdam in armoede leven;
- de gemeente Rotterdam 13,2 miljoen euro heeft gekregen van het Rijk om te investeren in het onderwijs en de door corona opgelopen leerachterstanden weg te werken;

van mening dat:

- kinderen niet met honger naar school zouden moeten gaan;
- de gemeente een bijdrage moet leveren bij het tegengaan van honger van kinderen;
- de plannen van de wethouder om de onderwijsachterstanden in te halen enkel kunnen slagen als kinderen met een volle maag zitten in de klas;

verzoekt het college:

- om scholen, waar veel kwetsbare kinderen zitten, te voorzien van gratis ontbijt en/of lunch;
- hierover te rapporteren aan de raad;

en gaat over tot de orde van de dag."

w.g. E. Yigit

De **VOORZITTER**. Motie "Eerst een boterham, daarna taal en rekenen". Motie is voldoende ondersteund en maakt deel uit van de beraadslaging. Andere sprekers bij het agendapunt? Wethouder Kasmi.

Wethouder **KASMI**. Ja, dank u voorzitter. Ik ben een beetje abuis. Ik had veel meer moties verwacht van de heer Yigit, maar het is er uiteindelijk maar een geworden. Ja, laat ik eerst zeggen dat ik heel erg de volhardendheid van de heer Yigit op dit onderwerp respecteer. Laat ik dat echt zeggen, want u blijft aandacht hiervoor vragen en dat siert u, omdat het wel een belangrijk thema is in onze stad. Ik ben het met u eens, veel kinderen groeien nog steeds op in armoede en elk kind is er een te veel als u het mij vraagt. Toch ga ik u melden

dat ik deze motie helaas zal moeten ontraden. We hebben daar met elkaar uitvoerig in de commissie ook al over gesproken en u kent mijn standpunt hierover. Het heeft ermee te maken, onder andere, dat we al heel veel doen op het gebied van armoede. Sterker nog, we hebben voor het eerst echt een wethouder Armoede in onze stad die zich voornamelijk met dat onderwerp bezighoudt en we proberen gezinnen en kinderen op allerlei manieren meer dan voorheen tegemoet te komen en we zien, hij is er niet zelf om dat te melden aan u, maar we zien dat dat ook vruchten afwerpt en die armoede onder kinderen ook steeds verder aan het afnemen is. Gelukkig een hele mooie prestatie in onze stad. Tegelijkertijd hebben we ook nog allerlei programma's, zoals Lekker Fit!, waar precies wordt ingezet op bewegen, voeding en dergelijke. En u weet dat ik u eerder in de commissie heb verteld dat ik vind dat we de scholen en de onderwijzers al genoeg belasten met allerlei zaken die we op hun bordje leggen en ik zou het geen goed idee vinden om deze taak nog meer ook weer bij hun op het bordje te leggen en ik heb u ook al gemeld in de commissie, dat is het laatste wat ik erover zeg voorzitter, dat scholen en leraren die dat opmerken, die schrijnende gevallen, daarin al zoveel mogelijk proberen te voorzien door daar iets voor te doen. Maar ik ga dat niet massaal in heel Rotterdam introduceren.

De **VOORZITTER**. Mijnheer Yigit.

De heer **YIGIT** (denk). Voorzitter, ik wil de wethouder oprecht begrijpen. Ik wil de wethouder echt oprecht snappen. U investeert miljoenen in muzieklessen, in allerlei kunstprojecten. Dat is ook prima. Ik heb niks tegen muzieklessen of kunstprojecten. Het is allemaal goed dat dat gewoon gebeurt. Maar ik begrijp nog steeds niet dat ook uzelf zo volhardt, continu zegt dat u het niet gaat regelen. Ik wil dat gewoon echt van u kunnen begrijpen. U refereert naar het programma Lekker Fit! Daar heb je wel allerlei initiatieven, maar je krijgt er geen ontbijt. Je krijgt geen lunch. En ik vroeg ook aan u, kunt u niet op zijn minst een inventarisatie maken van die scholen waar het slecht gaat om in ieder geval daarmee te beginnen en ik krijg weer een nee te horen. Dus ik wil u gewoon ook oprecht geloven, maar dan moet u mij ook een antwoord kunnen geven waarom u niet die kinderen wilt helpen.

De **VOORZITTER**. Uw twee minuten zijn op mijnheer Yigit. Wethouder.

Wethouder **KASMI**. Nog ter afronding voorzitter. Ten eerste, ik ga zo een onderzoek niet uitvoeren omdat je zo een onderzoek uitvoert omdat je daar iets mee wilt doen allereerst. En ik heb u al verteld dat ik het geen taak vind van scholen om ook nog eens te voorzien in een ontbijt en lunch enzovoorts. Ten tweede, als u dat zou willen, dan zou ik u aanraden om een amendement in te dienen en niet een motie, want dat soort dingen regelen kost natuurlijk gewoon geld. Los van het feit dat mijn standpunt is dat er al enorm veel zorgtaken op het bordje van het onderwijs liggen en ik vind dat op school het allereerste dat moet gebeuren is goed onderwijs bieden aan de kinderen. Je kunt niet verwachten dat de scholen alle problemen van de hele samenleving oplossen en op hun bordje krijgen. We hebben al een lerarentekort. De werkdruk bij leraren is enorm. Ze hebben heel veel administratieve taken en dit erbij doen is wat mij betreft op dit moment echt niet goed in de tijden waarin we nu al leven met een enorm lerarentekort en ze zelf nauwelijks toekomen aan hun kerntaken. Dus ik sluit daarmee af. En nogmaals, vindt u het echt zo belangrijk, wees dan ook bereid om een amendement in te dienen en te zeggen waar u het geld vandaan wilt halen om dit te bekostigen.

De **VOORZITTER**. Helder, ik sluit het onderwerp hiermee af.

19.2 Tweeminutendebat over 'Visie jeugdwerk', aangevraagd door de leden Mohamed-Hoesein en Cicek

De **VOORZITTER**. Dan gaan we naar het tweeminutendebat over visie jeugdwerk, aangevraagd door Mohamed-Hoesein. Ik mis haar. Dan ga ik naar het volgende en kijken we waar mevrouw Mohamed-Hoesein is.

19.3 Tweeminutendebat over 'Snel weer een veer voor de Hoek'

De **VOORZITTER**. Tweeminutendebat over 'Snel weer een veer voor de Hoek'. Daar mis ik ook een aantal sprekers. Mijnheer Lammering was als eerste op mijn lijst, maar mijnheer Segers mag ook.

De heer **SEGERS-HOOGENDOORN** (cda). Ja, dank voorzitter. Er is met de fractie van de PvdA afgestemd dat ik de motie zou indienen. Twee weken geleden kwam ons ter ore dat de aanbesteding van het vervoer over water met onder andere de verbinding Hoek van Holland - Maasvlakte niet succesvol is geweest en dat daarom voor 80% van het tracé nu een bus gaat rijden. Maar net dat deel dat we missen is dat deel over water tussen Hoek van Holland en de Maasvlakte. Vorige week hebben mijn collega Tak van de PvdA en ik daarover een actualiteitenraad aangevraagd en gevoerd en daar kwam ons ter ore dat er toch een klein muizengaatje is om nog doorheen te kijken, namelijk de aanbesteding binnen de portefeuille Mobiliteit, dat is op een goede manier gedaan rondom die busverbinding. Daar is een klein beetje budget over wat mogelijkerwijs aan toerisme besteed zou kunnen worden. En we hebben die TROP, die toeristische visie op Hoek van Holland en daarbij hebben we gezegd dat Hoek van Holland een vierseizoenenbadplaats is en juist daarvoor is deze verbinding over water erg belangrijk. De meeste mensen die er gebruik van maken zijn dagjesmensen en recreanten. Dus hebben wij vandaag een motie om in te dienen. Om dat kleine muizengaatje dat er volgens ons is en wat we vorige week gehoord hebben tijdens de actualiteitenraad beet te pakken en ervoor te zorgen dat er per 1 januari 2022 niet in één keer geen vervoer over water meer is, maar dat we dat wel blijven borgen, mogelijkerwijs met een iets andere dienstregeling, maar dat die verbinding wel in stand blijft. Ik zal het verzoek in de motie eventjes aan u voorleggen. Dat is dat we zeggen alles in het werk te stellen om alsnog een toeristische verbinding over water tussen Hoek van Holland en de Maasvlakte te realiseren. Dat bij voorkeur direct aansluitend op de huidige afloop van de contractperiode en te onderzoeken of de daartoe resterende middelen ingezet kunnen worden ten behoeve van een nieuw af te sluiten contract met een vervoerder en uiteraard de reizigers van het vervoer over water te informeren. Dank u wel voorzitter.

De **VOORZITTER**. Dank u wel mijnheer Segers. Fijn dat u de motie ook voorleest. Mevrouw Van Groningen.

Mevrouw **VAN GRONINGEN** (vvd). Ja, dank u wel. Ik sluit me sowieso aan bij de woorden van de heer Segers-Hoogendoorn, maar laten we wel wezen, Rotterdam is een stad aan de Maas. En dat is heel veel water. Dus het is bijna zonde om dat niet te benutten met elkaar. En eigenlijk vinden we dat ook meer dan normaal, want hoe mooi is vervoer over water, kijkend naar de stad, kabbelend over dat water. Maar belangrijker nog is dat we door het wegvallen van deze verbinding ook heel veel mensen duperen. En wat de heer Segers-Hoogendoorn net zei, de TROP, Hoek van Holland is ook echt een gebied wat wij graag op heel veel manieren willen bereiken. Dus vandaar dat we deze motie ondersteunen. We hopen echt dat er een oplossing komt en niet met een bus, maar gewoon lekker over het water.

De **VOORZITTER**. Mijnheer Achbar. Nee, ook even goede vrienden. Mijnheer Lammering.

De heer **LAMMERING** (pvda). Dank u wel voorzitter. Afgelopen week tijdens de actualiteitenraad is het al aan bod gekomen. Besloten is om de Fast Ferry tussen Hoek van Holland en de Maasvlakte vanaf januari 2022 te stoppen. En zoals u toen al hebt vernomen zijn wij erg geschrokken van dit besluit, zeker vanuit toeristisch oogpunt. De verbinding is dan ook van groot belang voor de doelstellingen van Hoek van Holland vierseizoenenbadplaats, zoals deze is vastgelegd in de TROP. Naast de forenzen die gebruik maken van de ferry, gebruikt namelijk 75% van de reizigers de Fast Ferry voor recreatiedoeleinden. Voorzitter, wij begrijpen dat vervoer over water geen goedkope manier van vervoeren is, maar zoals ook eerder gezegd, vervoer over water is typerend voor de havenstad Rotterdam en is tevens de mooiste vorm van openbaar vervoer die er is. Ook begrijpen wij dat een nieuwe dienstregeling over land waar nu voor gekozen is in veel gevallen de reistijd korter maakt, behalve voor Hoek van Holland. Een dergelijke verbinding over land zal het vervoer en de aansluiting naar Hoek van Holland een stuk minder aantrekkelijk maken voor de recreatieve bezoekers van de badplaats. En voorzitter, aangezien de reizigersgroep voor 75% uit de mensen bestaat die om recreatieve redenen Hoek van Holland bezoeken, vinden wij dat er een geschikte oplossing voor deze doelgroep moet komen, zodat Hoek van Holland een mooie en populaire badplaats blijft, zoals omschreven in de TROP. Gezien de nieuwe aanbesteding binnen de beschikbare middelen is afgesloten blijft er budget over. Dit zou dus goed gebruikt kunnen worden voor de uitvoeringsmiddelen voor de TROP. Voorzitter, met de motie die de heer Segers-Hoogendoorn al heeft aangekondigd vragen wij dan ook aan het college om alles op alles te zetten om de verbinding over water overleefd te houden door alsnog een toeristische verbinding te realiseren in lijn met de doelstelling van de TROP. Uiteraard is dan ook belangrijk om de gebruikers van de Fast Ferry over een nieuwe verbinding te informeren, zodat we, voorzitter, kunnen blijven genieten van het vervoer over water tussen de Maasvlakte en Hoek van Holland. Dank u wel.

De **VOORZITTER**. De heer Lammering heeft de volgende motie ingediend.

Motie 1. Snel weer een veer voor Hoek van Holland!

"De Gemeenteraad van Rotterdam, in vergadering bijeen op donderdag 14 oktober 2021 ter bespreking van 'snel weer een veer voor de Hoek';

constaterende dat:

- uit de collegebrief van 1 oktober viel op te maken dat de Fast Ferry tussen Hoek van Holland en de Maasvlakte gaat verdwijnen;
- Hoek van Holland hierdoor geen directe ontsluiting over water heeft met de Maasvlakte;
- de RET aangegeven heeft een mogelijkheid te zien om een verbinding op het water te kunnen blijven aanbieden;

overwegende dat:

- deze verbinding van groot belang is voor de doelstelling: 'Hoek van Holland vierseizoenenbadplaats', vastgelegd in de toeristische visie (TROP);
- 75% van het huidige gebruik van de Fast Ferry toe te schrijven is aan recreatie;
- de nieuwe aanbesteding (ruim) binnen de beschikbare middelen afgesloten is en er dus budget over is en overgeheveld kan worden naar de uitvoeringsmiddelen voor de TROP;

verzoekt het college:

- alles in het werk te stellen om alsnog een toeristische verbinding over water tussen Hoek van Holland en de Maasvlakte te realiseren;
- bij voorkeur direct aansluitend op de huidige afloop van de contractperiode;
- te onderzoeken of daartoe de resterende middelen ingezet kunnen worden ten behoeve van een nieuw af te sluiten contract met een vervoerder, en uiteraard de reizigers van het vervoer over water te informeren indien de nieuwe regeling gerealiseerd wordt;

en gaat over tot de orde van de dag."

w.g. S.F. Lammering, R.G.C. Segers-Hoogendoorn, D.A. van Groningen, B. van Drunen, P.J.H.D. Verkoelen en S. Leewis

De motie is voldoende ondersteund en maakt deel uit van de beraadslagingen.

De **VOORZITTER**. Ik dank u zeer. Andere sprekers? Mijnheer Vonk.

De heer **VONK** (cu-sgp). Ja dank u wel voorzitter. Dat vervoer over water houdt ons flink bezig. Eerst hadden we de kwestie rondom Heijplaat. Het vervoer met de fiets over het water. De bewoners roeren zich ook in de krant, we hebben daar schriftelijke vragen over gesteld en vandaag spreken we over de verbinding Hoek van Holland – Maasvlakte. En uiteraard gaan wij de motie die zojuist is ingediend van harte steunen, want als het gaat om het vervoer over water, dan zien wij graag een bruisende business en niet een zinkend schip. En we hopen dan ook dat we, hoewel het nu over Hoek van Holland en Maasvlakte gaat, ook blijven denken aan Heijplaat en dat er ook een goede oplossing voor komt, maar dat de wethouder vandaag ons echt gaat overtuigen dat alles op alles wordt gezet om inderdaad van het vervoer over water een bruisende business te maken en te houden. Dank u wel.

De **VOORZITTER**. Dank u zeer. Mijnheer Van Drunen.

De heer **VAN DRUNEN** (lr). Ja, dank u wel voorzitter. Voorgaande sprekers hebben al het nodige gezegd over Hoek van Holland en ik heb daar eigenlijk ook niks aan toe te voegen. Vorige week hebben we natuurlijk tijdens de actualiteitenraad ook al over gesproken en toen is ook, wat de heer Vonk net al zei, Heijplaat kort even aangestipt en ik wil daar graag nog even op inzoomen. Want op Heijplaat is zich namelijk gewoon een stille ramp aan het voltrekken. Heijplaters zijn daar bewust gaan wonen, omdat daar een prachtige verbinding met het centrum ligt. En wat te denken van de studenten van het Techniek College. Zij gaan met de fiets aan de hand van en naar het centrum en die mogelijkheid wordt ze vanaf 1 januari ontnomen. In plaats van met de fiets naar het centrum kunnen ze straks uitsluitend nog te voet en worden ze op een industrieterrein op de grens met Schiedam gedumpt. Er zullen allerlei redenen en prachtige verklaringen zijn waarom dit gaat gebeuren, maar daar hebben we allemaal niks aan. We zitten hier in de raad om Rotterdammers te vertegenwoordigen en ik heb nog geen enkele Rotterdammer kunnen vinden die de voordelen ziet van deze draconische maatregelen. Leefbaar Rotterdam vindt dit ook onacceptabel en dient daarom een motie in die vraagt om andere en een betere oplossing dan wat nu op stapel staat. Wij willen dat de fiets mee blijft kunnen gaan en dat wordt gekeken naar een betere aanlegplaats dan de Marconistraat. En de motie is daarom ook getiteld Houd Heijplaat bereikbaar. Tot zover.

De **VOORZITTER**. De heer Van Drunen heeft de volgende motie ingediend.

Motie 2. Houd Heijplaat bereikbaar!

"De gemeenteraad van Rotterdam, in vergadering bijeen op 14 oktober ter bespreking van Snel weer de veer in de Hoek,

constaterende dat:

- de huidige veerdienst van en naar Heijplaat per 1 januari drastisch gaat verslechteren;
- namelijk dat fietsen niet meer mee mogen en dat de aanlegplekken Sint-Jobshaven,
- Katendrecht en Erasmusbrug ingeruild worden voor de afgelegen Marconistraat;

overwegende dat:

- het college inzet op het stimuleren van fietsen, maar met deze maatregel het tegenovergestelde effect bereikt wordt;
- de bewoners van Heijplaat en de dagelijkse gebruikers van de veerdienst met hun handen in het haar zitten,

verzoekt het college:

- met een oplossing te komen waarbij fietsen wél meekunnen op de veerdienst van en naar Heijplaat;
- een aanlegmogelijkheid te onderzoeken die dichterbij het centrum van Rotterdam ligt;

en gaat over tot de orde van de dag."

De **VOORZITTER**. Heijplaat bereikbaar. Een motie van de heer Van Drunen. Voldoende ondersteund en maakt deel uit van de beraadslaging. Mijnheer Leewis.

De heer **LEEWIS** (gl). Voorzitter, er is al veel gezegd over het vervoer naar Hoek van Holland. Ik zou daar alleen nog aan willen toevoegen dat niet alleen voor recreanten die Hoek van Holland willen bezoeken de verbinding belangrijk is, maar ook vanwege de fietsers die in groten getale gebruikmaken van die route om langs de Zuid-Hollandse kust te fietsen. Dat is echt een waar genoegen en ook juist voor die groep is behoud van zo een verbinding heel goed. Ik zou zeggen zo een verbinding is belangrijk en als je hem vanuit een toeristisch perspectief doet, dan zijn die OV-tarieven wat mij betreft ook echt niet heilig. Dus dat mag u meenemen in het onderzoek, maar ook vanuit dat perspectief mijn volledige steun voor deze motie.

De **VOORZITTER**. Ik dank u zeer. Mevrouw Van Wifferen.

Mevrouw **VAN WIFFEREN** (d66). Ja voorzitter, ook D66 sluit zich hierbij aan. Het vervoer over water is belangrijk. Ook dat de fiets meegenomen kan worden en het kan echt een klap zijn voor Hoek van Holland als dit niet meer mogelijk is. Ik wil daar nog wel aan toevoegen, stel dat het nu niet lukt om het op korte termijn te regelen, wat is dan het perspectief voor de langere termijn om dit toch weer terug te brengen? Tot zover.

De **VOORZITTER**. Andere sprekers? Wethouder Bokhove.

Wethouder **BOKHOVE**. Dank u wel voorzitter. En dank u wel ook voor deze vragen, deze motie. We hebben het vorige week hier al even over gehad nadat wij u geïnformeerd hebben over de alternatieve aanbesteding voor het vervoer voor forensen over de weg. Dit besluit is natuurlijk twee jaar geleden al genomen, maar in diezelfde brief van 1 oktober, waar de heer

Segers-Hoogendoorn ook aan refereert in zijn motie, hebben wij ook als college aangegeven dat we budget overhouden en dat wij ons heel goed realiseren wat de problematiek is voor Hoek van Holland en dat wij wilden gaan kijken naar hoe we dat zouden kunnen oplossen met een mogelijke verbinding daar lokaal. Niet meer zijnde de verbinding zoals hij nu is, maar een doorontwikkeling naar service ook meer gericht op toeristen. En vanuit Leefbaar kwam ook het idee dat je dan ook wat meer met andere tarieven moet gaan werken. Dat willen we meenemen in het onderzoek. Dus ja, het stond al in kleine lettertjes in de brief aangekondigd. Ik kan me ook heel goed voorstellen, en ik hoor ook al uw argumenten die ik ook goed kan delen, om daar nog meer tempo mee te maken. Want u wilt, ik had u aangegeven dat ik u in ieder geval in december zou informeren, u zou het liefst zien dat er naadloos een regeling is. Dat is echt heel kort tijd. Mevrouw Van Wifferen vraagt ook als het niet naadloos is, welke termijn dan. Het was in ieder geval altijd beoogd als een oplossing naar het nieuwe toeristenseizoen toe. Juist met de TROP in gedachten. We werken hier hard aan. Ik heb u vorige week ook al verteld dat er al een projectteam op zit dat echt met stoom en kokend water aan de slag is en ook met creatieve oplossingen bezig is. Vorige keer hebben we het even over de puzzel gehad. Zo makkelijk passen stukjes niet in elkaar, maar nou ja, misschien met een beetje bijsnijden en een beetje nog wat meer creativiteit wil dat meer lukken. Ik zie deze motie in ieder geval als een goede aanmoediging om nog harder de schouders eronder te zetten. Dus ondersteuning en aanmoediging en wat dat betreft wil ik deze motie ook van harte omarmen. Dus dat over de eerste motie. De tweede motie, die gaat over Heijplaat 'Houd Heijplaat bereikbaar'. Natuurlijk houden we Heijplaat bereikbaar, maar u brengt mij hier wel een beetje mee in een lastig parket, want er liggen vragen van de ChristenUnie die al eerder vragen had gesteld over de bereikbaarheid van Heijplaat. En als ik naar deze motie kijk, zitten er ook een aantal aannames in die ook niet helemaal juist zijn. Ik zou heel graag even de tijd hebben om de schriftelijke vragen van de heer Vonk goed te beantwoorden, want dan weet ook iedereen veel beter waar we het over hebben. Want bijvoorbeeld het tweede deel van het dictum, aanlegmogelijkheden te onderzoeken die dichterbij het centrum van Rotterdam liggen. Er is sprake natuurlijk van een halte bij Marconiplein, maar we hebben ook afgesproken met de bewoners van Heijplaat dat er aangelegd wordt bij de Wilhelminakade en bij de Willemskade. Dus daar wordt al aan voldaan, omdat we juist in gesprek zijn met de bewoners om te zorgen dat zij ook bediend worden en dat daar een goede verbinding tot stand komt. Deze halte is een eindpunt voor velen, onder andere de studenten die ook een fiets aan de ene kant kunnen laten, omdat hun locatie op loopafstand is. En wat u nu vraagt aan ons om alsnog die fietsen mee te doen, dat betekent eigenlijk dat we een contract dat we al anderhalf jaar geleden hebben afgesloten binnen bepaalde prijs... Dat dat forse financiële consequenties heeft, maar ook juridische consequenties, want bij een aanbesteding kun je niet zomaar zeggen dat we dat even anders doen. Dat heeft hele grote gevolgen. Dus deze motie is niet zonder gevolgen, heeft zelfs hele grote consequenties en we hebben bewoners van Heijplaat al een aantal voorstellen gedaan waardoor zij gewoon echt een directe verbinding met het centrum hebben, zodat zij bijvoorbeeld ook hun reis daarna met OV kunnen voortzetten, omdat ze hartje centrum eindigen. Dus de motie 'Houd Heijplaat bereikbaar' moet ik u echt ontraden, heeft vergaande financiële juridische consequenties.

De **VOORZITTER**. Helder.

Wethouder **BOKHOVE**. En bovendien is het centrum gewoon bereikbaar voor de Heijplaters.

De **VOORZITTER**. Ik dank u zeer. Mijnheer Segers.

De heer **SEGERS-HOOGENDOORN** (cda). Voorzitter, als het mag even naar aanleiding van wat de wethouder nu zegt, heb ik eigenlijk een vraag aan de heer Van Drunen van Leefbaar wat hij met zijn motie doet, want ik zou hem dan willen adviseren om de beantwoording van die schriftelijke vragen af te wachten als die op de inkomende stukken zit. Dan wil ik hem met alle liefde samen met u agenderen voor de commissie zodat we echt een inhoudelijk debat over het geheel kunnen hebben.

De **VOORZITTER**. De heer Van Drunen.

De heer **VAN DRUNEN** (lr). Ja, ik vind dat eigenlijk een goed voorstel om die motie die er dan nu ligt in te trekken. En dat zodra de schriftelijke vragen van de ChristenUnie beantwoord zijn, het nader te overwegen en dan eventueel op een later moment alsnog in te dienen. Dank u wel.

De **VOORZITTER**. Helder. De motie Heijplaat wordt ingetrokken. Dan sluit ik de beraadslaging op dit punt af.

19.2 Tweeminutendebat over 'Visie jeugdwerk', aangevraagd door de leden Mohamed-Hoesein en Cicek

De **VOORZITTER**. Dan ga ik terug in de agenda naar agendapunt 19.2 Tweeminutendebat over 'Visie jeugdwerk'. Mevrouw Mohamed-Hoesein, u bent aan het woord.

Mevrouw **MOHAMED-HOESEIN** (denk). Voorzitter, we zijn blij met de visie van de gemeente. Een integraal, duurzaam en betekenisvol jeugdwerk dat goed aansluit bij de behoeftes van Rotterdamse kinderen, tieners en jongeren. Het is een mooi startpunt. Ik kan succes wensen aan de wethouder die zich moet inzetten om dit handen en voeten te geven. Maar voorzitter, ik wil verder gaan. Ik wil ook meepraten en de wethouder initiatieven meegeven. Want een daadwerkelijk mooie aansluiting vinden van deze visie op de leefwereld van de jeugd is een van de punten. Maar het is belangrijk om ervoor te zorgen dat ze meer participatiemogelijkheden krijgen. En jeugdvriendelijk jeugdwerk kan alleen door meer inspraakmogelijkheden te geven aan de jeugd zelf en te luisteren naar de jeugd zelf. We willen namelijk dat er niet alleen over, maar zeker ook met de jeugd wordt gesproken. We dienen graag een motie in om de participatie van de jeugd binnen de nieuwe welzijnsopdracht een plek te geven. En ook om uit te zoeken op welke manier er vorm aan kan worden gegeven. Voorzitter, het is niet alleen belangrijk om een goede aansluiting te vinden bij de leefwereld van de jeugd, maar ook om een goede vertaling te maken naar de praktijk en het kan door middel van inzet van zoveel mogelijk bewezen effectieve interventies. De interventiemogelijkheden zijn beperkt, maar we vinden het goed dat de wethouder meer bewezen effectieve interventies wil ontwikkelen en dat partijen in het jeugdwerk worden gestimuleerd om met oplossingen te komen. Voorzitter, om zowel de gemeente als de betrokken partijen te helpen bij hun zoektocht stellen we dan ook voor om gebruik te maken van alle mogelijke erkende interventies en deze ook te toetsen, onder andere die van het RIVM. Het RIVM heeft namelijk een breed scala aan interventies, specifiek ontwikkeld voor de jeugd, die uiteenlopen van voeding en beweging tot aan veiligheid en opvoeding. We dienen twee moties in voorzitter. Een, 'Maak gebruik van de erkende interventies van het RIVM voor de Rotterdamse jeugd!', mede ondersteund door de SP en NIDA en 'Jeugdvriendelijk jeugdwerk door meer inspraak van de Rotterdamse jeugd', ook ondertekend door de SP en NIDA.

De **VOORZITTER**. Mevrouw Mohamed-Hoesein heeft de volgende moties ingediend.

Motie 1. Jeugdvriendelijk jeugdwerk door meer inspraak van de Rotterdamse jeugd

"De gemeenteraad van Rotterdam, in vergadering bijeen op 14 oktober 2021, ter bespreking van agendapunt 19.2 Tweeminutendebat over 'Visie jeugdwerk';

constaterende dat:

- met het jeugdwerk extra wordt ingezet op het vergroten van de maatschappelijke participatie van kinderen, tieners en jongeren;
- kinderen en tieners wel worden genoemd als doelgroep, maar zij nog geen (expliciete)rol hebben in het participatieproces van jeugdwerk;

van mening dat:

- kinderen en tieners belangrijke, relevante en creatieve input kunnen leveren voor de programmering van jeugdwerk;
- door kinderen en tieners een specifieke rol te geven in het participatieproces, jeugdwerk kindvriendelijker kan worden gemaakt;
- het jeugdwerk nog beter zal aansluiten bij de leefwereld van kinderen en tieners wanneer zij actief participeren en hun visie kunnen meegeven aan de gemeente;

verzoekt het college:

- om de participatie van jeugd binnen de nieuwe welzijnsopdracht een plek te geven;
- om uit te zoeken op welke manier hier vorm aan gegeven kan worden;
- hierover te rapporteren aan de raad;

en gaat over tot de orde van de dag."

w.g. N.D.Z.R. Mohamed-Hoesein, T. Cicek en E. Büyükçifci

Motie 2. Maak gebruik van de erkende interventies van het RIVM voor de Rotterdamse jeugd!

"De gemeenteraad van Rotterdam, in vergadering bijeen op 14 oktober 2021, ter bespreking van agendapunt 19.2 Tweeminutendebat over 'Visie jeugdwerk';

constaterende dat:

- het aantal effectief bewezen interventies op het gebied van Kinderwerk, Tienerwerk en Jongerenwerk op dit moment nog beperkt is;
- de gemeente verschillende partijen in het jeugdwerk stimuleert om in te zetten op het vergroten van de effectiviteit van de interventies en met nieuwe oplossingen te komen;
- de gemeente Rotterdam een platform heeft opgericht onder de werktitel 'Jongerenwerk010' waarbinnen alle welzijnsaanbieders samenwerken om bestaande interventies en programmering te optimaliseren of nieuwe projecten op te zetten;
- het RIVM een breed scala aan erkende interventies heeft ontwikkeld voor de jeugd die uiteenlopen van voeding, bewegen, veiligheid tot aan psychische gezondheid, opvoeding en weerbaarheid;

van mening dat:

- een kruisbestuiving tussen wetenschappelijk onderzoek en de praktijk belangrijke inzichten oplevert;

- dat er meer gebruik moet worden gemaakt van bewezen effectieve interventies voor jeugdwerk;
- om aan te kunnen blijven sluiten bij de veranderingen in de leefwereld van de jeugd, het nodig is om het beperkte aantal effectief bewezen interventies uit te breiden;
- de erkende interventies van het RIVM gebruikt kan worden om het aantal effectief bewezen interventies voor de Rotterdamse jeugd uit te breiden;

verzoekt het college:

- een inventarisatie te maken van alle mogelijke erkende interventies, van onder andere het RIVM, die toepasbaar zijn in het kinder-, tiener-, en jongerenwerk;
- hierover te rapporteren aan de raad;

en gaat over tot de orde van de dag."

w.g. N.D.Z.R. Mohamed-Hoesein, T. Cicek en E. Büyükcıfci

De **VOORZITTER**. Dank u zeer. Motie jeugdvriendelijk jeugdwerk door meer inspraak van Rotterdamse jeugd, voldoende ondersteund en maakt deel uit van de beraadslaging. En Maak gebruik van de erkende interventies van het RIVM voor de Rotterdamse jeugd, ook deze motie is voldoende ondersteund en maakt deel uit van de beraadslaging. Andere sprekers bij dit agendapunt? Wethouder Bokhove.

Wethouder **BOKHOVE**. Dank u wel voorzitter. En eigenlijk heel mooi dat mevrouw Hoesein er nog even bij stilstond. Wij hadden een hele mooie commissiebespreking over dit onderwerp en volgens mij was dit ook een breed gedeelde visie om te kijken hoe we verdergaan met goede inrichting van het jeugdwerk. En dan inderdaad het kinderwerk, echt vanaf eigenlijk al voor de wieg, tot aan een jaar of 27, om dat allemaal goed vorm te geven. Deze twee moties, de een vraagt meer inspraak van kinderen, dat is ook erg in de lijn zoals wij bijvoorbeeld met oudere kinderen al doen in de oprichting van de Talenthouses. Daar zijn ze echt onderdeel, participatief, van hun eigen programma. Daar zijn ze zelfs leidend in, in de uitvoering. Maar ik zou dat inderdaad ook graag doortrekken, die methodiek, naar jongere kinderen. Dus wat betreft de motie kindvriendelijk jeugdwerk door meer inspraak van kinderen, daar kan ik mij heel erg goed in vinden en die kan ik ook omarmen. En de tweede is, ja, wij vragen inderdaad steeds gericht en effectiever jongerenbeleid. Dat legt de lat ook flink hoog. En dat betekent ook dat niet iedereen zomaar door de hoepel kan springen, maar dan is het wel handig als informatie ontsloten is en mensen ook goed weten waar ze, hoe ze tot effectieve methodes kunnen komen en waar ze kunnen vinden hoe zij kunnen aansluiten bij effectief bewezen methodes. Vooralsnog maakten wij inderdaad wat minder gebruik van de RIVM op dit vlak, dus dit is wel degelijk een toevoeging en wat dat betreft kan ik ook de motie 'Maak gebruik van de erkende interventies van het RIVM omarmen'. En niet alleen de raad erover informeren, maar mevrouw Hoesein zei ook heel netjes in haar eigen bijdrage dat het ook zo fijn is als daar het jeugdwerk zelf gebruik van kan maken. Dus wij moeten ook even kijken hoe die informatie nu goed ontsloten kan worden. Dus dank voor deze toevoeging.

De **VOORZITTER**. Ik dank u zeer. Dan rond ik de beraadslaging op dit punt af.

20.1 Motie vreemd aan de orde van de dag over 'Rotterdam de bakermat van democratische vernieuwing?', aangevraagd door de leden Simons, Lammering en Van der Velden

De **VOORZITTER**. Dan zijn we nu aan de motie vreemd aan de orde van de dag. Mag ik de vicevoorzitter vragen om behulpzaam te zijn? En mag ik u vragen ook de raadsleden te vragen binnen te treden, want aansluitend gaan we stemmen over moties en voorstellen. Ik heb vanmiddag ook al gezegd, dat als er vanuit de zaal ook voorgezeten wordt, dan wordt het ingewikkeld, maar mijn intentie was al dan niet met een korte schorsing om dan aansluitend te gaan stemmen.

De **VOORZITTER** (de heer Verheij). Aan de orde is de motie vreemd aan de orde van de dag. Ik neem even met u door wat de werkwijze is bij een motie vreemd aan de orde van de dag. De verzoeker dient met een zeer korte toelichting de motie in. Ik benadruk, zeer kort. Er is geen gelegenheid voor andere leden om hierop te reageren. En geen betekent dat u ook niet hoeft op te staan. Er is gewoon geen mogelijkheid. Er is een zeer korte reactie van de portefeuillehouder in kwestie en er zijn geen interrupties. Van niemand. Het woord voor de motie vreemd aan de orde van de dag over 'Rotterdam de bakermat van democratische vernieuwing?' is aan de orde, aangevraagd door de leden Simons, Lammering en Van der Velden. De heer Simons geeft een korte verklaring.

De heer **SIMONS** (lr). Ja, dank u voorzitter. Kijk, ik denk iedereen in deze raadzaal is het wel eens dat er wat moet gebeuren als je kijkt naar de belastbaarheid, de belasting van de raadsleden in een grote stad als Rotterdam. Alleen al het feit dat wij als 45 raadsleden elk jaar 10.000 stukken krijgen in het raadsinformatiesysteem. Dat we bij elkaar met de burgerraadsleden meegerekend, hebben we 131 mensen, inclusief onszelf, die de tegenmacht moet vormen voor de 12.710 ambtenaren, plus tien collegeleden. Ik denk dat die verhouding gewoon niet helemaal meer klopt. En dat is heel erg nadelig. Misschien niet zo zeer voor ons, maar wel van degenen die ons gekozen hebben, want die verwachten dat wij dit bestuur goed controleren en dat we de burgers in de stad goed kunnen vertegenwoordigen. Daar moet je ook gewoon tijd voor hebben. Ik denk dat door alle complexiteit, ook door de decentralisaties die er zijn gebeurd, we hebben veel meer werk gekregen, dat er best wel nu een moment is dat we eigenlijk met deze motie, deze aan onze burgemeester mee willen geven. Volgens mij zijn ze in Den Haag eindelijk aan het formeren, en als signaal te geven dat er op dat gebied dus nagedacht moet worden, of in ieder geval het gesprek begonnen moet worden. Vandaar nu deze motie is beleidsarm voor Rotterdam, beleidsrijk voor Den Haag. En het gaat over iets voor onze opvolgers, niet de volgende periode, maar waarschijnlijk pas die periode erna, dat de tegenmacht in staat wordt gesteld om ook gewoon de macht goed te kunnen controleren. Er is natuurlijk nu een discussie van hoe we dat gaan doen. Verschillende partijen zeggen dat ze er eerst in de commissie over willen praten. Dat kan. Je kunt een paralleltraject, maar waarom deze motie nu en dat onze burgemeester die onder zijn arm mee moet nemen naar Den Haag, omdat daar nu geformeerd wordt. IJzer moet je smeden als het heet is. Wat mij betreft kunnen we deze motie ook zo interpreteren dat we daar parallel aan gewoon de discussie voeren in de commissie, want in de motie, in het dictum staat een stadsparlement met fulltime raadslidmaatschap of een andere bestuurlijke vernieuwing die recht doet aan het probleem dat wel van links tot recht wordt onderkend. Dus dat is een korte toelichting op de motie voorzitter.

De **VOORZITTER** (de heer Verheij). De heer Simons heeft de volgende motie ingediend.

Motie 1. Rotterdam de bakermat van democratische vernieuwing?

"De gemeenteraad van Rotterdam, in vergadering bijeen op 14 oktober ter bespreking van een motie vreemd aan de orde van de dag;

constaterende dat:

- Rotterdam 45 raadsleden heeft die de eer en het genoegen hebben om het college van burgemeester en wethouders te controleren;
- deze 45 parttime raadsleden, samen met een handvol burgerraadsleden en beleidsmedewerkers, een organisatie van meer dan 12.000 ambtenaren met een begroting van zo'n € 4 miljard per jaar, moeten controleren;

overwegende dat:

- het raadswerk het afgelopen decennium is veranderd, onder meer door de decentralisatie van bepaalde overheidstaken zoals het zorgdomein;
- de opgaven van Rotterdam mede hierdoor complexer zijn geworden;
- dit resulteert in het feit dat raadsleden overspoeld worden met meer dan 10.000 digitale stukken per jaar via het raadsinformatiesysteem¹;
- hierdoor raadsleden op hun tenen lopen en steeds moeilijker de combinatie van werk, het raadslidmaatschap en het gezin kunnen onderhouden;
- de Rotterdammers het verdienen om een zo sterk en robuust mogelijke volksvertegenwoordiging te hebben, die namens hen het stadsbestuur controleert;
- bestuurlijke vernieuwing al enige tijd hoog op de politieke agenda staat, maar hier vooralsnog geen concrete stappen voor zijn gemaakt;
- een stadsparlement met fulltime raadsleden ervoor kan zorgen dat er volwaardige tegenmacht kan worden gegeven en ervoor zorgt dat raadsleden meer tijd hebben om de Rotterdammer te horen en vertegenwoordigen;

verzoekt de burgemeester:

- de democratische handschoen op te pakken en een lobby richting de formerende partijen te starten voor een stadsparlement met een fulltime raadslidmaatschap of vergelijkbare bestuurlijke vernieuwing voor Rotterdam;
- de andere burgemeesters van de G4-gemeenten te betrekken, indien zij achter deze stap staan;

en gaat over tot de orde van de dag."

w.g. R.A.C.J. Simons, S.F. Lammering, R.T.J. van der Velden en P.J.H.D. Verkoelen

¹<https://www.nrc.nl/nieuws/2021/09/29/hoog-tijd-voor-stadsparlement-a4059982?fbclid=IwAR3zMAGrXccOJox2mk6-A1ZGmFA3gZcydD6g3ALKFQFM9DeVh6JgPbdXsos>

De motie is voldoende ondersteund en maakt deel uit van de beraadslagingen.

De **VOORZITTER** (de heer Verheij). Ik dank u en ik ben blij dat u het kort heeft gehouden. Ik geef het woord voor een nog kortere toelichting aan de heer Lammering. Die geeft aan daar geen behoefte aan te hebben. En dan zal de heer Van der Velden ongetwijfeld nog korter zijn. Gaat uw gang.

De heer **VAN DER VELDEN** (pvdd). Allereerst sluit ik mij aan bij de heer Simons. En wat je gewoon ziet is dat het raadswerk steeds complexer wordt. En toevallig had ik zaterdag een bijeenkomst weer over de Omgevingswet. Dat komt ook allemaal weer te liggen bij de gemeenteraad. En wat je dan ziet, van de week hadden we bijvoorbeeld, ik noem maar wat,

een debat over het Warmtebedrijf. Jij zit in je eentje, die hele complexe stukken neem je allemaal tot jezelf en je kijkt aan de overkant van de tafel en die hele rij zit vol met de wethouder en ambtenaren. Daarnaast heb je dan ook nog maar vijf minuten spreektijd om ten eerste je kritische vragen te stellen, een debat met een wethouder is niet meer mogelijk, maar het college heeft onbeperkte spreektijd. Kortom, het is een ongelijke strijd geworden. En wat je dan ook ziet, is dat de combinatie van werk en het raadslidmaatschap steeds moeilijker te combineren wordt. En dat is zorgelijk. Ik las bijvoorbeeld dat mevrouw Walgenbach, die stopt ook, omdat zij die combinatie niet meer kan doen, dat las ik op haar LinkedInpagina. En dat is natuurlijk doodzonde, omdat het een talentvol raadslid is, maar ze stopt ermee. Ja nee, dat meen ik, u heeft hart voor de zaak en het is gewoon jammer. En wat je dan krijgt, je krijgt op een gegeven moment moeite om de kandidatenlijsten te vullen. Mensen werken, moeten al keihard aan de slag, hebben bijna geen vast dienstverband meer. De woningmarkt is duur, dus er haken gewoon mensen af. En wat je dan krijgt is dus een hele eenzijdige samenstelling van je gemeenteraad, want steeds meer, ik heb niet zoveel gezegd vandaag, dus..., maar steeds meer zie je een eenzijdige samenstelling van de raad. Vaak mensen die in het openbaar bestuur zitten of mensen die een functie ambiëren in het openbaar bestuur. Het bedrijfsleven is niet vertegenwoordigd. Ondernemers zijn bijna niet meer vertegenwoordigd. Dus dat is echt een hele slechte zaak voor de democratie. En ik denk dat zo een eenzijdige samenstelling niet goed is. Ik kan er nog uren over doorbomen. Dat zal ik niet doen, maar het is echt wel alarmfase 1, omdat je gewoon als raad niet meer kan opboksen tegen die 12.000 ambtenaren met die beperkte tijd. Daarnaast vind ik het ook echt slecht betaald. Een wethouder is fulltime, heeft vakantietoeslag, eindejaarsuitkering, een gigantisch inkomen en als je dan ziet wat een raadslid heeft, ik vind het bijna beschamend. In een grote stad heb ik het dan over. Ik dank u.

De **VOORZITTER** (de heer Verheij). Ik dank u. Het woord is aan de burgemeester.

Burgemeester **ABOUTALEB**. Voorzitter, het zal u verrassen, maar ik denk dat het een jaar of vier geleden is dat ik mij hier in het publiek over heb uitgelaten. Het heeft zelfs volgens mij de voorpagina van het Algemeen Dagblad gehaald en het was eigenlijk minder in de bewoording van de heer Simons, maar meer in de bewoording van de heer... Dat heeft niks met Leefbaar te maken, maar ik probeer recht te doen aan het debat, maar meer in de woorden van de heer Van der Velden. Maar eigenlijk liggen beide bijdragen in elkaars verlengde. Het werk van de gemeenteraden van de grote steden is waarachtig zwaar geworden, met alle decentralisaties van de afgelopen jaren. Dat was voor mij toentertijd ook aanleiding om het op die manier aan te vliegen. De complexiteit van de materie is ook zwaarder. Menig raadslid komt er niet aan toe om ruimte te nemen voor bijscholing op tal van onderwerpen. Als je nu iets meer te weten zou willen komen over energietransitie in de haven van Rotterdam, je kunt je natuurlijk inlezen in allerlei documenten, maar eigenlijk is dat op zichzelf al een studie waard hoe er daar internationaal over zo een thema wordt nagedacht. Je zou daar eens onderzoek over moeten doen, je zou daar eens meer tijd voor moeten nemen. Het lukt gewoon niet met de beschikbare tijd die we dus nu hebben. Dus ik denk dat het een heel terecht alarm is die we hier luiden. Ik zou heel graag op twee manieren met deze oproep van vandaag willen omgaan. Om te beginnen wil ik algemeen, omdat u natuurlijk ook nog met elkaar wilt spreken erover en als dit model dan niet goed is, wat is dan goed, heel graag het signaal dat er in de Rotterdamse raad nagedacht wordt over een andere inrichting van de onderlinge verhoudingen, de tijdsbesteding, et cetera et cetera in algemene bewoordingen doorgeven aan één, de minister van Binnenlandse Zaken, want die gaat er echt over, in afschrift aan de onderhandelaars van de partijen die nu met elkaar onderhandelen. Ik hoop overigens dat wij als burgemeesters van de grote steden, zoals we dat gevraagd hebben, op enig moment bij de onderhandelaars mogen aanschuiven. Dat was

vier jaar geleden goed bevallen en dan hoop ik dat dat dit keer ook zou lukken en dan kan dat eventueel al ook in het gesprek aan de orde komen. Maar ik vind dat onvoldoende, want dat is van algemene aard, en wat ik graag zou willen, als u mij dat toestaat, is in gesprek met de collega's van de G4 poolshoogte nemen, hoe daar in G4-verband over nagedacht wordt. De geest van die gesprekken vertalen in een brief met eventuele richtingen van een gesprek in de commissie, zodat we niet alleen maar een algemeen pleidooi houden richting het kabinet, maar dat we ook het kabinet in het nadenken over wat het dan zou moeten zijn ook straks een gerichte uitspraak kunnen doen van dit willen wij. Dus als u dat goed vindt, ik maak van deze motie iets meer werk dan eigenlijk de indiener wil, dus niet alleen maar het signaal afgeven, maar met de collega's in de G4 nagaan hoe de stemming daar is. Dat in een brief vatten, richting de commissie sturen en dan kunnen wij een ordentelijk gesprek een keer voeren over als dit niet bevalt, wat dan wel. Voorzitter, en ik hoop van ganser harte dat vanwege juist de twee sporen die ik nu aanbied, dus wat mij betreft deze motie met die uitleg, met die duiding bij u graag in de warme belangstelling zou willen aanbevelen.

De **VOORZITTER** (de heer Verheij). Dank u wel burgemeester. Dan maakt de motie deel uit van de beraadslaging. En dan sluiten we dit punt en gaan we de stemmingen voorbereiden. Ik kijk even naar links of er... Tien minuten schorsing voordat we aan de stemming beginnen. Ik wijs er overigens nog op dat bij het amendement dat is ingediend bij het onderwerp Warmtebedrijf, daar staat een verwijzing naar de Regeling Risicovolle Projecten 2021, dat moet uiteraard zijn de Regeling Risicovolle Projecten 2012. Dus ik verzoek u dat met pen aan te passen in uw exemplaar zodat u dadelijk over de goede datum stemt. De vergadering is geschorst voor tien minuten.

Mevrouw **MOHAMED-HOESEIN**. Voorzitter, een punt van orde. In elk geval een vraag over het proces. Gewijzigde moties kunnen worden ingediend op het moment dat de stemming weer plaatsvindt? Of kan ik ze nu indienen?

De **VOORZITTER** (de heer Verheij). Licht er aan wat voor wijziging het is. Is het een administratieve wijziging met een nieuwe ondertekenaar, of is het een inhoudelijke wijziging? Administratieve wijzigingen met nieuwe ondertekenaars kunt u nu indienen.

(De vergadering is geschorst.)

Heropening

21. Stemmingen

De **VOORZITTER**. Wij gaan stemmen. Ik had willen aanbieden om per agendapunt mogelijk stemverklaringen te doen, dus niet per motie, maar gewoon per agendapunt. Dan clusteren we de moties per agendapunt en dan kunt u eventuele stemverklaringen bij dat agendapunt ook doen. Dan houden wij goed de vaart erin en kunnen we proberen om rond 23.00 uur klaar te zijn. We beginnen met de stemmingen bij agendapunt 13 en ik had u willen vertellen dat we een aantal collega's hebben die gepaard zijn. Mevrouw Van Aalst met mevrouw Arsieni, mevrouw Hoogwerf met de heer Tak. Ik noteer de afwezigheid van de heer Van Zevenbergen, maar mij is niet te verstaan gegeven dat er gepaard is en ik check even bij de heer Cicek.

De heer **CICEK** (sp). Voorzitter, ik zou dan even moeten informeren want ik ben zelf ook niet op de hoogte. Ik was in de veronderstelling dat dit wel was gebeurd.

De **VOORZITTER**. We hebben niets doorgekregen en het is ook te laat, we gaan nu gewoon beginnen met de stemmingen. Dat zijn de pairs die ik had. Ik zag de heer Smet net gaan staan.

De heer **SMET** (gl). Ja dank u wel voorzitter. Tijdens de digitale bespreking van het agendapunt 'Wijk aan Zet' heb ik beloofd dat ik de heer Van Gils nog iets zou aanbieden. Ik heb even gewacht tot de stemming want ik dacht dat hij hier misschien zou zitten, maar dat is niet zo. Mag ik dit aan u aanbieden?

De **VOORZITTER**. Vanzelfsprekend. U mag het aanbieden aan de chef Volle en lege dozen, komt u maar langs ik neem het graag in ontvangst. Hartelijk dank. 'Artikel 19.1, ondersteuning wijkraden. Het college regelt de inrichting van een organisatie die de wijkraden bij uitvoering van zijn taken terzijde staat'. Dat hebt u zelf met elkaar vastgelegd. Als u iets naar voren komt mijnheer Smet, dan doen we het even zo en dan halen we de fles even weg. Als mijnheer Van Elck baldadig wordt dan... Goed, ik bied u graag ter stemming bij agendapunt 13 de moties 1 tot en met 29, waarbij ik u moet vertellen dat motie 24 is ingetrokken en dan hebben we ook nog de amendementen A tot met K en amendement F. Wenst iemand hier een stemverklaring over? Dat is niet het geval. Toch mijnheer Achbar?

De heer **ACHBAR** (denk). Ja voorzitter, even een opmerking ten aanzien van het amendement dat wij hebben ingediend bij dit agendapunt. Er staat een technische fout in het amendement waarin wordt verwezen naar een toelichting op het artikel, dat moet natuurlijk zijn 'een toelichting op het amendement'.

De **VOORZITTER**. Oké, de tekst waarin staat 'toelichting op het artikel' moet gelezen worden als 'toelichting op het amendement'. Dan gaan wij stemmen. We hebben veertig stemmen, dus we komen sluitend op veertig stemmen uit.

Agendapunt 13 Het voorstel met betrekking tot de regelgeving voor 'Wijk aan Zet' en vaststelling van de verordening, kiesreglement, geldelijke voorzieningen wijkraden 2022 alsmede implementatieplan Wijk aan Zet.

Motie 1. 'Warme overdracht voor de wijkraden'. De motie is met 33 stemmen voor en 7 stemmen tegen aangenomen. Tegen stemden de fracties van 50PLUS, ChristenUnie-SGP, PvdA en PVV.

Motie 2, 'Ons kent ons'. De motie is met 39 stemmen voor en 1 stem tegen aangenomen. Tegen stemde de fractie van de PVV.

Motie 3, 'De planning van Stadsbeheer voor de wijkraad'. De motie is met 38 stemmen voor en 2 stemmen tegen aangenomen. Tegen stemden de fracties van Partij voor de Dieren en PVV.

Motie 4, 'De wijkraad is aan zet'. De motie is met 25 stemmen tegen en 15 stemmen voor verworpen. Voor stemden de fracties van 50PLUS, DENK, Leefbaar Rotterdam en SP.

Motie 5, 'Escalatiemogelijkheid'. De motie is met 24 stemmen tegen en 16 stemmen voor verworpen. Voor stemden de fracties van 50PLUS, DENK, Leefbaar Rotterdam, Partij voor de Dieren en SP.

Motie 6, 'Alle bewonersinitiatieven door de wijkraad'. De motie is met 26 stemmen tegen en 14 stemmen voor verworpen. Voor stemden de fracties van DENK, Leefbaar Rotterdam en Partij voor de Dieren.

Motie 7, 'Besluiten wijkraad ook naar de gemeenteraad'. Ik mis nog een stem. We gaan het even opnieuw doen, want ik mis een stem, we gaan hem opnieuw doen. Volgens mij hebben wij de heer Simons gemist. Mijnheer Van Elck, het was uw stem die we gemist hebben, maar die kunnen wij er ook bij optellen. Hij komt eraan, u mag nog een keer stemmen. Mevrouw Mohamed-Hoesein graag. Het heeft niet zoveel zin om het spelletje mee te spelen.

De motie is met 21 stemmen tegen en 19 stemmen voor verworpen. Voor stemden de fracties van DENK, Leefbaar Rotterdam, SP en VVD.

Motie 8, 'Luister naar de wijk'. De motie is met 21 stemmen tegen en 19 stemmen voor verworpen. Voor stemden de fracties van DENK, Leefbaar Rotterdam, SP en VVD.

Motie 9, 'Met elkaar, voor elkaar'. De motie is met 29 stemmen voor en 11 stemmen tegen aangenomen. Tegen stemden de fracties van ChristenUnie-SGP, D66, PvdA, Partij voor de Dieren en PVV.

Motie 10, 'Praat Nederlands met me!'. De motie is met 26 stemmen tegen en 14 stemmen voor verworpen. Voor stemden de fracties van Leefbaar Rotterdam en de VVD.

Motie 11, 'Geen stoelendans met wijkmanagers'. De motie is met 23 stemmen voor en 17 stemmen tegen aangenomen. Tegen stemden de fracties van CDA, ChristenUnie-SGP, D66, PvdA, PVV en VVD.

Motie 12, 'Artikel 19.1'. De motie is met 39 stemmen voor en 1 stem tegen aangenomen. Tegen stemde de fractie van de PVV.

Motie 13, 'Wijkraden in de overdracht'. De motie is met 39 stemmen voor en 1 stem tegen aangenomen. Tegen stemde de fractie van de PVV.

Motie 14A. Wijkraden volwaardig gesprekspartner'

"De gemeenteraad van Rotterdam, in vergadering bijeen op 14 oktober 2021 ter bespreking van Wijk aan Zet;

constaterende dat:

- de 39 wijkraden een nieuw fenomeen is;
- het wijknetwerk hiermee in 2022 gaat veranderen;
- veel (professionele) partners in de wijk tijdens of gedurende bijvoorbeeld een aanbesteding of andere manier van opdrachtverstrekking in de uitvoer van werkzaamheden geen rekening konden houden met de wijkraden, omdat deze bij gunning nog niet bestonden;

overwegende dat:

- de wijkraden in positie moeten worden gebracht in het wijknetwerk;
- de wijkraden een belangrijke speler en gesprekspartner zijn in het wijknetwerk;

draagt het college op:

- in overleggen met (professionele) partners in de wijk het bestaan van wijkraden te benoemen;
- na twee jaar te evalueren onder de wijkraden of de wijkraden een volwaardig onderdeel zijn geworden van het wijknetwerk;
- hierover aan de raad te rapporteren;

en gaat over tot de orde van de dag."

w.g. P.J.P. Lansink-Bastemeijer, B.C. Zandberg, E.H. Duijm-Wickerhoff en J. Smet

Motie 14A, 'Wijkraden volwaardig gesprekspartner'. De motie is met 38 stemmen voor en 2 stemmen tegen aangenomen. Tegen stemden de fracties van 50PLUS en PVV.

Motie 15, 'Geen hipster platform'. De motie is met 39 stemmen voor en 1 stem tegen aangenomen. Tegen stemde de fractie van de PVV.

Motie 16A. Lokaal journaal

"De gemeenteraad van Rotterdam, in vergadering bijeen op 14 oktober 2021 ter bespreking van Wijk aan Zet;

constaterende dat:

- vergaderingen van wijkraden niet meer digitaal worden vastgelegd;

overwegende dat:

- lokale democratie het beste werkt als deze zichtbaar is voor de Rotterdammer;
- het voor het draagvlak van belang is dat Rotterdammers weten wat de wijkraad doet;
- lokale media meer context kunnen bieden dan een livestream;

verzoekt het college om:

- onderzoek te doen of in samenwerking met bijvoorbeeld OPEN Rotterdam en andere lokale partijen als Like je Wijk tot wijkjournaals kan worden gekomen. En deze journaals waar nodig en mogelijk te gebruiken voor gesprekken in de wijk. En hier in januari 2022 over te rapporteren aan de gemeenteraad tijdens de bespreking van de voortgangsrapportage van het implementatieplan;

en gaat over tot de orde van de dag."

w.g. P.J.P. Lansink-Bastemeijer, E.H. Duijm-Wickerhoff en J.Smet

Motie 16A, 'Lokaal journaal'. De motie is met 39 stemmen voor en 1 stem tegen aangenomen. Tegen stemde de fractie van de PVV.

Motie 17, 'Wijkraden in positie'. De motie is met 39 stemmen voor en 1 stem tegen aangenomen. Tegen stemde de fractie van de PVV.

Motie 18, 'Implementatie goed geborgd'. De motie is met 38 stemmen voor en 2 stemmen tegen aangenomen. Tegen stemden de fracties van 50PLUS en PVV.

Motie 19, 'Balans bij besluit'. De motie is met 23 stemmen tegen en 17 stemmen voor verworpen. Voor stemden de fracties van 50PLUS, DENK, Leefbaar Rotterdam, NIDA en SP.

Motie 20, 'Samen is 50/50'. De motie is met 26 stemmen tegen en 14 stemmen voor verworpen. Voor stemden de fracties van DENK, Leefbaar Rotterdam en SP.

Motie 21, 'Democratisch besluiten'. De motie is met 31 stemmen tegen en 9 stemmen voor verworpen. Voor stemden de fracties van DENK en VVD.

Motie 22, 'Stel budget beschikbaar voor stichtingen en verenigingen'. De motie is met 27 stemmen voor en 13 stemmen tegen aangenomen. Tegen stemden de fracties van 50PLUS, D66, GroenLinks, Partij voor de Dieren, PVV en SP.

Motie 23, 'Escalatiemethode voor een volgende periode?'. De motie is met 34 stemmen voor en 6 stemmen tegen aangenomen. Tegen stemden de fracties van PVV en VVD.

Motie 24 is ingetrokken.

Motie 25, 'Transparante budgetten'. De motie is met 31 stemmen voor en 9 stemmen tegen aangenomen. Tegen stemden de fracties van CDA, ChristenUnie-SGP, PVV en VVD.

Motie 26, 'Niet gelijk aan de wijk'. De motie is met 34 stemmen voor en 6 stemmen tegen aangenomen. Tegen stemden de fracties van DENK, Partij voor de Dieren en PVV.

Motie 27, 'De-escaleren'. De motie is met 29 stemmen tegen en 11 stemmen voor verworpen. Voor stemden de fracties van 50PLUS, CDA, DENK, NIDA, Partij voor de Dieren en SP.

Motie 28, 'Constructief bewonersinitiatief'. De motie is met 37 stemmen voor en 3 stemmen tegen aangenomen. Tegen stemden de fracties van 50PLUS, Partij voor de Dieren en PVV.

Motie 29, 'Betrek de toekomst in de wijk'. De motie is met 39 stemmen voor en 1 stem tegen aangenomen. Tegen stemde de fractie van de PVV.

Amendement A, 'Zet Hoogvliet op 11!'. Met 20 stemmen voor en 20 stemmen tegen staken de stemmen. Dan wordt dit amendement in de volgende vergadering opnieuw ter stemming aangeboden.

Amendement B, 'De tijd van experimenteren is voorbij!'. Het amendement is met 24 stemmen tegen en 16 stemmen voor verworpen. Voor stemden de fracties van CDA, DENK, Leefbaar Rotterdam en SP.

Amendement C, '16 jaar op de dag van stemming'. Het amendement is met 29 stemmen voor en 11 stemmen tegen aangenomen. Tegen stemden de fracties van 50PLUS, Leefbaar Rotterdam en PVV.

Amendement D, 'Voeg het Dakpark toe aan de wijkraad Bospolder-Spangen-Tussendijken' stemming'. Het amendement is met 39 stemmen voor en 1 stem tegen aangenomen. Tegen stemde de fractie van de PVV.

Amendement E, 'Schrapen VOG-plicht'. Het amendement is met 25 stemmen tegen en 15 stemmen voor verworpen. Voor stemden de fracties van 50PLUS, ChristenUnie-SGP, DENK, GroenLinks, NIDA, Partij voor de Dieren en SP.

Amendement F1, 'Kiesreglement wijkraaden 2022'. Het amendement is met 27 stemmen voor en 13 stemmen tegen aangenomen. Tegen stemden de fracties van 50PLUS, ChristenUnie-SGP, D66, PvdA, Partij voor de Dieren, PVV en SP.

Amendement G, 'Vergoeding voorzitter'. Het amendement is met 21 stemmen voor en 19 stemmen tegen aangenomen. Tegen stemden de fracties van CDA, D66, GroenLinks, Partij voor de Dieren, PVV, SP en VVD.

Amendement H, 'Verhoging vergoeding wijkraad'. Het amendement is met 24 stemmen voor en 16 stemmen tegen aangenomen. Tegen stemden de fracties van Leefbaar Rotterdam, PVV, SP en VVD.

Amendement I, 'Stedelijke opgaven landen altijd in de wijken'. Het amendement is met 22 stemmen tegen en 18 stemmen voor verworpen. Voor stemden de fracties van 50PLUS, DENK, Leefbaar Rotterdam, NIDA, Partij voor de Dieren en SP.

Amendement J, 'Wijkmanager aan zet!'. Het amendement is met 31 stemmen tegen en 9 stemmen voor verworpen. Voor stemden de fracties van 50PLUS, DENK, NIDA, Partij voor de Dieren en SP.

Amendement K, 'Wijkmanager voor de wijkraad'. Het amendement is met 30 stemmen tegen en 10 stemmen voor verworpen. Voor stemden de fracties van 50PLUS, lid Van Wifferen van D66, DENK, NIDA, Partij voor de Dieren en SP.

Ik breng nu onder agendapunt 13 drie voorstellen separaat in stemming. A, de verordening op de wijkraaden 2022 als eerste. Mijnheer Postma.

De heer **POSTMA** (gl). Ja, een technische vraag. Is het mogelijk om te stemmen op het moment dat de stemmen bij een amendement zijn gestaakt?

De **VOORZITTER**. Dat is een hele goede. Mijnheer Postma heeft volgens mij een heel intelligent punt. De heer Verheij.

De heer **VERHEIJ** (vvd). We hebben deze situatie eerder gehad. Als de stemmen bij een amendement staken, kan over het voorstel niet gestemd worden.

De **VOORZITTER**. Ja dat zeg ik ook, dat klopt.

De heer **VERHEIJ** (vvd). Nee, maar u had nog niet geconcludeerd. Het kan echt niet.

De **VOORZITTER**. Nee, ik kijk de zaal even in. Volgens mij heeft de heer Postma een goed punt. Het betekent dus dat alle onderdelen onder 13 aangehouden moeten worden voor stemmen tot de volgende keer, totdat u uitsluitel biedt over het amendement. Mijnheer Smet.

De heer **SMET** (gl). Voorzitter, volgens mij geldt dat alleen voor de eerste verordening. Dus het amendement waar de stemmen stakten gaat over de verordening op de wijkraaden en

het kiesreglement en de verordening op de geldelijke vergoeding of zoiets kunnen volgens mij dan wel in stemming worden gebracht, maar het is natuurlijk niet heel fijn.

De **VOORZITTER**. Het technische advies is om onderdeel A nu aan te houden voor stemming en wel te stemmen over B en C omdat het amendement betrekking heeft op het voorstel onder A. Dus dan houden we het amendement en het voorstel onder A aan. Correct? Dan gaan we stemmen over B. Bedankt mijnheer Postma, scherp.

Voorstel B, 'Het kiesreglement wijkraden 2022'. Het voorstel is met 30 stemmen voor en 10 stemmen tegen aangenomen. Tegen stemden de fracties van Leefbaar Rotterdam en PVV.

Voorstel C, 'De verordening geldelijke voorzieningen wijkraden 2022'. Het voorstel is met 30 stemmen voor en 10 stemmen tegen aangenomen. Tegen stemden de fracties van Leefbaar Rotterdam en PVV.

Agendapunt 14. Het voorstel tot vaststelling van de nota van uitgangspunt ten behoeve van de ontwikkeling van het project RISE

We gaan naar agendapunt 14, Ook hier een reeks moties, zijn daar nog stemverklaringen bij? Mijnheer Cicek.

De heer **CICEK** (sp). Ja voorzitter, dank u wel. Voorzitter, bij de moties 15, 16, 17 en 18 waar wij normaliter wel mee zouden instemmen, willen wij vandaag principieel tegen stemmen. Puur omdat wij vinden dat het prematuur is, het een soort precedentwerking krijgt en het op dit moment nog niet het moment is om dit soort moties in te dienen.

De **VOORZITTER**. Helder. Andere stemverklaringen? De heer Engberts.

De heer **ENGBERTS** (pvda). Ja voorzitter bij de motie van de Partij voor de Dieren, 'RISE energieneutraal'. Ik wil daar heel graag voor stemmen, ik begreep wel van de wethouder dat het een onmogelijke opdracht aan de ontwikkelaar is en toen dacht ik 'dan moet hij maar zover mogelijk komen' en ik wilde voor stemmen, maar ik heb inmiddels begrepen dat we bij het bestemmingsplan te horen krijgen hoever de energieprestatie gevorderd is en daarom stemmen wij op dit moment tegen deze motie.

De **VOORZITTER**. Akkoord. Andere stemverklaringen? Niet. Ik wil u melden dat wij in een andere volgorde gaan stemmen vanwege de zwaarte van de moties. We beginnen met de moties 2, 3 en 4 en dan doen we motie 1, akkoord? Dan weten we dat ook.

Motie 2, 'Geen sloop van Pompenburg'. De motie is met 30 stemmen tegen en 10 stemmen voor verworpen. Voor stemden de fracties van 50PLUS, DENK, NIDA, Partij voor de Dieren, PVV en SP.

Motie 3, 'RISE to occasion'. De motie is met 30 stemmen tegen en 10 stemmen voor verworpen. Voor stemden de fracties van 50PLUS, DENK, NIDA, Partij voor de Dieren, PVV en SP.

Motie 4, 'RISE zonder sloop'. De motie is met 30 stemmen tegen en 10 stemmen voor verworpen. Voor stemden de fracties van 50PLUS, DENK, NIDA, Partij voor de Dieren, PVV en SP.

Motie 1, 'Betaalbaar een huis kopen in hartje centrum'. De motie is met 31 stemmen voor en 9 stemmen tegen aangenomen. Tegen stemden de fracties van 50PLUS, GroenLinks, Partij voor de Dieren, PVV en SP.

Motie 5, 'Rave at RISE'. De motie is met 36 stemmen voor en 4 stemmen tegen aangenomen. Tegen stemden de fracties van 50PLUS, ChristenUnie-SGP, PVV en SP.

Motie 6, 'Project Pompenburg circulair'. De motie is met 29 stemmen voor en 11 stemmen tegen aangenomen. Tegen stemden de fracties van Leefbaar Rotterdam, PVV en SP.

Motie 7, 'Bewoners niet loslaten tot ze veilig geland zijn'. De motie is met 38 stemmen voor en 2 stemmen tegen aangenomen. Tegen stemden de fracties van PVV en SP.

Motie 8, 'RISE-doorstroming indien gewenst'. De motie is met 38 stemmen voor en 2 stemmen tegen aangenomen. Tegen stemden de fracties van PVV en SP.

Motie 9A, 'RISE-zonder verleden geen toekomst'. De motie is met 37 stemmen voor en 3 stemmen tegen aangenomen. Tegen stemden de fracties van 50PLUS, PVV en SP.

Motie 10, 'Geen torenhoge huur voor de zorg'. De motie is met 38 stemmen voor en 2 stemmen tegen aangenomen. Tegen stemden de fracties van PVV en SP.

Motie 11, 'Eén gemeenschappelijke ruimte'. De motie is met 38 stemmen voor en 2 stemmen tegen aangenomen. Tegen stemden de fracties van PVV en SP.

Motie 12, 'Verhuizen is gedoe'. De motie is met 38 stemmen voor en 2 stemmen tegen aangenomen. Tegen stemden de fracties van PVV en SP.

Motie 13, 'Sneller verhuizen'. De motie is met 38 stemmen voor en 2 stemmen tegen aangenomen. Tegen stemden de fracties van PVV en SP.

Motie 13, 'Toezeggingen Havensteder in bindende overeenkomst'. De motie is met 39 stemmen voor en 1 stem tegen aangenomen. Tegen stemde de fractie van de PVV.

Motie 15, 'RISE natuurinclusief'. De motie is met 32 stemmen tegen en 8 stemmen voor verworpen. Voor stemden de fracties van 50PLUS, DENK, NIDA en Partij voor de Dieren.

Motie 16, 'RISE energieneutraal'. De motie is met 32 stemmen tegen en 8 stemmen voor verworpen. Voor stemden de fracties van 50PLUS, DENK, NIDA en Partij voor de Dieren.

Motie 17, 'Minimaal 20% sociaal bovenop terugplaatsing Pompenburgers'. De motie is met 32 stemmen tegen en 8 stemmen voor verworpen. Voor stemden de fracties van 50PLUS, DENK, NIDA en Partij voor de Dieren.

Motie 18, 'Gelijke huurprijs is gelijke vierkantemeterprijs'. De motie is met 32 stemmen tegen en 8 stemmen voor verworpen. Voor stemden de fracties van 50PLUS, DENK, NIDA en Partij voor de Dieren.

Voorstel 'Nota van uitgangspunten ten behoeve van de ontwikkeling van het project RISE'. Het voorstel is met 31 stemmen voor en 9 stemmen tegen aangenomen. Tegen stemden de fracties van DENK, NIDA, Partij voor de Dieren, PVV en SP.¹

Agendapunt 15. Het voorstel met betrekking tot het Warmtebedrijf Rotterdam en het toekomstscenario WLQ+

Dan gaan we stemmen bij het Warmtebedrijf onder agendapunt 15 met een voorstel met de aantekening dat de heer Roskam wordt geacht niet mee te stemmen. We hebben hier een totaal van 39 stemmen.

Motie 1A. Aanbeveling 11 raadsenquête WbR, 'Stoppen is geen falen'

"De gemeenteraad van Rotterdam, in vergadering bijeen op 14 oktober 2021 ter bespreking van het voorstel met betrekking tot het Warmtebedrijf en het toekomstscenario WLQ+;

constaterende dat

- de gemeenteraad het college eind 2020 de opdracht heeft gegeven om het scenario WLQ+ verder uit te werken;
- er vijf conditionele voorwaarden zijn die door externe partners moeten worden ingevuld voordat de gemeenteraad een besluit kan nemen;
- slechts aan twee van de vijf conditionele voorwaarden is voldaan;
- het college heeft besloten dat het Rotterdamse publieke belang niet opweegt tegen de financiële kosten en risico's om met het WLQ+-scenario door te gaan;

overwegende dat

- aanbeveling 11 van de raadsenquête 'Stoppen is geen falen' vraagt om dit als een van de scenario's uit te werken;
- het college alle aanbevelingen van de raadsenquête heeft overgenomen;
- daaruit voortvloeit dat er een scenario moet zijn of op korte termijn verder moet worden uitgewerkt waarin de gevolgen duidelijk zijn voor de gemeente Rotterdam en de betrokken stakeholders, zoals de Rotterdamse huishoudens die van stadswarmte worden voorzien;

verzoekt het college

- na het raadsbesluit om te stoppen met de deelname aan WLQ+ zo snel mogelijk het vervolgsceenario voor WbR uit te werken, waarbij het uitgangspunt moet zijn om de kosten voor de gemeente Rotterdam te minimaliseren en ongemak voor de afnemers van stadswarmte te voorkomen;
- de gemeenteraad periodiek te informeren over de voortgang;

en gaat over tot de orde van de dag."

w.g. R.A.C.J. Simons, R.G.C. Segers-Hoogendoorn, C.M. Zeegers, P.J.H.D. Verkoelen

Motie 1A, 'Aanbeveling 11 raadsenquête WBR Stoppen is geen falen'. De motie is met 39 stemmen voor unaniem aangenomen.

Amendement A, 'Afwikkeling WBR risicovol project'. Het amendement is met 39 stemmen voor unaniem aangenomen.

¹ Mevrouw Verkoelen (50+) heeft tijdens de raadsvergadering op 9 november 2021 aangegeven dat zij foutief heeft gestemd. Zij wordt geacht tegen te hebben gestemd.

Het voorstel 'Warmtebedrijf Rotterdam en het toekomstscenario WLQ+'. Het voorstel is met 39 stemmen voor unaniem aangenomen.

Agendapunt 16.2. Debat over 'Anti-homogeweld steeds heftiger in Rotterdam', aangevraagd door de leden Hoogwerf en Lansink-Bastemeijer

Mijnheer Roskam gaat gewoon weer meedoen. 16.2, anti-homogeweld, geen voorstel. Stemverklaringen? Ja, mevrouw Yildirim.

Mevrouw **YILDRIM** (pvda). Dank voorzitter, een korte stemverklaring over motie 3, 'Rook homohaters uit'. Op dat onderdeel zullen wij tegen stemmen omdat we vrezen dat er inderdaad voor de bezoekers een afschrikwekkend effect zal optreden.

De **VOORZITTER**. Oké. Dan gaan wij stemmen over de motie onder 1.

Motie 1, 'Wij zullen homohaar nooit accepteren!'. De motie is met 29 stemmen voor en 11 stemmen tegen aangenomen. Tegen stemden de fracties van D66, DENK, NIDA en SP.

Motie 2, 'Homohater in beeld', is ingetrokken.

Motie 3, 'Rook homohaters uit'. De motie is met 22 stemmen tegen en 18 stemmen voor verworpen. Voor stemden de fracties van CDA, ChristenUnie-SGP, Leefbaar Rotterdam, PVV en VVD.

We hebben geen voorstel onder 16.2.

Agendapunt 17. Initiatiefvoorstel Leewis/Tak over 'Schone haven in Europa' en de reactie van burgemeester en wethouders hierop alsmede om daarbij te betrekken de voortgangsrapportage van de (herijkte) Havenvisie

Motie 1, 'Blablabla'. De motie is met 37 stemmen tegen en 3 stemmen voor verworpen. Voor stemden de fracties van Partij voor de Dieren, PVV en SP.

Motie 2A. Genereer meer bekendheid aan werken en opleidingen in de Rotterdamse haven

"De gemeenteraad van Rotterdam, in vergadering bijeen op 14 oktober 2021, ter bespreking van agendapunt 17, Voortgangsrapportage van de (herijkte) Havenvisie;

constaterende dat:

- Mainport Rotterdam staat voor uitdagingen met betrekking tot de energietransitie en digitalisering;
- er een tekort is aan havenpersoneel op alle niveaus wat de groei van de haven hindert en knaagt aan de concurrentiepositie;
- ruim de helft van het havenpersoneel boven de 45 jaar is wat zal zorgen voor een hogere uitstroom van personeel met een piek in 2030;
- uit het rapport van SEOER (onderdeel van Erasmus School of Economics) blijkt dat 70% van de bedrijven in de Rotterdamse haven aangeeft vacatures te hebben die moeilijk vervulbaar zijn;
- de instroom vanuit het onderwijs voor havenpersoneel steeds meer afneemt waardoor de krapte alleen maar groter is geworden;

- volgens ondernemersvereniging Deltalinqs sociale- en technologische innovatie samengebracht moet worden met de onderwijswereld;

van mening dat:

- de spanning op de arbeidsmarkt voor havenpersoneel veel te groot is en in de toekomst alleen maar groter zal worden door een hogere uitstroom van havenpersoneel;
- het momenteel moeilijk is om een inschatting te maken wat de optelsom zal zijn aan verlies van huidige banen en een tekort aan capaciteit voor nieuwe banen die zullen ontstaan door de transitie;
- voortdurende actie noodzakelijk is om het gat tussen de vraag naar en het aanbod van arbeid te verkleinen;
- veranderingen in technologie en financiën geen bottleneck hoeft te zijn voor de transitie als de juiste mensen worden aangetrokken;
- het belangrijk is om de onderwijswereld en de arbeidsmarkt dichter bij elkaar te brengen zodat snel en daadkrachtig opgetreden kan worden wanneer de transitie zorgt voor nieuwe taken en de daarvoor benodigde capaciteit aan havenpersoneel;
- de regionale kracht meer benut moet worden waarbij creatief moet worden omgegaan met het aanboren van verschillende bronnen om meer havenpersoneel aan te trekken;
- havenbedrijven en onderwijsinstellingen meer input moeten kunnen leveren bij de opleidingen door meer bedrijven voor de klas te laten staan en meer scholen te laten proeven aan de werkvloer in de haven;

verzoekt het college:

- in gesprek te treden met zoveel mogelijk bedrijven in de haven om het benodigde werken en opleidingen in de haven beter bekend te maken;
- hierover te rapporteren aan de raad;

en gaat over tot de orde van de dag."

w.g. N.D.Z.R. Mohamed-Hoesein, D.A. van Groningen en S.F. Lammering

Motie 2A, 'Genereer meer bekendheid aan werken en opleidingen in de Rotterdamse haven'. De motie is met 30 stemmen voor en 10 stemmen tegen aangenomen. Tegen stemden de fracties van D66, GroenLinks en PVV.

Excuses, ik ben te snel. Mijnheer Lansink, hierboven maalt het sneller dan de techniek kan malen. Daar komt hij. De griffier moet hier even een rempedaal hebben, ik kijk namelijk nergens van op. 30 stemmen voor, aangenomen. Gefeliciteerd.

Motie 3, 'Charter Diversiteit in de haven'. De motie is met 22 stemmen tegen en 18 stemmen voor verworpen. Voor stemden de fracties van 50PLUS, DENK, GroenLinks, NIDA, PvdA, Partij voor de Dieren en SP.

Voorstel, 'Schone haven in Europa'. Het voorstel wordt met 20 stemmen voor en 20 stemmen tegen aangehouden en de volgende vergadering opnieuw ter stemming aangeboden.

Agendapunt 18, 'Evaluatie Atelier- en Broedplaatsenbeleid 2017-2021

We hebben hier geen voorstel, maar wel drie moties.

Motie 1, 'Meer zekerheid in tijdelijkheid'. De motie is met 30 stemmen voor en 10 stemmen tegen aangenomen. Tegen stemden de fracties van Leefbaar Rotterdam en PVV.

Motie 2, 'Functievermenging met de buurt'. De motie is met 30 stemmen voor en 10 stemmen tegen aangenomen. Tegen stemden de fracties van Leefbaar Rotterdam en PVV.

Motie 3, 'Duurzaam en betaalbaar!'. De motie is met 30 stemmen voor en 10 stemmen tegen aangenomen. Tegen stemden de fracties van Leefbaar Rotterdam en PVV.

Agendapunt 19.1. 'Nationaal programma Onderwijs waaronder plan van aanpak Leerachterstanden wegwerken, aangevraagd door het lid Yigit

Stemverklaring? Niet. Geen voorstel en één motie.

Motie 1, 'Eerst een boterham, daarna taal en rekenen!'. De motie is met 31 stemmen tegen en 9 stemmen voor verworpen. Voor stemden de fracties van 50PLUS, DENK, NIDA, Partij voor de Dieren en SP.

Agendapunt 19.2. 'Visie Jeugdwerk', aangevraagd door de leden Mohamed Hoesein en Cicek

Motie 1, 'Visie Jeugdvriendelijk jeugdwerk door meer inspraak van de Rotterdamse jeugd'. De motie is met 39 stemmen voor en 1 stem tegen aangenomen. Tegen stemde de fractie van de PVV.

Motie 2, 'Maak gebruik van de erkende interventies van het RIVM voor de Rotterdamse jeugd!'. De motie is met 30 stemmen voor en 10 stemmen tegen aangenomen. Tegen stemden de fracties van Leefbaar Rotterdam en PVV.

Agendapunt 19.3. 'Snel weer een veer voor de Hoek', aangevraagd door de leden Tak e.a.

Motie 1, 'Snel weer een veer voor Hoek van Holland!'. De motie is met 40 stemmen voor unaniem aangenomen.

De motie Heijplaat is ingetrokken.

Agendapunt 20.1, Motie vreemd aan de orde van de dag over Rotterdam de bakermat van democratische vernieuwing?', aangevraagd door de leden Simons, Lammering en Van der Velden

Dat gaan we naar de motie vreemd aan de orde van de dag. Mevrouw Van Wifferen.

Mevrouw **VAN WIFFEREN** (d66). Voorzitter, onze fractie gaat hier verdeeld stemmen en ik ga tegen deze motie stemmen. Meer tijd is volgens mij niet altijd beter, nog meer vergaderingen, nog meer debatten, nog meer moties, nog meer technische sessies. We zijn een lekenbestuur en ik vind het een goed idee om met één been in de samenleving te staan. Als je het fulltime maakt, is daarnaast zorgdragen voor een gezin, een opleiding volgen of werken erg moeilijk en zo zing je ook los van de maatschappij. Meer de stad in gaan en meer werkbezoeken is in mijn opinie helemaal geen kwestie van te weinig tijd of te weinig geld, maar een kwestie van houding.

De **VOORZITTER**. De heer Segers-Hoogendoorn.

De heer **SEGERS-HOOGENDOORN** (cda). Ja voorzitter dank. Ik had eigenlijk willen zeggen 'dit kan echt niet met een motie'. We vinden wel echt dat er iets moet gebeuren, maar je kunt dit niet met een motie vreemd aan de orde van de dag doen zonder debat. Dus ik was geneigd om met een stemverklaring te zeggen dat we daarom tegen gaan stemmen, maar door de vertaling die u eraan gaf, en volgens mij zag ik de heer Simons ook een beetje knikken dat komt wel overeen, 'ik ga wel met die boodschap naar Den Haag', kunnen we om die reden alsnog voor de motie stemmen. Dus dat is ook het advies. Dank u wel.

De **VOORZITTER**. De heer Vonk.

De heer **VONK** (cu-sgp). Ja voorzitter, ik sluit me daar eigenlijk bij aan. Ik wilde tegen stemmen, maar ik ga voor stemmen zonder de woorden 'stadsparement' en 'fulltime politici', maar met de uitleg van de burgemeester vind ik het prima dat hij daarmee op pad gaat.

De **VOORZITTER**. De heer Meeuwissen.

De heer **MEEUWISSEN** (pvv). Ja voorzitter, ik sluit me bij de woorden van D66 aan en in aanvulling daarop, more is less, kwaliteit boven kwantiteit van het werk hier. Tot zover.

De **VOORZITTER**. De heer Postma.

De heer **POSTMA** (gl). Ja dank u wel voorzitter. Ik ben op zich blij met de creatieve interpretatie die u aan deze motie geeft. Ik constateer wel dat er een vrij groot gat zit tussen uw interpretatie en de letterlijke bewoording in de motie. Ik wil graag een stemverklaring geven omdat ik afwijkend ga stemmen van mijn fractie. Ik zal namelijk tegen stemmen. Ik deel de analyse van de opstellers van de motie dat er iets moet gebeuren als het gaat om de positie van de raad en de tegenmacht versus de macht van het college en het ambtelijk apparaat. Er zijn twee redenen waarom ik deze motie geen goed idee vind. De eerste is dat het een illusie is om te denken dat een raadslid dat veertig uur per week heeft in plaats van zestien tot twintig uur per week wel in staat is om die tegenmacht op een serieuze manier uit te voeren, dan houdt je jezelf voor de gek. Mijn tweede reden is dat een van de doelen van de indieners van de motie is om meer diversiteit en meer verschillende mensen in de gemeenteraad te krijgen. Ik heb bij mezelf nagedacht 'had ik me vier jaar geleden gekandideerd als dit een fulltimebaan zou zijn?' en het antwoord is 'nee'. Vragen wij nu aan mensen die zich weer voor deze gemeenteraad willen kandideren om vier of acht jaar lang hun maatschappelijke carrière opzij te zetten om zich volledig op de gemeenteraad te richten? Ik ben eerlijk gezegd bang dat dit leidt tot minder diversiteit in deze gemeenteraad in plaats van tot meer. Dat is mijn reden om tegen deze motie te stemmen.

De **VOORZITTER**. De heer Verheij.

De heer **VERHEIJ** (vvd). Voorzitter, de signalen die de heer Simons op tafel heeft gelegd over de werkdruk, de rol van de raad en dergelijke zijn terechte signalen, maar de motie die hij vanavond heeft ingediend sorteert voor op één specifieke oplossing, namelijk een stadsparement. Hij laat weliswaar ruimte voor andere oplossingen, maar dat stadsparement wordt specifiek genoemd. Alleen om die reden zou de VVD in eerste instantie tegen deze motie hebben gestemd. We hebben ook geluisterd naar de woorden van de burgemeester in de uitleg hoe hij met deze motie wenst om te gaan en wij snappen dat hij het signaal naar Den Haag wil overbrengen en dat hij met de collega's in de G4 wil inventariseren wat daar

speelt. Wij hechten eraan dat er geen inhoudelijke oplossing richting Den Haag gaat voordat wij hier intern in deze gemeenteraad zelf daarover hebben gesproken. Met die uitleg kunnen wij dan ook wel instemmen, waarbij ik er nog een punt aan wil toevoegen. Het debat dat wij hier zelf met elkaar gaan hebben, moet nadrukkelijk ook dienen om onszelf een spiegel voor te houden want wij veroorzaken de werkdruk voor een heel belangrijk deel zelf en daar moeten wij heel goed over nadenken. Dat gezegd hebbende, zullen wij voor stemmen, maar met een hele kritische noot.

De **VOORZITTER**. Helder. Mevrouw Zegers.

Mevrouw **ZEEGERS** (d66). Ja dank u wel voorzitter. Ik wil even reageren op de woorden van de heer Meeuwissen omdat hij reageert alsof de fractie van D66 tegen deze motie zou stemmen.

De **VOORZITTER**. U kunt niet reageren op de woorden van de heer Meeuwissen, want het is een stemverklaring.

Mevrouw **ZEEGERS** (d66). Och ja, dan is het gewoon een opmerking naar iedereen.

De **VOORZITTER**. Ja, u praat tegen mij.

Mevrouw **ZEEGERS** (d66). Ja, naar u. Mocht u naar aanleiding van de woorden van de heer Meeuwissen de indruk hebben dat de fractie van D66 tegen deze motie zou gaan stemmen, is dat geen juiste indruk. Mevrouw van Wifferen heeft aangegeven tegen te stemmen en de rest van de D66-fractie zal voor stemmen om de redenen die de heer Simons al heeft gegeven. Wat ons betreft is het ook een functie die erg zwaar is geworden en waarin het zo belangrijk is dat je ook tijd hebt om de stad in te trekken en dat is eigenlijk niet meer te doen op de manier waarop we het nu hebben georganiseerd.

De **VOORZITTER**. Dat verschaft echt duidelijkheid. Mijnheer Leewis.

De heer **LEEWIS** (gl). Ja voorzitter, ook nog een kleine stemverklaring van mijn kant. Wij waren tegen het in stemming brengen van deze motie omdat we vonden dat daar eigenlijk een debat aan moet voorafgaan, maar nu hij er ligt vind ik ook dat ik er een mening over moet hebben. Mijn mening en die van de meerderheid van mijn fractie is dat dit een belangrijk en waardevol signaal is omdat de werkdruk voor raadsleden nu en in de toekomst echt te hoog is.

De **VOORZITTER**. Ik dank u zeer. Hier is vanavond een stemverklaring echt functioneel goed gebruikt. Ja, zo is het bedoeld. Dan gaan we stemmen. Ik ben benieuwd.

Motie 1, 'Rotterdam de bakermat van democratische vernieuwing?' De motie is met 35 stemmen voor en 5 stemmen tegen aangenomen. Tegen stemden lid van Wifferen van D66, de leden De Oude, Postma en Smet van GroenLinks en de fractie van de PVV.

Het kan alleen maar van de orde zijn mijnheer Engberts want we zijn klaar met stemmen.

De heer **ENGBERTS** (pvda). Ja ik heb een punt van orde. We hebben net een verordening niet in stemming gebracht en dat is procedureel juist, maar ik denk dat wij op dit moment de consequenties daarvan niet kunnen overzien. Ik ben even in contact met een willekeurige wethouder uit het college, maar niet met de portefeuillehouder, die daar buitengewoon

ongelukkig mee is omdat hij nu geen enkele stap meer kan zetten. Ik wil in ieder geval voordat we hier verdergaan wel in beeld hebben wat wij hier klem hebben gezet in de uitvoering.

De **VOORZITTER**. Ik snap het ongemak van de wethouder, maar het is vrij eenvoudig. Het amendement is niet aangenomen en ook niet verworpen en dan schrijven de regels voor dat het amendement in de eerstvolgende raadsvergadering terug ter stemming komt en daarmee komt een verordening die daarmee samenhangt dan ook in stemming. De enige technische oplossing die u als raad hebt, en ik snap het ongemak van de wethouder, is dat u bij wijze van spreken morgen een nieuwe raadsvergadering uitschrijft. Het kan echt alleen maar tijdens een raadsvergadering opnieuw in stemming worden gebracht en geen andere lapmiddelen.

De heer **ENGBERTS** (pvda). Ik snap uw punt, maar ik kan nu niet overzien wat de consequenties hiervan zijn.

De **VOORZITTER**. Nee, ik ook niet.

De heer **ENGBERTS** (pvda). Ik zou graag willen, dat is mijn ordevoorstel, dat we snel van de wethouder, van het college, een bericht krijgen wat de consequenties zijn en wat de spoedeisendheid zou kunnen zijn om alsnog tot een snelle stemming te kunnen overgaan, zodat het gewoon verder kan.

De **VOORZITTER**. Mijnheer Engberts, ik zal in mijn andere rol bevorderen dat de consequenties in beeld worden gebracht en met de raad worden gecommuniceerd. De raad heeft maar één ding te doen en dat is in de eerstvolgende raad of anders een extra raad beleggen. Zo is het, ik kan het niet anders maken. De raad heeft besloten en dat is het laatste woord, daar hebt u het mee te doen vandaag.

22. Sluiting

De **VOORZITTER**. Ik wil u graag hartelijk dankzeggen voor de mooie en fantastische vergadering van vandaag. Ik vond het heerlijk, weer in een fysieke vergadering bijeen. Ik wens u wel thuis en een fijn reces volgende week, rust goed uit en tot ziens. Dag.

Notulen raadsvergadering

Notulen van de digitale raadsvergadering van 28 oktober 2021

Notulen van de digitale raadsvergadering van 28 oktober 2021

Voor de agenda wordt verwezen naar volgnummer 14

Voorzitter: de heer J.W. Verheij

Tegenwoordig zijn 41 leden, namelijk: mevrouw C. Aafjes-van Aalst, de heer F. Achbar, mevrouw N. Arsieni, de heer J.W. van Assendelft, de heer S.R.T. van Baarle, de heer N. Balwantsingh, de heer E. Büyükçifci, de heer T. Cicek, de heer B. van Drunen, mevrouw E.H. Duijm-Wickerhoff, de heer M.G.J. van Elck, de heer G.J. Engberts, mevrouw J.A. Faber, mevrouw D.A. van Groningen, mevrouw T.C. Hoogwerf, mevrouw A. Kockelkoren, de heer G.F.E. Koster, de heer S.F. Lammering, de heer P.J.P. Lansink-Bastemeijer, de heer S. Leewis, de heer M.J.P. Meeuwissen, mevrouw N.D.Z.R. Mohamed-Hoesein, de heer H. de Oude, de heer J.P. Postma, de heer J.W. van Putten, de heer R.C.J. de Roon, de heer T. Roskam, de heer B. van Schaik, de heer R.G.C. Segers-Hoogendoorn, de heer J. Smet, de heer R.T.J. van der Velden, de heer J.W. Verheij, mevrouw P.J.H.D. Verkoelen, de heer T.J. Vonk, mevrouw E.S. Walgenbach, mevrouw I. van Wifferen, de heer E. Yigit, mevrouw D. Yildirim, mevrouw B.C. Zandberg, mevrouw C.M. Zeegers en de heer A. van Zevenbergen

Afwezig zijn 4 leden, namelijk: de heer B. van Noppen, de heer R.A.C.J. Simons, de heer D.P.A. Tak en de heer T.B. Versnel

Griffier: de heer A.C. de Bondt

1. Opening en mededelingen

De **VOORZITTER** (de heer Verheij). Goedemorgen collega's, welkom bij deze digitale raadsvergadering van 28 oktober 2021. Ik heet iedereen van harte welkom en ook de kijkers die met ons meekijken via het internet. Het presidium heeft besloten naar aanleiding van een verzoek van de heer Engberts om deze extra digitale raadsvergadering te beleggen om de besluitvorming af te ronden van de raadsvergadering van 14 oktober jl. Daar staakten de stemmen tot tweemaal toe, waardoor een drietal besluiten niet kon worden afgerond, namelijk over één amendement, één raadsvoorstel en één initiatiefvoorstel. Het is met name noodzakelijk gebleken dat de besluitvorming rondom Wijk aan Zet op korte termijn wordt afgerond omdat dit nieuwe bestuurlijke stelsel uitgerold moet worden en de inwoners van de wijken in de gelegenheid moeten worden gesteld om zich te kandideren. Daarvoor is een vastgestelde verordening noodzakelijk. Dat gaan we dus doen vandaag. Berichten van verhindering heb ik van de heer Van Noppen, de heer Versnel, de heer Simons en de heer Tak. De heer Tak en zijn partner feliciteer ik mede namens u met het heuglijke feit van de geboorte van hun dochter. Tevens is deze ochtend de burgemeester afwezig vanwege een dienstreis naar het buitenland. Voordat we verdergaan zal de griffier, in dit geval de plaatsvervangend griffier, de namen van alle leden opnoemen om de presentie vast te stellen. Ik verzoek u dan in beeld en geluid uw aanwezigheid te bevestigen. Ik geef het woord aan de griffier.

De **GRIFFIER** (de heer De Bondt). Dank u wel mijnheer de voorzitter. Mevrouw Aafjes-van Aalst.

Mevrouw **AAFJES-VAN AALST** (lr). Goedemorgen Rotterdam.

De **GRIFFIER** (de heer De Bondt). Goedemorgen. De heer Achbar.

De heer **ACHBAR** (denk). Goedemorgen griffier en voorzitter natuurlijk.

De **GRIFFIER** (de heer De Bondt). Goedemorgen. Mevrouw Arsieni.

Mevrouw **ARSIENI** (d66). Goedemorgen.

De **GRIFFIER** (de heer De Bondt). Ook goedemorgen. De heer Van Assendelft.

De heer **VAN ASSENDELFT** (lr). Een beetje vreemd beeld, maar ik ben er.

De **GRIFFIER** (de heer De Bondt). Goedemorgen. De heer Van Baarle.

De heer **VAN BAARLE** (denk). Goedemorgen.

De **GRIFFIER** (de heer De Bondt). Goedemorgen. De heer Balwantsingh.

De heer **BALWANTSINGH** (pvda). Goedemorgen.

De **GRIFFIER** (de heer De Bondt). Goedemorgen. De heer Büyükçifci.

De heer **BÜYÜKÇIFCI** (nida). Goedemorgen.

GRIFFIER (de heer De Bondt). Goedemorgen. De heer Cicek. Ik zie de heer Cicek nog niet.

De heer **CICEK** (sp). Goedemorgen voorzitter, ben ik verstaanbaar?

De **GRIFFIER** (de heer De Bondt). Jazeker, dank u wel. Goedemorgen. De heer Van Drunen.

De heer **VAN DRUNEN** (lr). Goedemorgen.

De **GRIFFIER** (de heer De Bondt). Goedemorgen. Mevrouw Duijm-Wickerhoff.

Mevrouw **DUIJM-WICKERHOFF** (lr). Goedemorgen.

De **GRIFFIER** (de heer De Bondt). Goedemorgen. De heer Van Elck.

De heer **VAN ELCK** (lr). Goedemorgen.

De **GRIFFIER** (de heer De Bondt). Goedemorgen. De heer Engberts. Goedemorgen, maar u was niet te horen via het systeem. Staat uw microfoon aan? We doen het zo nog een keer. Mevrouw Faber.

Mevrouw **FABER** (vvd). Goedemorgen.

De **GRIFFIER** (de heer De Bondt). Goedemorgen. Mevrouw Van Groningen.

Mevrouw **VAN GRONINGEN** (vvd). Een stralend goede morgen mijnheer de griffier, mijnheer de voorzitter, vanuit het centrum vandaag.

De **GRIFFIER** (de heer De Bondt). Dank u wel, goedemorgen. Mevrouw Hoogwerf. Ik zie haar nog niet. We komen straks terug bij mevrouw Hoogwerf. Dan gaan we naar mevrouw Kockelkoren. Ook nog niet binnengehaald. De heer Koster.

De heer **KOSTER** (lr). Goedemorgen.

De **GRIFFIER** (de heer De Bondt). Goedemorgen. Ik zie ook mevrouw Kockelkoren en die hoor ik ook, dus zowel de heer Koster als mevrouw Kockelkoren zijn aanwezig.

Mevrouw **KOCKELKOREN** (gl). Goedemorgen.

DE **GRIFFIER** (de heer De Bondt). Goedemorgen. De heer Lammering.

De heer **LAMMERING** (pvda). Goedemorgen mijnheer de voorzitter, mijnheer de griffier.

De **GRIFFIER** (de heer De Bondt). Goedemorgen. De heer Lansink-Bastemeijer.

De heer **LANSINK-BASTEMEIJER** (vvd). Goedemorgen, mijnheer de plaatsvervangend griffier, plaatsvervangend voorzitter.

De **GRIFFIER** (de heer De Bondt). Goedemorgen. De heer Leewis.

De heer **LEEWIS** (gl). Goedemorgen.

De **GRIFFIER** (de heer De Bondt). Goedemorgen. De heer Meeuwissen.

De heer **MEEUWISSEN** (pvv). Goedemorgen allemaal.

De **GRIFFIER** (de heer De Bondt). Goedemorgen. Mevrouw Mohamed-Hoesein.

Mevrouw **MOHAMED-HOESEIN** (denk). Voorzitter, griffier, goedemorgen.

De **GRIFFIER** (de heer De Bondt). Goedemorgen. De heer De Oude.

De heer **DE OUDE** (gl). Goedemorgen van een plaatsvervangend raadslid.

De **GRIFFIER** (de heer De Bondt). Goedemorgen. De heer Postma.

De heer **POSTMA** (gl). Goedemorgen.

De **GRIFFIER** (de heer De Bondt). Goedemorgen. De heer Van Putten.

De heer **VAN PUTTEN** (lr). Goedemorgen voorzitter, goedemorgen griffier.

De **GRIFFIER** (de heer De Bondt). Goedemorgen. De heer De Roon.

De heer **DE ROON** (d66). Goedemorgen.

De **GRIFFIER** (de heer De Bondt). Goedemorgen. De heer Roskam.

De heer **ROSKAM** (lr). Goedemorgen.

De **GRIFFIER** (de heer De Bondt). Goedemorgen. De heer Van Schaik.

De heer **VAN SCHAIK** (lr). Goedemorgen voorzitter. Het wordt tijd dat die verbouwing op het stadhuis een keer klaar is.

De **GRIFFIER** (de heer De Bondt). De heer Segers-Hoogendoorn.

De heer **SEGERS-HOOGENDOORN** (cda). Ja, goedemorgen.

De **GRIFFIER** (de heer De Bondt). Goedemorgen. De heer Smet.

De heer **SMET** (gl). Goedemorgen Team Rotterdam.

De **GRIFFIER** (de heer De Bondt). Goedemorgen. De heer Van der Velden.

De heer **VAN DER VELDEN** (pvdd). Ja, goedemorgen.

De **GRIFFIER** (de heer De Bondt). Goedemorgen. De heer Verheij.

De heer **VERHEIJ** (vvd). Ook goedemorgen.

De **GRIFFIER** (de heer De Bondt). Goedemorgen. Mevrouw Verkoelen.

Mevrouw **VERKOELLEN** (50plus). Goedemorgen. Ik hoorde u mijn naam niet noemen. Ik dacht dat ik nog niet aan de beurt was. Ja, welkom, een prettige dag allemaal.

De **GRIFFIER** (de heer De Bondt). U ook welkom in de digitale omgeving. De heer Vonk.

De heer **VONK** (cu-sgp). Goedemorgen.

De **GRIFFIER** (de heer De Bondt). Goedemorgen. Mevrouw Walgenbach.

Mevrouw **WALGENBACH** (d66). Hallo, goedemorgen.

De **GRIFFIER** (de heer De Bondt). Goedemorgen. Mevrouw Van Wifferen.

Mevrouw **VAN WIFFEREN** (d66). Goedemorgen.

De **GRIFFIER** (de heer De Bondt). Goedemorgen. De heer Yigit.

De heer **YIGIT** (denk). Goedemorgen.

De **GRIFFIER** (de heer De Bondt). Goedemorgen. Mevrouw Yildirim.

Mevrouw **YILDIRIM** (pvda). Goedemorgen.

De **GRIFFIER** (de heer De Bondt). Goedemorgen. Mevrouw Zandberg.

Mevrouw **ZANDBERG** (cda). Goedemorgen.

De **GRIFFIER** (de heer De Bondt). Goedemorgen. Mevrouw Zeegers.

Mevrouw **ZEEGERS** (d66). Wat duurt het lang. Ik heb het toch goed gedaan? O, goedemorgen.

De **GRIFFIER** (de heer De Bondt). Goedemorgen. De heer Van Zevenbergen.

De heer **VAN ZEVENBERGEN** (sp). Goedemorgen.

De **GRIFFIER** (de heer De Bondt). Goedemorgen. Dan gaan we nog even terug naar de heer Engberts.

De heer **ENGBERTS** (pvda). Ja, als het goed is ben ik nu hoorbaar.

De **GRIFFIER** (de heer De Bondt). Goedemorgen, u bent hoorbaar. Dan hebben we nog mevrouw Hoogwerf.

Mevrouw **HOOGWERF** (lr). Ja, goedemorgen, blijkbaar met enige vertraging vanuit de Vinex in Nesselande.

De **GRIFFIER** (de heer De Bondt). Goedemorgen, dank u wel. Voorzitter, er zijn 41 leden aanwezig.

De **VOORZITTER** (de heer Verheij). Mooi, dank u wel. Dan constateer ik dat er een ruim voldoende quorum aanwezig is en dat we met 41 leden rechtsgeldige besluiten kunnen nemen.

2. Vaststelling van de agenda van de digitale raadsvergadering van 28 oktober 2021

De **VOORZITTER** (de heer Verheij). Ik ga met u naar de vaststelling van de agenda. De agenda bestaat uit een drietal stemmingen, namelijk amendement Duijm-Wickerhoff, 'Zet Hoogvliet op 11', vaststelling van de Verordening op de wijkraden 2022 en besluitvorming wegens het staken van de stemmen over het initiatiefvoorstel Leewis/Tak, 'Schone havens in Europa'. Gezien dat de drie agendaonderwerpen zijn, stel ik u voor geen spreektijd te hanteren, want die hebben we niet nodig. Kan ik ervan uitgaan dat daarmee de agenda voor deze vergadering is vastgesteld? Dat is het geval; ik zie geen handjes dat het anders zou moeten zijn. Dan verzoek ik u allen in te loggen in de stemapplicatie op het RIS. Iedereen is ingelogd, krijg ik te horen. Dan gaan we zo meteen drie keer stemmen. U mag alleen de stemknoppen voor of tegen gebruiken. Dat is u bekend. Onthouden kennen we niet en dat is een ongeldige stem die niet meetelt voor de uitslag. Als bij agendapunt 4.1 of agendapunt 5 de stemmen opnieuw staken, dan zijn de desbetreffende voorstellen verworpen. Bij onderdeel 4.2 is er sprake van een eerste stemming en daar geldt dit dus niet. We gaan ervan uit dat dat goed komt. Er zijn twee pairings. De heer Van Noppen en het lid Versnel hebben gepaard en nemen niet deel. Ook de heer Simons en de heer Tak hebben gepaard en nemen dus ook niet deel aan de stemming. Vandaar dat we 41 deelnemers hebben. We gaan stemmen.

4.1 *Besluitvorming wegens het staken van de stemmen over het amendement-Duijm Wickerhoff 'Zet Hoogvliet op 11'*

De **VOORZITTER** (de heer Verheij). De stemming wordt geopend in het stelsysteem. Het amendement is met 21 stemmen voor en 20 stemmen tegen aangenomen. Tegen stemden de fracties van CDA, ChristenUnie-SGP, D66, GroenLinks, NIDA, PVV, PvdD en PvdA.

4.2 *Vaststelling van de Verordening op de wijkraden 2022*

De **VOORZITTER** (de heer Verheij). Dan gaan we naar het voorstel zelf, de vaststelling van de Verordening op de wijkraden 2022. Het besluit dat u gaat nemen betreft het geamendeerde voorstel. Er zijn de vorige keer al enkele amendementen aangenomen en zojuist is er een amendement aangenomen. We brengen dus het geamendeerde voorstel voor de Verordening op de wijkraden 2022 in stemming. U kunt stemmen.

De **GRIFFIER** (de heer A.C. de Bondt). We wachten nog op de stem van de heer Van der Velden.

De **VOORZITTER** (de heer Verheij). Het voorstel is met 30 stemmen voor en 11 stemmen tegen aangenomen. Tegen stemden de fracties van Leefbaar Rotterdam en PVV.

5. *Besluitvorming wegens het staken van de stemmen over het initiatiefvoorstel Leewis/Tak 'Schone haven in Europa'*

De **VOORZITTER** (de heer Verheij). Dan gaan we naar agendapunt 5, de besluitvorming wegens het staken van de stemmen over het initiatiefvoorstel Leewis/Tak 'Schone havens in Europa'. U kunt stemmen.

Het initiatiefvoorstel is met 22 stemmen voor en 19 stemmen tegen aangenomen. Tegen stemden de fracties van DENK, Leefbaar Rotterdam, PVV en VVD.

6. *Sluiting*

De **VOORZITTER** (de heer Verheij). Dan zijn we aan het einde van deze vergadering gekomen. Over vijftien minuten, om 10.45 uur, start in de raadzaal live de actualiteitenraad. Die vijftien minuten hebben we nodig om een en ander in gereedheid te brengen. Ik zie u zo meteen in de raadzaal. De vergadering is gesloten.

Inhoudsopgave

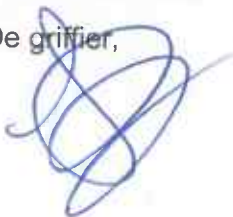
Onderwerp	Pagina
Opening en mededelingen	2287
Afscheid van de heer S. (Sven) de Langen als wethouder	2288
Benoeming van een wethouder	2291
Voordracht van de kandidaat-wethouder	2293
Onderzoek vereisten welke verband houden met het wethouderschap	2293
Stemming en stemopneming	2294
Beëdiging van een wethouder	2294
Onderzoek geloofsbrieven van een nieuw benoemd lid van de raad	2295
Beëdiging van een lid van de raad	2295
Vaststelling van de agenda van de raadsvergadering van 14 oktober 2021	2296
Mededeling van ingekomen stukken aan de raad en de commissies, zoals genoemd op de digitale doorlopende lijst 2021 week 39 en 40	2300
Bekrachtiging van de geheimhouding overeenkomstig artikel 25 van de Gemeentewet:	2301
Bijlage resultaat invulling conditions precedent (cp's) WLQ+	2301
Bijlage behorende bij de brief van burgemeester en wethouders over Monitor Grondexploitatie 2 ^e herziening 2021	2301
Het voorstel tot vaststelling vijf bedrijveninvesteringszones Rotterdam 2022	2301
Het voorstel tot wijziging van de verordening precario- en reclamebelasting 2021	2301
Het voorstel tot vaststelling van het bestemmingsplan 'Simeon en Anna'	2302
Het voorstel tot toepassing van de coordinatieregeling als bedoeld in de Wet ruimtelijke ordening ten behoeve van het project Westblaak 232	2302
Interpellatiedebat 'Misgelopen plannen Museum Boijmans van Beuningen', aangevraagd door het lid Koster	2302
Het voorstel met betrekking tot de regelgeving voor 'Wijk aan Zet' en vaststelling van de verordening, kiesreglement, geldelijke voorzieningen wijkraden 2022 alsmede implementatieplan Wijk aan Zet	2318
Voorstel tot vaststelling van de nota van uitgangspunten ten behoeve van de ontwikkeling van het project RISE	2373

Onderwerp	Pagina
Het voorstel met betrekking tot het Warmtebedrijf Rotterdam en het toekomstscenario WLQ+	2418
Debat over 'Anti-homogeweld steeds heftiger in Rotterdam', aangevraagd door de leden Hoogwerf en Lansink- Bastemeijer	2431
Debat over 'Herstel van vertrouwen of bevordering van wantrouwen op Recreatieoord en Camping Hoek van Holland?', aangevraagd door de leden Van Schaik e.a.	2440
Het initiatiefvoorstel- Leewis/Tak over 'Schone haven in Europa' en de reactie van de burgemeester en wethouders hierop, alsmede om daarbij te betrekken de voortgangsrapportage van de (herijkte) Havenvisie	2445
Evaluatie Atelier- en Broedplaatsenbeleid 2021-2021	2456
Tweeminutendebat over 'Nationaal Programma onderwijs waaronder plan van aanpak leerachterstanden wegwerken', aangevraagd door het lid Yigit	2459
Tweeminutendebat over 'Snel weer een veer voor de Hoek', aangevraagd door de leden Tak e.a.	2462
Tweeminutendebat over 'Visie jeugdwerk', aangevraagd door de leden Mohamed-Hoesein en Cicek	2467
Motie vreemd aan de orde van de dag over 'Rotterdam de bakermat van democratische vernieuwing?', aangevraagd door de leden Simons, Lammering en Van der Velden	2469
Stemmingen	2473
Opening en mededelingen	2489
Vaststelling van de agenda van de digitale raadsvergadering van 28 oktober 2021	2493
Besluitvorming wegens het staken van de stemmen over het amendement- Duijm Wickerhoff 'Zet hoogvliet op 11'	2494
Vaststelling van de Verordening op de wijkraden 2022	2494
Besluitvorming wegens het staken van de stemmen over het initiatiefvoorstel Leewis/Tak 'Schone haven in Europa'	2494

Aldus ongewijzigd vastgesteld in de openbare vergadering op 30 september 2021.

De griffier,

De voorzitter,

Notulen

raadsvergadering van 14 en 28 oktober 2021

pagina 2496